

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon: 028839220, fax: 028839236
E naslov: oeslovenjgradec@zgs.si

DVOLETNI NAČRT

za

VI. POHORSKO LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE

za

LETI 2023 in 2024

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	1
2.	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ.....	3
3.	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI.....	5
3.1.	UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI.....	5
3.2.	VPLIV DIVJADI NA NJENO ŽIVLJENJSKO OKOLJE.....	16
4.	ŽIVALSKÉ VRSTE- DIVJAD.....	28
4.1.	SRNA (CAPREOLUS CAPREOLUS).....	28
4.2.	NAVADNI JELEN (CERVUS ELAPHUS).....	32
4.3.	DAMJAK (DAMA DAMA).....	39
4.4.	MUFLON (OVIS AMMON MUSIMON).....	41
4.5.	GAMS (RUPICAPRA RUPICAPRA).....	44
4.6.	DIVJI PRAŠIČ (SUS SCROFA).....	49
4.7.	ŠAKAL (CANIS AUREUS).....	53
4.8.	LISICA (VULPES VULPES).....	56
4.9.	JAZBEC (MELES MELES).....	58
4.10.	KUNA BELICA (MARTES FOINA) IN KUNA ZLATICA (MARTES MARTES).....	60
4.11.	ALPSKI SVIZEC (MARMOTA MARMOTA).....	62
4.12.	NAVADNI POLH (GLIS GLIS).....	63
4.13.	PIŽMOVKA (ONDATRA ZIBETHIA).....	64
4.14.	POLJSKI ZAJEC (LEPUS EUROPAEUS).....	65
4.15.	FAZAN (PHASIANUS COLCHICUS) IN POLJSKA JREBICA (PERDIX PERDIX).....	67
4.16.	RAČA MLAKARICA (ANAS PLATYRHYNCHOS).....	69
4.17.	SRAKA (PICA PICA), ŠOJA (GARRULUS GLANDARIUS) IN SIVA VRANA (CORVUS CORNIX).....	71
4.18.	NUTRIJA (MYOCASTOR COYPUS) IN RAKUNASTI PES (NYCTEREUTES PROCYONOIDES).....	73
4.19.	NAČRT DODAJANJA DIVJADI.....	74
5.	EVIDENCE.....	75
6.	PRILOGE.....	77

KAZALO PREGLEDNIC

PREGLEDNICA 1.1: KRONOLOGIJA NASTANKA DVOLETNEGA NAČRTA ZA VI. POHORSKO LUO ZA LETI 2021 IN 2022.....	1
PREGLEDNICA 2.1: PREGLED LOVIŠČ	3
PREGLEDNICA 3.1.1: OPRAVLJENI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V OBDOBJU 2017 - 2022	5
PREGLEDNICA 3.1.2: NAČRTOVANI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V LETIH 2023 IN 2024.....	10
PREGLEDNICA 3.2.1: ŠKODA, KI JO JE POVZROČILA DIVJAD V OBDOBJU 2017 – 2022	16
PREGLEDNICA 3.2.2: OPRAVLJENI UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠKOD OD DIVJADI V OBDOBJU 2017 – 2022	19
PREGLEDNICA 3.2.3: NAČRTOVANI UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠKOD V LETIH 2023 IN 2024	19
PREGLEDNICA 3.2.4: ŠTEVILO OSEBKOV IN DELEŽI OBJEDENOSTI PO VIŠINSKIH RAZREDIH V LUO V 2017	20
PREGLEDNICA 3.2.5: ŠTEVILO OSEBKOV IN DELEŽI OBJEDENOSTI PO VIŠINSKIH RAZREDIH V LUO V 2020	20
PREGLEDNICA 3.2.6: ŠTEVILO OSEBKOV IN DELEŽI OBJEDENOSTI PO VIŠINSKIH RAZREDIH V 2020 ZA PE KOROŠKA	21
PREGLEDNICA 3.2.7: DELEŽ POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) PO POSAMEZNIH DREVESNIH VRSTAH ZA RAZREDE R1-R4 V PE KOROŠKA	22
PREGLEDNICA 3.2.8: ŠTEVILO OSEBKOV IN DELEŽI OBJEDENOSTI PO VIŠINSKIH RAZREDIH V 2020 ZA PE KOZIJK	23
PREGLEDNICA 3.2.9: DELEŽ POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) PO POSAMEZNIH DREVESNIH VRSTAH ZA RAZREDE R1-R4 V PE KOZIJK.....	24
PREGLEDNICA 3.2.10: ŠTEVILO OSEBKOV IN DELEŽI OBJEDENOSTI PO VIŠINSKIH RAZREDIH V 2020 ZA PE POHORJE	25
PREGLEDNICA 3.2.11: DELEŽ POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) PO POSAMEZNIH DREVESNIH VRSTAH ZA RAZREDE R1-R4 V PE POHORJE	26
PREGLEDNICA 4.1.1: EKOLOŠKE ENOTE SRNJADI V LUO.....	28
PREGLEDNICA 4.1.2: NAČRT ODVZEMA SRNJADI.....	30
PREGLEDNICA 4.1.3: DOPUSTNA ODPANJA OD NAČRTOVANEGA ODVZEMA PRI SRNJADI	30
PREGLEDNICA 4.1.4: ANALIZA ODVZEMA SRNJADI	31
PREGLEDNICA 4.2.1: REALIZACIJA NAČRTOV ODVZEMA JELENJADI V OBDOBJU 2021 – 2022	32
PREGLEDNICA 4.2.2: PREGLED REALIZACIJE NAČRTOV ODVZEMA JELENJADI V OBDOBJU 2017 – 2022 PO EKOLOŠKIH ENOTAH	33
PREGLEDNICA 4.2.3: SREDNJE VREDNOSTI TELESNIH MAS PO EKOLOŠKIH ENOTAH ZA OBDOBJE 2017 – 2022	34
PREGLEDNICA 4.2.4: NAČRT ODVZEMA JELENJADI	36
PREGLEDNICA 4.2.5: PROSTORSKA RAZDELITEV VIŠINE IN SESTAVE NAČRTOVANEGA ODVZEMA V EE POHORJE	36
PREGLEDNICA 4.2.6: PROSTORSKA RAZDELITEV VIŠINE IN SESTAVE NAČRTOVANEGA ODVZEMA V EE KOROŠKA	36
PREGLEDNICA 4.2.7: ANALIZA ODVZEMA IN TELESNIH MAS NAVADNIH JELENOV	37
PREGLEDNICA 4.3: ANALIZA ODVZEMA IN TELESNIH MAS JELENA DAMJAKA	40
PREGLEDNICA 4.4.1: NAČRT ODVZEMA MUFLONOV	42
PREGLEDNICA 4.4.2: ANALIZA ODVZEMA IN TELESNIH MAS MUFLONOV	43
PREGLEDNICA 4.5.1: KAZALCI UPRAVLJANJA Z GAMSOM V OBDOBJU 2021 – 2022	44
PREGLEDNICA 4.5.2: PRIMERJAVA DOSEŽENEGA ODVZEMA Z USMERITVAMI V ŠESTLETNEM OBDOBJU.....	45
PREGLEDNICA 4.5.3: NAČRT ODVZEMA GAMSOV	46
PREGLEDNICA 4.5.4: ANALIZA ODVZEMA IN TELESNIH MAS GAMSOV	47
PREGLEDNICA 4.6.1: NAČRT ODVZEMA DIVJIH PRAŠIČEV	50
PREGLEDNICA 4.6.2: ANALIZA ODVZEMA IN TELESNIH MAS DIVJIH PRAŠIČEV	52

PREGLEDNICA 4.7: ANALIZA ODVZEMA ŠAKALA	55
PREGLEDNICA 4.8: ANALIZA ODVZEMA LISIC.....	57
PREGLEDNICA 4.9: ANALIZA ODVZEMA JAZBECEV.....	59
PREGLEDNICA 4.10: ANALIZA ODVZEMA KUN	61
PREGLEDNICA 4.12: ANALIZA ODVZEMA POLHA	63
PREGLEDNICA 4.13: ANALIZA ODVZEMA PIŽMOVK	64
PREGLEDNICA 4.14: ANALIZA ODVZEMA POLJSKIH ZAJCEV.....	66
PREGLEDNICA 4.15: ANALIZA ODVZEMA FAZANOV	68
PREGLEDNICA 4.16: ANALIZA ODVZEMA RACE MLAKARICE.....	70
PREGLEDNICA 4.17: ANALIZA ODVZEMA SRAK, ŠOJ, SIVIH VRAN.....	72
PREGLEDNICA 4.19: VLAGANJE DIVJADI	74

KAZALO SLIK

SLIKA 2.1: POLOŽAJ LUO V SLOVENIJI IN POLOŽAJ LOVIŠČ V LUO	4
SLIKA 3.1.1: UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI V OBDOBJU 2017 – 2022	6
SLIKA 3.1.2: BIOMELIORATIVNI UKREPI-1 V OBDOBJU 2017 – 2022.....	7
SLIKA 3.1.3: BIOMELIORATIVNI UKREPI-2 V OBDOBJU 2017 – 2022.....	7
SLIKA 3.1.4: BIOMELIORATIVNI UKREPI-3 V OBDOBJU 2017 – 2022.....	8
SLIKA 3.1.5: BIOTEHNIČNI UKREPI-1 V OBDOBJU 2017 – 2022	9
SLIKA 3.2.1: DINAMIKA ŠKOD OD DIVJADI V LUO	17
SLIKA 3.2.2: ŠKODE IN ODVZEM DIVJIH PRAŠIČEV.....	18
SLIKA 3.2.4: PRIKAZ POPISNIH ENOT V LUO	20
SLIKA 3.2.5: PRIMERJAVA DELEŽA POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) GOZDNEGA MLADJA MED POPISI V LETIH 2010, 2014, 2017 IN 2020 ZA RAZREDE R1-R4 V PE KOROŠKA.....	22
SLIKA 3.2.6: PRIMERJAVA DELEŽA POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) GOZDNEGA MLADJA MED POPISI V LETIH 2010, 2014, 2017 IN 2020 ZA RAZREDE R1-R4 V PE KOZJAK	24
SLIKA 3.2.7: PRIMERJAVA DELEŽA POŠKODOVANIH OSEBKOV (OBJEDENOST) GOZDNEGA MLADJA MED POPISI V LETIH 2010, 2014, 2017 IN 2020 ZA RAZREDE R1-R4 V PE POHORJE	26
SLIKA 3.2.8: SPREMEMBE V DELEŽU POŠKODOVANIH OSEBKOV BUKVE V POPISU 2020 GLEDE NA POPIS 2010	27

1. UVOD

Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavskega območja za leti 2023 in 2024 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22; v nadaljevanju: ZDLov). Zakon določa izdelavo dvoletnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja, znotraj katerih so opredeljena lovišča in lovišča s posebnim namenom. Za ta lovišča in lovišča s posebnim namenom se naredi razdelilnik s tem načrtom opredeljenega odvzema iz populacij divjadi in del v njihovem življenjskem okolju.

Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavskega območja za leti 2023 in 2024, v skladu z drugim odstavkom 79. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20), temelji na ciljih in usmeritvah Območnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavskega območja za obdobje 2011 – 2020.

Ob zgoraj navedenih predpisih je pričujoči načrt napisan tudi v skladu:

1. Z Zakonom o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16),
2. S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20),
3. Z Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14),
4. Z Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/04, 197/20, 58/22 in 137/22),
5. Z Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Uradni list RS, št. 117/04, 38/14, 58/22, 137/22 in 162/22),
6. Z Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04, 38/14, 197/20, 58/22, 137/22 in 162/22),
7. Z Gozdnogospodarskim načrtom za XI. gozdnogospodarsko območje za obdobje 2011-2020 in
8. Z Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/20; v nadaljevanju: ZNUAPK).

Vira podatkov v pričujočem načrtu so podatkovne baze, ki jih vodi Zavod za gozdove Slovenije in podatkovne baze, ki jih vodi Lovska zveza Slovenije.

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka dvoletnega načrta za VI. Pohorsko LUO za leti 2021 in 2022

LUO / ekološka enota	Datum	Kraj/Način	Organ	Vsebina
LUO	21. 1. 2023 28. 1. 2023	Žančani Maribor	Komisija za oceno odstrela in izgub divjadi	Pregled odstrela in izgub divjadi
LUO	27. 2. 2023	Maribor	OZUL Pohorskega LUO	Uskladitveni sestanek
LUO	20. 3. 2023	Slovenj Gradec	Strokovni svet OE ZGS	Določitev osnutka načrta
LUO	21. 3. - 4. 4. 2023	Pisne pripombe	ZGS, OE Slovenj Gradec	Javna predstavitev načrta
LUO	13. 4. 2023	Slovenj Gradec	Svet OE Slovenj Gradec	Določitev predloga načrta
LUO	25. 4. 2023	Ljubljana	MKGP	Oddaja načrta na MKGP

Za pogosteje uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – VI. Pohorsko lovsko upravljavskega območje,
- DN – dvoletni načrt za LUO,
- LD – lovska družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom,
- EE – ekološka enota,
- LUB – lovsko upravljavski bazen,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,

- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje,
- UVHVVR – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

2. OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Pohorsko lovsko upravljavsko območje je obsežen prostor, ki sega od Maribora na vzhodu, prek Pohorja in Kozjaka, Košenjaka, Uršlje gore, Smrekovca vse do Raduhe, Olševe in Pece na zahodu.

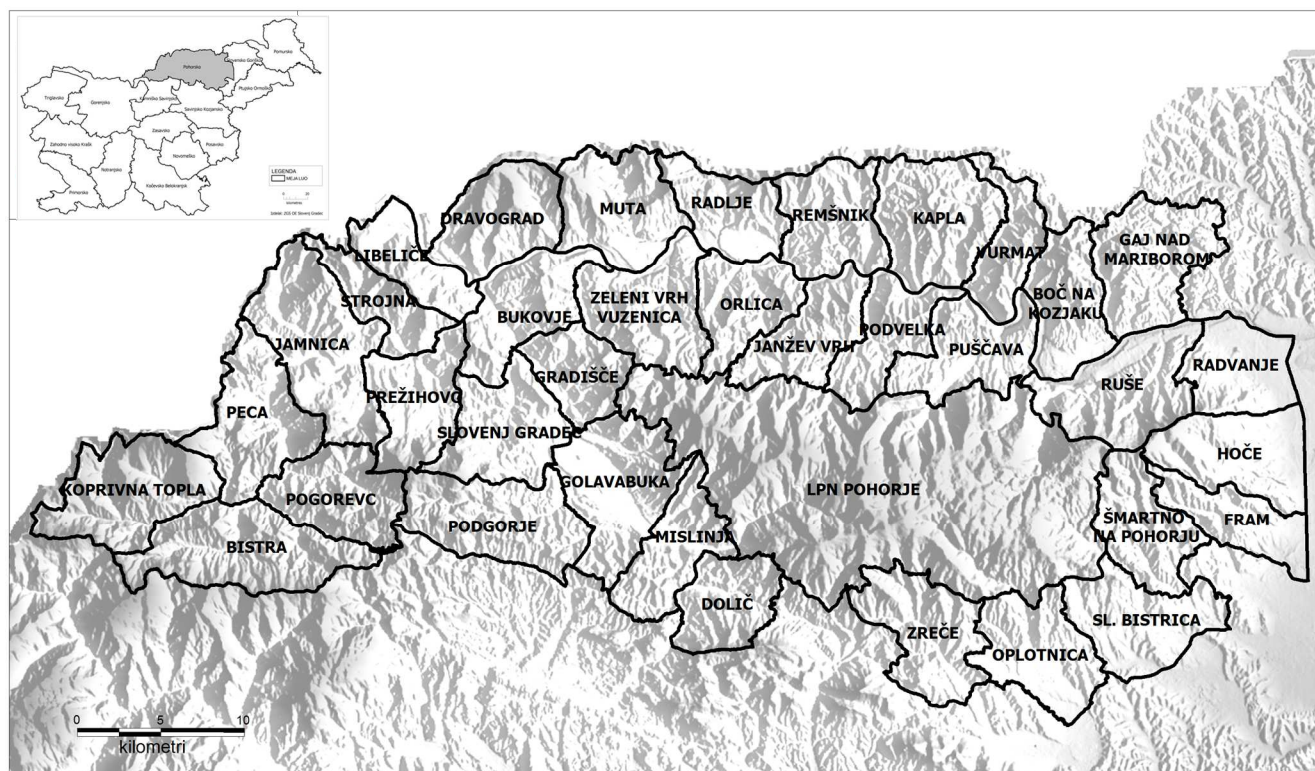
V LUO prevladuje gozdnata krajina sredogorja z značilnimi celki, višji predeli pa imajo že značaj visokogorja. Delež kmetijskih zemljišč je zaradi zaraščanja v stalnem upadanju in znaša 23 %. Za območje je značilna velika spremenjenost gozdnih združb in zasmrečenost na zahodnem delu, ki pa proti vzhodu prehaja v bolj naravne in z listavci bogatejše gozdne združbe.

V LUO je 36 lovišč v upravljanju lovskih družin (LD) in LPN Pohorje. LPN Pohorje daje LUO poseben pomen, saj zajema skoraj petino njegove površine. Je prostorsko zaokrožena celota in sega od okoli 900 m nadmorske višine pa vse do vrha Pohorja. Zajema osrednji življenjski prostor navadnega jelena in gamsa. LPN Pohorje sodeluje v različnih raziskovalnih programih s področja upravljanja z divjadjo. Celotno lovišče spada v predlagani Regijski park Pohorje, pretežni del pa tudi v območje NATURA 2000.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

Sedanja šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)			
			Skupna	Lovna	Nelovna	Gozd
0601	Koprivna - Topla	Ravne na Koroškem	4.911	4.845	66	4.138
0602	Bistra	Ravne na Koroškem	5.519	5.445	74	5.019
0603	Peca	Ravne na Koroškem	4.485	4.234	251	3.186
0604	Pogorevc	Ravne na Koroškem	3.745	3.612	133	3.090
0605	Podgorje	Slovenj Gradec	4.950	4.793	157	3.528
0606	Slovenj Gradec	Slovenj Gradec	4.097	3.674	423	2.208
0607	Prežihovo	Ravne na Koroškem	3.470	3.146	324	2.125
0608	Jamnica	Ravne na Koroškem	5.850	5.502	348	3.617
0609	Strojna	Ravne na Koroškem	2.342	2.196	146	1.317
0610	Libeliče	Dravograd	2.514	2.332	182	1.422
0611	Dravograd	Dravograd	3.849	3.641	208	2.538
0612	Bukovje Otiški vrh	Dravograd	3.734	3.419	315	1.988
0613	Gradišče	Slovenj Gradec	2.580	2.417	163	1.647
0614	Golavabuka	Slovenj Gradec	5.048	4.698	350	2.641
0615	Mislinja	Slovenj Gradec	3.266	3.067	199	1.885
0616	Dolič	Slovenj Gradec	2.921	2.797	124	1.783
0617	LPN Pohorje	Maribor	27.513	27.172	341	24.700
0618	Zeleni vrh	Radlje ob Dravi	4.415	4.181	234	2.957
0619	Muta	Radlje ob Dravi	4.191	3.938	253	2.358
0620	Radlje	Radlje ob Dravi	3.037	2.816	221	1.627
0621	Orlica	Radlje ob Dravi	3.123	3.003	120	2.329
0622	Janžev vrh	Radlje ob Dravi	3.228	3.114	114	2.393
0623	Remšnik	Radlje ob Dravi	3.772	3.612	160	2.514
0624	Podvelka	Radlje ob Dravi	2.992	2.911	81	2.497
0625	Kapla	Radlje ob Dravi	4.802	4.663	139	3.530
0626	Puščava	Ruše	3.687	3.475	212	2.455
0627	Vurmat	Ruše	2.510	2.442	68	1.935
0628	Boč na Kozjaku	Ruše	3.449	3.239	210	2.268
0629	Gaj nad Mariborom	Maribor	4.588	4.418	170	3.208
0630	Ruše	Ruše	4.747	4.391	356	3.381
0631	Radvanje	Maribor	3.180	2.073	1.107	936
0632	Hoče	Maribor	4.156	3.639	517	1.898
0633	Fram	Maribor	2.802	2.541	261	1.141
0634	Šmartno na Pohorju	Slovenska Bistrica	3.454	3.333	121	1.970
0635	Slovenska Bistrica	Slovenska Bistrica	4.157	3.658	499	1.686
0636	Oplotnica	Slovenska Bistrica	3.963	3.647	316	1.633
0637	Zreče	Konjice	4.142	3.803	339	2.346
SKUPAJ LUO			165.189	155.888	9.301	111.894

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji in položaj lovišč v LUO

Pri izvajanju lova je potrebno upoštevati določila 7. in 8. člena Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20).

3. ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

3.1. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi

Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v obdobju 2017 – 2022 in presoja uspešnosti izvedenih ukrepov

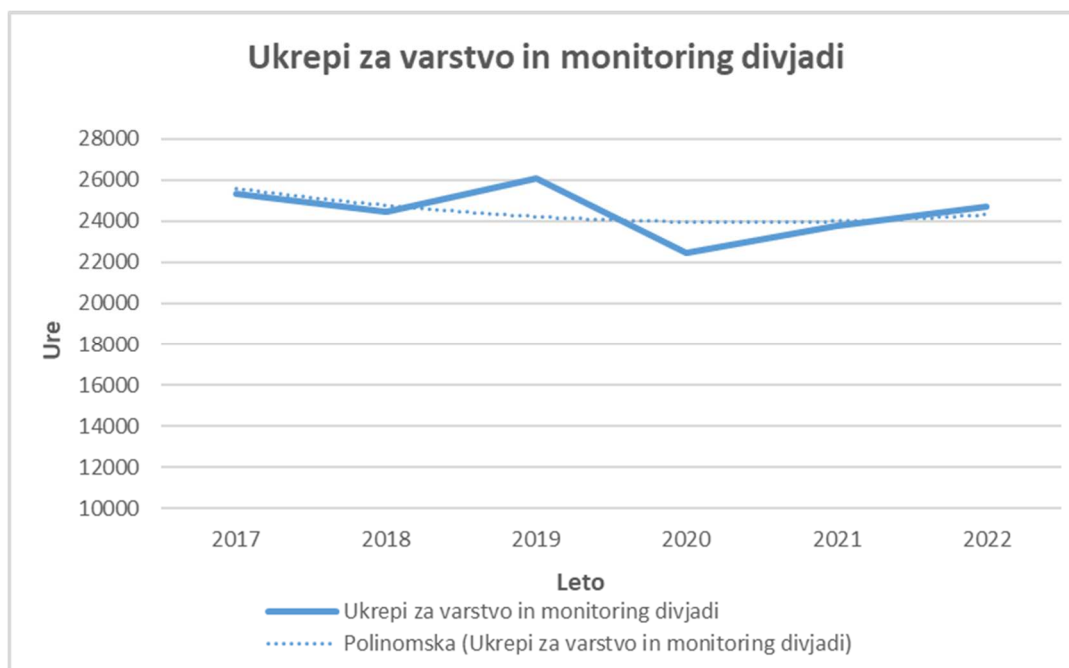
Preglednica 3.1.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v obdobju 2017 - 2022

Vrsta ukrepa	Enota mere	2017 - 2022			2021 - 2022		
		Načrt	Realizacija	%	Načrt	Realizacija	%
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI							
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	145.000	146.873	101	46.000	48.489	105
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI							
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	709	712,85	101	224	222,06	99
Spravilo sena z odvozom	ha	447	449,77	101	145	142,6	98
Priprava pasišč za divjad	ha	301	293,99	98	97	95,44	98
Gnojenje travnikov	ha	153	149,6	98	53	48,5	92
Vzdrževanje grmišč	ha	53	61,05	115	20	21,4	107
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	52	53,34	103	15	14,9	99
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	141	188,56	134	50	73,22	146
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	600	650	108	200	202	101
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	22	29	132	9	10	111
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	4.150	3.966	96	1.250	1.226	98
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	485	595	123	170	214	126
3. BIOTEHNIŠKI UKREPI							
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	530.500	515.925	97	162.000	157.110	97
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	24.000	18.657	78	7.000	4.792	68
Preprečevalno krmljenje	kg	13.500	6.750	50	3.000	0	0
Privabljalno krmljenje	kg	600.000	528.790	88	212.000	176.207	83
Krmne njive	ha	140	138,01	99	42	41,76	99
Pridelovalne njive	ha	15	16,15	108	3,5	3,9	111
Solnice	kg	41.700	47.040	113	15.700	16.434	105
4. LOVSKI OBJEKTI							
Solnice (obnova in novogradnja)	število	25.400	26.178	103	8.200	8.730	106
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	2.620	2.794	107	900	785	87
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	415	455	110	140	121	86
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	1.840	1.799,45	98	600	615,65	103

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Načrtovane ure za ukrepe nadzora lovišč v okviru lovsko-čuvajske službe, aktivnosti v povezavi s povozi divjadi, ugotavljanja številčnosti posameznih vrst divjadi in podobno, so bile v obravnavanem obdobju (2021 - 2022) opravljene v višini 48.489 ur, kar je nekoliko nad načrtovano višino (105 %). Okrog 73 % vseh ur so upravljavci lovišč porabili za varstvo in monitoring velike divjadi, ostale ure pa za varstvo in monitoring male divjadi.

V šestletnem obdobju (2017 – 2022) realizacija teh ukrepov presega načrtovano višino (101 %). Menimo, da je za spoznanje manjša realizacija teh ukrepov v letu 2020 povezana z ukrepi omejevanja gibanja zaradi korona virusne bolezni Covid -19. Zato ocenjujemo, da je njihovo izvajanje doseglo svoj namen.

Slika 3.1.1: Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi v obdobju 2017 – 2022

Zmanjševanje obsega ur, ki jih upravljavci lovišč organizirano opravijo za ukrepe varstva in monitoringa divjadi, se je v zadnjih letih umirilo, vendar je število opravljenih ur za te ukrepe v primerjavi z ostalimi LUO kar veliko.

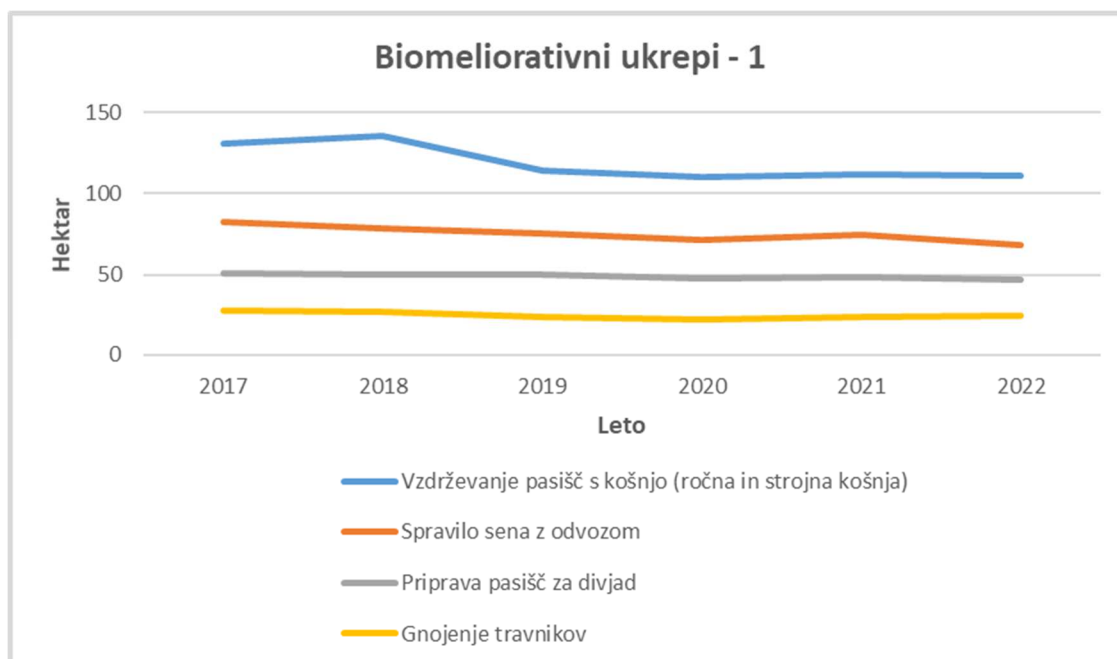
Biomeliorativna dela

Izvedena biomeliorativna dela, s katerimi ohranjamo in izboljšujemo prehranske in bivalne razmere divjadi, so bila v zadnjem dvoletnem obdobju (2021 – 2022) realizirana v primernih časovnih obdobjih, kvalitetno in v dovoljenih mejah odstopanja.

Za obravnavano obdobje je značilna visoka realizacija načrtovanih ukrepov. Ukrepi vzdrževanje pasišč s košnjo (99 %), spravilo sena z odvozom (98 %), priprava pasišč za divjad (98 %), gnojenje travnikov (91 %), vzdrževanje remiz za malo divjad (99 %) ter sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja (98 %) so bili izvedeni blizu načrtovanih vrednosti, ostali ukrepi pa so bili realizirani nad načrtovanim.

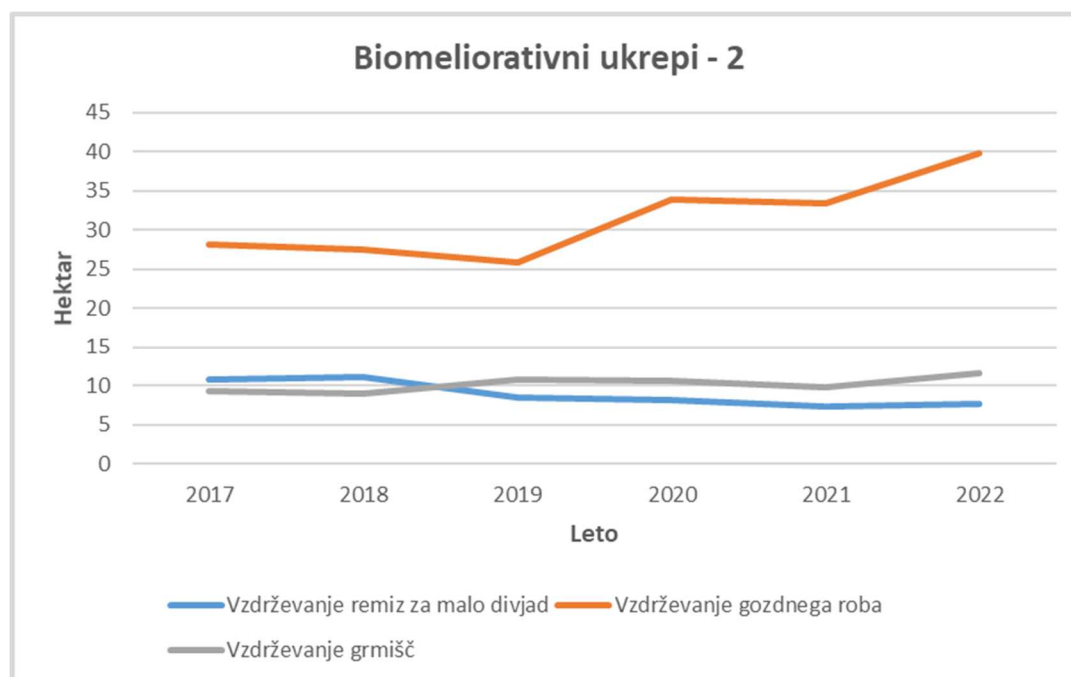
Za izvajanje ukrepa vzdrževanje pasišč s košnjo so upravljavci lovišč porabili skoraj 7300 ur dela. Ure, ki so potrebne za realizacijo ročne košnje predstavljajo 81 % vseh potrebnih ur za košnjo. Seno, ki ga upravljavci pridobijo na teh površinah se porabi za zimsko krmljenje divjadi. V skladu z usmeritvami za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja vrstno bogatih travišč - habitatni tip 6230* (Akcijski načrt za izboljšanje stanja ..., 2016), se izvajanje ukrepa gnojenje travnikov ne priporoča (prav tako je odsvetovano tudi apnenje tal), kar so upravljavci lovišč upoštevali.

V šestletnem obdobju (2017 – 2022) je realizacija biomeliorativnih ukrepov v večini primerov nad načrtovanim. Ukrepi priprava pasišč za divjad (98 %), gnojenje travnikov (98 %) in sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja (96 %) so realizirani nekoliko pod načrtovano višino, vendar krepko v mejah dovoljenih odstopanj. Visoka realizacija izvedbe načrtovanih biomeliorativnih del v zadnjem obdobju kaže na to, da v kolikor upravljavci lovišč sklenejo dogovore z lastniki površin, ta dela tudi izvajajo. Tudi v prihodnje bomo ob izdelavi načrtov gozdnogospodarskih enot opredelili čim več površin, kjer so potrebna biomeliorativna dela in nudili upravljavcem lovišč pomoč pri sklepanju dogovorov z lastniki teh zemljišč.

Slika 3.1.2: Biomeliorativni ukrepi-1 v obdobju 2017 – 2022

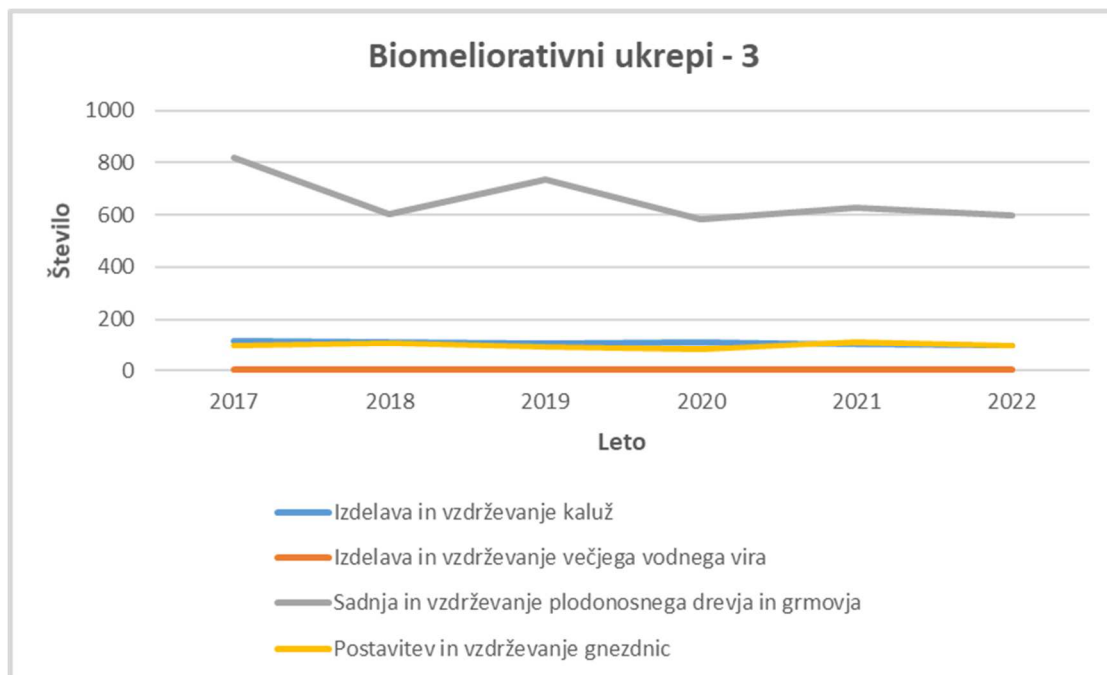
Iz slike je razvidno, da izvajanje ukrepov ostaja v zadnjem obdobju na podobnem nivoju. Trend zmanjševanja površin, na katerih se izvaja ukrep vzdrževanje pasišč s košnjo se je v zadnjih letih ustavil. To je tudi rezultat našega nenehnega poudarjanja o pomenu teh površin za divjad, saj ko imajo upravljavci lovišč te površine enkrat v lastništvu ali zakupu, na njih tudi izvajajo te ukrepe.

Slika 3.1.3: Biomeliorativni ukrepi-2 v obdobju 2017 – 2022

Iz slike je razvidno, da se površine, na katerih se opravlja ukrep vzdrževanja gozdnega roba, v zadnjih letih povečujejo, kar je pozitivno. Bistveno manj pa niti količina površin na katerih se izvaja vzdrževanje grmišč in remiz za malo divjad, ki v obravnavanem obdobju ostajajo na podobnem nivoju. Upoštevajoč dejstvo, da so v obdobju (2017 – 2022) ti ukrepi realizirani v visokih vrednostih, menimo, da so opravljeni v primerni višini. Potrebno se je zavedati, da je realizacija teh del odvisna od deleža primernih površin za izvajanje ukrepov, ki jih imajo lovci v lasti. Po drugi strani pa tudi od dogovorov za izvajanja del, ki jih upravljavci lovišč sklenejo z

lastniki takšnih površin in angažiranostjo revirnih gozdarjev, ki jim pri tem lahko pomagajo. Brez strokovne pomoči (označitev drevja za posek oziroma površin za ukrepanje) lovci teh del samoiniciativno ne morejo izvajati.

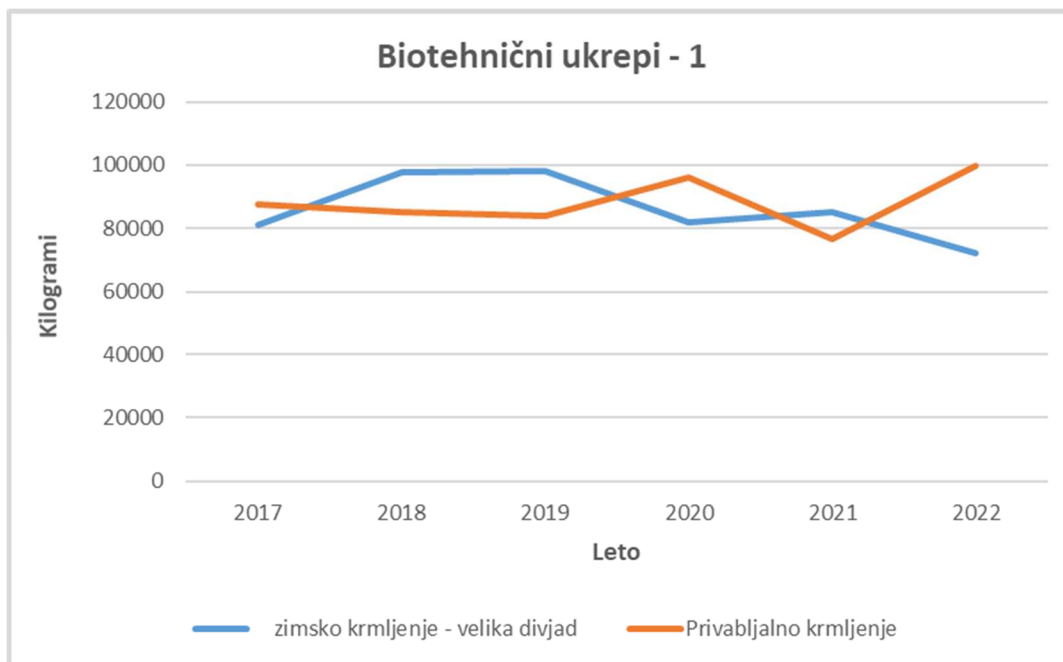

Slika 3.1.4: Biomeliorativni ukrepi-3 v obdobju 2017 – 2022

Iz slike je razvidno, da v obdobju (2017 – 2022) opravljeni ukrepi kot so izdelava in vzdrževanje kaluž, postavitve in vzdrževanje gnezdnic in izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira ostajajo bolj ali manj na istem nivoju. Pri kalužah in večjih vodnih virih je to odvisno od števila teh objektov po loviščih. Ukrep postavitve in vzdrževanja gnezdnic pa je vezan na lovišča, kjer naravnih dupel za sekundarne duplarje primanjkuje. Pri izvajanju ukrepa sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja, pogrešamo večjo angažiranost upravljavcev pri vzdrževanju odraslih slabo očiščenih in nesproščenih plodonosnih dreves na opuščeni in zaraščajoči površini.

Biotehniški ukrepi

Količina krme, ki jo kot dodatno energijo upravljavci vnašajo v lovišča, v letu 2022 ni presegla načrtovane višine in je pod nivojem dolgoletnega povprečja. Upravljavci lovišč so porabili podobno količino krme kot leto poprej, čeprav je bilo zaradi polnega obroda gozdnega drevja pričakovati, da bo količina položene krme manjša.

Slika 3.1.5: Biotehnični ukrepi-1 v obdobju 2017 – 2022

V šestletnem obdobju (2017 – 2022) skupna količina položene krme postopno pada. Največ krme je bilo položeno v letu 2018 (188.275 kg), nato pa so se količine položene krme postopno zmanjševale. V letu 2021, je bilo skupaj položeno najmanj krme do sedaj (164.017 kg). V tem obdobju je najbolj izražen trend zmanjševanja količin krme za zimsko krmljenje velike divjadi. Količine porabljene krme za privabljalno krmljenje pa po letih nihajo.

V primerjavi z načrtovano skupno količino krme, ki jo je bilo dovoljeno uporabiti v lovskih, je bilo položeno 92 % dovoljenih količin krme. Če primerjamo skupno položeno krmo v obdobju 2017 – 2022 z načrtovano skupno količino krme, ki jo je bilo dovoljeno uporabiti v obdobju 2015 – 2020 pa vidimo, da je bilo položeno 88 % dovoljenih količin krme. Pomembno je dejstvo, da smo dosegli zmanjšanje količin položene krme, ustrežnejšo zastopanost različnih vrst krme in z uvedbo registra krmišč boljše ter primernejše prostorsko razporeditev krmišč.

Površine, kjer lovci obdelujejo krmne njive so blizu načrtovanih vrednosti (99 % realizacija načrtovanega). Površine pridelovalnih njiv so v analiziranih obdobjih (Preglednica 3.1.1) večje od načrtovanega. Količina položene soli v lovskih LUO v letu 2022 znaša 8.132 kg. Poraba soli v tem letu je nekoliko manjša kot v letu 2021 in nekoliko nad nivojem večletnega povprečja. Menimo, da nekatera lovišča pri vnosu soli še vedno pretiravajo s količinami.

Ocenjujemo, da upravljavci lovišč z izvajanjem biotehničnih ukrepov zagotavljajo, da populacije divjadi ostajajo čim manj odvisne od vnašanja dodatne energije v obliki krmljenja v lovišča. Količine položene krme so predvsem pripomoček upravljavcem lovišč pri izvajanju ukrepov v populacijah divjadi (številčni odvzem primerne starostne in spolne strukture), kar je v skladu z ON LUO za obdobje 2011 – 2020.

Lovski objekti

Po naši oceni opravljena dela zagotavljajo zadostno količino lovskih objektov, ki se ohranjajo v primernem stanju ter so namenjeni zagotavljanju optimalnih pogojev za izvrševanje načrtovanih posegov v populacije divjadi.

Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letih 2023 in 2024*Preglednica 3.1.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letih 2023 in 2024*

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	46.000
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	222
Spravilo sena z odvozom	ha	138
Priprava pasišč za divjad	ha	92
Gnojenje travnikov	ha	50
Vzdrževanje grmišč	ha	22
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	12
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	60
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	200
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	10
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	1150
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	160
3. BIOTEHNIŠKI UKREPI		
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	162.000
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	3.000
Preprečevalno krmljenje	kg	0
Privabljalno krmljenje	kg	190.000
Krmne njive	ha	40
Pridelovalne njive	ha	2
Solnice	kg	16.000
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice (obnova in novogradnja)	število	8.200
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	900
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	120
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	600

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

V letih 2023 in 2024 je načrtovano za izvrševanje varstva in monitoringa divjadi 46.000 ur. Upravljavci lovišč so dolžni izvajati lovsko čuvajsko službo, zato ob razumevanju in boljši organiziranosti izvajanja tega ukrepa načrtujemo podobno število ur kot v prejšnjih letih. V času izrednih zimskih razmer (visoka in dolgotrajna snežna odeja) so upravljavci lovišč dolžni poostri nadzor v loviščih in aktivno zagotavljati mir, še posebej v bližini zimovališč divjadi (nadzor nad psi, ki se nenadzorovano gibajo v loviščih, vožnja z motornimi vozili ...). Tej vrsti ukrepov naj večjo pozornost namenijo upravljavci gorskih lovišč, oziroma lovišč v višjih legah (Lovske družine - Bistra, Koprivna – Topla, Pogorevc, Gradišče, Ruše, Šmartno na Pohorju, Hoče, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Zreče in LPN Pohorje). Pri upravljavcih ostalih lovišč naj bo poudarek na ukrepih kot so: spremljava zdravstvenega stanja in številčnosti divjadi, aktivnosti povezane z zmanjševanjem izgub divjadi zaradi košnje (Šmartno na Pohorju, Strojna, Fram, Golavabuka ...), aktivnosti povezane z zmanjševanjem izgub divjadi v prometu (Slovenska Bistrica, Oplotnica, Ruše, Golavabuka ...), izgube zaradi potepuških psov (Hoče, Zreče, Oplotnica, Slovenska Bistrica ...) in podobno.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljavci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih ur, navzgor je dovoljeno in zaželeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Biomeliorativna dela

Večina načrtovanih ukrepov je v primerjavi z načrtom iz prejšnjih let, tako po številu objektov, kot po načrtovani površini na podobnem nivoju, oziroma so vrednosti v primerjavi s preteklim dvoletnim obdobjem za spoznanje manjše. Nihanja načrtovanih vrednosti po letih, kot smo jih poznali v preteklosti, so manjša, saj imajo upravljavci lovišč najemne pogodbe za izvajanje biomeliorativnih ukrepov na bolj ali manj istih površinah.

Vzdrževanje pasišč s košnjo

Za izboljšanje prehranskih razmer divjadi morajo upravljavci lovišč v letih 2023 in 2024 vzdrževati vsaj 178 ha travnikov in pašnikov na čim večjem številu lokacij. Izvajanje tega ukrepa je še posebej pomembno v območjih z večjo gozdnatostjo in manj intenzivnim kmetijstvom in v loviščih, ki spadajo v osrednje območje razširjenosti jelenjadi. V teh območjih je delež pašnih površin za divjad izredno majhen in ga je treba postopno povečevati. Prisotnost in število lokacij pašnih površin lahko ocenjujemo tudi na podlagi dolžine gozdnega roba. V skupino lovišč z majhno dolžino gozdnega roba (m/ha) in povečano potrebo po izvajanju obravnavanega ukrepa spadajo: Bistra, Koprivna – Topla, Pogorevc, Podvelka, Vurmat, Ruše, Orlica in LPN Pohorje. V LPN Pohorje se prioriteto povečuje travniške površine s prisotnostjo rastlin, ki so značilne za vrstno bogata travišča (HT 6230*).

V izvedbenem načrtu se vrstno bogata travišča (HT 6230*) prostorsko določijo (parc. št., površina).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljavci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno in zaželeno neomejeno presežati.

Spravilo sena z odvozom

Odločitev, s katerih površin se bo vršil odvoz sena, je v domeni upravljavcev lovišč. Zaradi lažjega spravila in skladiščenja je priporočljivo baliranje sena. V dvoletnem obdobju načrtujemo odvoz sena s 138 ha površin.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Obsega načrtovanih del ni treba realizirati, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presežati.

Priprava pasišč za divjad

V območju je precej zaraščajočih površin (opuščeni travniki in pašniki), ki so bile v preteklosti priljubljena pasišča divjadi. Še posebej izrazito je zaraščanje v višjih legah Pohorja, Smrekovca, Pece in Košenjaka. Večina teh površin se zarašča z vegetacijo (smreka, ruševje, praprot ...), ki ne nudi ustreznih prehranskih virov. Upravljavci lovišč naj nezaželeno zarast odstranijo in s primernimi ukrepi dolgoročno zagotovijo, da bodo te površine postale primerna pasišča za divjad. V letih 2023 in 2024 v ta namen načrtujemo ukrepe na površini 92 ha. V LPN Pohorje se prioriteto povečujejo površine znotraj gozdnega prostora, ki so bile v preteklosti podvržene vremenskim motnjam (snegolomi, žledolomi, vetrolomi). Prioritetno se izloča travniške površine s prisotnostjo rastlin, ki so značilne za vrstno bogata travišča (HT 6230*). V izvedbenem načrtu se prostorsko določijo območja, s katerih se odstrani zarast s pomočjo sečnje in mulčenja podrasti (parc. št., površina).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljavci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno in zaželeno neomejeno presežati.

Gnojenje travnikov

Ukrep se naj izvaja predvsem na površinah, kjer upravljavci lovišč želijo povečati količino sena, ki ga potrebujejo za krmljenje divjadi. Poudarek naj bo na uporabi hlevskega gnoja. V skladu z usmeritvami za izboljšanje stanja in zagotavljanje dolgoročnega ohranjanja vrstno bogatih travišč - habitatni tip 6230* (Akcijski načrt za izboljšanje stanja ..., 2016), se izvajanje ukrepa gnojenje travnikov ne priporoča (prav tako je odsvetovano tudi apnenje tal). Načrtovani obseg v letih 2023 in 2024 znaša 50 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrta ni treba dosežati in ga ni dovoljeno presežati.

Vzdrževanje grmišč

Velika gozdnatost in zasmrečenost območja kaže na potrebo po čim večjem številu primernih grmišč za divjad. Lokacije naj bodo predvsem v območjih, kjer je prisotnih več vrst divjadi in v območjih, kjer je ravnovesje med rastlinojedi in okoljem najbolj porušeno. Ukrep vzdrževanja grmišč se lahko izvaja tudi na zaraščajočih površinah, kjer zaradi zarasti (drevje, grmovje) košnja ni več mogoča. Namen vzdrževanja grmišč je ohraniti dostopnost do popkov, poganjkov in listov za prehrano rastlinojede divjadi in za zagotavljanje kritja različnim prostoživečim živalim. Vzdrževati jih pričnemo tedaj, ko večina popkov, poganjkov in listov ni več dostopna za rastlinojedo parkljasto divjad. Načrtovan obseg za obravnavano obdobje je 22 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Upravljavci lovišč morajo ukrepe realizirati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presežati.

Vzdrževanje remiz za malo divjad

Remize so namenjene predvsem kritju male divjadi, primerne bivalne pogoje pa zagotavljajo tudi srnjadi in številnim drugim prostoživečim živalskim vrstam. Dela namenjena vzdrževanju remiz za malo divjad se morajo opravljati predvsem v loviščih vzhodnega dela LUO, kjer je mala divjad v bližnji preteklosti bila ali je še prisotna.

Obravnavane ukrepe so dolžni izvajati vsi upravljavci lovišč, ki vlagajo fazana in poljsko jerebico ter intenzivneje upravljajo z malo divjadjo. V letih 2023 in 2024 je vzdrževanje remiz načrtovano na površini 12 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Obsega načrtovanih del ni treba realizirati, razen upravljavcev, ki vlagajo poljske kure. Ti upravljavci morajo ukrepe opraviti vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, načrtovane količine je dovoljeno neomejeno presežati.

Vzdrževanje gozdnega roba

Pravilno oblikovan gozdni rob predstavlja prehod iz gozda v druge ekosisteme in je izredno pomemben del krajine s poudarjeno biotopsko vlogo. Prehodi med gozdnimi in negozdnimi površinami naj bodo mehki, postopni, globoki in zaviti. Pravilno oblikovan gozdni rob naj bo visok eno povprečno sestojno višino, stopničast in večslojen. Za večino gozdnih robov v LUO velja, da so premalo vertikalno in horizontalno strukturirani ter da primanjkuje plodonosnih in grmovnih vrst. Pušča naj se drevesa z dupli, sušice, podrtice in stara drevesa. Ukrep naj se izvaja v loviščih z manjšo dolžino (m/ha) gozdnega roba in v povezavi s pospeševanjem plodonosnih vrst. Ukrep se ne izvaja spomladi v obdobju gnezdenja ptic.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del v letih 2023 in 2024 v skupni višini 60 ha mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno presežanje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje kaluž

Geološke razmere v LUO narekujejo intenziviranje tega ukrepa v zahodnih loviščih, kjer prevladuje dolomitna podlaga. Na področju Pohorja je površinskih vodotokov v izobilju, zato je potreba po izdelavi kaluž s strani človeka manjša. Priporočljivo je, da se na območju prisotnosti jelenjadi, oz. na območjih prisotnosti divjega prašiča kaluže vzdržujejo v obsegu najmanj 3 kaluže/1.000 ha lovne površine. V letih 2021 in 2022 se načrtuje izdelava in vzdrževanje kaluž v obsegu 200 objektov.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno presežanje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira

V načrtovanem obdobju se načrtuje izdelava in vzdrževanje 10 večjih vodnih virov. V večini primerov gre za ureditev posameznih manjših jezer, kjer se načrtuje odstranitev zarasti in ureditev brežin.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Sadnja in vzdrževanje plodonosnih drevesnih vrst

V letih 2023 in 2024 se načrtuje sadnja in vzdrževanje 1150 sadik različnih vrst plodonosnega drevja (oreh, češnja, lesnika ...). Upravljavci lovišč morajo aktivneje pristopiti vzdrževanju nevzdrževanih odraslih plodonosnih dreves na opuščeni in zaraščajočih površinah in ta dela izvajati v povezavi z že obravnavanimi biomeliorativnimi ukrepi. Upravljavcem priporočamo, da si sadike predhodno naročijo. Priporočamo, da se lovci aktivno vključijo v sanacijo od žledoloma in vetrolomov poškodovanih gozdov. V sodelovanju z lastniki gozdov in gozdarji lahko poskrbijo za izvajanje ukrepa sajenja plodonosnega drevja na teh površinah (še posebej upravljavci lovišč Koprivna-Topla, Bistra, Peca, Dravograd, Podgorje).

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del mora biti opravljen vsaj 80 %, lahko pa se ga preseže.

Postavitev in vzdrževanje gnezdilnic

Ta ukrep naj se še posebej pospešuje v loviščih, kjer naravnih dupel primanjkuje. Predvsem se naj postavlja gnezdilnice za sekundarne duplarje kot so: koconogi čuk, mali skovik, smrdokavra, sova kozača, golob duplar, pogorelec in belovrati muhar. Gnezdilnice morajo biti izdelane iz naravnih materialov, in sicer tako, da v notranjost ne priteče voda in da preprečujejo vstop plenilcem. Zagotoviti je treba, da se jeseni gnezdilnice očistijo. V letih 2023 in 2024 načrtujemo postavitev in vzdrževanje 160 gnezdilnic.

Dopustna odstopanja realizacije načrta

Načrtovan obseg del ni treba realizirati, lahko se ga preseže.

Večino načrtovanih biomeliorativnih del upravljavci lovišč ne morejo izvajati brez soglasij lastnikov zemljišč in strokovne pomoči delavcev Zavoda za gozdove, zato je predhodna koordinacija pogoj za uspešno izvedbo načrtovanih ukrepov.

Biotehniški ukrepi

V letih 2023 in 2024 je v LUO dovoljeno za krmljenje porabiti do 355.000 kg krme ob upoštevanju naslednjih usmeritev krmljenja:

Srnjad

Namensko krmljenje srnjadi ni dovoljeno, razen pod pogoji, ki so navedeni v splošnih usmeritvah za krmljenje v Lovsko upravljavskem delu Območnega načrta za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020 in v nadaljevanju.

Z namenom zmanjšanja povoza srnjadi je izjemoma, v bližini prometnic, z močno povečanim povozom srnjadi v zimskem času, za kratek čas (največ 1–2 tedna) dovoljeno t. i. prestrezno krmljenje (»intercept feeding«), s katerim zmanjšamo potrebo po približevanju (prehranjevanju) srnjadi na brežinah cest. Tovrstno prestrezno krmljenje je mogoče dovoliti le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- dolgotrajna ali visoka snežna odeja;
- zaznано pogosto prehranjevanje srnjadi na brežini ceste;
- registrirano večje število povežene srnjadi v posameznem lovišču v času te zime (>3 po 1.12.);
- krmljenje se izvaja v pasu 300 do 500 m od problematičnega/ih odseka/ov cest(e).

Za pridobitev dovoljenja za prestrezno krmljenje veljajo enaki pogoji kot za izjemoma dovoljeno zimsko krmljenje srnjadi (podana pisna informacija z vlogo na ZGS s strani upravljavca, izdano soglasje s strani OE ZGS ter obveščanje lovske inšpekcije). Pred izdajo dovoljenja morajo biti predhodno vzpostavljeni ukrepi dostopa srnjadi do naravnih prehranskih virov (pluženje visokega snega do robidovja, grmišč ...).

Jelenjad

Zimsko krmljenje se izvaja v območjih povečanih gostot jelenjadi v zimskem obdobju – zimovališčih/mirnih conah. Zimsko krmljenje se lahko izvaja tudi na območjih, kjer želimo jelenjad privabiti in zadržati z namenom razbremenitve vpliva jelenjadi na življenjsko okolje v nekem drugem prostoru. Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen.

V robnih populacijskih območjih je dovoljeno zgolj privabljalno krmljenje jelenjadi za namen lažjega vpogleda v strukturo populacije in izpolnitve načrta odvzema.

Sestava krme za zimsko krmljenje jelenjadi:

- močna škrobna krma (koruza, žita, kostanj, želod) v deležu do 10 %,
- sočna krma (okopavine, tropine, sadje) v deležu do 30 %,
- voluminozna krma (seno, vejniki, silaža, pesni rezanci) v deležu najmanj 60 %,
- pri krmljenju z močno škrobno krmo in voluminozno krmo mora biti na krmišču divjadi stalno na razpolago tudi sočna krma.

Priporočljivo je, da je močna krma jelenjadi na razpolago le v jesenskih mesecih (oktober, november, december), sočna in voluminozna krma pa še v zimskih in spomladanskih mesecih. Količina skupaj položene sočne in grobo vlaknate krme v ustreznem razmerju ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti jelenjadi na voljo na istem krmišču v priporočenem obdobju (oktober–december) strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna), oziroma vsaj voluminozna in sočna v ustreznem razmerju.

Gostota krmišč za zimsko krmljenje jelenjadi je definirana upošteva gostoto odvzema jelenjadi oziroma uvrstitvijo lovišča v osrednje populacijsko območje. Dovoljeno je 1 krmišče na začetih 1.000 ha lovne površine lovišča oziroma LPN, katerega del spada v osrednje populacijsko območje jelenjadi.

Pri zimskem krmljenju je glede na število jelenjadi, ki prihaja na določeno krmišče, treba z razporeditvijo krme omogočiti, da vse živali istočasno pridejo do položene krme.

Privabljalno krmljenje se izvaja s ciljem olajšanega opazovanja in odstrela jelenjadi. Tu je odstrel dovoljen. Privabljalno krmljenje jelenjadi se lahko izvaja le v času lovne dobe na jelenjad. Pri omenjenem krmljenju je dovoljeno zalagati največ 1 krmišče na 1.000 ha lovne površine lovišča oziroma LPN. Na posameznem krmišču je dovoljeno dnevno položiti skupno največ 50 kg krme, od tega količina močne krme, ki je dnevno dostopna jelenjadi, ne sme presegati 5 kg.

Damjak

Namensko krmljenje damjaka ni potrebno, zato ni dovoljeno.

Gams

Zimsko krmljenje gamsa ni dovoljeno, razen pod pogoji, ki so navedeni v splošnih usmeritvah za krmljenje v Območnem načrtu (lovsko upravljavski del), za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020.

Muflon

Zimsko krmljenje muflona ni dovoljeno.

Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine močne krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe v loviščih Podgorje, Pogorevc, Slovenj Gradec in Koprivna - Topla. V kolikor se za privabljalno krmljenje polaga le sočna krma, se takšno krmišče ne upošteva kot krmišče, katerega je treba voditi v katastru lovišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča/LPN. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.

Divji prašič

Zimsko krmljenje divjega prašiča je v celotnem LUO prepovedano.

V skladu s prvim odstavkom 13. člena ZNUAPK preprečevalno krmljenje divjega prašiča v času trajanja visoke stopnje ogroženosti ni predvideno in glede na namen zakonodajalca (v celoti urediti krmišča, do katerih lahko dostopajo divji prašiči) tudi ni dovoljeno.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča.

V skladu z dopisom IRSKGLR, Območna enota Celje, številka: 0614-841/2020, ki smo ga prejeli dne 17. 2. 2021 po elektronski pošti, predlagamo, da upravljavci lovišč, ki na privabljalnih krmiščih za divjega prašiča v zadnjih dveh letih ali več niso odstrelili nobenega divjega prašiča, posebno pozornost posvetijo količinam položene krme (predvsem žita) na teh krmiščih. V kolikor je na teh krmiščih močna krma stalno prisotna, divjih prašičev pa v lovišču ni, oziroma rezultat privabljanja ni odstrel divjih prašičev, se tak način krmljenja lahko smatra kot zimsko krmljenje, kar pa v LUO ni dovoljeno (lovišča Remšnik, Mislinja, Prežihovo, Radlje in Dravograd).

Lovišča, ki imajo v zadnjih treh letih povprečni letni odvzem 15 in več živali vrste divji prašič, imajo lahko eno privabljalno krmišče na 1.000 ha lovne površine (zaradi velike številčnosti divjega prašiča v nekaterih loviščih so za leti 2023 in 2024 izjeme lovišča Gaj nad Mariborom, ki lahko ima 7 krmišč in Boč na Kozjaku ter Ruše, ki lahko imata 5 krmišč). Lovišča, ki ne dosegajo povprečnega letnega odvzema 15 živali, pa eno krmišče na 2.000 ha lovne površine (zaradi velike številčnosti divjega prašiča v nekaterih loviščih so za leti 2023 in 2024 izjeme lovišča Šmartno na Pohorju, Oplotnica, Slovenska Bistrica in Vurmat, ki lahko imajo 3 krmišča ter Orlica, Janžev vrh, Podvelka in Puščava, ki lahko imajo 2 krmišča).

Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Dovoljeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr.: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjad, jelenjad).

V habitatih divjega petelina, gozdnega jereba in ruševca krmljenje divjega prašiča ni dovoljeno. Za GGO Slovenj Gradec se pri določitvi lokacij krmišč upošteva kot neprimerno območje bivališča divjega petelina in ruševca, ki je opredeljeno v načrtih GGE z biotopsko funkcijo na I. in II. stopnji oz. območje nad 900 m nadmorske višine. Prav tako se za območje GGO Maribor in GGO Celje v Pohorskem LUO nad izohipso 900 m ne vrši privabljalno krmljenje divjega prašiča. V kolikor na območju nad 900 m nadmorske višine biotopska funkcija na I. ali II. stopnji ni opredeljena, se lahko ta izdela na ZGS. Ta opredelitev se lahko uporabi zaradi povečanih škod in gostote prašičje populacije, in sicer se postavi eno krmišče na 1.000 ha lovne površine, vendar ne na območju rastiščnega habitata petelina ali ruševca, na površini v radiju 500 m od centra aktivnega ali nekdanjega rastišča divjega petelina ali ruševca ter na območju njihovih znanih gnezdišč.

Prav tako se na teh območjih za zimsko in privabljalno krmljenje jelenjadi ne uporablja koruze in ostale močne škrobne krme. ZGS vodi kataster krmišč ter njihov namen ločeno po loviščih.

Male zveri

Krmljenje malih zveri (lisica, kuna belica) ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). V skladu s 13.členom ZNUAPK je na vseh krmiščih za prostoživeče živali, do katerih lahko dostopajo divji prašiči, prepovedano krmljenje z živalskimi stranskimi proizvodi. Na krmiščih za zveri je dovoljeno krmljenje z živalskimi stranskimi proizvodi le v primeru pridobljenega dovoljenja UVHVVR. Malih zveri ne krmimo v območjih habitatov gozdnih kur.

Mala poljska divjad

Zimsko krmljenje male poljske divjadi je dovoljeno v vseh loviščih, upoštevajoč pri tem prisotnost posamezne vrste. Kljub temu, da je krmljenje male poljske divjadi smiselno in potrebno včasih izvajati tudi izven zimskega obdobja, se krmljenje v smislu biotehniških del opredeljuje med zimsko krmljenje. Krmljenje mora biti izvajano z vrsto krme in na način, ki je v največji možni meri prilagojena vrsti divjadi katero se krmi (poljski zajec, fazan, poljska jerebica). Pri krmljenju z močno škrobno krmo mora biti le ta položena tako oziroma zaščitena s tehničnimi objekti (nadkritje, lese), da se prepreči, da bi pretežni del krme zaužila srnjad.

Lokacije krmljenja se ne upoštevajo kot krmišče, katere se vodi v katastru krmišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom.

Zimsko krmljenje fazana in poljske jerebice je obvezno v vseh loviščih, v katerih so dodani osebki teh dveh živalskih vrst. Male poljske divjadi se na krmiščih ne lovi.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Skupna količina namenjene krme ne sme biti presežena.

Delež realiziranih krmnih in pridelovalnih njiv mora obsegati vsaj v 80 % načrtovanih vrednosti, navzgor pa teh ukrepov tako po številu objektov kot pa površini ne omejujemo.

Lovski objekti

Načrtovano število lovskih objektov (obnova in novogradnja) zagotavlja primerno infrastrukturo, ki je v loviščih potrebna za izvajanje ukrepov tako v populacijah divjadi kakor tudi v njenem življenjskem okolju.

Priporočamo, da se pospešeno zagotovi primerno infrastrukturo (lovske preže) na površinah, ki so jih poškodovale naravne ujme (žledolom, vetrolom, lubadar). Uspešna izvedba sanacije na ta način poškodovanih gozdov bo možna le ob intenzivnem lovu rastlinojede divjadi na teh površinah (lovišča Koprivna-Topla, Bistra, Peca, Pogorevc, Dravograd ...).

Seznami zavarovanih območij, naravnih vrednot, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij (NATURA 2000) in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem, se nahajajo v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020 kot priloge v poglavju 9. Podrobnejše varstvene usmeritve istega načrta v poglavju 4 določajo pogoje in usmeritve za izgradnjo lovskih objektov.

Med lovsko tehniške objekte spadata tudi solnica in krmišče za parkljasto divjad. Teh ni dovoljeno postavljati v pomlajene površine, ob cestah, v bližini hidroloških, botaničnih, zooloških in ekosistemskih naravnih vrednot. Ravno tako se solnic in krmišč ne postavlja na območje kaluž, vodnih izvirov, mokrišč, barij, močvirij oziroma z njimi povezanimi habitatnimi tipi ali v njihovo neposredno bližino (manj kot 50 m).

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrtovanih obnov oziroma novogradenj lovskih objektov ni treba realizirati, razen na območjih, ki so jih poškodovale ujme.

Solnice polnimo samo spomladi od konca zime do konca meseca maja, v ostalih mesecih polnjenje ni dovoljeno. Količina položene soli je lahko presežena za največ 20 %.

3.2. Vpliv divjadi na njeno življenjsko okolje

3.2.1 Škode na kmetijskih kulturah in domači živini ter presoja uspešnosti izvedenih ukrepov

Povzročene škode v obdobju 2017 – 2022

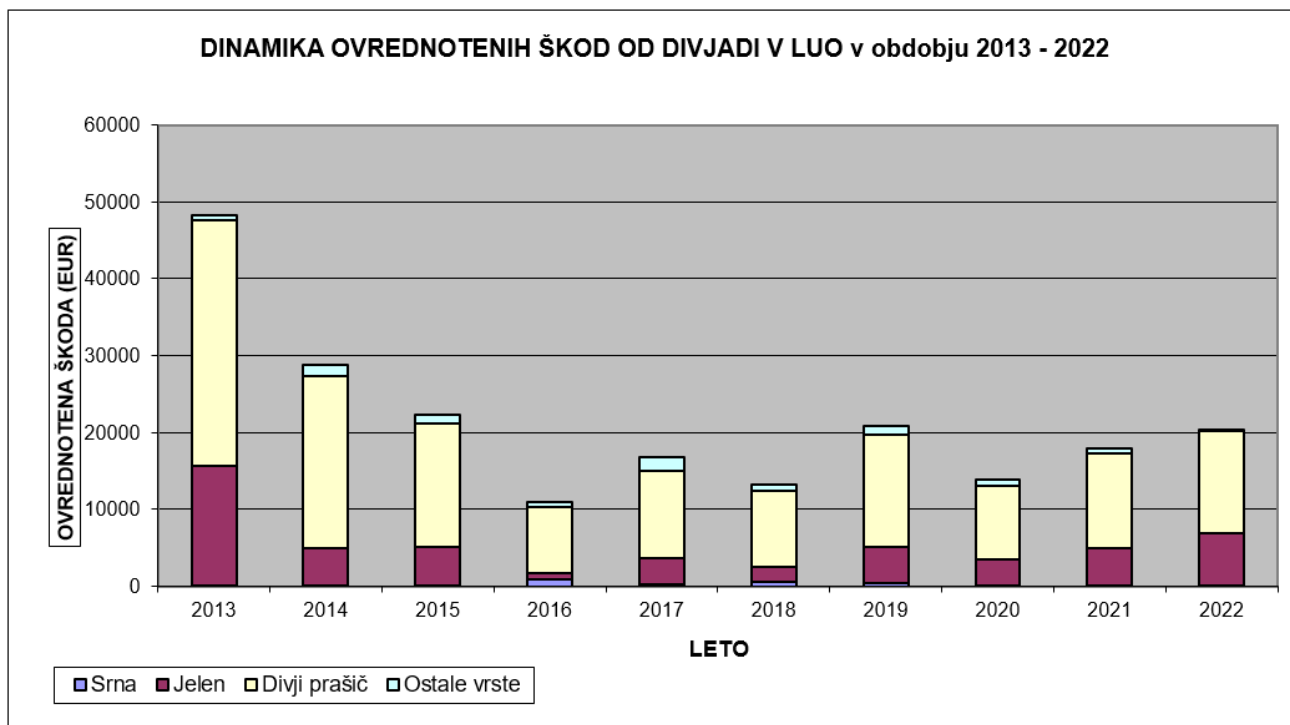
Preglednica 3.2.1: Škoda, ki jo je povzročila divjad v obdobju 2017 – 2022

Vrsta divjadi	Kultura	2017 - 2022		2021 - 2022	
		Izplačana škoda	EUR / 100 ha	Izplačana škoda	EUR / 100 ha
srna	sadno drevje, vrtnine	1.731	1,11	132	0,08
Skupaj srna		1.731	1,11	132	0,08
navadni jelen	kulture	3.823	2,45	1.028	0,66
	bale	4.167	2,68	1.967	1,26
	sadno drevje	1.821	1,17	843	0,54
	gozd	15.215	9,76	7.982	5,12
Skupaj navadni jelen		25.026	16,06	11.820	7,58
divji prašič	kulture	13.532	8,66	5.254	3,36
	travniki	57.322	36,78	20.141	12,92
Skupaj divji prašič		70.854	45,44	25.395	16,28
SKUPAJ PARKLJARJI		97.611	62,61	37.347	23,94
šakal		0	0	0	0
lisica		1.318	0,84	130	0,08
jazbec		1.923	1,24	885	0,57
kuna belica		372	0,23	0	0
poljski zajec		400	0,25	0	0
siva vrana		1.630	1,05	0	0
ostale vrste		0	0	0	0
SKUPAJ OSTALO		5.643	3,61	1.015	0,65
VSE SKUPAJ		103.254	66,22	38.362	24,59

Preglednica 3.2.1 prikazuje ovrednoteno škodo (izplačana odškodnina, izdan material, opravljene ure sanacije – 1 ura = 5 EUR), nastalo od divjadi.

Iz preglednice je razvidno, da skupna ovrednotena škoda v letu 2021 - 2022 znaša 38.362 EUR ali 24,59 EUR/100 ha lovne površine. Pretežni del škode (97 %) so povzročili parkljarji. Med njimi s 68 % deležem izstopa divji prašič, kar znaša 16,28 EUR/100 ha ovrednotene škode v zadnjem dvoletnem obdobju. Tudi v obdobju 2017 – 2022 so pretežni del ovrednotene škode povzročili parkljarji. Med povzročitelji ovrednotenih škod z 69 % deležem prevladuje divji prašič, z 24 % deležem sledijo škode od navadnega jelena, delež škod od ostalih vrst divjadi znaša 5 %, škode od srnjadi pa predstavljajo najmanjši delež in znašajo 2 %. Med ostalimi vrstami divjadi največ škod povzročijo jazbec, siva vrana in lisica, vendar so vrednosti ovrednotenih škod majhne. Pretežni del ovrednotene škode divji prašiči povzročajo z ritjem travnih površin (81 %), ostale škode (19 %) povzročijo v kulturah. Navadni jelen največ ovrednotene škode povzroči v gozdu (61 %), sledijo škode na balah (17 %), škode na kulturah (15 %), nekaj pa je tudi škod na sadnem drevju (7 %). Ovrednotena škoda od srne je evidentirana na sadnem drevju in vrtninah. V obdobju 2017 – 2022 znaša povprečna ovrednotena škoda na leto 11,04 EUR/100 ha, v zadnjem dvoletnem obdobju pa 12,29 EUR/100 ha lovne površine.

Obseg ovrednotenih škod od divjadi v zadnjih šestih letih niha od 13.289 EUR (v letu 2018) do 20.916 EUR (v letu 2019). To nihanje je posledica strukture ovrednotenih škod po vrstah divjadi in je v zadnjih letih odvisno predvsem od povzročenih škod od divjega prašiča in navadnega jelena.

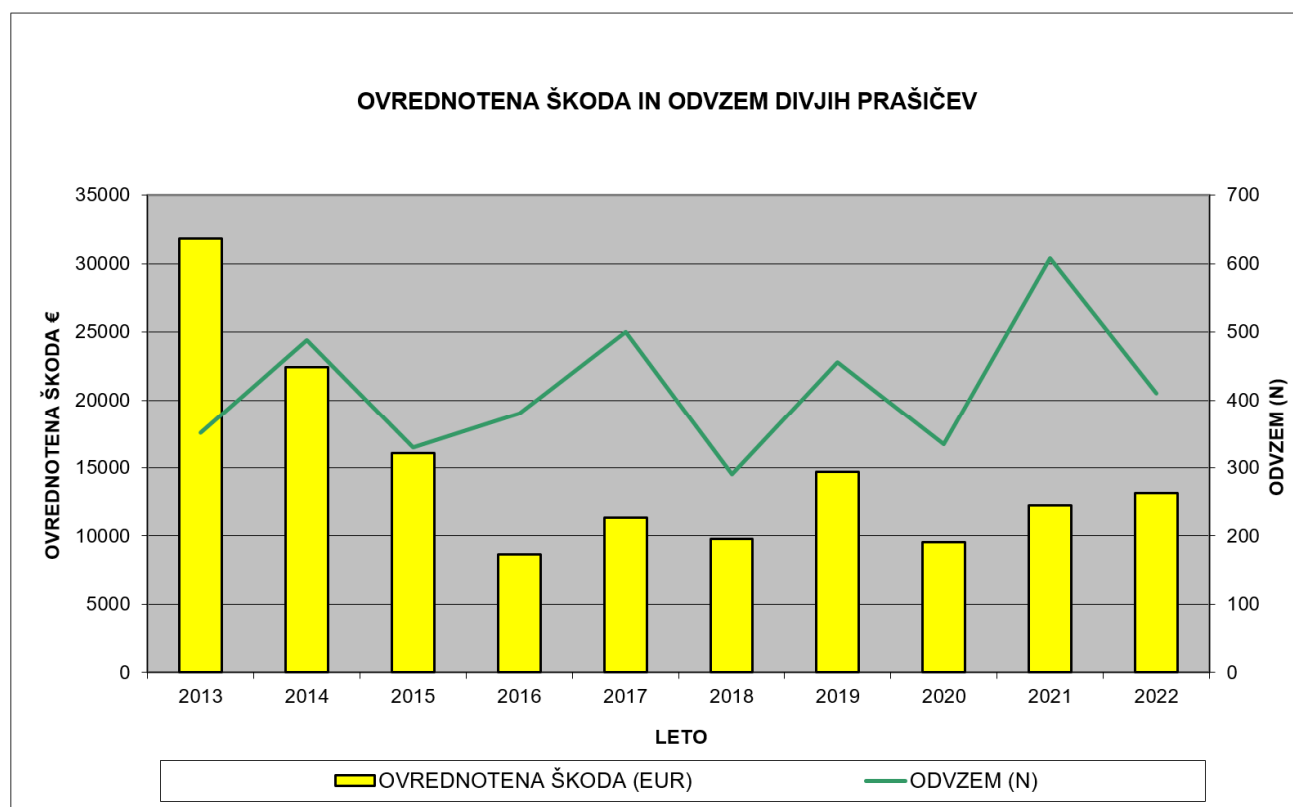

Slika 3.2.1: Dinamika škod od divjadi v LUO

Iz slike 3.2.1 je razvidno, da je izražen trend padanja ovrednotenih škod od leta 2013 do leta 2016. V zadnjem šestletnem obdobju ovrednotene škode rahlo nihajo. Pomembno je, da so škode v zadnjih letih precej pod nivojem dolgoletnega povprečja. Prevladujejo ovrednotene škode od divjega prašiča, ki so v letu 2022 v primerjavi z prikazanim obdobjem na grafu pod povprečjem. Ovrednotene škode od navadnega jelena so v zadnjem letu nad nivojem dolgoletnega povprečja.

V primerjavi z letom prej, ko je skupna ovrednotena škoda znašala 17.970 EUR, je v letu 2022 nekoliko večja in znaša 20.391 EUR. Najbolj so se povečala škode od jelenjadi in sicer od 4.892 EUR/ha ovrednotene škode v letu 2021 na 6.928 EUR/ha ovrednotene škode v letu 2022. Tudi škode od divjega prašiča so za spoznanje večje, škode od ostalih vrst so v zadnjem letu manjše. V okviru tega so v zadnjem letu upravljavci lovišč in lovišča s posebnim namenom za sanacijo škod opravili okrog 1100 delovnih ur.

V lovsko informacijskem sistemu »Lisjak« se vodi evidenca škod od leta 2008. V obdobju 2017 – 2022 je bilo evidentiranih 701 prijav škod v 32 loviščih. V 5 loviščih v tem obdobju ni bilo evidentiranih škod. Od leta 2017 do 2022 skupno število škodnih primerov niha. V zadnjih dveh letih so upravljavci lovišč in lovišča s posebnim namenom obravnavali podobno število škodnih primerov (115 oziroma 114), kar predstavlja povprečje škodnih dogodkov v zadnjih šestih letih. V letu 2022 je zaznati povečanje obravnavanih škodnih primerov le v loviščih Gaj nad Mariborom, Oplotnica in Puščava. Pri izdelavi razdelilnika odvzema divjega prašiča in navadnega jelena za leti 2023 in 2024 je treba posebno pozornost posvetiti loviščem, kjer je število škodnih primerov ali izplačane škode v primerjavi z ostalimi lovišči veliko, oziroma kjer se je število škodnih primerov povečalo.

Slika 3.2.2: Škode in odvzem divjih prašičev

Najbolj »konfliktna vrsta z okoljem« v Pohorskem LUO je divji prašič. S svojim načinom prehranjevanja povzroča največ škod predvsem na kmetijskih površinah. Iz slike 3.2.2 je razvidno, da je ovrednotena škoda od divjega prašiča od leta 2013 do leta 2016 močno padala do najmanjše ovrednotene škode od divjih prašičev v tem obdobju. V letu 2016 predstavljajo ovrednotene škode od te vrste divjadi le še 27 % škod iz leta 2013. V zadnjih šestih letih ovrednotene škode nihajo in so pod nivojem dolgoletnega povprečja. V zadnjih treh letih je opazen trend povečevanja tovrstnih škod. Velike škode že v letu 2012 in 2013 so bile posledica povečanja številčnosti, ki se je odražala v celotnem slovenskem prostoru. Sorazmerno mile zime ustvarjajo otežene razmere za lov, na drugi strani pa je močan obrod plodonosnih vrst v letu 2011, 2016 (bukev) ter 2018, 2020 in 2022 (poleg bukve tudi druge vrste) pogojeval povečan prirastek v letu 2014, 2017, 2019 in 2021. Posledično tudi odvzem divjih prašičev niha. V letu 2021 je bil odvzem v desetletnem obdobju največji, v letu 2018 pa najmanjši. Glede na opisano dinamiko, bi bilo pričakovati povečanje številčnosti divjih prašičev tudi v letu 2023, vendar ob upoštevanju drugih biokazalcev (telesne mase uplenjenih ozimk v zimskem obdobju, odvzem reproduktivnega dela populacije, izgube v letu 2022) in trenutnih zgodnje pomladanskih razmer ocenjujemo, da do tega ne bo prišlo.

Škode od divjadi na nelovnih površinah

Za škodo, ki jo povzroči divjad na nelovnih površinah, odgovarja upravljavec lovišča, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Omenjene škodne dogodke ocenjujejo pooblaščenki MKGP. V letih 2021 in 2022 so v Pohorskem LUO pooblaščenki obravnavali 4 škodne dogodke, kjer je škodo povzročila divjad na nelovni površini. V dveh primerih je škodo povzročila kuna belica, v enem primeru jelenjad na pokopališču in v enem primeru šakal. Na ZGS OE Slovenj Gradec in OE Maribor sta bila obravnavana po dva tovrstna dogodka, na OE Celje pa teh dogodkov niso obravnavali.

Za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah na II. stopnji smo v letih 2021 in 2022 sodelovali pri obravnavi dveh škodnih primerov.

Odgovornost za nastanek škode od in na divjadi ter postopki za njeno ugotavljanje in določevanje odškodnin so obrazloženi na spletni strani ZGS:

http://www.zgs.si/delovna_podrocja/gozdne_zivali_in_lovstvo/divjad/index.html.

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v obdobju 2017 – 2022*Preglednica 3.2.2: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v obdobju 2017 – 2022*

Vrsta ukrepa	2017 – 2022		2021 – 2022	
	Število objektov	Opravljenе ure	Število objektov	Opravljenе ure
tehnična sredstva	129	4.959	41	1.361
kemična sredstva	175	7.267	53	2.343
SKUPAJ	304	12.226	94	3.704

Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi so bili v zadnjem dvoletnem obdobju (2021 – 2022) realizirani na 94 objektih, za kar so upravljavci lovišč porabili 3.704 ure. S tehničnimi sredstvi, med katerimi prevladuje montaža in vzdrževanje odsevnikov ob cestah in ograjevanje z električnim pastirjem, so upravljavci lovišč na 41 lokacijah poizkušali zmanjšati škodo na divjadi (povozi) in škodo od divjih prašičev. Preprečevanje škod s kemičnimi sredstvi na in od divjadi je bilo opravljeno na 53 lokacijah, za kar je bilo porabljenih 2.343 delovnih ur. Upravljavci so večinoma uporabljali različna odvrčala, s katerimi so želeli zmanjšati izgube velike divjadi na cestah. V tem obdobju so bili tako ukrepi za preprečevanje škod od divjadi s pomočjo tehničnih sredstev kot ukrepi s pomočjo kemičnih sredstev, v primerjavi z načrtovanim, realizirani 98 %.

V šestletnem obdobju 2017 – 2022 so upravljavci lovišč v povprečju za preprečevanje škod na in od divjadi opravili nekoliko večje število ur na podobnem številu lokacij. Menimo, da je število opravljenih ur in lokacij za preprečevanje škod na divjadi primerno, saj se število povoženih osebkov v zadnjih letih zmanjšuje. V primerjavi z ostalimi LUO, je v Pohorskem LUO v skupnih izgubah velike divjadi, kot posledica prometa evidentiran manjši delež tovrstnih izgub. Ravno tako so v zadnjem obdobju opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi pripomogli k ugodnejšemu stanju na področju škod od divjadi.

Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letih 2023 in 2024*Preglednica 3.2.3: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letih 2023 in 2024*

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
tehnična sredstva	42	1500
kemična sredstva	45	2100
SKUPAJ	87	3600

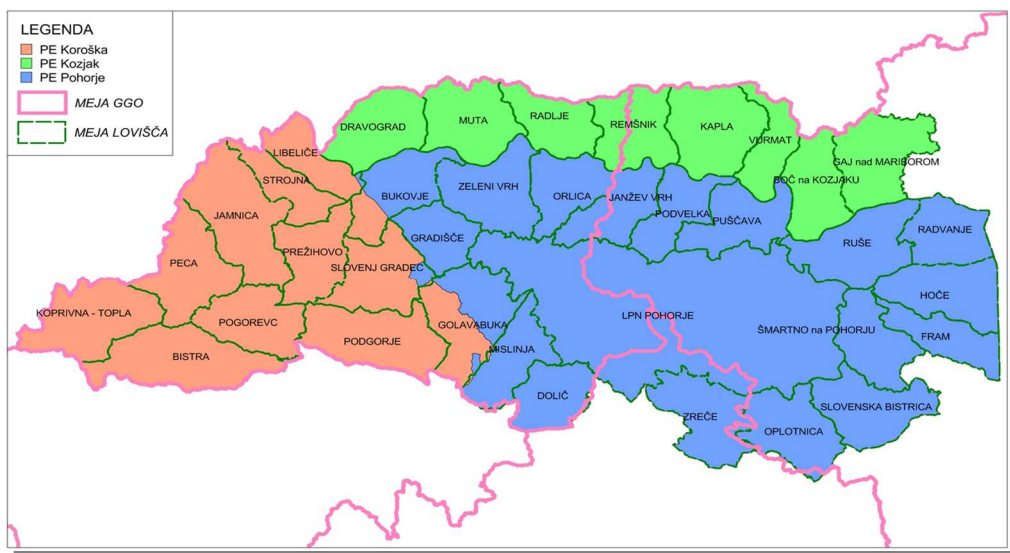
V letih 2023 in 2024 se načrtuje uporabo tehničnih ukrepov na 42 objektih, za kar se predvideva poraba 1.500 delovnih ur. V večini primerov gre za postavitve in vzdrževanje električnih ograj okrog kultur in odsevnikov ob cestah. Za preprečevanje škod od in na divjadi se načrtuje tudi uporaba kemičnih sredstev na 45 lokacijah. Večina od načrtovanih 2.100 ur se bo porabila za izdelavo in vzdrževanje odvrčalnih ograj ob prometnejših cestah. Pri izvajanju teh ukrepov naj bodo še posebej aktivni upravljavci lovišč, Ruše, Slovenska Bistrica, Radvanje in Oplotnica.

3.2.2 Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme

V letih 2009 in 2010 je ZGS opravil prvi popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni metodi na območju celotne Slovenije. Izvedba popisa ne terenu prostorsko ni vezana na območje LUO, ampak se opravlja po »ekoloških enotah« (popisne enote - PE) pri oblikovanju katerih smo upoštevali populacijska območja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd.

V letih 2014, 2017 in 2020 smo v vseh popisnih enotah v LUO izvedli drugi, tretji in četrti popis objedenosti gozdnega mladja. Ugotavljamo, da so sistematično pridobljeni podatki pomemben vir informacij ne le o vplivu divjadi na objedenost gozdnega mladja, ampak tudi o sami drevesni sestavi, gostoti ter vertikalni in horizontalni strukturi mladovij.

Slika 3.2.4: Prikaz popisnih enot v LUO

Iz slike je razvidno, da na območju LUO ležijo tri popisne enote. Na severu LUO leži enota Kozjak, na zahodu enota Koroška, osrednji in največji del pa pokriva enota Pohorje. Del popisne enote Kozjak leži na Območni enoti (OE) Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) Slovenj Gradec (19 ploskev), večji del pa na OE Maribor (32 ploskev). Popisna enota Koroška v celoti leži na OE Slovenj Gradec (51 ploskev). Popisna enota Pohorje leži v treh območnih enotah: OE Maribor (28 ploskev), OE Slovenj Gradec (17 ploskev) in OE Celje (6 ploskev).

Preglednica 3.2.4: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v LUO v 2017

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	148	34	18.201	2,9	43	10.499	2,9	51	9.890	4,1	54	4.937	8,0	53	1.775	13,1	48	27.101	4,9
Jelka	96	34	18.132	10,4	26	6.298	10,4	23	4.511	13,9	20	1.821	12,5	26	886	8,4	24	13.516	11,8
Bori	6					8			4			12	33,3					25	16,7
Macesen	5		70			41			62	6,7	1	74		1	21			199	2,1
Bukev	91	9	4.707	13,4	15	3.588	13,4	14	2.698	18,7	19	1.738	20,7	16	530	11,7	15	8.554	16,4
Hrasti	24		105	47,9	1	199	47,9		58	64,3		21	40,0		4			281	50,0
Plemeniti listavci	62	16	8.438	40,8	10	2.466	40,8	3	633	62,1	1	91	59,1		17	50,0	6	3.207	45,5
Drugi trdi listavci	33	2	1.220	23,9	2	571	23,9	3	538	54,6	2	166	57,5	1	46	18,2	2	1.320	40,4
Mehki listavci	56	4	2.022	46,9	3	857	46,9	5	997	52,7	4	348	61,9	2	74	50,0	4	2.276	51,8
Iglavci	153	69	36.403	5,7	69	16.847	5,7	75	14.467	7,2	74	6.845	9,2	80	2.682	11,4	72	40.840	7,2
Listavci	131	31	16.493	27,6	31	7.681	27,6	25	4.925	35,6	26	2.363	31,0	20	670	17,3	28	15.638	30,2
Skupaj	156	100	52.896	12,6	100	24.527	12,6	100	19.392	14,4	100	9.208	14,8	100	3.352	12,6	100	56.479	13,6

Preglednica 3.2.5: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v LUO v 2020

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	142	30	15.826	0,8	38	10.239	0,8	48	9.645	1,7	47	4.177	9,4	49	1.902	15,5	44	25.963	3,6
Jelka	100	31	16.494	9,1	24	6.356	9,1	21	4.147	11,2	20	1.777	12,2	23	880	5,9	22	13.159	9,9
Bori	8		70			26			17			13						56	
Macesen	4					43			43		1	48		1	39			173	
Ostali iglavci	1								4									4	
Bukev	97	9	4.888	10,2	17	4.511	10,2	18	3.575	24,6	22	1.915	21,7	22	849	9,7	18	10.850	16,9
Hrasti	31	1	774	26,1	2	498	26,1	1	191	40,9		30	85,7		4		1	724	32,3
Plemeniti listavci	66	22	11.816	28,2	13	3.393	28,2	3	685	40,5	2	178	34,1		9		7	4.264	30,4
Drugi trdi listavci	51	4	2.075	20,7	3	940	20,7	3	698	36,0	3	308	50,7	3	130	23,3	3	2.075	30,5
Mehki listavci	59	2	1.231	35,1	3	875	35,1	5	966	52,0	5	403	52,7	2	69	37,5	4	2.314	45,3
Iglavci	152	61	32.390	4,0	62	16.665	4,0	69	13.857	4,5	68	6.014	10,2	73	2.821	12,3	66	39.356	5,7
Listavci	134	39	20.784	20,1	38	10.217	20,1	31	6.114	32,5	32	2.834	30,7	27	1.062	13,1	34	20.226	25,0
Skupaj	155	100	53.174	10,1	100	26.882	10,1	100	19.971	13,1	100	8.848	16,7	100	3.882	12,5	100	59.583	12,2

*v skupino plemeniti listavci spadajo: gorski javor, veliki jesen, gorski brest, lipa, češnja, oreh;

* v skupino drugi trdi listavci spadajo: beli gaber, kostanj, robinija, maklen, brek, mokovec, črni gaber, mali jesen, hrast cer;

* v skupino mehki listavci spadajo: breza, trepetlika, topol, črna jelša, siva jelša, vrba, jerebika.

Rezultati popisa v LUO v letu 2020 v primerjavi z letom 2017 izkazujejo v razredu R1-R4 za 0,6 odstotne točke manjšo skupno objedenost iglavcev in listavcev (12,2 %). Objedenost iglavcev je manjša za 1,5 %, objedenost listavcev pa za 5,2 %. Skupni delež iglavcev se je zmanjšal za 6 odstotnih točk iz 72 % na 66 %. Za toliko se je povečal delež listavcev, ki sedaj znaša 34 %.

V razredu R1-R4, se je med iglavci pri nekoliko manjšem deležu smreke (44 %), kot je bil zabeležen pri popisu v letu 2017 (48 %), zmanjšala njena objedenost za 1,3 odstotne točke. Delež jelke, ki je v prehrani divjadi bistveno bolj priljubljena vrsta, se je pri zadnjem popisu za spoznanje (2 %) zmanjšal, njena objedenost je za 1,9 odstotne točke manjša kot pri prejšnjem popisu.

V istem razredu se je med listavci delež bukve za 3 odstotne točke povečal. Objedenost te drevesne vrste je ostala na nivoju prejšnjega popisa. Delež objedenosti plemenitih listavcev se je pri 1 odstotni točki večjem deležu zmanjšal za 15,1 odstotne točke in znaša 30,4 %.

V nadaljevanju najprej prikazujemo podatke popisov za leto 2020 v popisnih enotah znotraj Pohorskega LUO s komentarji za pomembnejše drevesne vrste oziroma skupino (iglavci in listavci skupaj).

Pri nadaljnji obravnavi nato prikazujemo analize stanja poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi v letih 2009–2010, 2014, 2017 in 2020 po popisnih enotah. Prikazan je delež skupne objedenosti za višinske razrede R1-R4 za posamezne drevesne vrste in skupine drevesnih vrst. Po popisnih enotah komentiramo statistične teste (neparametrična metoda variance-Friedmanova ANOVA in Kendallova konkordenca) o značilnosti razlik v stopnji objedenosti med posameznimi popisi (leti) za vse drevesne vrste skupaj in za bukev. S statističnim preizkušanjem hipotez o značilnosti razlik v deležih poškodovanih osebkov (stopnji objedenosti) med posameznimi popisi, smo omogočili posploševanje iz (našega reprezentativnega) vzorca (x ploskev v vsaki popisni enoti) na osnovno množico (gozdno mladje v popisni enoti) med vsemi štirimi popisi. S tem smo dosegli pogoje za argumentirane trditve o povečanju ali zmanjšanju deleža poškodovanih osebkov v osnovni množici gozdnega mladja v popisni enoti.

Preglednica 3.2.6: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2020 za **PE Koroška**

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	51	44	17.187	0,2	63	13.288	0,2	82	15.591	0,1	79	6.039	0,2	73	2.162		73	37.081	0,1
Jelka	18	5	1.838	10,8	2	435	10,8	1	235	20,0	2	164	57,1	5	153	30,8	2	987	23,8
Bori	6	1	216			47			35			12						94	
Macesen	4				1	117		1	117		2	129		4	106		1	470	
Bukev	31	5	2.054	7,8	11	2.409	7,8	9	1.774	19,9	11	858	16,4	13	388	6,1	11	5.428	13,0
Hrasti	10			66,7		70	66,7		82	28,6		35	100,0					188	56,3
Plemeniti listavci	25	44	17.187	30,4	20	4.136	30,4	4	728	45,2	1	106	33,3	1	23		10	4.993	32,5
Drugi trdi listavci	11		108		1	129	18,2	1	188	12,5	2	176	20,0	3	94	12,5	1	587	16,0
Mehki listavci	22	2	649	16,2	2	435	16,2	2	329	39,3	2	153	23,1	2	47	25,0	2	963	25,6
Iglavci	51	49	19.241	0,5	66	13.888	0,5	84	15.979	0,4	83	6.345	1,7	81	2.420	1,9	76	38.631	0,7
Listavci	45	51	19.998	22,1	34	7.179	22,1	16	3.402	27,7	17	1.328	21,2	19	552	8,5	24	12.160	22,8
Skupaj	51	100	39.239	7,9	100	21.066	7,9	100	19.081	4,8	100	7.672	5,1	100	2.973	3,2	100	50.792	6,0

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

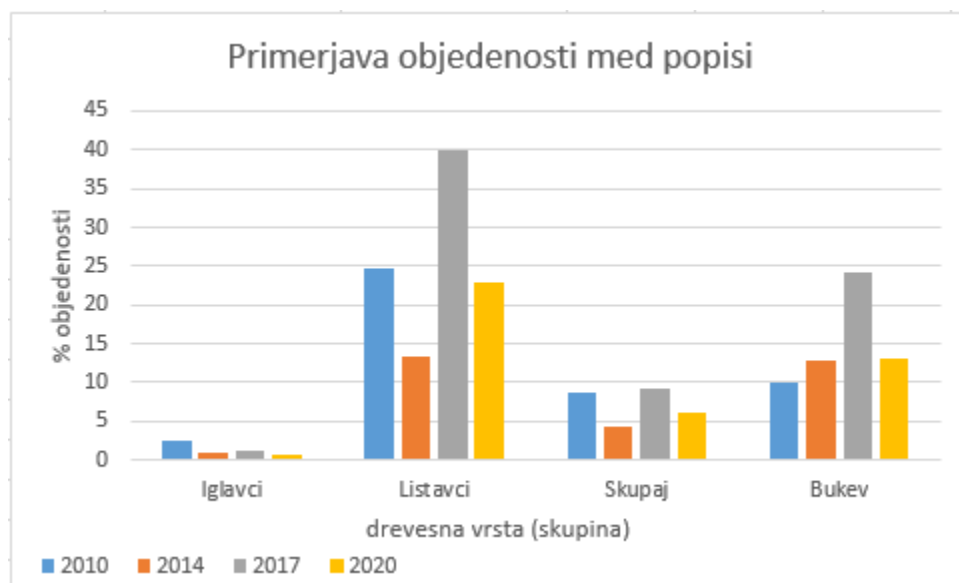
- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 76:24 %. Največji je delež smreke 73 %, jelke je 2 %, macesna 1 %, bukve 11 % in plemenitih listavcev 10 %.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Koroška znaša 6,0 % in se je v primerjavi s popisom 2017 (9,2 %) zmanjšala, ter je med vsemi PE v Sloveniji najmanjša.
- Skupna objedenost iglavcev je majhna in znaša 0,7 %, v primerjavi s popisom 2017 je za spoznanje manjša.
- Skupna objedenost listavcev znaša 22,8 %, v primerjavi s popisom 2017 (40,0 %) se je skoraj prepolovila.
- Skupna objedenost jelke (23,8 %) je nekoliko večja kot pri prejšnjem popisu. Največja je v višinskem razredu R3, kjer znaša 57,1 %.
- Tudi pri bukvi se je objedenost skoraj prepolovila in sicer iz 24,3 % pri popisu 2017 na 13,0 % pri zadnjem popisu. Najvišja objedenost je v višinskem razredu R2, kjer znaša okrog 19,9 %.
- Skupna objedenost plemenitih listavcev je z 32,5 % bistveno manjša kot pri popisu 2017, ko je znašala 57,0 %. Največje število plemenitih listavcev je v višinskem razredu R1, kjer znaša objedenost 30,4 %.
- Objedenost mehkih listavcev (jerebika) se je pri zadnjem popisu več kot prepolovila in znaša 25,6 %.

Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša 3,2 % in je v primerjavi s popisom 2017, ko je znašala 3,9 %, nekoliko manjša.
- Skupna objedenost iglavcev je zanemarljiva in znaša slabe 2 %, v primerjavi s popisom 2017 je ostala na istem nivoju.
- Skupna objedenost listavcev znaša prek 8,5 % in se je v primerjavi s popisom v letu 2017 skoraj prepolovila.
- Bukev je objedena 6,1 %, v primerjavi s popisom 2017, ko je znašala 11,1 % je manjša.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 2.973 in se je v primerjavi s prejšnjim popisom povečalo. Prevladuje smreka (73 %), bukev (13 %) in jelka (5 %).

Preglednica 3.2.7: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4 v PE Koroška

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017	Objedenost 2020
Smreka	2,3	0,7	0,4	0,1
Jelka	14,3	13,5	20,4	23,8
Bori	8,3	0	20,0	
Macesen	28,6	5,9	2,1	
Bukev	10,0	12,7	24,3	13,0
Hrasti	36,4	22,2	54,5	56,3
Plemeniti listavci	32,1	12,1	57,0	32,5
Drugi trdi listavci	24,1	6,5	40,0	16,0
Mehki listavci	45,2	28,2	57,1	25,6
Iglavci	2,6	1,0	1,1	0,7
Listavci	24,8	13,3	40,0	22,8
Skupaj	8,6	4,4	9,2	6,0

Slika 3.2.5: Primerjava deleža poškodovanih osebkov (objedenost) gozdnega mladja med popisi v letih 2010, 2014, 2017 in 2020 za razrede R1-R4 v PE Koroška

Med štirimi izvedenimi popisi v PE Koroška smo s statističnim preizkusom ugotovili neznačilne razlike. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med popisi, razen v enem primeru, neznačilno spreminja. Le v letu 2020 se je objedenost gozdnega mladja v popisni enoti značilno zmanjšala glede na leto 2017.

Čeprav stopnja objedenosti osebkov bukve med posameznimi popisi precej niha, nismo ugotovili značilnih razlik v stopnji objedenosti te drevesne vrste med štirimi popisi.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v PE Koroška je med najmanjšimi v Sloveniji. Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno do zelo ugodno. Ocenjujemo, da mladovje objeda predvsem srnjad, kar se kaže predvsem v nekoliko večji objedenosti jelke in listavcev v prvem (R1) in drugem (R2) višinskem razredu. Na območjih večjih koncentracij divjadi objeda tudi gams in jelenjad. Za enoto je značilna skromna vrstna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. Delež smreke, ki ni objedena, je v primerjavi z ostalimi enotami velik, kar prav gotovo vpliva na nekoliko večjo objedenost za divjad bolj priljubljenih ostalih drevesnih vrst. Ocenjujemo, da je eden izmed razlogov relativno majhne objedenosti predvsem v povečevanju odvzema jelenjadi vse od leta 2006. Menimo, da v PE Koroška divjad z objedanem ne ovira preraščanja ključnih drevesnih vrst v višje višinske razrede.

Preglednica 3.2.8: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2020 za PE Kozjak

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	41	34	21.525	0,6	28	8.776	2,5	23	4.500	3,0	15	1.402	9	393	23	15.071	1,4		
Jelka	43	35	21.958	6,9	38	11.861	6,1	43	8.538	5,9	40	3.771	45	1.879	40	26.048	6,1		
Bori	1				14											14			
Ostali iglavci	1							14								14			
Bukev	31	9	5.949	4,5	17	5.299	10,0	15	2.930	12,3	29	2.734	36	1.500	19	12.463	7,6		
Hrasti	12	2	1.298	35,1	2	519	38,1	1	294	100,0		42			1	855	39,3		
Plemeniti listavci	19	17	10.817	27,8	9	2.972	47,2	4	743	31,3	2	224			6	3.939	31,7		
Drugi trdi listavci	25	1	757	32,5	2	561	55,9	4	827	67,4	7	645	6	266	4	2.299	50,0		
Mehki listavci	18	1	649	28,3	4	1.388	46,2	9	1.851	55,0	6	561	2	98	6	3.897	41,0		
Iglavci	48	69	43.483	4,2	66	20.651	4,8	66	13.052	5,1	55	5.173	55	2.271	64	41.147	4,4		
Listavci	43	31	19.470	17,0	34	10.739	31,2	34	6.645	28,3	45	4.206	45	1.865	36	23.455	22,5		
Skupaj	51	100	62.953	8,6	100	31.390	13,7	100	19.697	15,5	100	9.379	100	4.136	100	64.602	11,0		

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 64:36. Največji je delež jelke 40 %, smreke 23 % in bukke 19 %.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Kozjak znaša 11,0 % in se je v primerjavi s prejšnjim popisom (7,6 %) povečala. V primerjavi z ostalimi PE je objedenost v PE Kozjak med najmanjšimi v Sloveniji.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 4,4 %, v primerjavi z letom 2017, ko je znašala 2,6 % se je povečala.
- Skupna objedenost listavcev znaša 22,5 % in je za spoznanje večja kot pri popisu leta 2017 (19,9 %).
- Skupna objedenost jelke se je povečala in sicer iz 4,3 % na 6,1 %. Najvišja je v višinskem razredu R1 kjer znaša 6,9 %.
- Skupna objedenost bukve se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšala in sicer od 10,7 % na 7,6 %. Zmanjšanje objedenosti bukve je najbolj izraženo na vzhodu popisne enote. Najvišja je v višinskem razredu R3, kjer znaša 12,3 %.
- Skupna objedenosti plemenitih listavcev je z 31,7 % manjša kot leta 2017, ko je znašala 35,2 %. Največ osebkov plemenitih listavcev je v višinskem razredu R1 (9 %), kjer znaša objedenost 27,8 %, v ostalih višinskih razredih je njihov delež manjši.
- Skupna objedenost mehkih listavcev je za spoznanje večja (41,0 %) kot pri prejšnjem popisu (35,8 %).

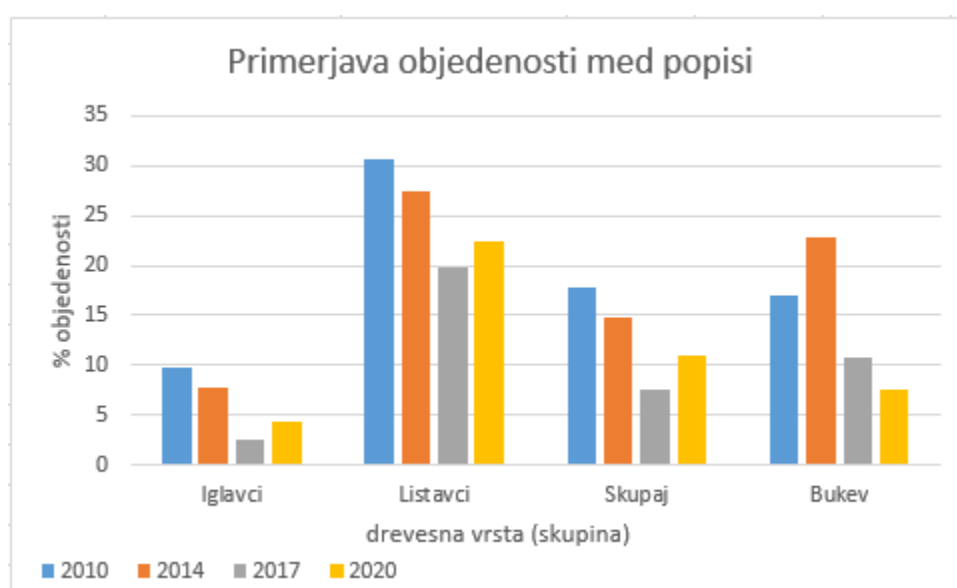
Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša 5,4 % in je v primerjavi z letom 2017 večja, vendar je v primerjavi z ostalimi PE v Sloveniji med najmanjšimi.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 1,2 %, v primerjavi z letom 2017 je manjša.
- Skupna objedenost listavcev znaša 10,5 % in je večja kot leta 2017.
- Objeden je 5,6 % delež bukve in 1,5 % delež jelke.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 4.136, prevladujejo jelka, bukev in smreka. Plemenitih listavcev, drugih trdih in mehkih listavcev je skupaj 8 %.

Preglednica 3.2.9: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4 v PE Kozjak

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017	Objedenost 2020
Smreka	2,7	3,4	0,1	1,4
Jelka	19,0	11,6	4,3	6,1
Bori				
Macesen				
Bukev	17,1	22,8	10,7	7,6
Hrasti	32,2	30,6	6,7	39,3
Plemeniti listavci	35,6	30,7	35,2	31,7
Drugi trdi listavci	45,1	37,3	43,3	50,0
Mehki listavci	52,5	33,3	35,8	41,0
Iglavci	9,7	7,7	2,6	4,4
Listavci	30,7	27,5	19,9	22,5
Skupaj	17,8	14,8	7,6	11,0

Slika 3.2.6: Primerjava deleža poškodovanih osebkov (objedenost) gozdnega mladja med popisi v letih 2010, 2014, 2017 in 2020 za razrede R1-R4 v PE Kozjak

Med štirimi izvedenimi popisi v PE Kozjak smo s statističnim preizkusom ugotovili značilne razlike. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med popisi 2014/2010, 2017/2014, 2017/2010 ter 2020/2010 značilno razlikuje in je pri primerjanih popisih manjši. Delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) se je v popisni enoti značilno povečal le v letu 2020 (11,0 %) v primerjavi z letom 2017 (7,6 %), vendar je, kot smo že omenili, ta delež v primerjavi z drugimi PE v Sloveniji, med najmanjšimi. Delež poškodovanih osebkov bukke se med popisi 2017/2010, 2020/2010, 2020/2014 in 2020/2017 ni značilno spremenil. V letu 2014 se je značilno povečal glede na leto 2010, v 2017 pa se je značilno zmanjšal glede na leto 2014.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v PE Kozjak je sprejemljiva in za razvoj gozdov neproblematična. Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno. Mladovja objeda predvsem srnjad, v nekaterih predelih v manjši meri gams, na vzhodu enote tudi jelenjad. Za enoto je značilna skromna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. V mladovjih prevladujejo iglavci, ki so minimalno objedeni. Objedenost listavcev je nekoliko večja, vendar ne tolikšna, da bi to vplivalo na preraščanje v višje višinske razrede. Menimo, da v PE Kozjak divjad z objedanem ne ovira preraščanja ključnih drevesnih vrst v višje višinske razrede, vendar je kljub temu potrebno objedenost pri pripravi razdelilnikov odvzema po loviščih upoštevati.

Preglednica 3.2.10: Število osebkov in deleži objedenosti po višinskih razredih v 2020 za **PE Pohorje**

Skup. DV	št. vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	48	17	9.454	2,2	29	8.180	7,1	37	7.828	5,0	49	4.740	24,9	64	3.074	30,0	37	23.823	11,2
Jelka	39	46	25.588	12,2	28	7.910	20,1	21	4.442	20,1	18	1.720	20,5	16	758	10,7	23	14.830	15,4
Bori	1					14			14			27						54	
Bukev	34	8	4.522	19,3	19	5.269	36,2	28	5.837	36,2	24	2.370	35,4	18	853	19,0	22	14.329	28,8
Hrasti	8	1	617	22,0	3	799	50,0	1	217	50,0		14			14		2	1.043	27,3
Plemeniti listavci	22	14	7.707	25,4	10	2.885	37,0	3	731	37,0	2	203	40,0				6	3.819	28,4
Drugi trdi listavci	15	9	5.138	18,3	8	2.221	29,1	6	1.165	29,1	1	135	20,0	1	41	33,3	6	3.562	22,1
Mehki listavci	19	4	2.364	56,1	3	894	69,8	4	853	69,8	6	542	60,0	1	68	40,0	4	2.357	61,5
Iglavci	51	63	35.043	7,1	57	16.103	10,5	58	12.284	10,5	67	6.487	23,6	80	3.833	26,1	61	38.708	12,8
Listavci	45	37	20.347	23,5	43	12.067	38,9	42	8.803	38,9	33	3.264	39,0	20	975	20,8	39	25.110	30,8
Skupaj	52	100	55.390	14,1	100	28.171	22,4	100	21.088	22,4	100	9.751	28,8	100	4.808	25,1	100	63.818	19,9

UGOTOVITVE:

Objedenost v vseh slojih (R1-R4)

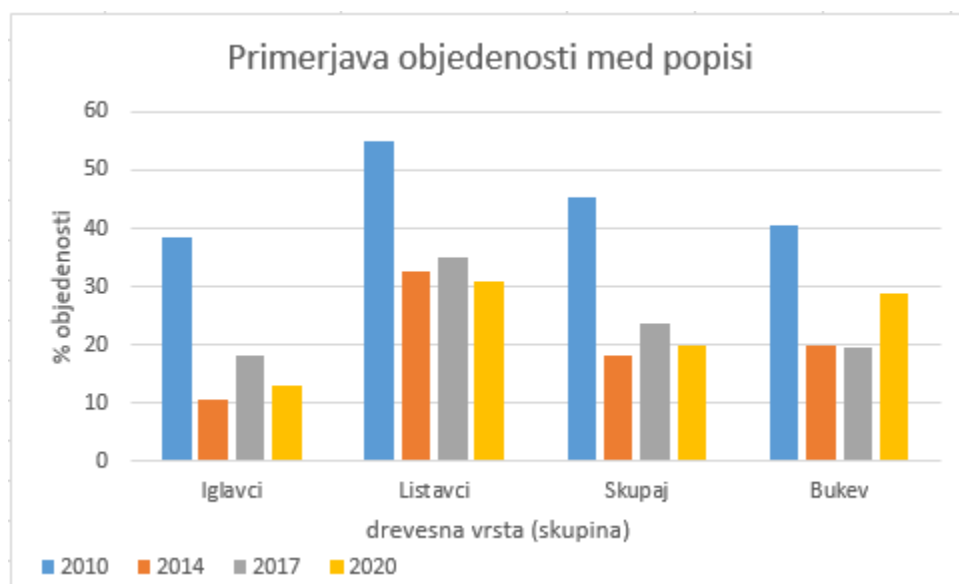
- V višinskem razredu R1-R4 znaša razmerje med iglavci in listavci 61:39. Največji je delež smreke 37 %, jelke 23 %, bukeve 22 %, plemenitih listavcev 6 % in ostalih listavcev 12 %. V primerjavi s popisom v letu 2017 je delež iglavcev za 7 % manjši.
- Skupna objedenost (iglavci in listavci) v PE Pohorje znaša 19,9 % in se je v primerjavi s popisom 2017 (23,6 %) zmanjšala.
- Delež skupne objedenosti se po višinskih razredih R1, R2 in R3 enakomerno povečuje, v višinskem razredu R4 pa je med nivojem objedenosti v R2 in R3.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 12,8 %, v primerjavi s popisom 2017, ko je znašala 18,3 % in je manjša.
- Skupna objedenost listavcev znaša 30,8 %, v primerjavi s popisom 2017 (34,9 %) se je zmanjšala.
- Skupna objedenost jelke se je pri podobnem deležu (23 %) v letu 2020 kot v letu 2017 (24 %) precej zmanjšala in sicer iz 24,7 % v letu 2017 na 15,4 % v letu 2020. Največja je v višinskem razredu R3, kjer znaša okrog 20,5 %.
- Skupna objedenost bukeve (28,8 %) se je v primerjavi s popisom 2017 (19,6 %) povečala. Največja je v višinskem razredu R2 kjer znaša okrog 36 %.
- Skupna objedenost plemenitih listavcev se je zmanjšala iz 37,9 % v letu 2017 na 28,4 % v letu 2020. Največ osebkov je v višinskem razredu R1, kjer znaša objedenost 25,4 %.
- Skupna objedenost mehkih listavcev se je zmanjšala in sicer od 69,1 % na 61,5 %. Pri tem je pomembno, da gre v tej skupini listavcev predvsem za objedanje jerebrike, ki predstavlja pomemben vir hrane rastlinojedi divjadi in je bo v bodočih sestojih ne glede na visoko stopnjo objedenosti dovolj.

Objedenost v zgornjem sloju (R4)

- Skupna objedenost (iglavci in listavci) znaša 25,1 % in je v primerjavi s popisom 2017 (28,1 %) manjša.
- Skupna objedenost iglavcev znaša 26,1 %, v primerjavi s popisom 2017 (27,7 %) je na podobnem nivoju.
- Objedenost jelke (10,7 %) se je v primerjavi s popisom 2017 v tem sloju prepolovila.
- Skupna objedenost listavcev znaša 20,8 % in se je v primerjavi s popisom 2017 (29,4 %) zmanjšala.
- Tudi skupna objedenost mehkih listavcev je v primerjavi s prejšnjim popisom, ko je znašala 53,3 % manjša in znaša 40,0 %.
- Število osebkov/ha v tem višinskem razredu znaša 4.808, prevladujejo smreka, bukev in jelka. Plemeniti listavci, podobno kot pri popisu 2017 v tem višinskem razredu niso prisotni.

Preglednica 3.2.11: Delež poškodovanih osebkov (objedenost) po posameznih drevesnih vrstah za razrede R1-R4 v PE Pohorje

	Objedenost 2010	Objedenost 2014	Objedenost 2017	Objedenost 2020
Smreka	31,7	5,6	14,9	11,2
Jelka	59,7	23,8	24,7	15,4
Bori	50,0			
Macesen				
Bukev	40,5	19,9	19,6	28,8
Hrasti	43,6	50,0	65,9	27,3
Plemeniti listavci	68,6	28,5	37,9	28,4
Drugi trdi listavci	60,7	65,3	39,5	22,1
Mehki listavci	70,6	52,7	69,1	61,5
Iglavci	38,5	10,5	18,3	12,8
Listavci	54,9	32,6	34,9	30,8
Skupaj	45,3	18,2	23,6	19,9

Slika 3.2.7: Primerjava deleža poškodovanih osebkov (objedenost) gozdnega mladja med popisi v letih 2010, 2014, 2017 in 2020 za razrede R1-R4 v PE Pohorje

Med štirimi izvedenimi popisi v PE Pohorje smo s statističnim preizkusom ugotovili značilne razlike. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) med popisi 2014/2010, 2017/2010 ter 2020/2010 značilno razlikuje in je pri primerjanih popisih manjši. Delež poškodovanih osebkov (vseh vrst skupaj) v popisni enoti pri vseh ostalih popisih izkazuje neznatne razlike.

Čeprav stopnja objedenosti osebkov bukke med posameznimi popisi precej niha, nismo ugotovili značilnih razlik v stopnji objedenosti te drevesne vrste med štirimi popisi.

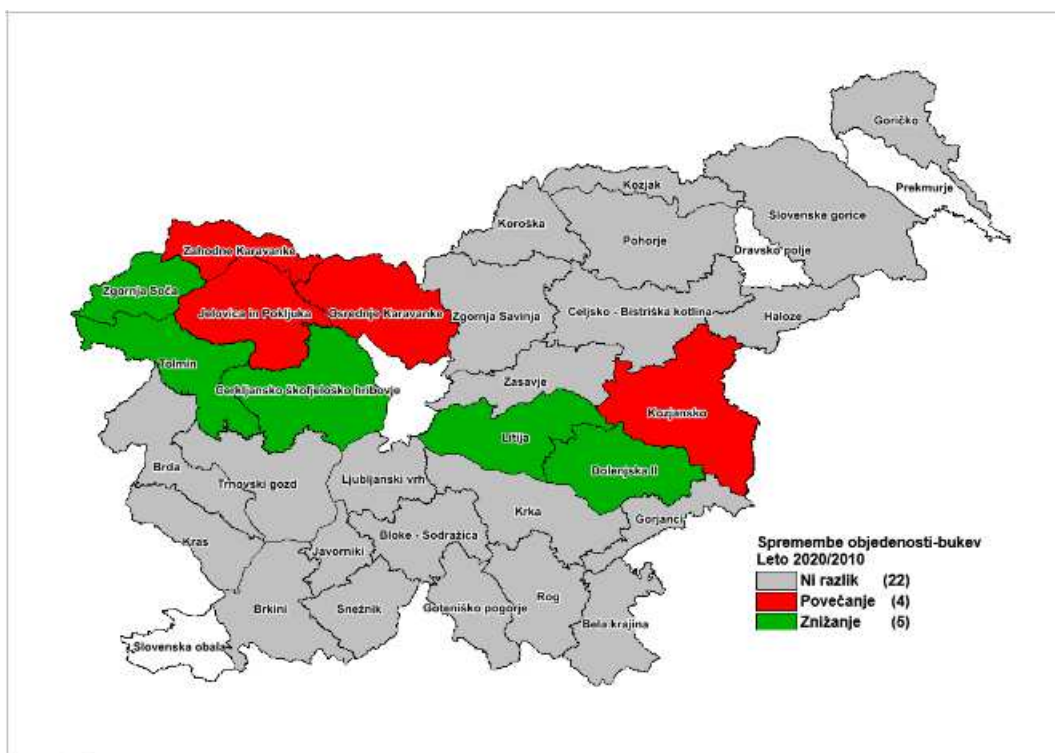
Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v PE Pohorje je sprejemljiva in za razvoj gozdov neproblematična (ugodnejši rezultati popisa 2020 v primerjavi s popisom 2017). Stanje mladja gozdnega drevja je ugodno do manj ugodno. Mladovja objeda v nižjih legah predvsem srnjad, v višjih legah in predvsem na vzhodu PE pa jelenjad in gams. Za enoto je značilna skromna pestrost drevesnih vrst, katera se z nadmorsko višino še zmanjšuje. V mladovjih prevladujejo iglavci, ki so sicer malo, v primerjavi z ostalima PE v LUO pa za spoznanje bolj objedeni. Objedenost listavcev se je v primerjavi s prejšnjim popisom sicer za spoznanje zmanjšala, vendar je še vedno nekoliko večja, kot v ostalih popisnih enotah in ne tolikšna, da bi to vplivalo na preraščanje v višje višinske razrede. Objedenost listavcev in ponekod tudi jelke, je potrebno s primernimi ukrepi zmanjšati, predvsem na vzhodu popisne enote in na območju OE Celje (lovišča: LPN Pohorje, Ruše, Puščava, Podvelka, Janžev vrh, Šmartno na Pohorju in Zreče). Ugotavljamo, da je na zahodu PE delež mladovja bistveno premajhen, kjer pa je mladovje prisotno, pa ni dovolj sproščeno. Menimo, da v PE Pohorje divjad z objedanem ovira rast gozdnega drevja, vendar na preraščanja ključnih drevesnih vrst (bukev, smreka) v višje višinske razrede ne vpliva.

Komentar:

V Pohorskem LUO je skupna objedenost (iglavci in listavci) mlajša v primerjavi z objedenostjo na nivoju Slovenije pri vseh popisih manjša. Skupna objedenost mlajša se je pri zadnjem popisu v popisni enoti Koroška značilno zmanjšala, v popisni enoti Pohorje neznatno zmanjšala, v popisni enoti Kozjak pa značilno povečala. Kot smo že zapisali pri obravnavi objedenosti v PE Kozjak, gre v tem primeru za značilno povečanje skupne objedenosti ene od najnižje objedenih (11,1 %) PE v Sloveniji. V primerjavi s popisom 2017, ko je skupna objedenost v LUO znašala slabih 13,6 %, je bilo pri popisu leta 2020 ugotovljena za spoznanje manjša objedenost, ki znaša 12,2 %. V okviru tega so iglavci bistveno manj objedeni (5,7 %) kot listavci (25,0 %). Največjo objedenost smo zabeležili pri listavcih na osrednjem območju pohorske populacije jelenjadi na vzhodnem delu LUO. V primerjavi z zahodnim delom LUO (Koroška) je tu delež bukve neprimerno večji, večji je tudi delež jelke, zato bi bilo zaradi večje prehranske baze pričakovati manjši vpliv divjadi na gozdno vegetacijo. Glede na to, da se ta območja prekrivajo z zimovališči jelenjadi in gamsa, so tukaj gostote predvsem jelenjadi bistveno večje, kar se odraža tudi na objedenosti gozdnega mladja. Ukrep (povečan odstrel jelenjadi) zaenkrat še ne kaže pozitivnega trenda zmanjšanja objedenosti v PE Pohorje. V popisni enoti Kozjak se je na vzhodu enote (OE Maribor) zmanjšala objedenost bukve, kar je posledica izvedenih ukrepov v zadnjih letih (povečan odvzem rastlinojedov). Skupna objedenost na zahodnem delu LUO (GGO Slovenj Gradec) je najnižja v Sloveniji. Delež iglavcev v vseh slojih mlajša (R1-R4) znaša 66 % in je največji v primerjavi z drugimi GGO v Sloveniji. Na nivoju Slovenije je delež iglavcev in listavcev ravno obraten in pri zadnjem popisu znaša 83:17 v korist listavcev. Na drugi strani pa je skupno število osebkov/ha v mladju v Pohorskem LUO med najmanjšimi v Sloveniji.

Da se je objedenost gozdnega mladja med obema popisoma zmanjšala, nedvomno vplivajo tudi ukrepi, ki jih pri upravljanju s populacijami divjadi izvajamo v zadnjem obdobju. Menimo, da je eden izmed razlogov majhne objedenosti predvsem v povečevanju odvzema rastlinojede parkljaste divjadi vse od leta 2006 dalje.

Slika 3.2.8: Spremembe v deležu poškodovanih osebkov bukve v popisu 2020 glede na popis 2010

Na sliki 3.2.8 so prikazani rezultati statističnega preverjanja hipotez o značilnosti razlik v stopnji objedenosti osebkov bukve v gozdnem mladju (v višinskem razredu R1-R4), po popisnih enotah med popisoma 2020 in 2010. Tako smo omogočili posploševanje iz (našega reprezentativnega) vzorca (x ploskev v vsaki popisni enoti) na osnovno množico (gozdno mladje v popisni enoti). S tem smo dosegli pogoje za argumentirane trditve o povečanju ali zmanjšanju deleža poškodovanih osebkov v osnovni množici gozdnega mladja v popisni enoti. Za prikaz analize objedenosti bukve smo se odločili, ker je najpogosteje zastopana drevesna vrsta v slovenskih gozdovih in hkrati srednje priljubljena vrsta za prehrano rastlinojede parkljaste divjadi ter zato dobro odraža vpliv divjadi na gozdno mladje. Iz slike je razvidno, da v popisnih enotah na področju Pohorskega LUO ni značilnih razlik v objedenosti bukve med popisoma 2010 in 2020.

4. ŽIVALSKES VRSTE - DIVJAD

Z lovom nekaterih prostoživečih živalskih vrst, ki imajo torej pravno formalno status divjadi, usklajujemo razmerja med divjadjo in okoljem ter populacijami divjadi med seboj in s tem pomagamo ohranjati kulturno krajino. V LUO je lovnih 21 živalskih vrst, od tega je 16 vrst domorodnih (srna, gams, navadni jelen, divji prašič, poljski zajec, šakal, lisica, jazbec, kuna belica in zlatca, navadni polh, raca mlakarica, fazan, siva vrana, šoja in sraka), 5 pa je tujerodnih (damjak, muflon, pižmovka, nutrija in rakunasti pes).

4.1. Srna (*Capreolus capreolus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO obravnavamo srnjad po LUB in loviščih v okviru ekoloških enot (EE).

Preglednica 4.1.1: Ekološke enote srnjadi v LUO

Ekološka enote	LOVIŠČE	LOVNA POV (ha)	DELEŽ (%)
1. Gorska	LPN Pohorje, Koprivna – Topla, Bistra	37.462	24
2. Sredogorska	Ostala lovišča sredogorja	118.426	76
SKUPAJ LUO		155.888	100

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

Realizacija načrtovanega odvzema srnjadi v preteklih dveh letih (2021 – 2022) je bila 96 %, kar v povprečju znaša 2,61 živali na 100 ha lovne površine na leto. Odvzetih je bilo 8.145 živali, kar je 6 % več kot v obdobju 2019 – 2020. Odvzem po ekoloških enotah kaže, da so gorska lovišča dosegla v primerjavi z načrtom 98 % realizacijo, kar v povprečju znaša 0,62 živali na 100 ha lovne površine na leto. V ostalih (prevladujočih) loviščih sredogorja je bila realizacija načrta 96 %, kar v povprečju predstavlja 3,24 živali na 100 ha lovne površine na leto.

Odvzem po starostni in spolni strukturi je po ekoloških enotah zelo podoben, zato je prikazan v okviru LUO. Doseženo je bilo spolno razmerje 50:50 in je na nivoju načrtovanega. V kategoriji srnjaki 2⁺ in srne 2⁺ znaša to razmerje 1:1. Realizacija odvzema mladičev moškega in ženskega spola znaša v strukturi odvzema 34,6 % in je v primerjavi z obdobjem 2019 – 2020 za odstotno točko manjša. Delež odvzetih lanščakov znaša 13,2 %, delež odvzetih mladic pa 11,8 %. Odvzem srnjakov 2⁺ (20,3 %) je v strukturi odvzema za 0,3 odstotne točke nad nivojem načrtovanega deleža, kar po naši oceni nima negativnega vpliva na populacijo. Struktura odvzema srn 2⁺ (20,2 %) in primerjava z načrtovanim je identična strukturi odvzema srnjakov 2⁺. Delež odstreljenih srnjakov v primerjavi z deležem odstreljenih srn v tem obdobju znaša 1:1,09 v korist srnjakov, oziroma v absolutnem številu odstrel srn 2⁺ predstavlja 91,6 % števila odstreljenih srnjakov 2⁺.

Izgube predstavljajo 16,3 % skupnega odvzema in so za spoznanje večje kot v obdobju 2019 – 2020 (15,6 %). V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi povoza na cestah in železnicah (54 %), sledijo izgube kjer vzrok ni znan (24 %), izgube pri košnji (12 %), izgube po potepuških psih (4 %) in izgube zaradi poškodb (4 %). Izgub zaradi bolezni, krivolova in zveri je skupaj malo (2 %). V izgubah prevladuje ženski spol s 54 % v primerjavi z moškimi. Največ izgub je pri srnah 2⁺, kar pomeni 22,3 % skupnega odvzema srn te kategorije.

Telesne mase so se pri analizirani kategoriji mladičev v primerjavi z obdobjem 2019 – 2020 rahlo zmanjšale, v kategoriji lanščakov in mladic pa povečale. Povprečne mase rogovja srnjakov 2⁺ so v letu 2021 (247 g) in v letu 2022 (244 g) v primerjavi z letom 2020 večje. Večletne primerjave povprečnih telesnih mas po posameznih kategorijah s povprečnimi telesnimi masami v drugih LUO kažejo na to, da so povprečne telesne mase v Pohorskem LUO med najmanjšimi v Sloveniji in so primerljive s Triglavskim, Primorskim, Gorenjskim in Kamniško-Savinjskim LUO.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Rezultati upravljanja v preteklem šestletnem obdobju (2017 – 2022) predstavljajo v povprečju 94 % realizacijo načrtovanega odvzema. Odvzem je v letih 2018 in 2019 padal, nato pa se je povečeval in v letu 2022 dosegel eno izmed največjih vrednosti do sedaj. V zadnjem šestletnem obdobju je bil načrt vsako leto realiziran v dovoljenih mejah odstopanja. Spolno razmerje odvzema je bilo 50:50. Delež odvzema mladih (mladiči, enoletni) je za odstotno točko pod načrtovanim in v povprečju znaša 59 %. Po letih se rahlo spreminja in sicer od 57,2 %

v letu 2018 do 60,4 % v letu 2022. Delež odvzetih srnjakov 2+ variira med 19,6 % in 21,3 %, s srednjo vrednostjo 20,4 % v šestletnem obdobju. Delež odvzetih srn 2+ pa znaša 20,7 %.

Delež izgub v povprečju znaša 17,8 %. Izgube nihajo med 14,6 % v letu 2020 in 26 % v letu 2018. V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi prometa in te zajemajo 46,4 % delež vseh izgub. V strukturi izgub prevladuje ženski spol v razmerju 56:44. Med izgubami dve in večletne srnjadi je število srn večje od števila srnjakov z indeksom 1,4 (podoben indeks je v letih 2021 – 2022). Z vezavo višine realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+ dosegamo na tem področju pozitiven trend.

Analiza povprečnih telesnih mas kaže v kategoriji mladičev v zadnjem letu najnižje vrednosti. Tudi v kategoriji enoletnih živali so evidentirane telesne mase lanščakov in mladice v zadnjem letu v primerjavi z šestletnim obdobjem za spoznanje manjše, kar je po naši oceni posledica suše v letu 2022.

Povprečne mase trofej srnjakov 2+ so v zadnjem obdobju nad dolgoletnim povprečjem. Odstopa le povprečna masa trofej v letu 2018 (220 g), kar je po naši oceni posledica manj ugodnih zimskih razmer.

Presoja uspešnosti upravljanja

Cilji upravljanja s srnjadjo v LUO, se upoštevajoč kazalce kontrolne metode, v celoti izpolnjujejo. Prostorska razširjenost vrste je stabilna. Številčnost sicer po posameznih letih rahlo niha, vendar ocenjujemo, da se v zadnjem obdobju ohranja na primernem nivoju. Starostna in spolna struktura, predvsem delež srn 2+, je v primerjavi s preteklostjo (obdobje 2001 – 2010) bistveno primernejša. Vrsta je vitalna, na kar kaže sicer letno nihajoč vendar sprejemljiv delež izgub, ki je pod povprečjem izgub na nivoju Slovenije. Telesne mase in mase trofej so sicer nižje kot v večini drugih LUO, vendar so stabilne in rezultat življenjskega okolja (velika gozdnatost in zasmrečenost LUO) in zunanjih abiotičnih dejavnikov. Rezultati popisov objedenosti in ovrednotene škode, kljub prisotnosti vrste na pretežnem delu LUO, kažejo na usklajenost vrste z življenjskim okoljem.

Ocena stanja populacije

Srnjad je prisotna skoraj v celotnem LUO. Trendov prostorske širitve ne ugotavljamo. Njena gostota je v gorskih in bolj gozdnatih loviščih (LPN Pohorje, Koprivna – Topla, Bistra in deloma tudi Pogorevc) nižja v primerjavi z ostalimi sredogorskimi lovišči. Zaradi dolgotrajne in debele snežne odeje v zimi 2017 – 2018 (podobno kot v zimi 2012 – 2013), so se pričakovanja o manjši stopnji prirastka in nekoliko večjem deležu izgub uresničila, kar je po naši oceni vplivalo na zmanjšanje številčnosti populacije srnjadi. Ocenjujemo, da pogostejši obrodi plodonosnega drevja v zadnjih letih pozitivno vplivajo na srnjad. Po drugi strani pa se živali več zadržujejo v gozdu, kar predvsem v septembru in tudi kasneje vpliva na slabšo realizacijo odstrela. Menimo, da bodo dejavniki, kot so na eni strani nekoliko večji delež naravnih izgub (zaradi omenjene zime je prišlo do "naravnega očiščenja" populacije srnjadi) in na drugi strani močni obrodi plodonosnega drevja z milejšimi zimami, dolgoročno pozitivno vplivali na populacijo srnjadi. Višji delež ženskega spola v ostalem odvzemu (podobno razmerje je tudi v drugih LUO) se postopno zmanjšuje. Pozitivno je, da se delež srn 2+ v ostalem odvzemu zmanjšuje, delež odstreljenih srn 2+ v primerjavi v deležem odstreljenih srnjakov 2+ pa povečuje. Na pretežnem delu LUO si srnjad deli življenjski prostor z gamsom in jelenjadjo, na manjšem delu živi skupaj z divjim prašičem in muflonom. Odsotni so večji plenilci (volk, ris, medved). Plenilska vrsta z največjim vplivom na srnjad je lisica, ki pleni predvsem mladiče v prvih tednih starosti. Zdravstveno stanje srnjadi ocenjujemo kot ustrezno, saj zaznavamo malo število evidentiranih odstrelav bolnih živali, pa tudi delež evidentiranih izgub (bolezen, neznano) ne nakazuje trenda naraščanja.

Prilagojeni cilji

Z ohranjanjem višine in strukture odvzema je potrebno v letih 2023 in 2024 slediti trenutnemu trendu številčnosti srnjadi. V prihodnjih letih bo potrebno paziti, da ne bo prihajalo do večanja številčnosti te vrste divjadi. Z dovolj velikim številčnim odvzemom in primerno starostno in spolno strukturo se morajo tudi v prihodnje zagotoviti pozitivni trendi pri spremljanju biokazalcev srnjadi. Ohrani naj se delež odstrela srn 2+ in spolno razmerje odvzema. S primerno razporeditvijo odvzema po loviščih je treba zagotoviti pozitivne trende biokazalcev, še posebej zmanjšanje deleža izgub v nekaterih loviščih.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema srnjadi v območju v letih 2023 in 2024 je 8.500 živali. To pomeni, da je načrtovani odvzem/leto ostal v primerjavi z načrtom odvzema v zadnjem obdobju nespremenjen. Menimo, da bomo z ohranitvijo, v primerjavi z ostalimi LUO relativno visokega odvzema srne (prek 3 živali na 100 ha lovne

površine v prevladujočih srednje gorskih loviščih na leto), ohranjali sedanjo številčnost in preprečili večanje številčnosti. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba čim prej izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srnjadi

Mladiči M	1.614 (19 %)	Mladiči Ž	1.446 (17 %)
Lanščaki	936 (11 %)	Mladice	1.104 (13 %)
Srnjaki 2+	1.700 (20 %)	Srne 2+	1.700 (20 %)
SKUPAJ 8.500			

Prostorska in časovna dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Pri razdelitvi odvzema po loviščih je treba upoštevati kazalce kontrolne metode na način, da na območjih lovišč, kjer kazalci kažejo slabše stanje, načrt odvzema srnjadi ostane najmanj na nivoju načrta odvzema v letih 2021 in 2022 oziroma je večji. Na drugi strani pa je treba upoštevati tudi usmeritev dolgoročnega načrta, da naj lovišča s podobnimi življenjskimi razmerami dosegajo primerljiv odzem.

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra.

Do 25. julija je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odzem predvidenih srnjakov 2+.

Ostalo

Preglednica 4.1.3: Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	± 30 %*	± 15 %	± 30 %*	± 15 %
Lanščaki / Mladice	± 30 %*		± 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	± 15 %		± 15 %	
Skupaj	± 15 %			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do ±30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem treba kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do ±15 % načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do ±15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo mora v posameznem lovišču/LPN v absolutnem številu odstrel srn 2+ dosegati vsaj 80 % števila odstreljenih srnjakov 2+. Preseganje načrtovanega odvzema srn 2+ v višini + 15 %, ki bi nastalo zaradi tega določila, ne šteje kot nedovoljeno preseganje načrtovanega odvzema.

V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do ±15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan letni odzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca ±15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem letnem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi posamezne spolne in starostne kategorije po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne in starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2+), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto.

Preglednica 4.1.4: Analiza odvzema srnjadi

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	674	533	623	670	673	699	3872	32,1	16,1
Lanščaki	623	627	462	520	491	581	3304	27,4	13,8
Srnjaki 2+	841	826	794	771	820	832	4884	40,5	20,4
Skupaj SRNJAKI	2138	1986	1879	1961	1984	2112	12060	100,0	50,3
Mladiči Ž	740	658	735	719	710	734	4296	36,0	17,9
Mladice	465	446	350	456	454	504	2675	22,4	11,1
Srne 2+	884	867	762	804	831	816	4964	41,6	20,7
Skupaj SRNE	2089	1971	1847	1979	1995	2054	11935	100,0	49,7
SKUPAJ odstrel in izgube	4227	3957	3726	3940	3979	4166	23995		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	4250	4470	4050	4250	4250	4250	25520
Odstrel in izgube / načrt	99,5	88,5	92,0	92,7	93,6	98,0	94,0
Delež srnjakov	50,6	50,2	50,4	49,8	49,9	50,7	50,3
Delež srnjakov 2+	19,9	20,9	21,3	19,6	20,6	20,0	20,4
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	59,2	57,2	58,2	60,0	58,5	60,4	59,0

Izgube								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	488	475	430	375	459	457	2684	63,0
Naravne izgube	242	553	195	199	149	241	1579	37,0
Skupaj izgube	730	1028	625	574	608	698	4263	100,0
% izgub	17,3	26,0	16,8	14,6	15,3	16,8	17,8	
Odstrel	3497	2929	3101	3366	3371	3468	19732	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	183	428	162	155	117	201	1246	29,2
2 bolezen	18	13	2	10	5	15	63	1,5
3 krivolov	8	7	3	1	2	4	25	0,6
4 cesta	343	301	305	268	337	347	1901	44,6
5 železnica	23	15	11	10	10	9	78	1,8
6 zveri	1	2	6	3	0	1	13	0,3
7 psi	62	66	27	30	27	23	235	5,5
8 kosiilnica	52	86	84	66	83	74	445	10,4
9 garje							0	0,0
10 poškodba	40	110	25	31	27	24	257	6,0

Telesne mase (biološka telesna mase)						
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mladiči M	7,9	7,9	8,6	8,6	8,6	7,8
Indeks	100,0	100,0	108,9	108,9	108,9	98,7
Lanščaki	12,5	11,5	12,3	11,8	12,6	12
Indeks	100,0	92,0	98,4	94,4	100,8	96,0
Mladiči Ž	7,9	7,9	8,6	8,4	8,5	7,6
Indeks	100,0	100,0	108,9	106,3	107,6	96,2
Mladice	12,4	12	12,6	12,4	13,6	12,3
Indeks	100,0	96,8	101,6	100,0	109,7	99,2
Mladiči M + Ž	7,9	7,9	8,6	8,5	8,5	7,7
Indeks	100,0	100,0	108,9	107,6	107,6	97,5

Masa trofej srnjakov 2+ (gr)						
Povprečna masa trofej / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Srnjaki 2+	243	220	246	235	247	244
Indeks	100,0	90,5	101,2	96,7	101,6	100,4

4.2. Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Širitev pohorske in savinjsko-karavanške populacije navadnega jelena narekuje obravnavo v okviru lovsko upravljavskega območja in ekoloških enot (EE). Ekološke enote so zaradi različnih ciljev upravljanja dodatno razdeljene na osrednja in robna območja.

Dodatno obravnavamo jelenjad v sledečih ekoloških enotah:

1. Pohorje
2. Koroška

Ločena obravnava je smiselna predvsem zaradi dveh različnih populacij, ki sicer težita k prostorski združitvi, dejansko pa poseljujeta različno okolje. Poleg tega tudi naravne in umetne ovire (mesta, doline, ceste ...) delijo areal na dva dela. Ravno tako lahko gostota jelenjadi in s tem povezani medvrstni odnosi z ostalimi vrstami parkljarjev narekujejo različne cilje upravljanja.

V EE Pohorje spadajo lovišča: LPN Pohorje, Janžev vrh, Remšnik, Kapla, Podvelka, Puščava, Vurmat, Boč na Kozjaku, Gaj nad Mariborom, Ruše, Radvanje, Hoče, Fram, Šmartno na Pohorju, Slovenska Bistrica, Oplotnica, Zreče, Dolič, Mislinja, Golavabuka, Gradišče, Bukovje, Muta, Zeleni vrh, Orlica in Radlje.

V EE Koroška, ki predstavlja SV del savinjsko-karavanške populacije, pa lovišča: Podgorje, Slovenj Gradec, Prežihovo, Strojna, Libeliče, Jamnica, Peca, Pogorevc, Bistra, Dravograd in Koprivna-Topla.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

Območje

Realizacija načrtovanega odvzema navadnega jelena v preteklih dveh letih (2021 – 2022) je 106 % ali 1.544 živali. Odvzem v zadnjih dveh letih je kar za 38 % večji kot v obdobju 2019 – 2020, ko je skupaj znašal 1.128 živali. Odvzem jelenjadi v letih 2021 (773 živali) in 2022 (771 živali) predstavlja največji odvzem v LUO do sedaj. Doseženo je bilo spolno razmerje 44:56 v korist ženskega spola. Delež odvzema telet je nekoliko nad načrtovano višino in je bil realiziran v razmerju 1:1,09 v korist telet ženskega spola. Tudi v kategoriji lanščakov je načrtovana višina odvzema nekoliko presežena (9,5 % delež). Delež odvzema 2 do 4 letnih jelenov znaša 11,3 % in je nad višino načrtovanega. Odvzem 5 do 9 letnih jelenov je v višini načrtovanega in predstavlja 5,2 % skupnega odvzema. V kategoriji 10+ letnih jelenov je bilo odvzetih 20 živali, kar v skupni strukturi znaša 1,3 %. V primerjavi z obdobjem 2019 – 2020, ko je bilo odvzetih 24 starih jelenov, je bil odvzem v tej kategoriji v zadnjih dveh letih za 4 živali manjši. Skupni odvzem 2+ jelenov znaša 17,8 % in je nekoliko nad nivojem načrtovanega (17 %). Pri ženskem spolu je odvzem v kategoriji junic (11,8 %) nad načrtovanim deležem. Delež odvzema košut 2+ znaša 25,2 %, je pod načrtovano višino (28 %) vendar blizu višini odvzema v obdobju 2019 – 2020, ko je znašal 25,5 %. Skupni delež odvzema junic in košut (38 %) je v zadnjih dveh letih večji kot v obdobju 2019 – 2020 (34,6 %). Odstrel košut 2+ znaša 142 % odstrela nad dve in več letnih jelenov, kar je pozitivno.

Izgube znašajo 5,5 % skupnega odvzema in so v primerjavi z obdobjem 2019 – 2020 (6,4 %) manjše.

Telesne mase v kategoriji telet in enoletnih živali so se v letu 2021 v primerjavi z letom poprej v večini kategorij povečale, v letu 2022 pa zopet zmanjšale. Mase trofej jelenov so v primerjavi z letom poprej v enih starostnih kategorijah večje, v drugih manjše. Vzrokov za to ne poznamo, oziroma jih je težko argumentirati.

Ekološke enote

Preglednica 4.2.1: Realizacija načrtov odvzema jelenjadi v obdobju 2021 – 2022

Ekološka enota	Načrt (število)	Realizacija (%)	Spolno razmerje M : Ž	Delež jelenov 2+	Delež košut 2+	Delež mladih (mladiči + 1+)
Pohorje	1.255	107	44 : 56	17,7	24,7	57,6
Koroška	195	104	45 : 55	18,2	28,6	53,2

Skupna realizacija načrtovanega odvzema jelenjadi je v EE Pohorje znašala 1.341 živali oziroma 107 %, v EE Koroška pa 203 živali oziroma 104 %. V spolni sestavi odvzema ugotovljamo v EE Pohorje podobna odstopanja od načrtovanega, kot so prikazana za območje. V EE Koroška je bilo doseženo spolno razmerje 45:55 v korist ženskega spola. V tej EE je načrtovan delež odvzema v kategoriji lanščakov presežen, vendar manj kot v prejšnjih letih. Glede na to, da preseganje načrtovanega deleža lanščakov v LUO predstavlja v absolutnih

številkah 23 živali ocenjujemo, da realizirana višina odvzema v tej kategoriji trenutno še ne škodi populaciji, ga je pa s primernimi ukrepi potrebno zmanjšati. V obeh EE je bil načrtovan delež odvzema v kategoriji 2 do 4 letnih jelenov nad nivojem načrtovanega (10 %), v EE Pohorje je znašal ta delež 11,2 %, v EE Koroška pa 11,8 %. V kategoriji 5 do 9 letnih jelenov je v EE Pohorje odvzem znašal 5,3 %, v EE Koroška pa 4,9 %, kar je blizu višini načrtovanega (5 %). Odvzem jelenov 10+ je bil v obeh EE pod nivojem načrtovanega (2 %). V EE Pohorje je znašal ta delež 1,3 %, v EE Koroška pa 1,5 %. Ocenjujemo, da zrelih, starih jelenov v populaciji primanjkuje, kar je izraženo v obeh EE. V obeh ekoloških enotah je delež odvzema košut 2+ in junic pod načrtovanim deležem (39 %), vendar je odvzem teh kategorij večji kot v obdobju 2019 – 2020, kar je pozitivno. V EE Pohorje znaša odvzem teh kategorij 36,8 % v EE Koroška pa je nekoliko večji in znaša 38,4 %.

V EE Pohorje je delež izgub znašal 6,0 %, v EE Koroška pa 2,5 %. V EE Pohorje prevladujejo izgube evidentirane pod vzrokom neznan.

V robnem delu populacijskega areala je bilo v letih 2021 in 2022 uplenjenih 154 osebkov jelenjadi (10 % celotnega odvzema), kar je za 67 živali ali 77 % več kot v obdobju 2019 – 2020. V robnih loviščih EE Pohorje je bilo v zadnjem dvoletnem obdobju odvzetih 135 živali, v EE Koroška pa 19 živali. Odvzetih je bilo 46 telet (30 %), 29 jelenov 1+ (18,8 %), 31 živali kategorije 2 do 4 letnih jelenov (20,1 %), 9 živali kategorije 5 do 9 letnih jelenov (5,8 %), 2 jelena 10+ (1,3 %), 16 junice (10,4 %) in 21 košut 2+ (13,6 %). V strukturi odvzema odstopa nizek delež odvzema telet (30 %), in velik delež odvzema jelenov 1+ (18,8 %). Pozitivno je to, da se je v primerjavi z leti 2019 – 2020 delež junic in košut skoraj podvojil (24 %), delež jelenov 2+ pa zmanjšal. Doseženo razmerje je skladno z usmeritvami upravljanja za robno območje.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Območje

Značilnost šestletnega upravljanja z navadnim jelenom je povečevanje realiziranega števila skupnega odvzema kot posledica postopnega večanja načrta odvzema ter sledenje cilju, preprečitve večanja številčnosti in prostorske širitve. Načrt je bil v povprečju realiziran 101,4 %. V primerjavi z načrtom se je realiziran odvzem gibal med 89,8 % v letu 2018 in 106,6 % v letu 2021. Spolna sestava odvzema je znašala 45:55 v korist košut in je med posameznimi leti rahlo nihala.

Odvzem telet je nekoliko nad nivojem načrtovanega. V skupnem odvzemu znaša delež odvzema telet moškega spola 18,2 % odvzem telet ženskega spola pa 19,2 %. Delež odvzema jelenov 1+ je nad načrtovano višino in znaša 9,0 %. Delež odvzema trofejnih jelenov 2+ znaša v povprečju 17,9 % in je v mejah dovoljenih odstopanj. Delež odvzema junic (10,4 %) je na višini načrtovanega. Odstopanja odvzema od usmeritev so največja v kategoriji košut 2+, kjer je 25,3 % delež odvzema te kategorije pod načrtovano višino (28 %). Delež odvzema junic in košut v zadnjem obdobju izkazuje izrazit trend naraščanja. Še vedno prenizek delež realizacije junic in košut 2+ je treba pri načrtovanju v bodoče upoštevati.

Izgube predstavljajo 7,4 % delež skupnega odvzema. Prevladujejo naravne izgube (61,2 %), med njimi je pod neznanu evidentiranih kar 49,3 % vseh izgub. Zaskrbljujoče je, da je kot posledica krivolova evidentiranih kar 14,4 % vseh izgub.

Ekološke enote

Preglednica 4.2.2: Pregled realizacije načrtov odvzema jelenjadi v obdobju 2017 – 2022 po ekoloških enotah

Starostni razred	Usmeritve (%) Načrt 2007 - 2016	Usmeritve (%) Načrt 2011 - 2020	Doseženo EE Pohorje (%)	Doseženo EE Koroška (%)
Teleta obeh spolov	42	M 16–21 ; Ž 17–22	37,8	35,0
Lanščaki	7	do 8	9,1	8,5
Jeleni 2 do 4 let	9	10–13	11,0	12,0
Jeleni 5 do 9 let	7	5–7	5,0	5,4
Jeleni nad 10+ let	3	do 4	1,7	1,6
Junice	11	do 10	10,4	10,2
Košute 2+	21	od min 20 do 26	25,0	27,3
Skupaj	100	100	100	100

Ekološka enota	Delež (%) od načrta	Povprečna realizacija (%)	Spolno razmerje M:Ž	Delež jelenov 2+ (%)	Delež mladih (mladiči, enoletni - %)
Pohorje	84,7	103,1	45 : 55	17,7	57,3
Koroška	15,3	91,7	46 : 54	18,9	53,8

Realizacija načrtovanega odvzema v obeh EE po letih precej niha. V EE Koroška je manjša, znaša v povprečju 91,7 % in je v okviru meje dovoljenega odstopanja. Delež odvzema mladih je v EE Pohorje na nivoju načrtovanega, v EE Koroška pa je nekoliko pod načrtovano višino. Delež odvzema junic je blizu načrtovanega. Odstopanje je evidentno tudi v kategoriji lanščakov, najbolj v EE Pohorje. Delež odvzema jelenov 2⁺ je na nivoju dolgoročnih usmeritev v obeh EE, izstopa nizka realizacija starih jelenov. V EE Pohorje je odstopanje od usmeritev v kategoriji košut 2⁺ večje, vendar je odvzem te kategorije v obeh EE še vedno premajhen. V EE Pohorje je realiziran odvzem ženskega spola primernejši. Glede na cilje upravljanja s populacijo jelenjadi v zadnjih letih in s povečevanjem načrtovanega deleža junic in košut, je čim večja realizacija teh dveh kategorij v obeh EE zaželena in nujna.

Delež izgub in njihova struktura se po ekoloških enotah razlikuje. V EE Pohorje predstavlja delež izgub v odvzemu 8 %. Razmerje med naravnimi in nenaravnimi izgubami je v prid naravnih izgub, med vzroki izgub izstopa krivolov s 14,7 % deležem. V EE Koroška je delež izgub pod povprečjem LUO in znaša 3,7 %. Prevladujejo naravne izgube. Pod neznano je v tej EE evidentirano kar 63,2 % vseh izgub.

Telesne mase - območje

Srednje vrednosti telesnih mas jelenjadi med posameznimi leti rahlo nihajo in so prikazane v preglednici na koncu poglavja. V zadnjem šestletnem obdobju so telesne mase v kategorijah telet in enoletnih živali najmanjše v letu 2022. V začetku analiziranega obdobja so bile telesne mase v vseh kategorijah za spoznanje večje kot v zadnjih letih, čeprav po posameznih letih in kategorijah nihajo. Ocenjujemo, da so povprečne vrednosti telesnih mas predvsem posledica prehranskih in vremenskih razmer. Ukrepi zmanjševanja številčnosti jelenjadi v osrednjih območjih niso izraženi v obliki trendov naraščajočih telesnih mas pri teletih in enoletnih živalih.

Telesne mase – ekološke enote

Preglednica 4.2.3: Srednje vrednosti telesnih mas po ekoloških enotah za obdobje 2017 – 2022

Starostni razred	Pohorje	Koroška	LUO
Teleta m.	39,5	40,2	39,6
Lanščaki	61,6	66,3	62,2
Jeleni 2 do 4	110,1	108,2	109,8
Jeleni 5 do 9	143,2	138,5	142,5
Jeleni 10 ⁺	139,5	155,1	141,5
Teleta ž.	36,9	36,9	36,9
Junice	53,6	55,6	53,9
Košute 2 ⁺	70,2	70,5	70,3
Skupaj	64,2	66,4	64,5

Iz preglednice je razvidno, da so srednje vrednosti telesnih mas višje v EE Koroška. Po starostnih razredih so v EE Koroška višje telesne mase pri teletih moškega spola, lanščakih, starejših jelenih, junicah in košutah 2⁺, pri mlajših jelenih pa so srednje vrednosti telesnih mas višje v EE enoti Pohorje. Na podlagi tega ne moremo sklepati, da so življenjski pogoji v določeni ekološki enoti boljši, saj znaša delež odvzema jelenjadi v EE Koroška v povprečju 15,3 % celotnega odvzema in so posamezne kategorije premalo številčno zastopane.

Mase rogovja - območje

V vseh starostnih kategorijah jelenov mase trofej po letih nihajo in trendi po posameznih starostnih kategorijah niso izraženi.

Mase rogovja - ekološke enote

Srednje vrednosti mas rogovja po EE nakazujejo neizrazite trende.

Presoja uspešnosti upravljanja

Cilji upravljanja z jelenjadjo v LUO, se upoštevajoč kazalce kontrolne metode izpolnjujejo na področju uravnavanja starostne in spolne strukture, kjer s povečevanjem načrtovanega deleže odvzema junic in košut 2⁺ beležimo naraščanje teh kategorij v odvzemu, po drugi strani pa se zmanjšuje delež odvzema telet. Delež odvzema trofejnih jelenov je stabilen, v zadnjem šestletnem obdobju znaša 17,9 %, kvaliteta trofej je primerna, vendar primanjkuje starih jelenov. Telesne mase telet in enoletnih živali so v zadnjem obdobju za spoznanje nižje kot v preteklosti.

Tendenco jelenjadi po prostorskem širjenju v LUO opazamo že daljši čas. V zadnjem desetletju zaznavamo prisotnost jelenjadi na območjih, kjer je prej ni bilo, oziroma se je tam pojavljala prehodno (lovišča Kapla,

Remšnik, Gaj nad Mariborom, Bukovje Otiški vrh, Golavabuka, Dolič, Orlica ...). Od leta 2011 dalje odvzem narašča. V obdobju 2011 – 2022 se je odvzem jelenjadi povečal za skoraj 2,4 krat. Kljub temu ne moremo z gotovostjo trditi, da se je prostorska širitev jelenjadi ustavila. Ravno tako se rezultati ukrepov v populacijah jelenjadi še ne kažejo na način, da bi lahko govorili o zmanjšanju številčnosti, posebej v vzhodnem delu LUO. Ocenjujemo, da je v nekaterih loviščih številčnost jelenjadi še vedno prevelika. Tudi vitalnost vrste, kljub povečevanju odvzema ni na želenem nivoju, na kar nam kažejo izgube v hudi zimi 2017 – 2018, ko so se le te v primerjavi z letom poprej podvojile. Kljub relativno mali stopnji objedenosti gozdnega mladja, je za lastnike gozdov na nekaterih območjih vpliv jelenjadi na gozdno mladje prevelik. To povzroča konflikte na relaciji lastniki – upravljavci lovišč – gozdarji, kar se odraža tudi na ovrednotenih škodah od jelenjadi v nekaterih loviščih. Škodne dogodke povezane z jelenjadjo beležimo v zadnjem času enkrat v enem, drugič v drugem lovišču. Menimo, da je željeno zmanjšanje vpliva jelenjadi na gamsa na področju Pece, Smrekovca in Uršlje gore doseženo. Ocenjujemo, da je vpliv jelenjadi na gamsa na nekaterih strmejših predelih Pohorja še vedno prevelik.

Ocena stanja populacije

Navadni jelen je v LUO prisoten na približno 83 % površine. Trenutna poseljenost je posledica prostorske širitve pohorske populacije iz vzhoda in savinjsko-karavanške iz zahoda. Na osnovi bioloških kazalcev, ki jih spremljamo tako pri jelenjadi kot tudi v njenem okolju, ne moremo zagotovo ugotoviti ali se je prostorska širitev zaustavila. Ocenjujemo, da se je številčnost populacije navadnega jelena v preteklih letih večala v obeh EE. Učinki povečevanja načrta odvzema se že kažejo v zniževanju številčnosti še posebej v loviščih EE Koroška (Podgorje, Pogorevc, Bistra in lovišča robnega dela). Menimo, da rezultatov povečanega odvzema v nekaterih loviščih (Zreče, Boč na Kozjaku, Janžev vrh, Podvelka, Puščava, Šmartno na Pohorju in LPN Pohorje) še vedno ni mogoče zaznati.

Gostota je najvišja v loviščih osrednjega dela obeh EE (Puščava, Podvelka, Janžev vrh, Zreče, Šmartno na Pohorju, Boč na Kozjaku, Ruše, Koprivna-Topla in LPN Pohorje). V robnih območjih je gostota nižja, oziroma se v nekaterih loviščih občasno pojavijo le posamezni osebki (Strojna, Jamnica, Prežihovo, Libeliče, Dravograd, Muta in Radlje).

Menimo, da povečevanje poseganja v kategorijo košut 2⁺ in junic, pozitivno vpliva na spolno in starostno strukturo populacij jelenjadi in bo skupaj s primernim številčnim odvzemom privedlo do zmanjšanja številčnosti te vrste divjadi v LUO. Manjkajo večji plenilci (volk, ris, medved). Zdravstveno stanje jelenjadi ocenjujemo kot ustrezno, saj zaznavamo malo število evidentiranih odstrelov bolnih živali. Po drugi strani pa izgube v zimah z debelejšo snežno odejo lahko smatramo kot opozorilo na pešanje vitalnosti, kar se kaže pri izgubah v kategoriji telet in košut 2⁺.

Prilagojeni cilji

Ocenjujemo, da je v LUO, v smislu dopustne razširjenosti jelenjad dosegla maksimum, zato ne načrtujemo nadaljnega širjenja populacijskega območja. Gostota jelenjadi se mora znižati, da bo zagotovljena usklajenost z okoljem, kar ne bo povzročalo konfliktov med lastniki gozdnih in kmetijskih površin, gozdarji v javni gozdarski službi in upravljavci lovišč. Pri tem se mora posebno pozornost posvetiti loviščem z največjo številčnostjo jelenjadi in od te vrste prisotnimi negativnimi vplivi v gozdovih. Ta lovišča so: Puščava, Ruše, LPN Pohorje (območje k. o. Smolnika in Lobnice), Janžev vrh, Podvelka, Šmartno na Pohorju, Boč na Kozjaku, Zreče in Koprivna-Topla.

V osrednjem območju obeh ekoloških enot je prioriteta v ohranjanju naravne spolne in starostne strukture s poudarkom na zagotavljanju zadostnega deleža vitalnih odraslih živali, s primernimi telesnimi masami in kvaliteto trofej. Zagotoviti je treba primeren delež odstrela košut 2⁺ in junic. V vseh ostalih loviščih robnega območja je cilj vzpostaviti takšno socialno in starostno strukturo jelenjadi, katere posledica ne bo večanje številčnosti in prostorska širitev ampak trajni - sicer številčno majhen odstrel.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema navadnega jelena v območju za obdobje 2023 – 2024 je 1.600 živali. Načrtovani odvzem za to obdobje je v primerjavi z načrtom v letih 2021 in 2022 v povprečju višji za 10 %. Načrt v tem obdobju predstavlja 129 % povprečnega odvzema zadnjih šest let. V strukturi odvzema še povečujemo delež odvzema košut 2⁺ (29 %) in junic (12 %), na račun manjšega deleža odvzema telet moškega spola.

Preglednica 4.2.4: Načrt odvzema jelenjadi

Teleta M	272 (17 %)	Teleta Ž	272 (17 %)
Lanščaki	128 (8 %)	Junice	192 (12 %)
Jeleni 2-4	160 (10 %)	Košute 2+	464 (29 %)
Jeleni 5+	112 (7 %)		
SKUPAJ 1.600			

Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Odvzem se načrtuje za vsa lovišča, ki so v Lovsko upravljavskem načrtu za Pohorsko LUO za obdobje 2011 – 2020 opredeljena kot lovišča, ki spadajo v osrednje območje življenjskega prostora jelenjadi. Loviščem, ki so v tem načrtu opredeljena kot lovišča v robnem območju življenjskega prostora jelenjadi, se načrtuje odzem za skupino lovišč. Razvoj populacije tu usmerjamo predvsem s spolno strukturo med mulasto jelenjadjo (teleta, junice in košute) in jeleni 2+, v razmerju 3:1. V robnih območjih si pravico do odstrela jelena 2+ zagotovi lovišče, ki je predhodno realiziralo odzem 3 osebkov iz razreda telet obeh spolov, junic ali košut, od katerih mora biti vsaj ena košuta 2+. Neglede na velik delež realiziranega odvzema lanščakov v šestletnem obdobju (9,0 %), tudi v letih 2023 – 2024 v robnih območjih realizacija te kategorije ni vezana na odzem mulaste jelenjadi (teleta, junice in košute), saj odzem v robnih območjih na to bistveno ne vpliva. To pomeni, da ta struktura od predpisane strukture v osrednjem delu populacijskega območja lahko odstopa. Načrtovani odzem za robni del se lahko razporedi tudi po loviščih, vendar načrta loviščem robnega območja ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi. V letu 2023 so si pravico do odstrela jelena 2+ že zagotovila lovišča Kapla, Oplotnica, Peca, Gradišče, Gaj nad Mariborom, Slovenska Bistrica in Jamnica. Pravico do odstrela jelena iz kategorije 2 do 4 letnih jelenov ima zaradi škod, ki jih v njihovem lovišču povzročajo jeleni tudi lovišče Remšnik.

Morebitno preseganje načrta odvzema v ekološki enoti na račun odvzema v loviščih robnega območja, ne šteje za kršitev načrta ekološke enote.

Preglednica 4.2.5: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Pohorje

	Teleta m.	Lanščaki	Jeleni 2 do 4	Jeleni 5+	Jeleni skupaj	Teleta ž.	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa lovišča	236	112	138	98	584	236	168	404	808	1392
Osrednji del	216	102	126	92	536	212	150	370	732	1268
Robni del	20	10	12	6	48	24	18	34	76	124

V EE Pohorje spadajo sledeča lovišča v:

- **osrednje območje:** LPN Pohorje, Boč na Kozjaku, Ruše, Fram, Janžev vrh, Zreče, Vurmat, Podvelka, Šmartno na Pohorju, Puščava in Hoče;
- **robno območje:** Kapla, Radlje, Zeleni vrh, Golavabuka, Mislinja, Oplotnica, Muta, Radvanje, Orlica, Remšnik, Dolič, Slovenska Bistrica, Bukovje Otiški vrh, Gradišče in Gaj nad Mariborom.

Preglednica 4.2.6: Prostorska razdelitev višine in sestave načrtovanega odvzema v EE Koroška

	Teleta m.	Lanščaki	Jeleni 2 do 4	Jeleni 5+	Jeleni skupaj	Teleta ž.	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa lovišča	36	16	22	14	88	36	24	60	120	208
Osrednji del	32	14	18	14	78	32	24	56	112	190
Robni del	4	2	4	0	10	4	0	4	8	18

V EE Koroška spadajo sledeča lovišča v:

- **osrednje območje:** Koprivna-Topla, Bistra, Pogorevc in Podgorje;
- **robno območje:** Prežihovo, Strojna, Dravograd, Jamnica, Libeliče, Peca in Slovenj Gradec.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel telet, junic in košut, predvidoma najmanj 70 % do 30. novembra.

Ostalo

Naseljevanje in doseljevanje (dodajanje) jelenjadi v prosto naravo v LUO ni potrebno in strokovno ni dopustno.

Za osrednja populacijska območja je v obdobju 2023 – 2024 dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. To odstopanje je v višini do $\pm 15\%$ od skupno načrtovanega števila odvzema vseh kategorij. Načrta odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presepati, razen sorazmerno s preseganjem skupno načrtovanega odvzema. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5+ se ne sme presepati, lahko pa se ga nadomesti z odvzemom mladih 2 do 4 letnih jelenov. Pri košutah je dovoljeno odstopanje do $\pm 15\%$, pri teletih in enoletnih osebkih pa do $\pm 30\%$ od načrtovanega števila odvzema.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan letni odvzem do vključno 10 živali, dopustna toleranca $\pm 15\%$ pomeni 1 žival, dopustno odstopanje $\pm 30\%$ pa 3 živali. Pri načrtovanem letnem odvzemu 11 ali več živali se dopustna odstopanja zaokroži na najbližjo celo vrednost. Za lovišča osrednjega življenjskega območja, ki imajo letni načrt odvzema do vključno 10 živali jelenjadi, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija ± 2 živali, pri čemer načrta odvzema dve in večletnih jelenov ni dovoljeno presepati.

OZUL in ZGS lahko ob uskladitvi letnih načrtov lovišč z dvoletnim lovsko upravljavskim načrtom za VI. Pohorsko LUO pripravita kriterije priporočenega odvzema jelenov 2+, ki naj jih upravljavci lovišč in LPN če je le možno spoštujejo in so sestavni del določil načrtov in razdelilnikov.

Odstopanja od načrtovanega odvzema se bodo smiselno upoštevala pri izdelavi načrta za leto 2025 - 2026.

Preglednica 4.2.7: Analiza odvzema in telesnih mas navadnih jelenov

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	% skupaj
Teleta M	106	98	101	111	137	127	680	40,3	18,2
Lanščaki	50	46	46	49	66	81	338	20,0	9,0
Jeleni 2-4	58	52	61	73	93	81	418	24,8	11,2
Jeleni 5-9	25	31	21	31	42	39	189	11,2	5,1
Jeleni 10 +	12	6	14	10	9	11	62	3,7	1,7
Skupaj JELENI	251	233	243	274	347	339	1687	100,0	45,1
Teleta Ž	111	100	108	113	144	143	719	35,0	19,2
Junice	46	58	40	62	98	84	388	18,9	10,4
Košute 2+	149	121	138	150	184	205	947	46,1	25,3
Skupaj KOŠUTE	306	279	286	325	426	432	2054	100,0	54,9
SKUPAJ odstrel in izgube	557	512	529	599	773	771	3741		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	550	570	550	570	725	725	3690
Odstrel in izgube / načrt	101,3	89,8	96,2	105,1	106,6	106,3	101,4
Delež JELENOV	45,1	45,5	45,9	45,7	44,9	44,0	45,1
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	17,1	17,4	18,1	19,0	18,6	17,0	17,9
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	56,2	59,0	55,8	55,9	57,6	56,4	56,8

Izgube								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	22	14	12	13	20	27	108	38,8
Naravne izgube	20	65	20	27	16	22	170	61,2
Skupaj izgube	42	79	32	40	36	49	278	100,0
% izgub	7,5	15,4	6,0	6,7	4,7	6,4	7,4	
Odstrel	515	433	497	559	737	722	3463	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	13	49	16	24	16	19	137	49,3
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov	11	6	5	6	4	8	40	14,4
4 cesta	6	2	2	2	10	8	30	10,8
5 železnica	5	6	5	4	6	10	36	12,9
6 zveri							0	0,0
7 psi				1			1	0,4
8 kosilnica						1	1	0,4
9 garje							0	0,0
10 poškodba	7	16	4	3		3	33	11,9

Telesne mase (biološka telesna masa)						
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teleta M	40,0	39,8	41,9	39,0	39,6	37,2
Indeks	100,0	99,5	104,8	97,5	99,0	93,0
Lanščaki	62,7	62,0	65,3	62,4	62,3	60,0
Indeks	100,0	98,9	104,1	99,5	99,4	95,7
Teleta Ž	38,5	37,4	36,4	35,1	37,6	35,2
Indeks	100,0	97,1	94,5	91,2	97,7	91,4
Junice	56,7	54,2	55,2	53,8	55,2	49,9
Indeks	100,0	95,6	97,4	94,9	97,4	88,0
Teleta M + Ž	39,2	38,6	39,0	37,0	38,6	36,1
Indeks	100,0	98,5	99,5	94,4	98,5	92,1

Masa trofej jelenov (gr)						
Povprečna masa trofej / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022
jeleni 2+	1487	1455	1673	1296	1259	1441
indeks	100,0	97,8	112,5	87,2	84,7	96,9
jeleni 3+	2237	2212	2265	2286	2354	2168
indeks	100,0	98,9	101,3	102,2	105,2	96,9
jeleni 4+	3230	2483	3143	3059	3227	3114
indeks	100,0	76,9	97,3	94,7	99,9	96,4
jeleni 5+	3457	3182	3466	4014	3789	3969
indeks	100,0	92,0	100,3	116,1	109,6	114,8
jeleni 6+	3551	3435	3902	4267	4071	4215
indeks	100,0	96,7	109,9	120,2	114,6	118,7
jeleni 7+	3748	4202	4283	4200	3684	4167
indeks	100,0	112,1	114,3	112,1	98,3	111,2
jeleni 8+	5000	3834	4750	4158	4515	4537
indeks	100,0	76,7	95,0	83,2	90,3	90,7
jeleni 9+	4800	3300	0	0	5350	0
indeks	100,0	68,8	0,0	0,0	111,5	0,0
jeleni 10+	4158	3608	4726	5172	4601	4159
indeks	100,0	86,8	113,7	124,4	110,7	100,0

4.3. Damjak (Dama dama)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO živi manjša skupina damjakov med Smolnikom, Klopnim vrhom in Činžatom.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

V obdobju 2021 – 2022 na delu LUO, kjer živi omenjena populacija damjaka, ni bilo odvzema. Zaradi pobeglih živali iz obor je bil realiziran odvzem 9 živali v letu 2021 in 25 živali v letu 2022. Odvzetih je bilo 10 živali (29,4 %) moškega spola in 24 živali (70,6 %) ženskega spola. Odvzem je bil v primerjavi z obdobjem 2019 – 2020 večji za 25 živali. Primerjava odvzema po loviščih v obravnavanih obdobjih (2019 – 2020 in 2021 – 2022) pokaže, da je bil odvzem v prejšnjem obdobju realiziran v 6 loviščih v zadnjem dveletnem obdobju pa kar v 16 loviščih.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Iz populacije med Smolnikom, Klopnim vrhom in Činžatom v zadnjem šestletnem obdobju ni bilo evidentiranega odvzema damjaka. Odvzem je bil realiziran le na podlagi izdanih odločb s strani inšpekcijskih služb ali v skladu z lovno dobo in sicer zaradi pobegov damjakov iz obor. Na podlagi tega je bil odvzem realiziran že v več kot polovici lovišč v LUO (20 lovišč). V zadnjih dveh letih (2021 – 2022) se je odvzem po loviščih, v primerjavi s preteklim šestletnim obdobjem (2015 – 2020), podvojil. Glede na to, da v analiziranem obdobju odvzem zajema le pobegle živali iz obor, ocena biokazalcev pri tej vrsti divjadi ni smiselna.

Presoja uspešnosti upravljanja

Ocenjujemo, da se v cilju upravljanja s populacijo damjaka zapisana opredelitev, da damjaka v prosti naravi v Pohorskem LUO ne želimo, uspešno realizira, čeprav je za to potrebno vedno več lovskega napora. V zadnjih šestih letih nismo bili obveščeni, da so bile posamezne živali ali manjše skupine damjakov videne v loviščih Puščava, Ruše in LPN Pohorje (območje med Smolnikom, Klopnim vrhom in Činžatom, kjer je še pred kratkim v prosti naravi živela manjša skupina damjakov). Na podlagi tega menimo, da se bližamo cilju upravljanja s to vrsto divjadi, to je izločitev nekoč v naravi živečih živali iz naravnega okolja. Po drugi strani pa se je potrebno zavedati, da narašča število pobeglih živali iz vse slabše vzdrževanih obor. To zahteva aktivno in sprotno spremljanje tovrstnih dogodkov ter pravočasno reagiranje v smislu realizacije odvzema teh živali.

Ocena stanja populacije

Vse pogostejše prihaja do pobegov damjaka iz obor v vse več loviščih. Vsi dosedanji pobegi so bili «sanirani», tako da ni prišlo do pojava novih skupin damjakov v prosti naravi.

Prilagojeni cilji

V Pohorskem LUO damjaka ne želimo v prosti naravi. Cilj upravljanja s populacijo damjaka je izločitev vseh živali iz naravnega okolja.

Ukrepi in usmeritve

Odstrel živali vrste damjak v loviščih ni omejen, niti po višini niti po strukturi, zaželen je odstrel vseh opaženih damjakov skladno z lovno dobo.

Iz obor pobegle živali, ki jih lastnik ne vrne v oboro v predpisanem času, naj upravljavec lovišča upleni skladno z zakonom, lovsko upravljavskim načrtom in po izdani odločbi inšpekcije.

Lovske organizacije naj aktivno spremljajo morebitno prisotnost damjakov v lovišču.

Preglednica 4.3: Analiza odvzema in telesnih mas jelena damjaka

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Teleta M	2	1		1	1	5	10	50,0	18,5
Lanščaki	2			2	2	1	7	35,0	13,0
Jeleni 2-4				2		1	3	15,0	5,6
Jeleni 5-9							0	0,0	0,0
Jeleni 9 +							0	0,0	0,0
Skupaj JELENI	4	1	0	5	3	7	20	100,0	37,0
Teleta Ž						3	3	8,8	5,6
Junice	2				1	3	6	17,6	11,1
Košute 2+	3	1	2	2	5	12	25	73,5	46,3
Skupaj KOŠUTE	5	1	2	2	6	18	34	100,0	63,0
SKUPAJ odstrel in izgube	9	2	2	7	9	25	54		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Delež JELENOV	44,4	50,0	0,0	71,4	33,3	28,0	37,0
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	0,0	0,0	0,0	28,6	0,0	4,0	5,6
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	66,7	50,0	0,0	42,9	44,4	48,0	48,1

Izgube								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	1	1	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	0	0	0	1	1	100,0
% izgub	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	1,9	
Odstrel	9	2	2	7	9	24	53	

4.4. Muflon (*Ovis ammon musimon*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO živijo mufloni, ki so bili leta 1967 naseljeni na Uršljo goro. Z njimi upravlja predvsem LD Podgorje, odvzem pa se izvaja tudi v loviščih Slovenj Gradec, Prežihovo in Pogorevc. Lovišči Bistra in Koprivna – Topla pa sta del robnega življenjskega prostora solčavskih muflonov (kolonija Podolševe). Tu mufloni niso stalno prisotni, ampak posamezne živali ali manjše skupine prehajajo občasno tudi v ti dve lovišči.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

Odvzem je v obdobju 2021 – 2022 znašal 59 živali, kar predstavlja 78 % realizacijo načrtovanega. V lovišču Podgorje, kjer živi osrednji del populacije muflonov na Uršlji gori, je bilo odvzetih 39 živali ali 93 % načrtovanega. Realizirana spolna struktura v LUO znaša 42:58 v korist ženskega spola. V odvzemu predstavlja delež jagnjet 27,1 % in je nad načrtovano višino in prevelik. Odvzem enoletnih živali moškega spola je že več let zapored realiziran pod načrtovano višino. V lovišču Podgorje so v letih 2021 – 2022 bile odvzete tri živali te kategorije (7,7 %), kar je malo. Delež odvzema enoletnih živali ženskega spola je premajhen (8,5 %). 32,2 % delež odvzema ovc 2+ je v tem obdobju nad načrtovanim (27 %). Od tega je bil odvzem 14 živali te kategorije (od skupaj 19) realiziran v lovišču Podgorje, kar po naši oceni ne škodi populaciji. Na drugi strani je bilo v loviščih Uršlje gore uplenjeno 11 ovnov 2+ , kar predstavlja 23,9 % delež odvzema te kategorije na tem območju. V teh letih je bilo kot izguba evidentiran odvzem 3 živali ali 5,1 % celotnega odvzema.

Povprečne telesne mase odstreljenih jagnjet so v primerjavi s prejšnjim letom večje, povprečne telesne mase enoletnih živali pa manjše. Na podlagi malega števila odstreljenih živali ni realno podajati celovitejših ocen o gibanju telesnih mas, zagotovo pa je dejstvo, da so telesne mase odstreljenih muflonov bistveno premajhne v vseh kategorijah.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Številčni odvzem zadnjih let kaže, da se številčnost populacije muflona postopno znižuje. Na to kaže tudi slaba realizacija v šestletnem obdobju, ki znaša samo 74 %. Pri odvzemu prevladuje odvzem ovc 2+ (31,8 %), ki je nad načrtovanim, vendar vpliva pozitivno na doseganje ciljev upravljanja s to vrsto. Delež odvzetih jagnjet je 27,3 % in je nekoliko nad nivojem načrtovanega. V kategoriji ovnov 2+ realizacija s 25,6 % deležem po daljšem času presega načrtovano višino odvzema. Največja odstopanja med načrtovanim in realiziranim so v kategoriji enoletnih živali.

Presoja uspešnosti upravljanja

Neupoštevanje usmeritev upravljanja z muflonom v LUO v preteklosti je pripeljalo do porušene spolne in starostne strukture. Načrtovanje višine in strukture odvzema po letu 2002 postopno, vendar počasi vodi k zastavljenemu cilju, to je znižanju številčnosti na minimum in vzpostavljanju takšne spolne in starostne strukture, ki vodi k izločitvi vrste iz naravnega okolja. Cilji povezani z upravljanjem v robnih loviščih solčavske populacije muflonov (Koprivna – Topla in Bistra) se uresničujejo, kar pomeni, da v tem obdobju ni prišlo do prostorske širitve in povečanja številčnosti te vrste divjadi na tem delu LUO.

Ocena stanja populacije

V populaciji prevladuje ženski spol s prevelikim deležem ostarelih živali, ki vodijo slabe mladiče. Izrazito primanjkuje srednje starih ovnov, tri do štiri letna žival je redkost.

Na podlagi bioloških kazalcev (telesna masa, spolna in starostna struktura, vitalnost živali, razvoj rogovja ...) ocenjujemo, da je populacija muflona na področju Uršlje gore slabo vitalna. To oceno na nek način potrjuje tudi dejstvo, da populacijo zapuščajo najvitalnejši osebki (srednje stari ovni), ki so v odvzemu v zadnjih letih sicer zastopani, v preteklosti pa so bili prava redkost.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja z muflonom je znižanje številčnosti na minimum in vzpostavljanje takšne spolne in starostne strukture, ki vodi k izločitvi vrste.

Ukrepi in usmeritve Višina in struktura odvzema

V letih 2023 – 2024 **načrtujemo odvzem 72 živali**. Načrt odvzema ostaja na podobnem nivoju kot prejšnja leta.

Preglednica 4.4.1: Načrt odvzema muflonov

	Jagnjeta	14 (20 %)	
Ovni 1+	8 (12 %)	Ovce 1+	14 (20 %)
Ovni 2+	16 (22 %)	Ovce 2+	20 (26 %)
SKUPAJ 72			

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Odstrel muflonov naj se prične izvajati takoj, ko lovna doba to omogoča, še posebno velja to za razred mladih. Priporoča se, da se 70 % odvzema mladih in samic opravi do 30. novembra. Ravno tako bi bilo v času rednega prihajanja muflonov na privabljala krmišča (lovišče Podgorje) primerno zagotoviti stalno prisotnost lovcev (dežurstva) in s tem zagotoviti realizacijo načrtovanega odvzema.

Morebitne interne omejitve lova muflonov posameznih upravljavcev lovišč ne smejo biti vzrok za nedoseganje načrta odvzema.

Ostalo

Naseljevanje oziroma doseljevanje muflona v prosto naravo v LUO ni dovoljeno.

Dopustna so odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. Za muflona je to odstopanje po višini do -15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem navzgor ni omejen. Dosežen mora biti v načrtovani spolni in starostni strukturi. Neizvršeni odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem in drugem starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi je praviloma do 10 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 40:60). Morebitna odstopanja prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do 10 muflonov na leto, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija - 2 živali, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa za 2 živali.

Za lovišča, ki imajo skupen načrt odvzema, oziroma kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali na leto, načrta odvzema ni obvezno dosegati, presega pa se ga lahko. Preseganje je lahko v načrtovani spolni in starostni strukturi, ki je opredeljena za LUO. Pri tem je lahko odvzem ovnov 2+ v času veljavnosti dveletnega načrta večji za največ 1 žival od načrtovane strukture v LUO.

Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj upravljavci lovišč, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina.

Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema in telesnih mas muflonov

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Jagnjeta M	3	3	4	2	4	2	18	24,3	10,2
Enoletni	2	1	1	2	1	4	11	14,9	6,3
Ovni 2+	9	9	5	8	8	6	45	60,8	25,6
Skupaj OVNI	14	13	10	12	13	12	74	100,0	42,0
Jagnjeta Ž	6	4	6	4	6	4	30	29,4	17,0
Enoletne	5	1	4	1	3	2	16	15,7	9,1
Ovce 2+	9	8	9	11	9	10	56	54,9	31,8
Skupaj OVCE	20	13	19	16	18	16	102	100,0	58,0
SKUPAJ odstrel in izgube	34	26	29	28	31	28	176		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	40	40	42	40	38	38	238
Odstrel in izgube / načrt	85,0	65,0	69,0	70,0	81,6	73,7	73,9
Delež OVNOV	41,2	50,0	34,5	42,9	41,9	42,9	42,0
Delež ovnov 2+	26,5	34,6	17,2	28,6	25,8	21,4	25,6
Delež mladih (mladiči, enoletni) neglede na spol	47,1	34,6	51,7	32,1	45,2	42,9	42,6

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	1	1	9,1
Naravne izgube	1	6	1	0	0	2	10	90,9
Skupaj izgube	1	6	1	0	0	3	11	100,0
% izgub	2,9	23,1	3,4	0,0	0,0	10,7	6,3	
Odstrel	33	20	28	28	31	25	165	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan		6	1				7	63,6
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta							0	0,0
5 železnica							0	0,0
6 zveri						2	2	18,2
7 psi						1	1	9,1
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0
10 poškodba	1						1	9,1

4.5. Gams (Rupicapra rupicapra)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Večina gamsov živi v gozdnatem sredogorju, v večjih gozdnih kompleksih, vse od okoli 500 m nadmorske višine do najvišjih vrhov. Le manjši del populacije živi v prvotnem gorskem svetu. Podobne življenjske razmere narekujejo obravnavo v okviru celotnega LUO. Prisotnost gamsjih garij v letu 2003, 2004 in 2005 v lovišču Bistra ter v letu 2017 v lovišču Ruše pa zahteva specifično obravnavo gamsa na območju koroških gora in posebej na območju Pohorju. Zaradi tega so nekateri kazalci upravljanja z gamsom analizirani ločeno (Koroška lovišča, lovišča na področju Pohorja).

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

V obdobju 2021 – 2022 je bilo v LUO odvzetih 920 osebkov gamsa, kar je za 7 % več kot v obdobju 2019 – 2020, ko je bilo odvzetih 862 živali. V primerjavi z letom 2021 je bil odvzem v letu 2022 večji za 84 živali, kar predstavlja največji odvzem do sedaj. V dvoletnem obdobju je znašala realizacija 92,9 %. Doseženo je bilo spolno razmerje 47:53 v korist ženskega spola. Odvzem v I. starostnem razredu predstavlja 56,8 % delež in je podoben odvzemu v letih 2019 – 2020 (58,6 %). Pri tem izstopa majhna realizacija načrtovanega odvzema kategorije kozlov in koz 2+, ki znaša 10,8 % skupnega odvzema. Odvzem v II. starostnem razredu kozlov (11,2 %) je nad nivojem načrtovanega (10 %). 9 % delež odvzema starih kozlov je nad načrtovanim deležem in pod nivojem povprečnih odvzemov zadnjih let v tej kategoriji. Odvzem v razredu srednje starih koz (14,6 %) je blizu višine načrtovanega (15,0 %), kar v preteklosti skoraj nismo beležili. Odvzem starih koz je z 8,4 % deležem nekoliko pod višino načrtovanega (9,1 %) v zadnjem obdobju.

Izgube predstavljajo 6,6 % skupnega odvzema in so v primerjavi s prejšnjim dveletnim obdobjem večje. V strukturi izgub prevladujejo izgube zaradi neznanega vzroka in predstavljajo 82 % vseh izgub. V izgubah je zastopanost moškega in ženskega spola v razmerju 1:2,2 v korist koz.

Povprečne telesne mase so v zadnjem letu v vseh kategorijah za spoznanje manjše.

Preglednica 4.5.1: Kazalci upravljanja z gamsom v obdobju 2021 – 2022

	Pohorje	Koroška	LUO
Delež v odvzemu v %	58,6	41,4	100
Odvzem / načrt. v %	92	94,3	92,9
Odvzem / načrt kozli 3-7	103	103	103
Odvzem skupaj I. star. r. v %	57,0	56,7	56,8
Odvzem skupaj II. star. r. v %	26,3	24,9	25,8
Odvzem skupaj III. star. r. v %	16,7	18,4	17,4
Odvzem spolno razmerje M : Ž	48 : 52	46 : 54	47 : 53

Iz preglednice je razvidno, da realizacija odvzema gamsa kaže manjša odstopanja med lovišči na področju Pohorja in lovišči na območju Koroške. Realizacija načrtovanega odvzema je na področju Pohorja za spoznanje manjša (92,0 %) kot je v koroških loviščih (94,3 %). Odvzem kozlov 3-7 je rahlo nad načrtovano višino. Preseganja načrtovanega v tem razredu, kot smo ga beležili v preteklosti ni več zaznati. Delež odvzema v I. starostnem razredu je blizu višine načrtovanega v obeh območjih. Načrtovani odvzem v II. starostnem razredu (25,3 %) je za odstotno točko nad načrtovano višino v pohorskih loviščih, v koroških loviščih pa je blizu načrtovanega. Odvzem v III. starostnem razredu je v loviščih na področju Pohorja blizu načrtovane višine, v koroških loviščih pa je za odstotno točko presežen. Odstopanja so mala in po naši oceni nimajo negativnega učinka na populacijo gamsov v LUO.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

V zadnjem šestletnem obdobju predstavlja realizacija 89,8 % načrtovanega. Realizacija odvzema se giblje od 84,4 % v letu 2021 do 101,4 % v letu 2022. Odstopanja od načrtovanega so v šestletnem obdobju v mejah dovoljenega. Trendi realizacije po spolu nakazujejo nekoliko prenizko poseganje v kategorije ženskega spola, še posebej v razred koz 2+, ki v šestletnem obdobju zajema le 4,8 % delež od 10,0 % načrtovanega. Realizacija odvzema v razredu koz 3+ do 10+ predstavlja 13,0 % delež skupnega odvzema in je prenizka. Realizirano spolno razmerje v tem obdobju znaša 1:1,03 v korist koz, kar ni v višini načrtovanega (1:1,16 v korist koz). Problematika

prekoračitev odvzema srednje starih osebkov moškega spola ni več tako izražena, nedovoljena odstopanja v tej kategoriji se kažejo v manjši meri enkrat v enem, drugič v drugem lovišču. Odvzem osebkov kategorije 3 do 7 let starih kozlov je sicer nad načrtovano višino (9,7 %) in predstavlja v povprečju 10,6 % delež. Z načrtovanjem manjšega deleža odvzema te kategorije blažimo preseganja pri realizaciji, kar nima negativnih posledic na populacijo.

Pri gamsih so evidentirane izgube male in znašajo v povprečju 7,3 % skupnega odvzema. V zadnjem šestletnem obdobju do leta 2018 naraščajo in znašajo 14,2 %, v letu 2020 so izgube bistveno manjše in znašajo 4,7 %, kar predstavlja najmanjši delež izgub v tem obdobju. V letih 2021 in 2022 so večje, vendar pod večletnim povprečjem. Med vzroki izgub prevladuje neznan vzrok (76,4 %). V letu 2017 je bil v mesecu decembru v lovišču Ruše odstreljen gams kozel starostne kategorije 8+, ki je kazal znake prisotnosti gamskih garij. V postopku analize (Veterinarska fakulteta - Nacionalni veterinarski inštitut v Ljubljani) so bile potrjene garje in močna obolenost notranjih organov zaradi parazitov. To je prvi potrjen osebek z garjami na Pohorju do sedaj. V letu 2019 so bili v lovišču Bistra, Pogorevc in Vurmat uplenjeni trije kozli, ki so kazali vidne spremembe na koži (sum na garje). Vse tri živali so bile prepeljane na Veterinarsko fakulteto, kjer je bila ugotovljena slabša vitalnost živali, potrjene so bile spremembe na koži (gnojna vnetja ali vnetne reakcije kot posledica kontaktne alergije, prekomerno poroženevanje kože), prisotnost bakterij različnih vrst in v enem primeru pasje trakulje. Gams s podobnimi znaki obolenosti je bil v letu 2020 uplenjen v lovišču Vurmat. Vzroka za spremembe na koži se ni dalo zagotovo ugotoviti, preiskava na prisotnost povzročiteljev garij je bila pri vseh štirih živalih negativna.

Po posameznih letih telesne mase nihajo in ne izkazujejo izrazitih trendov.

Preglednica 4.5.2: Primerjava doseženega odvzema z usmeritvami v šestletnem obdobju

Starostni razred	Načrtovano v %	Realizirano v %
I	58,8	58,0
II	24,1	23,6
III	17,1	18,4
Skupaj	100	100

Iz preglednice je razvidno, da se v primerjavi z načrtovanjem v I. starostni razred posega za spoznanje premalo. Poseganje v II. starostni razred je blizu načrtovane višine, vendar na račun rahlega preseganja v razredu kozlov in nedoseganja v razredu koz. Na drugi strani pa poseganje v III. starostni razred presega načrtovano višino, kar po naši oceni sicer ne škodi populaciji. Razlike med načrtovanim in realiziranim niso velike. Realizacija načrta odvzema koz v II. starostnem razredu se povečuje, ponovna slabša realizacije v tem razredu lahko vpliva na doseganje zastavljenih ciljev. Delež odvzetih osebkov v III. starostnem razredu presega povprečni odzem v tem starostnem razredu na nivoju Slovenije.

Presoja uspešnosti upravljanja

Ocenjujemo, da je upravljanje z gamsom v smislu prostorske razporeditve in gostot populacij uspešno. Prostorska razširjenost vrste je stabilna, največ pozornosti v tem smislu je potrebno posvetiti loviščem na levem bregu reke Drave na vzhodu LUO, kjer smo v preteklosti zaznali težnjo po širitvi življenjskega prostora gamsa (Gaj pri Mariboru). Dejstvo, da prostorska širitev gamsa v zanj vse manj primeren življenjski prostor ni dopustna, skozi vse obdobje upoštevamo pri višini in strukturi načrtovanega odvzema. Relativno visoki načrti odvzema so sicer realizirani v nižjih odstotkih (realizacija v letih 2021 – 2022 je bila 93 %, v šestletnem obdobju pa 90 %), vendar v dovoljenih mejah odstopanj. Nizka realizacija načrtovanega odvzema v letih 2020 in 2021 je tudi posledica ukrepov povezanih s koronavirusno boleznijo Covid -19 in posledično velikim pritiskom rekreativcev in pohodnikov v življenjski prostor gamsa. Vztrajanje pri velikih načrtih odvzema in v zadnjih letih tudi povečevanje poseganja v rodni del populacije, je še vedno potrebno predvsem zato, ker odvzem prvega garjavega osebka na Pohorju (lovišča Ruše 2017) in nekaj slabše vitalnih osebkov, ki so kazali znake obolenosti in sprememb na koži, lahko pomeni preveliko gostoto populacij gamsa in padanje vitalnosti.

Ocenjujemo, da je poseganje v razred srednje starih koz premajhen. Visok delež v odvzemu III. starostne kategorije, v primerjavi z ostalimi LUO pomeni tudi uresničevanje cilja višjih trofejnih vrednosti. Vrsta je na pretežnem delu LUO vitalna, na kar kaže letno nihajoč in sprejemljiv delež izgub, ki je v zadnjem obdobju pod dolgoletnim povprečjem. Pojav že omenjenih slabše vitalnih osebkov v nekaterih loviščih zahteva resno obravnavo in zaenkrat še vztrajanje pri višini in strukturi odvzema v zadnjem obdobju.

Rezultati popisov objedenosti in ovrednotene škode, kljub prisotnosti vrste na pretežnem delu LUO, kažejo na usklajenost vrste z življenjskim okoljem.

V primerjavi s preteklimi leti opazamo zmanjševanje vpliva jelenjadi na gamsa na področju Pece, Smrekovca in Uršlje gore. Na območjih prisotnosti obravnavane vrste ni velikih zveri.

Ocena stanja populacije

Področja, ki jih v LUO poseljujejo populacije gamsa, ostajajo v zadnjem obdobju nespremenjena. Ocenjujemo, da se je v preteklih letih na področju Pohorja, Pece, Uršlje gore in Kozjaka številčnost gamsa rahlo povečala, vendar odvzem niti po številu niti po spolni strukturi (nezadostno poseganje v razred srednje starih koz) še ne sledi tem trendom. Starostna in spolna struktura je primerna, dovolj je tudi osebkov v III. starostnem razredu. Pojav garjavega kozla v letu 2017 na območju Pohorja, kakor tudi že omenjenih obolelih kozlov v nekaterih loviščih lahko kaže na to, da vitalnost gamsje populacije upada. Drugi kazalci (ostali odvzem, telesne mase, objedenost gozdnega mladja, realizacija odvzema ...) do sedaj to niso nakazovali. Na območju Smrekovca, kjer so bile posledice garij v preteklosti najbolj izražene (2003 – 2005), se je številčnost stabilizirala. Gamsov življenjski prostor se v veliki meri prekriva z življenjskim prostorom jelenjadi in srnjadi, na delu koroškega visokogorja pa še občasno z muflonom. Menimo, da je treba s primernim upravljanjem zmanjšati vpliv populacije jelenjadi na populacijo gamsa na nekaterih strmejših predelih Pohorja.

Prilagojeni cilji

Gams je uvrščen v Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. V LUO je številčna in površinska poselitev gamsa že dosegla zgornjo mejo možnosti. Vsako nadaljnjo povečevanje številčnosti in širjenja bi pomenilo širitev gamsa v zanj vse manj primeren življenjski prostor, kar ni zaželeno in dopustno. Do sedaj je bil na Pohorju potrjen en primer garjavosti v letu 2017. V letu 2019 in 2020 evidentiran odvzem štirih kozlov v loviščih (Bistra, Pogorevc in Vurmat), ki so kazali jasne znake slabe vitalnosti in obolezosti, zahteva ukrepanje. S primernimi ukrepi (višina odvzema in poseganje v nosilce reprodukcije) se mora številčnost gamsje populacije postopno zmanjšati, ne samo v loviščih kjer se je slabša vitalnost pojavila, ampak tudi v sosednjih loviščih in v celotnem LUO.

Ukrepi in usmeritve

Višina in struktura odvzema

Načrtovana višina odvzema gamsa v obdobju 2023 in 2024 je 1008 živali. Načrt predstavlja 114 % povprečnega odvzema zadnjih šest let in je za 2 % večji kot v prejšnjem dveletnem obdobju. Starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema s povečanim deležem odvzema reproduktivnega dela populacije ostaja nespremenjena.

Preglednica 4.5.3: Načrt odvzema gamsov

Kozlički		180 (18 %)	
Kozli 1+	90 (9%)	Koze 1+	110 (11 %)
Kozli 2+	102 (10 %)	Koze 2+	102 (10 %)
Kozli 3+ - 7+	100 (10 %)	Koze 3+ - 10+	154 (15 %)
Kozli 8+	80 (8 %)	Koze 11+	90 (9 %)
Skupaj		1008	

Upravljanje z gamsom v loviščih Dolič in Mislinja, ki mejita na sosednje Savinjsko-Kozjansko LUO, mora biti usklajeno z upravljanjem s to živalsko vrsto v lovsko upravljavskem bazenu Paški Kozjak (lovišča: Velenje, Škale, Dobrna in Vitanje).

Pri izdelavi razdelilnika odvzema po loviščih je treba upoštevati pojav obolelih osebkov v loviščih Bistra, Pogorevc in Vurmat in sosednjih loviščih Koprivna - Topla, Peca, Podgorje in Kapla. Upoštevati je potrebno tudi negativen vpliv gamsa na pomlajevalne procese v gozdovih na širšem območju Pohorja (k. o. Smolnik in Lobnica) in Koroške.

Starostna in spolna struktura odvzema

Pomembnejše od izbirnega odstrela je količinsko in strukturno doseganje načrtovanega odvzema. Ob izvršenem odstrelu in ugotovljenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Namen skupnega načrtovanja odvzema mladičev izhaja iz težnje, da je treba opraviti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Dopustna so odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO. Za gamsa je to odstopanje po višini do ± 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v srednjem razredu pri moškem spolu se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta. V kolikor 10 % znotraj posamezne spolne kategorije II. starostnega razreda predstavlja

manj kot 1 žival, se kot dopustno odstopanje šteje ± 1 žival. Neizvršeni odvzem v drugem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem in tretjem starostnem razredu. Odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem starostnem razredu, pri kozah tudi v II. starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi za vse starostne kategorije razen mladičev je praviloma do 3 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 47:53). Morebitna odstopanja pri spolni strukturi prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri moškem spolu se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema od vključno 4 do vključno 10 gamsov na leto, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali do - 2 živali. V teh loviščih se srednji starostni razred pri obeh spolih skupaj lahko praviloma preseže za največ 1 žival. Razlika v spolnem razmerju v II. in III. starostnem razredu pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za največ 1 žival.

Za lovišča, ki imajo skupen načrt odvzema, oziroma kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali na leto, načrta odvzema ni obvezno dosegati, lahko pa se ga presega za 1 žival. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Lov na gamsa naj se začne izvajati takoj po začetku lovne dobe. Priporočljivo je, da se 50 % odvzema realizira do konca oktobra.

Preglednica 4.5.4: Analiza odvzema in telesnih mas gamsov

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	50	42	48	48	53	41	282	21,5	10,6
Kozli 1+	47	48	38	51	38	52	274	20,9	10,3
Kozli 2+	35	47	28	32	32	33	207	15,8	7,8
I. starostni razred	132	137	114	131	123	126	763	58,3	28,6
Kozli 3+ do 7+	43	54	45	38	49	54	283	21,6	10,6
Kozli 8+ in več	37	49	45	49	43	40	263	20,1	9,9
Skupaj KOZLI	212	240	204	218	215	220	1309	100,0	49,1
Mladiči Ž	52	50	51	54	46	49	302	22,3	11,3
Koze 1+	55	40	49	63	60	85	352	26,0	13,2
Koze 2+	19	33	28	15	10	24	129	9,5	4,8
I. starostni razred	126	123	128	132	116	158	783	57,8	29,4
Koze 3+ do 10+	46	59	61	45	50	84	345	25,5	13,0
Koze 11+ in več	41	35	40	34	37	40	227	16,8	8,5
Skupaj KOZE	213	217	229	211	203	282	1355	100,0	50,9
SKUPAJ odstrel in izgube	425	457	433	429	418	502	2664		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	465	520	485	505	495	495	2965
Odstrel in izgube / načrt	91,4	87,9	89,3	85,0	84,4	101,4	89,8
Delež KOZLOV	49,9	52,5	47,1	50,8	51,4	43,8	49,1
Delež kozlov 2+ in več	27,1	32,8	27,3	27,7	29,7	25,3	28,3
Delež koz 2+ in več	24,9	27,8	29,8	21,9	23,2	29,5	26,3
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	48,0	39,4	43,0	50,3	47,1	45,2	45,4

Izgube								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	3	3	6	7	3	2	24	12,3
Naravne izgube	25	62	15	13	24	32	171	87,7
Skupaj izgube	28	65	21	20	27	34	195	100,0
% izgub	6,6	14,2	4,8	4,7	6,5	6,8	7,3	
Odstrel	397	392	412	409	391	468	2469	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	20	53	15	11	23	27	149	76,4
2 bolezni	1	1		1		1	4	2,1
3 krivolov		1	1		1		3	1,5
4 cesta		2	3	4	1		10	5,1
5 železnica	1					1	2	1,0
6 zveri						1	1	0,5
7 psi	2		2	3	1	1	9	4,6
8 kosilnica							0	0,0
9 garje	1						1	0,5
10 poškodba	3	8		1	1	3	16	8,2

Telesne mase (biološka telesna masa)							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
mladiči M	9,0	9,1	9,3	9,0	9,3	9,1	
Indeks	100,0	101,1	103,3	100,0	103,3	101,1	
kozy 1+	14,1	14,1	14,0	13,9	14,2	13,5	
Indeks	100,0	100,0	99,3	98,6	100,7	95,7	
mladiči Ž	8,5	9,3	9,0	8,8	8,5	8,3	
Indeks	100,0	109,4	105,9	103,5	100,0	97,6	
koze 1+	13,3	13,4	13,2	13,8	13,8	13,4	
Indeks	100,0	100,8	99,2	103,8	103,8	100,8	
mladiči M + Ž	8,7	9,2	9,1	8,9	8,9	8,7	
Indeks	100,0	105,7	104,6	102,3	102,3	100,0	

4.6. Divji prašič (*Sus scrofa*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Divjega prašiča obravnavamo v okviru LUO. Pri upravljanju upoštevamo heterogenost LUO in posebnost mežiškega LUB v smislu prisotnosti gozdnih kur.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

V zadnjih dveh letih je bilo odvzetih 1.018 živali, kar predstavlja 124 % realizacijo načrtovanega. Številčni odvzem je bil v primerjavi z leti 2019 in 2020 za 129 % večji. V letu 2022 je bil odvzem v primerjavi z letom 2021, ko smo zabeležili največji odvzem te vrste divjadi do sedaj (608 živali), nižji za 198 živali, oziroma za tretjino. Delež odvzema lanščakinj in svinj 2+ znaša 22,2 % in je nekoliko nad nivojem dolgoletnega povprečja. Od tega je bilo odvzetih 7,6 % svinj 2+ in 14,6 % lanščakinj. Odvzem omenjenih kategorij je v mejah dovoljenih odstopanj. Delež odvzema mladičev znaša 51,5 % in je pod nivojem večletnega povprečja, med njimi prevladuje moški spol v razmerju 1:0,84. Lanščaki so v odvzemu zastopani s podobnimi deleži (21,6 %) kot v preteklosti. Delež odvzetih merjascev (4,7 %) je nad dolgoletnim povprečjem.

V skupini lovišč, kjer je v prejšnjih letih bila številčnost divjega prašiča največja (Gaj pri Mariboru, Boč na Kozjaku, Ruše, Hoče, Fram in Podgorje), je odvzem v letih 2021 in 2022 nad nivojem šestletnega povprečja. V primerjavi z letom poprej je bil odvzem v letu 2022 še vedno visok v loviščih Gaj nad Mariborom, Boč na Kozjaku, Podgorje, Puščava in Podvelka.

Delež evidentiranih izgub je v primerjavi z drugimi vrstami parkljaste divjadi manjši. V letu 2022 izgube predstavljajo 1,7 % skupnega odvzema in so med najnižjimi v zadnjem obdobju. Prevladujejo izgube zaradi neznanega vzroka.

Telesne mase so v zadnjem letu pri mladičih večje, pri enoletnih živalih pa manjše. Povprečna masa ozimk odvzetih v času od 1. 12. 2022 do 28. 2. 2023 (18 živali - podatki, ki so dostopni v aplikaciji "Lisjak") znaša 27,7 kg. V primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta (odvzetih 46 živali) je povprečna masa ozimk nižja. Telesne mase odvzetih ozimk v analiziranem obdobju niso v mejah pričakovanega, saj je bil v jeseni 2022 praktično po vsem LUO močan obrod gozdnega drevja in je bilo hrane za prašiče v izobilju.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Za preteklo šestletno obdobje je značilno nihanje realiziranega odvzema. Načrt je bil v povprečju realiziran 109 %. V primerjavi z načrtom se je realiziran odvzem gibal med 76,6 % v letu 2018 in 148,3 % v letu 2021, ko beležimo največji odvzem do sedaj. Ugotavljamo, da je velik odvzem divjega prašiča v letih 2017, 2019 in 2021 posledica obilne prehranske ponudbe ter ugodnih vremenskih pogojev v zadnjih letih (še posebej pogojev v letu 2016, 2018 in 2020), kar se je odražalo na večji reprodukciji.

V šestletnem obdobju znaša delež odvzema ozimcev v povprečju 53,2 %. Delež odvzema lanščakov je velik in znaša 21,5 %, merjasci 2+ so zastopani s 4,0 % deležem. V analiziranem obdobju je znašal delež odvzema reproduktivnega dela populacije v povprečju 21,4 %, kar je v skladu z usmeritvami in cilji upravljanja.

V koroških loviščih Koprivna – Topla, Peca in Bistra, kjer je divji prašič zaradi prisotnosti gozdnih kur nezaželena vrsta, je bilo v letu največjega odvzema prašičev v LUO (2021) odvzetih 8 živali. V obdobju 2017 – 2022 je bilo odvzetih v teh loviščih v povprečju 7 živali na leto. Delež odvzema reproduktivnega dela populacije v tem obdobju je v povprečju znašal 29,5 %, kar je v skladu z omenjeno usmeritvijo in po naši oceni ne vodi v povečevanje številčnosti divjega prašiča na teh območjih.

Delež izgub je majhen, predstavlja 2,7 %. 55,1 % vseh izgub je evidentirano kot neznan vzrok. Izgub zaradi bolezni v analiziranem obdobju ni evidentiranih.

Srednje vrednosti telesnih mas divjih prašičev med leti nihajo. Izražen je trend padanja telesnih mas v kategorijah mladičev in lanščakinj po letu 2018.

Presoja uspešnosti upravljanja

Ocenjujemo, da je bila višina in struktura odstrela divjega prašiča v preteklih letih ustrezna. Številčnost divjih prašičev sicer niha, vendar je to odvisno predvsem od prehranskih pogojev, vremenskih razmer in pogojev lova

posameznega leta. Pomembna so dejstva, da v zadnjem obdobju izplačane škode od divjega prašiča sicer nihajo, so pod nivojem dolgoročnega povprečja, vendar je jasno izražen trend padanja škod od te vrste divjadi v daljšem časovnem obdobju. Tudi v prihodnje bo treba največ pozornosti posvetiti odvzemu zadostnega števila ozimcev in osebkov ženskega spola (lanščakinje, svinje 2⁺) predvsem v loviščih, kjer je številčnost v zadnjih letih še vedno prevelika. Menimo, da v kolikor se divji prašiči pojavijo v posameznem lovišču, jih lovci tudi intenzivno lovijo.

Ocena stanja populacije

Prostorska porazdelitev in številčnost populacije divjega prašiča kljub intenzivnemu lovu v zadnjih letih, niha. Ocenjujemo, da je potrebno iskati vzroke za nenehno nihanje gostot populacij divjega prašiča bolj na strani ugodnih prehranskih in bivalnih pogojev (nenehni obrodi plodonosnega drevja, ugodne klimatske razmere, velika ponudba hrane na kmetijskih površinah - koruza ...), kot v intenzivnosti lova. Ocenjujemo, da v Pohorskem LUO trenutne zgodnje pomladanske vremenske razmere (veliko vlage, veliko snega v višjih legah ...) in relativno mala povprečna telesna masa uplenjenih ozimk v zimskem obdobju (od 1. 12. 2022 do 28. 2. 2023 - 27,7 kg), ne bodo ugodno vplivale na prirastek pri divjem prašiču. Na drugi strani je potrebno upoštevati dejstvo o relativno velikem deležu odvzema reproduktivnega dela populacije v zadnjem obdobju (22,2 %) in da je v letu 2022 evidentiran odvzem divjega prašiča pod šestletnim povprečjem. Ob upoštevanju teh dejstev ni pričakovati enornega porasta številčnosti v letu 2023.

Menimo, da obstaja nevarnost povečanja številčnosti populacije divjih prašičev predvsem v loviščih, kjer je v povprečju realiziran višji odvzem in kjer je delež odvzema rodne dela populacije premajhen (Hoče, Gaj pri Mariboru, Ruše, Podgorje, Podvelka, Puščava in Boč na Kozjaku). Posebno pozornost pri upravljanju z divjim prašičem je kljub manjšemu odvzemu v zadnjih treh letih še vedno treba posvetiti tudi loviščem s prisotnostjo gozdnih kur (Bistra, Koprivna – Topla in Peca).

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo divjega prašiča je stabilna, zdrava populacija naravne starostne in spolne sestave, ki bo številčno usklajena z dejavnostmi v prostoru, predvsem kmetijstvom. Za pretežni del LUO velja, da je treba na vsako povečevanje številčnosti odgovoriti z intenzivnejšim lovom. Obseg škod od divjih prašičev na kmetijskih površinah želimo zmanjšati. V populaciji vodeče lanščakinje niso zaželeno, delež merjascev želimo povečati. Ker je pretežni del Koroške življenjski prostor gozdnih kur, divji prašič tu ni zaželena vrsta.

Ukrepi in usmeritve

Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano je za pripravo letnih lovsko upravljavskih načrtov pripravilo Navodila (št. 3410-1/2016/1 z dne 22. 2. 2016), ki se nanašajo tudi na enostavnejše načrtovanje odvzema, predvsem odstrela divjega prašiča, in smo jih upoštevali tudi pri izdelavi letošnjega načrta.

Višina in struktura odvzema

Načrtovan odvzem divjega prašiča v letih 2023 – 2024 se načrtuje na osnovi omenjenih navodil in sicer:

- le skupna višina odvzema divjega prašiča za LUO;
- le odvzem lanščakinj in svinj 2⁺, ki naj skupaj dosega vsaj 20 % delež v strukturi odvzema;
- odvzem ostalih kategorij divjega prašiča se podrobneje (po spolu in starosti) ne načrtuje.

V letih 2023 – 2024 je načrtovan odvzem 870 divjih prašičev, od tega lanščakinj in svinj 2⁺ skupaj 174 živali. Načrtovan delež lanščakinj in svinj 2⁺ znaša 20 %. Načrt je v primerjavi s prejšnjim dvoletnim obdobjem večji za 6 %.

Preglednica 4.6.1: Načrt odvzema divjih prašičev

Ozimci obeh spolov, lanščaki, in merjasci	696 (80 %)
Lanščakinje in svinje 2 ⁺	174 (20 %)
SKUPAJ 870	

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

- V primeru, da bo realiziran delež lanščakinj in svinj 2⁺ na nivoju LUO znašal 20 % ali več, predpisani delež na nivoju posameznega lovišča in LPN ni obvezujoč.
- Skupno načrtovano višino odvzema divjih prašičev (kot tudi načrtovano kvoto po posameznih loviščih) **je dovoljeno neomejeno presepati, enako je tudi s preseganjem združene kategorije lanščakinj**

in svinj 2+. Za izvršen odvzem nad 100 % realizacijo, načrtovani 20 % delež lanščakinj in svinj 2+ ni obvezujoč (je pa morebitni nadaljnji odvzem teh kategorij zaželen in potreben).

- Odstopanje navzdol pri realizaciji do -30 % zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen ali presežen, velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2+, **kjer pa se mora hkrati ob morebitnem nedoseganju osnovnega načrta ohraniti minimalni delež 20 % lanščakinj in svinj 2+ v celotnem odvzemu.**
- Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem 20 in več živali na leto, je lahko po višini navzdol največ do 30 %. Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem več kot 5 in do 20 osebkov divjega prašiča na leto, je odstopanje lahko po višini navzdol največ do 50 %. Za lovišča, ki imajo načrtovani odvzem 5 ali manj osebkov na leto, načrtovane višine odvzema praviloma ni treba dosežati (možno odstopanje do 100 %). Izračunane vrednosti odstopanja se zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost.
- Zaradi velike variabilnosti v času poleganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in 2+ žival) opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraščeniosti zobovja. Zaradi nezmožnosti poznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije, in sicer:
  - o osebki do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12 do 13 mesecev) logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.;
  - o osebki med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
  - o osebki med ocenjenim 24. in 27. mesecem starosti ter uplenjeni do 31. 3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem oziroma spomladanskem času.

Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljajnih krmiščih; določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča).

Upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih divjih prašičev v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljavci lovišč naj svoje lovke in lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovke/ci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi s kontaminirano opremo, obleko ter mesnimi izdelki.

Pred in v primeru pojava APK so LD dolžne izvajati določila vseh predmetnih predpisov, predvsem »Zakona o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/20; dalje zakon)« in ostalih, ki se navezujejo na omenjen zakon (npr. »Sklep o določitvi visoke stopnje ogroženosti zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS št. 10/21; v veljavi od 23. 1. 2021)). Zakon med drugim določa, da mora vsak (torej tudi lovec), ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina, npr. neznan vzrok, bolezen, povoz ...) o tem **obvestiti Center za obveščanje na telefonsko številko 112**. Upravljavci lovišč naj svoje člane tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK prenaša tudi s kontaminirano opremo, obleko ter mesnimi izdelki. V skladu z 12. členom ZNUAPK in Sklepom o določitvi visoke stopnje ogroženosti zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 10/21) je pri intenzivnem odstrelu divjih prašičev dovoljena uporaba umetnih virov svetlobe, strelnih namerilnikov z napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe oziroma z infrardečo napravo ali namerilnikov s termičnim (IR) senzorjem. V skladu z istim členom MKGP vsako leto upravljavcem lovišč in LPN izplačuje stimulacijo za izvajanje intenzivnega odstrela divjih prašičev v preteklem letu (za vsakega odstreljenega divjega prašiča, ki presega izračunano osnovo, ki je za vsako lovišče objavljena na osrednjem spletnem mestu državne uprave) ob upoštevanju biovarnostnih ukrepov v skladu z načrtom ravnanja. **Vse relevantne informacije v zvezi z APK** so dostopne na spletni strani <https://www.gov.si/teme/afriška-prasicja-kuga-pri-divjih-prasicih>.

Preglednica 4.6.2: Analiza odvzema in telesnih mas divjih prašičev

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	139	90	147	87	170	115	748	53,0	28,8
Lanščaki	123	47	92	77	122	98	559	39,6	21,5
Merjasci 2+	12	16	14	13	30	18	103	7,3	4,0
Skupaj PRAŠIČI	274	153	253	177	322	231	1410	100,0	54,2
Mladiči Ž	103	89	116	87	147	92	634	53,3	24,4
Lanščakinje	85	31	47	52	93	56	364	30,6	14,0
Svinje 2+	38	18	40	19	46	31	192	16,1	7,4
Skupaj SVINJE	226	138	203	158	286	179	1190	100,0	45,8
SKUPAJ odstrel in izgube	500	291	456	335	608	410	2600		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom							
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Načrt - skupaj	400	380	380	410	410	410	2390
Odstrel in izgube / načrt	125,0	76,6	120,0	81,7	148,3	100,0	108,8
Delež PRAŠIČEV	54,8	52,6	55,5	52,8	53,0	56,3	54,2
Delež mladičev ne glede na spol	48,4	61,5	57,7	51,9	52,1	50,5	53,2
Delež lanščakov ne glede na spol	41,6	26,8	30,5	38,5	35,4	37,6	35,5
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	10,0	11,7	11,8	9,6	12,5	12,0	11,3

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	4	3	6	0	5	4	22	31,9
Naravne izgube	6	23	4	2	9	3	47	68,1
Skupaj izgube	10	26	10	2	14	7	69	100,0
% izgub	2,0	8,9	2,2	0,6	2,3	1,7	2,7	
Odstrel	490	265	446	333	594	403	2531	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	3	23	2	1	7	2	38	55,1
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov						1	1	1,4
4 cesta	3	2	5		5	2	17	24,6
5 železnica	1	1	1				3	4,3
6 zveri							0	0,0
7 psi						1	1	1,4
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0
10 poškodba	3		2	1	2	1	9	13,0

Telesne mase (biološka telesna masa)						
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mladiči M	24,2	24,5	24,0	23,1	22,1	23,2
Indeks	100,0	101,2	99,2	95,5	91,3	95,9
Lanščaki	56,1	46,1	58,1	44,7	59,3	46,7
Indeks	100,0	82,2	103,6	79,7	105,7	83,2
Mladiči Ž	24,1	24,1	21,0	21,8	20,7	24,7
Indeks	100,0	100,0	87,1	90,5	85,9	102,5
Lanščakinje	49,6	50,8	49,9	41,6	47,0	43,2
Indeks	100,0	102,4	100,6	83,9	94,8	87,1
Mladiči M + Ž	24,2	24,3	22,6	22,4	21,5	23,9
Indeks	100,0	100,4	93,4	92,6	88,8	98,8

4.7. Šakal (*Canis aureus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave šakala je Pohorsko lovsko upravljavsko območje.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Šakal je bil leta 2014 z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 81/14) uvrščen med divjad. Leta 2019 pa je bil z Uredbo o spremembi in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 62/19) umaknjen s seznama pri nas zavarovanih živalskih vrst. V letu 2020 smo z letnimi lovsko upravljavskimi načrti prvič načrtovali odvzem te vrste.

Analiza upravljanja v preteklih dveh letih

Načrtovan odvzem 4 živali vrste šakal je bil realiziran v višini 5 živali, kar je v mejah dovoljenih odstopanj. V letu 2021 je bil v lovišču Fram evidentiran odvzem enega samca, v letu 2022 pa v lovišču Hoče odvzem dveh samic in enega samca, ter v lovišču Slovenska Bistrica odvzem samice. Ves odvzem v tem obdobju je bil realiziran z odstrelom.

Analiza upravljanja s presojo stanja v preteklem šestletnem obdobju

Leta 2013 je bil evidentiran prvi odvzem šakala v LUO v lovišču Muta. Žival ženskega spola, je bila povožena na magistralni cesti. V letu 2017 je bil evidentiran kot izguba na cesti šakal v lovišču Hoče. V letu 2018 in 2019 izgube šakalov v LUO niso bile evidentirane. V letu 2020 je bil načrtovan odvzem dveh šakalov v lovsko upravljavskem območju, ki pa ni bil realiziran. V letu 2021 je bil evidentiran prvi odstrel ene živali, v letu 2022 pa že odstrel 4 živali.

Med sosednjimi LUO je bil v Slovensko goriškem LUO v letu 2015 evidentiran odvzem 2 živali, v letu 2016 1 živali, v letu 2020 5 živali, v zadnjih dveh letih (2021 in 2022) pa 11 živali vrste šakal. V Kamniško-Savinjskem LUO je bil v letu 2005 evidentiran 1 primer odstrela šakala, v letu 2020 pa 2. V zadnjih dveh letih je bil v tem LUO evidentiran odvzem 6 živali. V Savinjsko-Kozjanskem LUO je bil evidentiran povoz 1 živali šakala v letu 2016, 2 živali v letu 2018, 2 živali v letu 2019 in odvzem 5 živali v letu 2020. V zadnjem dveletnem obdobju pa že odvzem 13 živali.

Presoja uspešnosti upravljanja

Zaradi kratkotrajnega načrtnega upravljanja z vrsto presoja uspešnosti upravljanja ni enako smiselna kot pri ostalih vrstah, katere upravljamo daljše časovno obdobje. Podatki monitoringa, ki temeljijo pretežno na odvzemu (prostorska razširjenost in trend številčnosti), kažejo, da še naprej zagotavljamo ugodno stanje populacije, kar je bil pretekli cilj. Obenem isti podatki kažejo, da še nismo uspeli ustaviti naraščanja številčnosti in prostorskega širjenja vrste v LUO, kakor tudi ne v Sloveniji, kar pomeni, da drugega pomembnega upravljalnega cilja še nismo dosegli.

Ocena stanja populacije

Skladno z ugotovitvami projekta CRP »Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji« (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP) je na ravni Slovenije veljala ocena, da je populacija šakala v ugodnem stanju, vitalna in sposobna dolgoročnega obstoja ter prostorskega širjenja. V zadnjih letih je populacija kljub (previdnostno naravnemu) odvzemu še naprej številčno naraščala in se prostorsko širila, kar se odraža tudi v Pohorskem LUO.

Prve informacije o prisotnosti šakala v Pohorskem LUO segajo v leto 2013, ko je bil v lovišču Muta evidentiran povoz šakala. Odvzem šakalov v zadnjem obdobju izraža izrazit trend naraščanja predvsem na vzhodu LUO. Največ šakalov je bilo odstreljenih v lovišču Hoče (3 živali), po ena pa v loviščih Fram in Slovenska Bistrica. Med sosednjimi LUO je v Savinjsko-Kozjanskem evidentirano največje povečanje odvzema šakala, trend povečevanja pa je izražen tudi v Slovensko goriškem LUO.

Do sedaj v LUO še ni bilo evidentiranih škodnih dogodkov, kjer bi bila potrjena škoda od šakala.

Ob morebitnem povečevanju številčnosti in prostorskem širjenju šakala v LUO lahko pričakujemo naraščanje vplivov vrste na zoocenozo (predvsem vpliv na plenske vrste) in povečano število konfliktnih situacij zaradi plenjenja domačih/rejnih živali.

Prilagojeni cilji

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da smo tudi v Sloveniji dolžni zagotavljati ohranjanje ugodnega stanja populacije šakala.

Obenem je cilj upravljanja vrste v Sloveniji zmanjšanje vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. Skladno s tem je namen upravljanja populacije šakala ustaviti nadaljnje naraščanje njene številčnosti in prostorsko širjenje.

Ukrepi in usmeritve

1. Monitoring populacije

Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO.

Upravljavci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:

- lokacije in čas smrti posameznih osebkov,
- lokacije in čas oglašanja šakalov,
- lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

2. Odvzem osebkov

Pri načrtovanju odvzema smo izhajali iz zastavljenih ciljev, ocene rasti in prostorskega širjenja populacije ter učinkovitosti preteklega odvzema pri doseganju ciljev.

Skladno z navedenim **načrtovani odvzem šakala v Pohorskem LUO v obdobju 2023 – 2024 znaša 10 osebkov.**

Odvzem je načrtovan na ravni celotnega LUO.

Dopustna odstopanja.

Načrtovanega odvzema ni potrebno dosegati. Dopustno preseganje načrtovanega odvzema znaša 50 %. Preseganje načrtovanega odvzema zaradi evidentiranih izgub, ki nastanejo po izpolnitvi načrtovanega odvzema znotraj meja dopustnih odstopanj, ne šteje kot kršitev določil načrta.

V Lisjaku se beleži spol odvzetih živali, v opombe naj se zabeleži ocenjena starost oz. starostna kategorija (mladič oz. do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Za vsakega odvzetega šakala je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

Upravljavci lovišč/LPN morajo o vsakem odvzemu šakala sproti (takoj!) obvestiti OZUL Pohorskega LUO. OZUL Pohorskega LUO s pravočasnim obveščanjem upravljavcev lovišč/LPN skrbi za njihovo sprotno informiranost o realiziranem in še razpoložljivem odvzemu (odstrele) na ravni LUO.

V času veljavnosti tega dvoletnega načrta je izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št: 65/2020 in 97/20 – popr.) še vedno v pristojnosti države (MKGP), in sicer v prehodnem obdobju petih let od 1. 5. 2020. Škodo bo ocenjeval ZGS.

Preglednica 4.7: Analiza odvzema šakala

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Samci	1				1	2	4
Samice						2	2
Skupaj odstrel in izgube	1	0	0	0	1	4	6
Načrt - skupaj				2	2	2	6
Odstrel in izgube / načrt	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	200,0	100,0

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	0	0	0	0	1	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	1	0	0	0	0	0	1	100,0
% izgub	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	
Odstrel	0	0	0	0	1	4	5	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan							0	0,0
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	1						1	100,0
5 železnica							0	0,0
6 zveri							0	0,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0

4.8. Lisica (*Vulpes vulpes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Lisico obravnavamo v okviru njenega populacijskega območja, ki se pokriva z lovsko upravljavskim območjem.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Odvzem lisic v letu 2022 je znašal 1.244 živali, v letu 2021 pa je bil večji in je znašal 1.551 živali. Skupaj je v načrtovanem obdobju 2021 – 2022 znašala realizacija 108 % načrtovanega. V tem obdobju je bilo odvzetih 52 % samcev in 48 % samic. Delež izgub znaša 8,5 % in je nekoliko pod nivojem dolgoletnega povprečja. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa (50,2 %). Izgube kot posledica garij in bolezni predstavljajo 23,6 % delež, ki je v zadnjih dveh letih za odstotno točko nad večletnim povprečjem. Treba je poudariti, da lovci še zdaleč ne najdejo in ne evidentirajo vseh izgubljenih osebkov.

V šestletnem obdobju je znašal skupni odvzem lisic 114 % načrtovanega. Od leta 2013 do leta 2017 se je odvzem povečeval, po tem letu pa niha. V letih 2019 (1702 živali) in 2021 (1551 živali) sta bila evidentirana največja odvzema do sedaj. V povprečju je v tem obdobju bilo odvzetih okrog 1.366 osebkov na leto. Izgube predstavljajo v povprečju 10,9 % skupnega odvzema, nihajo in so v zadnjih dveh letih manjše od šestletnega povprečja. V deležu izgub prevladujejo izgube zaradi prometa (54,7 %), bolezni in garje pa predstavljajo skupaj 22,5 % vseh izgub. Absolutno število garjavih živali ni veliko. Do leta 2020 je število garjavih živali naraščalo, v zadnjih dveh letih pa pada. V letu 2015 je bilo evidentiranih 13 garjavih živali, v letu 2020 je naraslo na 42 (največje število v tem obdobju), v leto 2022 po se je število garjavih živali zmanjšalo na 23.

Presoja uspešnosti upravljanja

Odvzem lisic v LUO že vse od leta 2006 narašča. V tem obdobju se je povečal odvzem iz 466 živali v letu 2006 na 1.702 živali v letu 2019, kar pomeni skoraj 4 kratno povečanje odvzema. Menimo, da je upravljanje z lisico primerno, saj načrtovana višina odvzema sledi trendu povečevanja številčnosti vrste, kar je izraženo tudi v realizaciji. Povečevanja vpliva lisice na vrste, ki jih pleni, ne zaznavamo. Število škodnih dogodkov od lisice po letih niha, ovrednotene škode so izražene v malih vrednostih, evidentirane enkrat v tem, drugič v drugem lovišču.

Ocena stanja populacije

Za lisico velja, da je zelo pogosta vrsta divjadi na celotnem območju. Najštevilčnejša je v bližini naselij in celkov, kjer se je zaradi obilice lahko dosegljive hrane na bližino človeka dodobra navadila ter prilagodila. Njena številčnost pada z nadmorsko višino in večanjem deleža gozdov. Pojavljanje bolezni (garje) pri lisičji populaciji jasno nakazuje na dejstvo, da je številčnost neuskklajena z okoljem, ter da odstrel predstavlja le del smrtnosti, ki verjetno ne more slediti dinamiki populacije, zato to kompenzira »upor okolja« z izbruhom bolezni. Ocenjujemo, da polni obrodi gozdnega drevja, ki so v zadnjih letih vse pogostejši, vplivajo na številčnost malih glodavcev, ki jih lisica pleni, kar se posredno odraža tudi na večji številčnosti lisice.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo lisice je nespremenjen, to je ohranjanje okolju primerne gostote lisičje populacije. To je gostota, ki bi preprečila večji pojav garij in imela manjši vpliv na številčnost male divjadi ter drugih prostoživečih vrst živali (gozdne kure), ki jih pleni.

Ukrepi in usmeritve

V letih 2023 in 2024 se v območju načrtuje odvzem 2.780 lisic, kar pomeni, da je v primerjavi z leti 2021 – 2022 načrt večji za 7 %. Načrtuje se odvzem. Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se vštevajo v realizacijo odvzema.

Pri izdelavi razdelilnika odvzema po loviščih je potrebno upoštevati dejstvo, da je v zadnjem obdobju v nekaterih loviščih odvzem garjavih lisic precej nad povprečjem v LUO (Oplotnica, Ruše, Zreče, Vurmat, Dolič, Orlica in Dravograd) in da nekatera lovišča v primerjavi z drugimi odvzemajo zelo malo lisic in malih plenilcev nasploh (Podvelka, Fram, Radvanje, Bistra, Strojna in Pogorevc).

Številčnost lisice se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Pri lisici je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do - 30 %, odstopanje navzgor**

je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 3 živali.

Priporoča se intenziven lov lisice v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur. Primerno bi bilo, da upravljavci lovišč na nek način stimulirajo lovce za lov na lisico.

Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je treba upoštevati navodila in izdelan letni program Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljavci lovišč naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev lisic v loviščih. Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina. Še posebno pozornost naj namenijo ugotavljanju morebitnega pojavljanja tradicionalnih bolezni pri lisici (steklina, garje).

Preglednica 4.8: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Samci	712	561	848	648	793	656	4218
Samice	655	549	854	572	758	588	3976
Skupaj odstrel in izgube	1367	1110	1702	1220	1551	1244	8194
Načrt - skupaj	1050	1100	1200	1250	1300	1300	7200
Odstrel in izgube / načrt	130,2	100,9	141,8	97,6	119,3	95,7	113,8

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	81	77	137	77	71	50	493	55,1
Naravne izgube	64	50	73	98	75	41	401	44,9
Skupaj izgube	145	127	210	175	146	91	894	100,0
% izgub	10,6	11,4	12,3	14,3	9,4	7,3	10,9	
Odstrel	1222	983	1492	1045	1405	1153	7300	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	28	19	27	52	34	18	178	19,9
2 bolezen			2	2			4	0,4
3 krivolov					1		1	0,1
4 cesta	79	77	131	75	70	48	480	53,7
5 železnica	2		4	2		1	9	1,0
6 zveri			1				1	0,1
7 psi			2			1	3	0,3
8 kosilnica							0	0,0
9 garje	35	28	37	42	33	23	198	22,1
10 poškodba	1	3	6	2	8		20	2,2

4.9. Jazbec (Meles meles)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Jazbeca obravnavamo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V letu 2022 je bilo odvzetih 141 jazbecev, od tega je bilo kot odstrel evidentiranih 103, kot izgube pa 38 živali. Odvzem v letu 2021 (163 jazbecev) je največji do sedaj. V zadnjih dveh letih (2021 – 2022) je odvzem znašal 304 živali, kar pomeni 127 % realizacijo načrtovanega. Podobno kot prejšnja leta je bilo odvzetih bistveno več samcev kot samic v spolnem razmerju 59:41. V skupnem odvzemu je delež izgub velik, predstavlja 26,3 % in se od leta 2018 zmanjšuje. Povozi na cestah in železnicah predstavljajo kar 88,8 % vseh ugotovljenih izgub. Načrt je bil v zadnjem šestletnem obdobju v povprečju realiziran 122,7 %. V zadnjih šestih letih odvzem niha med 85 osebki v letu 2018 in 163 osebki v letu 2021. Evidentirane izgube so velike in predstavljajo 33,1 % skupnega odvzema. Največji delež med njimi predstavljajo izgube zaradi prometa (88,9 %).

Presoja uspešnosti upravljanja

Lovci načrtno lovijo jazbeca predvsem v primerih, ko lokalno povzroča škodo, največkrat na mlečni koruzi. Menimo, da se cilji upravljanja z jazbecem v celoti izpolnjujejo. Prostorska razširjenost populacije je stabilna. Številčnost vrste sicer niha, vendar se s povečevanjem odvzema ohranja na primernem nivoju. Zdravstveno stanje je dobro, primerov izgub zaradi bolezni ni evidentiranih. Škode od jazbeca so v primerjavi s škodo, ki jo povzroča parkljasta divjad, nizke. Ovrednotena škoda v zadnjih dveh letih znaša 0,57 EUR/100 ha lovne površine in je večja od povprečja škod od jazbeca v daljšem obdobju.

Ocena stanja populacije

Populacija jazbeca je stabilna in enakomerno porazdeljena v LUO. Bolj pogost je v nižjih legah, z nadmorsko višino in večjo gozdnatostjo njegova številčnost pada. Ocenjujemo, da pogosti polni obrodi gozdnega drevja vplivajo na številčnost jazbeca. Spremljava ostalih biokazalcev, med njimi tudi evidentiranih izgub zaradi bolezni, kaže na zdravo in vitalno populacijo jazbeca, katere gostota se je povečala. Ocenjujemo, da trenutna številčnost nima negativnega vpliva v okolju.

Prilagojeni cilji

Za jazbeca velja, da ga želimo ohraniti v sedANJI številčnosti in prostorski razširjenosti. Cilj je ohraniti zdravo populacijo. Najbolj bi ga ogrozil ponoven pojav stekline. V razmerju z ostalo divjadjo bo treba v okolju izboljšati številčno razmerje z lisico - v korist jazbeca.

Ukrepi in usmeritve

V letih 2023 – 2024 se v območju načrtuje odvzem 280 živali. Načrt je v primerjavi z načrtom v letih 2021 – 2022 večji za 17 %. Načrtuje se odvzem. Izgube divjadi se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Zaželen je intenzivnejši lov v območjih z malo divjadjo in habitatih gozdnih kur ter na področjih, kjer se lokalno pojavljajo škode (mlečna koruza).

Dovoljeno je odstopanje realizacije po višini navzdol do - 50 % in odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali na leto, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali.

Še naprej je treba spremljati številčno prisotnost, trende razvoja in razporeditev jazbeca v loviščih.

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Preglednica 4.9: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Samci	66	48	93	68	87	91	453
Samice	44	37	55	46	76	50	308
Skupaj odstrel in izgube	110	85	148	114	163	141	761
Načrt - skupaj	80	90	100	110	120	120	620
Odstrel in izgube / načrt	137,5	94,4	148,0	103,6	135,8	117,5	122,7

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	35	37	52	30	39	32	225	89,3
Naravne izgube	3	2	9	4	3	6	27	10,7
Skupaj izgube	38	39	61	34	42	38	252	100,0
% izgub	34,5	45,9	41,2	29,8	25,8	27,0	33,1	
Odstrel	72	46	87	80	121	103	509	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	3	2	9	4	3	5	26	10,3
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov				1			1	0,4
4 cesta	35	36	51	29	39	32	222	88,1
5 železnica		1	1				2	0,8
6 zveri							0	0,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0
10 poškodba						1	1	0,4

4.10. Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorska razširitev obeh kun po celotnem LUO pomeni obravnavanje obeh vrst v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Odvzem kun belic v obdobju 2021 – 2022 je znašal 84,8 % načrtovanega odvzema, oziroma 424 osebkov. V letu 2022 je bil odvzem nekoliko manjši (187 živali) in je bil precej pod šestletnim povprečjem (234 živali). Od načrtovanih 40 kun zlatic je bilo v tem obdobju odvzetih 21 živali. Izgube obeh kun znašajo 22,0 %, od tega je evidentiranih največ izgub zaradi prometa (93,9 % delež ostalega odvzema). Odvzem garjavih živali ni bil evidentiran.

Odvzem kune belice vse od leta 2017 postopno in nihajoče pada, odvzem kun zlatic pa je konstanten in se v zadnjih letih giblje med 9 in 12 živali. Delež odvzetih kun zlatic v povprečju znaša 4,7 % skupnega odvzema kun. Skupne evidentirane izgube pri obeh vrstah v povprečju znašajo 24,4 % in so v zadnjih dveh letih pod dolgoročnim povprečjem. Najpogostejši vzrok izgub je promet, kjer pa sta obe vrsti zastopane z enakomernimi deleži.

Presoja uspešnosti upravljanja

Cilji upravljanja s populacijami obeh kun so doseženi delno. Vrsti sta vitalni, njuno zdravstveno stanje ocenjujemo kot dobro, saj ni evidentiranega odvzema obolelih živali. Številčnost kune zlatice je stabilna. Pri kuni belici številčnost niha, njena prisotnost se povečuje predvsem v urbanem okolju. Ocenjujemo, da je številčnost kune belice na območjih prisotnosti gozdnih kur previsoka. V urbanem okolju se pojavljajo tudi škode na premoženju od kune belice (nelovne površine). Ocenjujemo, da odvzem obeh kun odraža aktivni pristop upravljavcev lovišč k uresničevanju zastavljenih ciljev pri upravljanju s kuno belico.

Ocena stanja populacije

Med populacijama obeh kun je velika razlika. Kuna zlatica poseljuje gozdnate predele v višjih legah LUO. Njena prostorska razširjenost je konstantna, vendar redka. Pri sedanji številčnosti nima negativnega vpliva v okolju. Kuna belica je pogosta, njena številčnost se je v preteklosti povečala najprej v urbanem okolju, kasneje tudi v gozdnem prostoru. Naraščanje številčnosti kun belic se je v zadnjem obdobju umirilo. Čeprav je kuna belica še vedno zelo številčna, odvzem v petletnem obdobju ne zagotavlja bistvenega znižanja številčnosti. Takšna gostota populacije kune belice vpliva na številčnost vrst, ki jih le ta pleni (gozdne kure, mala divjad, ostalo).

Prilagojeni cilji

Kuna zlatica je uvrščena na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Pri obeh kunah so cilji nespremenjeni, to pomeni znižanje številčnosti kune belice in ohranjanje številčnosti kune zlatice na trenutni ravni.

Ukrepi in usmeritve

V letih 2023 – 2024 se načrtuje odvzem 524 kun belic in 40 kun zlatic. Načrtuje se odvzem. Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Številčnost kune belice in kune zlatice se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne. **Pri kuni belici je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do - 50 % in navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali na leto, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali. **Pri kuni zlatici načrta ni treba realizirati, dovoljeno je odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema v LUO.** Ne glede na razdelilnik odvzema lahko kuno zlatico lovijo vsi upravljavci lovišč in LPN v LUO.

Priporoča se intenziven lov kune belice v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih ter poljskih kur. Upravljavci lovišč naj na primeren način stimulirajo lovce za lov na kuno belico.

Upravljalci lovišč naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev kun v loviščih. Poleg rednega spremljanja in opazovanja naj upravljalci lovišč, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina.

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Preglednica 4.10: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	273	245	246	219	237	187	1407
Načrt - skupaj	260	270	280	250	250	250	1560
Odstrel in izgube / načrt	105,0	90,7	87,9	87,6	94,8	74,8	90,2
Kuna zlatica - skupaj odstrel in izgube	17	9	12	10	11	10	69
Načrt - skupaj	20	20	20	20	20	20	120
Odstrel in izgube / načrt	85,0	45,0	60,0	50,0	55,0	50,0	57,5

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	70	44	72	55	58	34	333	92,5
Naravne izgube	5	4	7	5	3	3	27	7,5
Skupaj izgube	75	48	79	60	61	37	360	100,0
% izgub	25,9	18,9	30,6	26,2	24,6	18,8	24,4	
Odstrel	215	206	179	169	187	160	1116	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan	5	3	6	4	3	3	24	6,7
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	70	44	72	55	58	34	333	92,5
5 železnica							0	0,0
6 zveri							0	0,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0
10 poškodba		1	1	1				

4.11. Alpski svizec (Marmota marmota)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V LUO je na področju Košenjaka na okoli 1.100 m nadmorske višine živila manjša kolonija svizcev. Na dokaj omejenem območju so se posamezne živali pojavljale prek 30 let.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V preteklosti se odstrel alpskega svizca ni načrtoval. Prav tako do sedaj ni bilo zabeleženih naravnih ali nenaravnih izgub.

Presoja uspešnosti upravljanja

V zadnjem obdobju ni opaziti znakov prisotnosti vrste.

Ocena stanja populacije

Populacija alpskega svizca na Košenjaku je že v preteklosti bila maloštevilna (posamezne živali) in lokalno omejena. Po podatkih monitoringa, ki ga v zvezi s prisotnostjo alpskega svizca na Košenjaku vsakoletno izvaja LD Dravograd, ni bila po letu 2012 opažena nobena žival oziroma kakršnikoli drugi znaki prisotnosti te živalske vrste.

Prilagojeni cilji

Kot zanimivost želimo alpskega svizca ohraniti.

Ukrepi in usmeritve

V letih 2023 - 2024 ne načrtujemo odstrela alpskega svizca.

Lovska družina Dravograd naj še naprej v spomladanskih mesecih zagotovi ustrezen monitoring (opazovanje znanih lokacij prezimovanja v preteklosti), da bo o populaciji alpskega svizca na Košenjaku znanih več podatkov.

4.12. Navadni polh (Glis glis)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Navadni polh živi skoraj povsod, kjer je nekoliko večji delež bukve. Njegov življenjski prostor se pokriva z lovsko upravljavskim območjem.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Po podatkih lovskih organizacij v LUO v letih 2021 in 2022 ni bilo evidentiranega odvzema navadnega polha. V šestletnem obdobju je bil evidentiran odzvem 43 živali in sicer v letu 2018 (28 živali) in 2020 (15 živali).

Presoja uspešnosti upravljanja

Simbolični odzvem kaže na upravljanje, ki ne vpliva na številčnost vrste in zagotavlja ohranitev njegove vloge v ekosistemu. Nedavna ustanovitev prvega polharskega društva na Koroškem kaže na interes po spoznavanju tradicije polhanja v Sloveniji. Kljub pričakovanju, da bo v območju prišlo da večjega zanimanja za polhanje, se to ni zgodilo.

Ocena stanja populacije

Populacija je stabilna in vezana na območja s prisotnostjo listavcev. Njena številčnost je močno povezana s periodičnim obrododm plodonosnih drevesnih vrst (bukve, hrast, gaber). Z naraščanjem deleža listavcev v območju pričakujemo prostorsko in številčno širitev te živalske vrste.

Prilagojeni cilji

Polha želimo ohraniti v številčnosti, ki bo zagotovila ohranitev njegove vloge v ekosistemu.

Ukrepi in usmeritve

Lov polhov je dovoljen v skladu z ZDLov-1A, ni posebej številčno načrtovan in številčnih omejitev lovanj ni. Števila polhov za lov vnaprej ni mogoče napovedati in načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato je tukaj **ni toleranc za realizacijo načrtovanega števila.** **Treba je zagotoviti izdajanje ustreznih dovolilnic upravljavcem lovišč in LPN ter vodenje predpisane evidence odvzema polhov.**

Preglednica 4.12: Analiza odvzema polha

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj
Skupaj odstrel in izgube		28		15			43
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	0	0	0	0	0	0	0

Izgube in odzvem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
% izgub	0	0	0	0	0	0	0	
Odstrel	0	28	0	15	0	0	43	

4.13. Pižmovka (*Ondatra zibethia*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Življenjski prostor pižmovke je obrežni svet ob reki Dravi, Mislinji in Meži. Reka Drava teče v smeri Z–V prek celega LUO, zato jo v tem okviru tudi obravnavamo.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V letu 2012 je bil v LUO evidentiran odvzem dveh živali vrste pižmovka v letu 2021 pa odvzema ni bilo. V šestletnem obdobju so bile odvzete 4 živali, vse v lovišču Hoče. Tri živali so bile evidentirane kot povoz na cesti, v enem primeru pa je bil izvršen odstrel.

Presoja uspešnosti upravljanja

Na podlagi malega števila evidentiranih znakov prisotnosti vrste v LUO in simboličnega odvzema, je podajanje ocene uspešnosti upravljanja nerealno. Ocenjujemo, da je upadanje odstrela povezano z zmanjšanim zanimanjem lova na pižmovko.

Ocena stanja populacije

Dokaj konstanten in simboličen odvzem v preteklem obdobju in v izgubah evidentirani le posamezni osebk, kaže na to, da je populacija pižmovke prostorsko in številčno stabilna. Negativnih vplivov vrste v okolju ne zaznavamo.

Prilagojeni cilj

Je tujerodna vrsta in v celoti ne poznamo njenih vplivov v okolju. Zaradi možnega negativnega vpliva v okolju želimo postopno izločiti vrsto iz LUO.

Ukrepi in usmeritve

V Pohorskem LUO pižmovke ne želimo v prosti naravi. **Cilj upravljanja s populacijo pižmovke je izločitev vseh živali, ki se še pojavljajo, iz naravnega okolja.** Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema. **Prostorskega in številčnega odvzema pižmovke se ne omejuje.**

Preglednica 4.13: Analiza odvzema pižmovk

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	1	0	1	0	0	2	4
Načrt - skupaj	4	4	4	0	0	0	12
Odstrel in izgube / načrt	25	0	25	0	0	0	33

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	1	0	0	2	3	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	1	0	0	2	3	100,0
% izgub	0	0	100	0	0	100	75	
Odstrel	1	0	0	0	0	0	1	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
1 neznan							0	0,0
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta			1			2	3	100,0
5 železnica							0	0,0
6 zveri in ujede							0	0,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0

4.14. Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Poljskega zajca obravnavamo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

Načrtovani odvzem 200 živali je bil v letih 2021 in 2022 realiziran v 58 %, kar v absolutnem številu predstavlja odvzem 115 živali. V tem obdobju je bilo pod odstrel evidentirano 61 živali, pod ostali odvzem pa 54 živali. Evidentirane izgube (47 %) so nekoliko pod večletnim povprečjem. Večina izgub je evidentirana kot izgube zaradi povoza na cestah (90,7 %).

Odvzem poljskega zajca v zadnjem šestletnem obdobju niha in v povprečju znaša 64 živali. Odvzem se giblje od 37 živali v letu 2020 do 80 živali v letu 2017. Podobno niha čisti odstrel poljskega zajca in sicer od 15 živali v letu 2020 do 42 živali v letu 2017. Vse od leta 2005 do leta 2020 tako odvzem kot odstrel postopno padata, ob dokaj konstantnem deležu ostalega odvzema. V zadnjih dveh letih odvzem narašča. Za obravnavano šest letno obdobje so značilne tudi visoke izgube, ki predstavljajo 49,2 % skupnega odvzema. Med njimi z 89,9 % deležem prevladujejo izgube zaradi prometa.

Presoja uspešnosti upravljanja

Simbolični odstrel na nivoju LUO nima vpliva na populacijo poljskega zajca. S primernimi ukrepi, bi se moralo v življenjskem okolju te vrste narediti bistveno več, na kar pa imajo drugi deležniki v prostoru (kmetijstvo, gozdarstvo ...) bistveno večji vpliv kot lovci.

Ocena stanja populacije

Za poljskega zajca so značilna ciklična nihanja v številčnosti populacije. Zmanjševanje gostote zajčje populacije v zadnjem desetletju (predvsem v nižjih predelih območja z več kmetijskimi površinami) se je ustavilo. Menimo, da zmanjševanje odstrela ni posledica številčnosti populacije, ampak je rezultat manjše intenzivnosti lova. Lovci z lovom poljskega zajca ohranjajo tradicijo skupnih lovov, ki pa na številčnost vrste bistveno ne vpliva. Ocenjujemo, da se je zaradi večjega poseganja v populacijo lisic zmanjšal tudi vpliv te vrste na populacijo zajca. Zdravstveno stanje populacije je dobro.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo zajca je povečanje številčnosti na celotnem prostoru razširjenosti. Zagotovitev pozitivnih trendov je odvisna v največji meri od tega, kako uspešni bomo z usklajevanjem številčnosti plenilcev in izboljšanjem njegovega življenjskega okolja.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema poljskega zajca v letih 2023 – 2024 znaša 210 živali. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno. Lahko se na isti površini, v smislu kolobarjenja, lov izvaja tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljskega zajca. Na preostanku površine se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t. i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo.

Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo praviloma ni dovoljeno.

Načrtovane višine odvzema pri poljskem zajcu ni treba dosežati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 5 živali na leto, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali.

Preglednica 4.14: Analiza odvzema poljskih zajcev.

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	80	72	78	37	49	66	382
Načrt - skupaj	100	100	100	100	100	100	600
Odstrel in izgube / načrt	80,0	72,0	78,0	37,0	49,0	66,0	63,7

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
Nenaravne izgube	35	32	34	21	25	25	172	91,5
Naravne izgube	3	4	4	1	2	2	16	8,5
Skupaj izgube	38	36	38	22	27	27	188	100,0
% izgub	48	50	49	59	55	41	49,2	
Odstrel	42	36	40	15	22	39	194	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
1 neznan	2	3	4	1	2	2	14	7,4
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	34	31	34	21	24	25	169	89,9
5 železnica							0	0,0
6 zveri in ujede	1	1					2	1,1
7 psi							0	0,0
8 kosilnica	1	1			1		3	1,6
9 garje							0	0,0
10 poškodba							0	0,0

4.15. Fazan (*Phasianus colchicus*) in poljska jerebica (*Perdix perdix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Fazana obravnavamo v LUO podobno kot poljskega zajca, poljska jerebica pa je izredno redka.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V letih 2021 – 2022 je bil evidentiran odvzem 155 fazanov, kar je 67,4 % načrtovanega. Večinoma gre za odstrel fazanov, ki jih upravljavci kljub temu, da dodajanja ne priporočamo, spuščajo v lovišča.

Odvzema poljske jerebice ni bilo.

V preteklem šestletnem obdobju je odvzem fazana do leta 2020 naraščal, v zadnjih dveh letih pa je manjši in v povprečju znaša 60 živali. Največ fazanov je bilo odvzetih v letu 2020 (98 živali), najmanj pa v letu 2017 (33 živali). Številčne vrednosti so simbolične. Odvzem fazana je v veliki meri odvisen od dodajanja, ki ga izvajajo nekateri upravljavci. Evidentirane izgube so nizke in predstavljajo 2,8 % skupnega odvzema. Največ odvzema je bilo realiziranega v lovišču Slovenska Bistrica (88 %), manjši del pa v loviščih Fram, Radlje, Radvanje, Hoče in Ruše.

Odvzema poljske jerebice v obravnavanem obdobju ni bilo.

Presoja uspešnosti upravljanja

Glede na zastavljeni cilj, da se vrsta ohrani v njej primernih okoljih ocenjujemo, da je v LUO primernih okolij vedno manj in številčnost fazana pada. Večina upravljavcev lovišč, tako imenovanih »naravnih« fazanov, ki še živijo v naravnih okoljih in niso rezultat vlaganj, ne lovijo. Lovijo se predvsem fazani, ki so bili v lovišča dodani izključno z namenom lova iz umetne vzreje. Menimo, da intenziviranje lova malih plenilcev v zadnjem obdobju pozitivno vpliva na to vrsto divjadi.

Upravljanje s poljsko jerebico je omejeno le na občasna dodajanja manjšega števila živali iz umetne vzreje, kar pa ob neuspešnem izboljševanju njenega življenjskega okolja ne prinaša uspeha.

Ocena stanja populacije

Za fazana je v LUO malo primerne življenjskega prostora. V okolju je redek, tudi v območju, kjer so zanj na prvi pogled ugodni življenjski pogoji (Mislinjska in Mežiška dolina) ga ni več zaslediti.

Številna dodajanja fazanov v nekaterih loviščih v preteklih letih kljub opozorilom niso »obrodila sadov«. Majhna vlaganja v izboljšanje življenjskega okolja (remize), prevelik vpliv plenilcev ter tudi sodobno kmetijstvo ne prispevajo k izboljšanju stanja populacije fazana. Tako ostaja le na južnem in vzhodnem delu LUO, pa še tam je maloštevilen.

Še precej bolj redka je poljska jerebica, v zadnjih letih podatkov o njeni prisotnosti nimamo evidentiranih.

Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja s populacijo fazana je ohranitev vrste v zanj primernih predelih. Poudarek mora biti na ukrepih, s katerimi ohranjamo in izboljšujemo njegovo življenjsko okolje (vzdrževanje remiz, krmnih njiv ...) ter intenzivnem lovu plenilcev, ki jih je dovoljeno loviti.

Realnih ciljev upravljanja s poljsko jerebico ni mogoče opredeliti. Želimo ohranitev vrste v številčnosti in prostorski razširjenosti, ki zagotavlja njeno preživetje in nadaljnji razvoj.

Ukrepi in usmeritve

Načrtovana višina odvzema fazana v območju za obdobje 2023 – 2024 je 220 fazanov. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo ter se všteta v realizacijo odvzema.

Dodajanje fazana v lovišča je namenjeno predvsem lovu in nima pomembnega vpliva na povečevanje številčnosti. Dodajanje v loviščih mora biti nadzorovano in usmerjeno v divjadi primerno okolje.

Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča kjer se izvaja lov na naravnega fazana, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju

lova in t. i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo. Upravljavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja.

Načrtovane višine odvzema pri fazanu ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta, kar ne velja za tista lovišča, ki jih dodajajo/vlagajo.

Odvzema poljske jerebice ne načrtujemo. Prizadevanja upravljavcev lovišč naj bodo usmerjena v ohranjanje in izboljševanje ustreznega življenjskega okolja vrste.

Preglednica 4.15: Analiza odvzema fazanov

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	33	36	39	98	80	75	361
Načrt - skupaj	80	80	80	80	115	115	550
Odstrel in izgube / načrt	41,3	45,0	48,8	122,5	69,6	65,2	65,6

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
Nenaravne izgube	1	1	0	1	3	0	6	60,0
Naravne izgube	4	0	0	0	0	0	4	40,0
Skupaj izgube	5	1	0	1	3	0	10	100,0
% izgub	15,2	2,8	0,0	1,0	3,8	0,0	2,8	
Odstrel	28	35	39	97	77	75	351	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
1 neznan	3						3	30,0
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	1	1		1	3		6	60,0
5 železnica							0	0,0
6 zveri in ujede	1						1	10,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0

4.16. Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Najpomembnejši življenjski prostor rase mlakarice je reka Drava s pritoki. Obravnavamo jo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V letih 2021 – 2022 je bilo odvzetih 119 rac mlakaric, od tega sta bili dve raci evidentirani kot izguba. Izvršen odvzem pomeni 54,1 % realizacijo načrtovanega.

Odvzem rase vse od leta 1012 postopno pada. V zadnjih šestih letih se giblje od 54 živali v letu 2022 do 89 živali v letu 2017. V primerjavi z načrtom je bil odvzem v šestletnem obdobju realiziran 65,3 %. Delež ostalega odvzema je konstantno nizek in znaša 1,6 %.

Presoja uspešnosti upravljanja

Glede na zastavljene cilje, ocenjujemo upravljanje s to vrsto kot uspešno. Menimo, da z minimalnim poseganjem z odstrelom v populacijo, na njeno starostno in spolno strukturo ne vplivamo, zato ocenjujemo, da je blizu naravni. Zdravstveno stanje je dobro, škod v kmetijstvu ne beležimo.

Ocena stanja populacije

Raca mlakarica se po naši oceni v zadnjem obdobju širi v prostoru LUO. Njena številčnost rahlo narašča, prisotna je že ob skoraj vseh vodnih površinah. Kljub rahlemu povečanju številčnosti, populacija rase mlakarice kaže na usklajene odnose v njenem življenjskem okolju.

Prilagojeni cilji

Nadaljevali bomo z ohranjanjem življenjskega okolja rase mlakarice in posegali v populacijo s takim odvzemom, ki bo zagotavljal sedanjo številčnost na obstoječem življenjskem prostoru.

Ukrepi in usmeritve

V letih 2023 – 2024 se načrtuje odvzem 220 rac mlakaric, kar pomeni, da je načrt v primerjavi s prejšnjimi leti nespremenjen. Načrtuje se odvzem, izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema.

Dodajanje rac na naravne vodotoke ni dovoljeno.

Upravljanje z raco mora biti usklajeno po LUB, kakor tudi med njimi, saj poteka veliko mej med lovišči in LUB prav po račjih habitatih, rekah in drugih vodah. Z namenom zagotavljanja miru na najpomembnejših počivališčih in prezimovališčih vodnih ptic se lov na raco mlakarico ne izvaja na področju od Mariborskega otoka do jezua v Melju. Zaradi čim manjšega vznemirjanja rac mlakaric in ostalih zavarovanih živalskih vrst na vodotokih priporočamo lov na raco mlakarico tudi letos le ob torkih in sobotah, oz. skladno z dogovorom na OZUL na enotna dva dni v tednu.

Prepovedano je loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice v lovišču Fram na območju Krajinskega parka **Rački ribniki - Požeg** (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor, MUV, št. 17/92), na območju **zadrževalnika visokih voda Požeg** (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica, Uradni list RS, št. 21/92) in na območju **Požeg - vodna akumulacija** - ornitološki naravni spomenik (Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor, MUV, št. 17/92).

Načrtovane višine odvzema pri rasi mlakarici ni treba dosežati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta za LUO. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 5 živali na leto, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + 2 živali na leto.

Upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih rac v preiskavo, v skladu s programom Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preglednica 4.16: Analiza odvzema rase mlakarice

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	89	72	87	64	65	54	431
Načrt - skupaj	110	110	110	110	110	110	660
Odstrel in izgube / načrt	80,9	65,5	79,1	58,2	59,1	49,1	65,3

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
Nenaravne izgube	2	0	0	0	1	1	4	57,1
Naravne izgube	0	2	1	0	0	0	3	42,9
Skupaj izgube	2	2	1	0	1	1	7	100,0
% izgub	2,2	2,8	1,1	0,0	1,5	1,9	1,6	
Odstrel	87	70	86	64	64	53	424	

Vzroki izgub								
vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	skupaj	%
1 neznan		2	1				3	42,9
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	2				1	1	4	57,1
5 železnica							0	0,0
6 zveri in ujede							0	0,0
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0
10 poškodba							0	0,0

4.17. Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Obravnavamo jih v okviru LUO, saj se populacijsko območje srake, šoje in sive vrane z njim prekriva.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V letih 2021 – 2022 je znašal odvzem 1.133 sivih vran, kar predstavlja 98,5 % načrtovanega. Odvzetih je bilo 195 šoj in 1 sraka.

Realizacija odvzema sive vrane v šestletnem obdobju znaša 105,5 % načrtovane višine. Odvzem sive vrane narašča že od leta 2006, ko je znašal le 123 živali. Po letu 2019, ko smo zabeležili največji odvzem do sedaj (662 živali), odvzem pada. V povprečju znaša odvzem v zadnjem šestletnem obdobju 604 živali na leto. Odvzem šoj znaša v povprečju 110 živali in po letih precej niha. Giblje se od 75 živali v letu 2020 do 156 živali v letu 2017. V zadnjem letu je bil odvzem (83 živali) precej pod povprečjem zadnjega šestletnega obdobja. Pri sraki gre za minimalni odvzem in znaša v šestletnem obdobju skupaj 13 živali.

Izgube so pri obravnavanih vrstah zanemarljive, saj so evidentirane le kot posamezne živali.

Presoja uspešnosti upravljanja

Zastavljeni cilji upravljanja s srako in šojjo, v smislu ohranjanja gostot populacij in pozitivnih vlog v okolju, se izpolnjujejo. Ravno tako smo mnenja, da uspešno uravnavamo številčnost sive vrane na območjih, kjer prihaja do problemov s škodami od te vrste.

Ocena stanja populacije

Vse tri vrste divjadi so v območju splošno razširjene. Življenjski prostor šoje je celotno območje, saj živi od nižin do zgornje gozdne meje. Je ptica gozdnih robov, najdemo pa jo tudi v večjih gozdnih kompleksih. Sraka je žival odprte krajine nižin in gričevnatega obrobja s polji in travniki. Podobno velja za sivo vrano, posamezne pare pa najdemo tudi v sredogorju.

Populacije šoje, srake in sive vrane so stabilne. Najbolj konstantna je številčnost sive vrane, številčnost šoje je v porastu, prav tako srake, ki je v zadnjem obdobju ponovno poselila nekatere dele. Zdravstveno stanje obravnavanih vrst ocenjujemo kot dobro, saj v evidencah ni zabeleženih odvzemov obolelih osebkov.

Škode od sive vrane so male in prevladujejo, občasno se pojavijo tudi manjše škode od šoje, ki so simbolične. V daljšem časovnem obdobju, znašajo ovrednotene škode od sive vrane v povprečju 0,2 EUR/100ha/leto. Škod od srake ni evidentiranih. Ocenjujemo, da kljub pojavljanju manjših škod predvsem od sive vrane, so obravnavane populacije usklajene z okoljem.

Prilagojeni cilji

Gostota srake je primerna in jo želimo ohraniti. Cilj usmerjanja lova na sivo vrano in šojjo bo predvsem na območjih, kjer bo prihajalo do problemov s škodami.

Ukrepi in usmeritve

Načrtovan odvzem sive vrane v letih 2023 – 2024 je 1.150 osebkov in je v primerjavi z načrtom v zadnjih letih nespremenjen.

Načrtujemo tudi odvzem 250 šojj, predvsem zaradi možnosti pojava posameznih škod od te živalske vrste. Zaradi pomembne vloge, ki jo ima **sraka** kot raznašalka plodov in semen gozdnega drevja in grmovja, **odvzema pri tej vrsti ne načrtujemo**. Upravljavci lovišč naj jo lovijo le v primeru, ko povzroča škodo na kmetijskih kulturah in nelovnih površinah.

Našteti vrsti ptic iz družine vranov imata pomembno vlogo kot raznašalki plodov in semen gozdnega drevja in grmovja, zato **višine načrtovanega odvzema za šojjo ni treba dosegati, preseže pa se lahko do + 30 %**.

Za sivo vrano je dovoljeno odstopanje realizacije po višini navzdol do – 30 % in odstopanje navzgor v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 osebkov sive vrane na leto, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija - 3 osebkov, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % načrtovanega števila.

Pri upravljanju s sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila „Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano“. Upravljalci lovišč naj na primeren način stimulirajo lovce za lov na sivo vrano.

V primeru pojavljanja škod od sive vrane in posledično potrebe za lov izven lovne dobe, ker nastajanja škode na drugačen način ni možno preprečiti, naj v imenu upravljalcev lovišč OZUL na MKGP vloži enotno vlogo.

Preglednica 4.17: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj
Sraka - odstrel in izgube	1	4	3	4	1	0	13
Načrt - skupaj	0	0	0	0	0	0	0
Odstrel in izgube / načrt	0	0	0	0	0	0	0
Šoja - odstrel in izgube	156	99	134	75	112	83	659
Načrt - skupaj	120	135	120	135	125	125	760
Odstrel in izgube / načrt	130,0	73,3	111,7	55,6	89,6	66,4	86,7
Siva vrana - odstrel in izgube	640	541	662	649	582	551	3625
Načrt - skupaj	560	575	575	575	575	575	3435
Odstrel in izgube / načrt	114,3	94,1	115,1	112,9	101,2	95,8	105,5

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	2	0	0	0	3	33,3
Naravne izgube	3	0	1	1	0	1	6	66,7
Skupaj izgube	4	0	3	1	0	1	9	100,0
% izgub	0,5	0,0	0,4	0,1	0,0	0,2	0,2	
Odstrel	793	644	796	727	695	633	4288	

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Skupaj	%
1 neznan				1		1	2	22,2
2 bolezen							0	0,0
3 krivolov							0	0,0
4 cesta	1		2				3	33,3
5 železnica							0	0,0
6 zveri in ujede	3		1				4	44,4
7 psi							0	0,0
8 kosilnica							0	0,0
9 garje							0	0,0

4.18. Nutrija (*Myocastor coypus*) in rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisotnosti nutrije v LUO ne opažamo. V kolikor se bo pojavila jo bomo obravnavali v okviru LUO.

O rakunastem psu imamo zelo malo podatkov, zato ga obravnavamo v okviru LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih šest let s poudarkom na zadnjih dveh letih

V preteklem obdobju odvzema nutrije iz lovišč ni bilo.

Po do sedaj zbranih podatkih je bila uplenjena samo ena samica rakunastega psa leta 2004 v lovišču Fram. Osebek obravnavane vrste je bil opažen pozimi leta 2005 v lovišču Zeleni vrh in leta 2010 v lovišču Prežihovo.

Presoja uspešnosti upravljanja

Upravljanje z obravnavanima vrstama je v skladu s cilji.

Ocena stanja populacije

Podatkov o znakih prisotnosti in opažanjih nutrije in rakunastega psa v LUO vse od leta 2010 ni evidentiranih, zato ocene o stanju populacij teh dveh vrst divjadi ne moremo podati.

Prilagojeni cilj

Kot tujerodni in invazivni vrsti v lovsko upravljavskem območju nista zaželeni.

Ukrepi in usmeritve

Upošteva se lovno dobo se odstrelj vse osebke nutrije in rakunastega psa, ki se pojavijo v območju. Zagotovi se vodenje evidenc o pojavnosti in odvzemu po loviščih.

4.19. Načrt dodajanja divjadi

Lovske družine in lovišča s posebnim namenom v LUO, v letih 2023 in 2024 načrtujejo z namenom ohranitve in zagotavljanje lova fazana, dodati omenjeno vrsto iz umetne vzreje.

Način vlaganja te živalske vrste iz umetne reje je stvar spoštovanja določil lovske etike ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON – Uradni list RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in je v domeni upravljavcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Uradni list 98/99). Fazana se dodaja v razmerju - 1 fazan : 4 fazanke.

Preglednica 4.19: Vlaganje divjadi

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
Fram	fazan	40
Radvanje	fazan	20
Ruše	fazan	40
Slovenska Bistrica	fazan	500

Vsi upravljavci lovišč, so dolžni pred vlaganji zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. **Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno.** Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu, vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. **Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom, so prepovedana.**

5. EVIDENCE

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 2020/20) in usmeritev iz Dolgoročnega načrta za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Uradni list RS, št. 120/05 in 29/15). Obseg opravljenih del za leti 2021 in 2022 ter načrt za leto 2023 in 2024 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč v LUO. Podatki o odvzemu v letu 2020 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak.

Za prizadevnost in dobro voljo pri oddaji letošnjih podatkov pa gre vsem upravljavcem lovišč in LPN ter vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo dvoletnega načrta LUO v letu 2025:

Pridobivanje podatkov za dvoletni načrt 2025 – 2026 in predlogov ukrepov za leti 2025 in 2026 bo predvidoma podobno kot v preteklem obdobju. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2024. Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2025. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču na zahtevo dobi kopijo seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu za vsak odstreljen ali izgubljen osebek predloži :

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice;
- za **divjega prašiča**: za oba spola in vse starostne kategorije cele spodnje čeljustnice (zadostuje leva spodnja čeljustnica skupaj z desnimi sekalci, ki je lahko odrezana za zadnjim meljakom), za odraslega merjasca tudi trofejo (brusilci in čekani);
- v primerih **poginulih divjih prašičev** (povoz in ostale izgube) velja prepoved odstranjevanja spodnjih čeljusti (17. člen ZNUAPK) oziroma ločevanja drugih delov trupel najdenih poginulih divjih prašičev, ne glede na ocenjeni vzrok pogina. Za namene evidentiranja izgub upravljavec lovišča kot dokaz za izgubo komisiji lovsko upravljavskega območja predloži podatke o odvozu najdenih poginulih divjih prašičev za svoje lovišče, ki jih pridobi od VHS;
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih;
- za **muflona**: trofeja in levi del spodnje čeljusti pri samcih, pri samicah in mladičih obeh spolov pa levi del spodnje čeljusti;
- za **malo divjad**: evidenčno knjigo odvzema male divjadi;
- za **šakala**: poleg evidenčne knjige še fotografija z datumom odvzema ali zapisnik veterinarsko-higienske službe (v primeru izgube).

Evidenčna knjiga:

Potrebne podatke o odstrelu in najdbah poginule divjadi je treba sproti vnašati v evidenčno knjigo in aplikacijo „Lisjak“. Samo redni vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov - Veterinarsko higienska služba, Policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost) ipd., ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je treba voditi tako, da je vanje kronološko vpisana vsaka izločena žival, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je treba ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst velike divjadi je treba za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na dve decimalki natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg ...), pri dve in večletnih srnjakih in jelenih je treba izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih osebkov v

lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je treba tudi evidenco transportnih mas in geokoordinate odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2024 morajo biti ZGS dostopni letni načrti lovišč in LPN za leto 2023 (realizacija). V letne načrte lovišč in LPN za leto 2024 se bo vključila razlika med dvoletnim razdelilnikom odvzema po loviščih in realizacijo v prvem letu (2023) vključujoč tudi morebitne prerazporeditve načrtovanih ukrepov med lovišči. Načrti so skladno z dogovorom med ZGS in LZS dostopni v aplikaciji lisjak.

Upravljalce lovišč in lovišč s posebnim namenom opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč/LPN, saj so osnova za LN. Nujno je treba navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj upravljalci lovišč posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LN je treba v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 1. 11. 2023. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljalcev lovišč v LUO, se opravi do 15. marca naslednjega leta, potem ko ZGS in OZUL opravita analizo opravljenih ukrepov v populacijah divjadi v predhodnem letu.

S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 200/20) je v 89. členu v okviru kvot dvoletnega načrta LUO dovoljena tudi možnost sprememb načrtovane razdelitve odvzema divjadi po loviščih (prerazporeditev). Spremembe načrtovane razdelitve parkljaste divjadi med lovišči so možne najkasneje do 10. 12. (drulega leta veljavnosti dvoletnega načrta).

Sestavil:

Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov

Branko Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja ZGS OE Slovenj Gradec

6. PRILOGE

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad za leti 2023 in 2024
2. Seznam krmišč za male zveri za leti 2023 in 2024
3. Načrtovan in realiziran odvzem divjadi po loviščih in LPN za zadnja štiri leta
4. Razdelitev dvoletnega odvzema parkljaste divjadi po loviščih in LPN
5. Zapisnik usklajevalnega sestanka z IO OZUL
6. Zapisnik sestanka Stokovnega sveta Območne enote Slovenj Gradec
7. Vabilo na zbiranje pripomb na osnutek Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024
8. Zapisnik javne predstavitve z opredelitvijo do pripomb na osnutek Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024
9. Zapisnik seje Sveta ZGS Območne enote Slovenj Gradec

Priloga 1: Seznam krmišč za parkljasto divjad v LUO za leti 2023 in 2024

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
1	Bistra	LUDRANSKI VRH	Jedlovčko	jelen	zimsko
2	Bistra	LUDRANSKI VRH	Prekmurske barake	jelen	privabljalno
3	Bistra	LUDRANSKI VRH	Sedlce	jelen	zimsko
4	Bistra	BISTRA	Orožija	jelen	zimsko
5	Bistra	BISTRA	Hudijevo	divji prašič	privabljalno
6	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Krmat sp. Travnik	jelen	zimsko
7	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Breznik	jelen	zimsko
8	Boč na Kozjaku	VELIKI BOČ	Pri Kolcu	jelen	zimsko
9	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Nad Lipjenkom	jelen	privabljalno
10	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Koglarjeva graba – Krajnc	divji prašič	privabljalno
11	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Gracevo	jelen	privabljalno
12	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Gradišnik	divji prašič	privabljalno
13	Boč na Kozjaku	VELIKI BOČ	Koclovo	divji prašič	privabljalno
14	Boč na Kozjaku	SPODNJI BOČ	Šantlovo	divji prašič	privabljalno
15	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Pecl	jelen	privabljalno
16	Boč na Kozjaku	ZGORNJI BOČ	Spodnje Garbovo	divji prašič	privabljalno
17	Bukovje Otiški vrh	SVETI DANIJEL	Nestop hercules	divji prašič	privabljalno
18	Bukovje Otiški vrh	SVETI DANIJEL	Urban	divji prašič	privabljalno
19	Dolič	PAKA II	Zlodejevo	jelen	privabljalno
20	Dolič	SREDNJI DOLIČ	Miklavževo	divji prašič	privabljalno
21	Dolič	KOZJAK	Lamprečje	jelen	privabljalno
22	Dolič	MISLINJA	Mravlak - Ramšak	jelen	privabljalno
23	Dravograd	GORIŠKI VRH	Andrejnikov mlin	divji prašič	privabljalno
24	Dravograd	OJSTRICA	Šomonova ravna	jelen	privabljalno
25	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Rajšpova goša	jelen	privabljalno
26	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Rajšpova goša	jelen	zimsko
27	Fram	LOKA	Zemljanka	divji prašič	privabljalno
28	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Turnerjeva planina	jelen	privabljalno
29	Fram	SLIVNIŠKO POHORJE	Pri taborniški koči	divji prašič	privabljalno
30	Fram	FRAM	Pri Rotkeji	divji prašič	privabljalno
31	Gaj nad Mariborom	ZGORNJI SLEMEN	Koctovo	jelen	privabljalno
32	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Žandarkova jama	jelen	privabljalno
33	Gaj nad Mariborom	GAJ NAD MARIBOROM	Trčelovo	divji prašič	privabljalno
34	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Perkovo	divji prašič	privabljalno
35	Gaj nad Mariborom	SREDNJE	Čičekovo	divji prašič	privabljalno
36	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Galičevo	jelen	privabljalno
37	Gaj nad Mariborom	VELIKI BOČ	Kolišnikovo	jelen	privabljalno
38	Gaj nad Mariborom	SPODNJI SLEMEN	Rušnikovo	divji prašič	privabljalno
39	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Peklarjevo	divji prašič	privabljalno
40	Gaj nad Mariborom	GAJ NAD MARIBOROM	Kulčevo	divji prašič	privabljalno
41	Gaj nad Mariborom	ŠOBER	Gartner	divji prašič	privabljalno
42	Golavabuka	GOLAVABUKA	Pečunsko	jelen	privabljalno
43	Golavabuka	GRADIŠČE	Matvoz	divji prašič	privabljalno
44	Golavabuka	LEGEN	Brunško	divji prašič	privabljalno
45	Golavabuka	GRAŠKA GORA	Urbač	divji prašič	privabljalno
46	Gradišče	PAMEČE	Pekel	jelen	privabljalno
47	Gradišče	PAMEČE	Štorovec	jelen	privabljalno
48	Gradišče	PAMEČE	Jesenski vrh	jelen	privabljalno
49	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Pri bukvi	jelen	privabljalno
50	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Halbertovo	jelen	zimsko
51	Hoče	SLIVNIŠKO POHORJE	Legovajnski vrh	jelen	privabljalno
52	Hoče	HOŠKO POHORJE	Ravna pot-Herkules	jelen	privabljalno
53	Hoče	HOŠKO POHORJE	Železničar-Bunčevo	jelen	privabljalno
54	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Rodišvo	jelen	privabljalno
55	Janžev vrh	HUDI KOT	Jarnovo	jelen	privabljalno
56	Janžev vrh	RIBNICA NA POHORJU	Škurnikovo	jelen	privabljalno
57	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Palončevo	divji prašič	privabljalno
58	Janžev vrh	JANŽEVSKI VRH	Odart	divji prašič	privabljalno
59	Kapla	OŽBALT	Lekš	divji prašič	privabljalno
60	Kapla	SPODNJA KAPLA	Preklovo	jelen	privabljalno

61	Kapla	OŽBALT	Tče	jelen	privabljalno
62	Kapla	SPODNJA KAPLA	Knapovo	divji prašič	privabljalno
63	Kapla	SPODNJA KAPLA	Sp.Polič	jelen	privabljalno
64	Kapla	JAVNIK	Drajzingerjevo	divji prašič	privabljalno
65	Kapla	ZGORNJA KAPLA	Ofič	divji prašič	privabljalno
66	Kapla	JAVNIK	Ropat	jelen	privabljalno
67	Kapla	OŽBALT	Krolovo	divji prašič	privabljalno
68	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Čofatija	jelen	zimsko
69	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Mravlijak	jelen	privabljalno
70	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Repija	jelen	zimsko
71	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Šoparjevo	jelen	zimsko
72	Koprivna - Topla	PODPECA	Bricman	jelen	zimsko
73	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Tevčevo	jelen	privabljalno
74	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Zadni travnik	jelen	privabljalno
75	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Kališe	jelen	privabljalno
76	Koprivna - Topla	KOPRIVNA	Pečnikovo	muflon	privabljalno
77	LPN Pohorje	HUDINJA	Paka	jelen	zimsko
78	LPN Pohorje	HUDINJA	Knapovske jame	jelen	zimsko
79	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	jelen	zimsko
80	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	jelen	zimsko
81	LPN Pohorje	KOT	Lukanja	jelen	zimsko
82	LPN Pohorje	BOJTINA	Žigartov vrh	jelen	zimsko
83	LPN Pohorje	SMOLNIK	Obora	jelen	zimsko
84	LPN Pohorje	PLANINA	Smolarjevo	jelen	zimsko
85	LPN Pohorje	PLANINA	Tinčeva bajta	jelen	zimsko
86	LPN Pohorje	MISLINJA	Zg. Glažuta	jelen	zimsko
87	LPN Pohorje	MISLINJA	Visoki most	jelen	zimsko
88	LPN Pohorje	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Krivec	jelen	zimsko
89	LPN Pohorje	MISLINJA	Sovič	jelen	zimsko
90	LPN Pohorje	MISLINJA	Zg. Komisija	jelen	zimsko
91	LPN Pohorje	MISLINJA	Kranjčevo	jelen	zimsko
92	LPN Pohorje	KUMEN	Grobelsko	jelen	zimsko
93	LPN Pohorje	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Kot	jelen	zimsko
94	LPN Pohorje	KUMEN	Mohor	jelen	zimsko
95	LPN Pohorje	KUMEN	Bezjak	jelen	zimsko
96	LPN Pohorje	SMOLNIK	Travno sedlo	jelen	zimsko
97	LPN Pohorje	MISLINJA	Ovčarija	jelen	zimsko
98	LPN Pohorje	KUMEN	Žlavs	jelen	zimsko
99	LPN Pohorje	KUMEN	Pergaver	jelen	zimsko
100	LPN Pohorje	SMOLNIK	Sončna cesta	jelen	zimsko
101	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	jelen	privabljalno
102	LPN Pohorje	KOT	Jarčevo	jelen	privabljalno
103	LPN Pohorje	KOT	Kokol travnik	jelen	privabljalno
104	LPN Pohorje	KOT	Hudi vrh	jelen	privabljalno
105	LPN Pohorje	KOT	Podne pekel	jelen	privabljalno
106	LPN Pohorje	RESNIK	Krajčevo	jelen	privabljalno
107	LPN Pohorje	SKOMARJE	Kamerce	jelen	privabljalno
108	LPN Pohorje	HUDINJA	Trinkhaus frata	jelen	privabljalno
109	LPN Pohorje	HUDINJA	Knapovske jame	jelen	privabljalno
110	LPN Pohorje	KUMEN	Kavdekovo	jelen	privabljalno
111	LPN Pohorje	KOT	Štafenberško borovje	jelen	privabljalno
112	LPN Pohorje	KOT	Tratice	jelen	privabljalno
113	LPN Pohorje	KOT	Petinove jame	jelen	privabljalno
114	LPN Pohorje	KOT	Jagersko	jelen	privabljalno
115	LPN Pohorje	KOT	Stranski vrh	jelen	privabljalno
116	LPN Pohorje	KOT	Vodica	jelen	privabljalno
117	LPN Pohorje	KOT	Višič	jelen	privabljalno
118	LPN Pohorje	HUDINJA	Volovica	jelen	privabljalno
119	LPN Pohorje	KUMEN	Klopni vrh	divji prašič	privabljalno
120	LPN Pohorje	KOT	Tratice	divji prašič	privabljalno
121	LPN Pohorje	KOT	Jarčevo	divji prašič	privabljalno
122	LPN Pohorje	KOT	Petinove jame	divji prašič	privabljalno
123	LPN Pohorje	KOT	Podne	divji prašič	privabljalno
124	LPN Pohorje	KOT	Osankarica	divji prašič	privabljalno

125	LPN Pohorje	RECENJAK	Tinčeva bajta	divji prašič	privabljalno
126	LPN Pohorje	KOT	Lisičja	divji prašič	privabljalno
127	LPN Pohorje	PLANINA	Ruška frata	divji prašič	privabljalno
128	LPN Pohorje	PLANINA	Požarišče	divji prašič	privabljalno
129	LPN Pohorje	PLANINA	Repnikov vrh	divji prašič	privabljalno
130	LPN Pohorje	KOT	Ribička	divji prašič	privabljalno
131	LPN Pohorje	SMOLNIK	Cojzerca	divji prašič	privabljalno
132	LPN Pohorje	KOT	Capelj	divji prašič	privabljalno
133	LPN Pohorje	SMOLNIK	Kapunova rida	divji prašič	privabljalno
134	LPN Pohorje	KUMEN	Skrbinsko borovje	divji prašič	privabljalno
135	LPN Pohorje	SMOLNIK	Obora	divji prašič	privabljalno
136	LPN Pohorje	KUMEN	Volovska bajta	divji prašič	privabljalno
137	LPN Pohorje	LEHEN	Langersvald	divji prašič	privabljalno
138	LPN Pohorje	HUDI KOT	Pamšola	divji prašič	privabljalno
139	Mislinja	MISLINJA	Drejcново	jelen	privabljalno
140	Mislinja	MISLINJA	Enčkar	jelen	privabljalno
141	Mislinja	ŠENTILJ POD TURJAKOM	Nicnar	jelen	privabljalno
142	Mislinja	ŠENTVID NAD VALDEKOM	Štinjek	divji prašič	privabljalno
143	Muta	PERNICE	Oglanca	jelen	privabljalno
144	Oplotnica	KOT	Breznikov kot	divji prašič	privabljalno
145	Oplotnica	KOT	Breznikov kot	jelen	privabljalno
146	Oplotnica	OPLOTNICA	Na liniji Partovec	divji prašič	privabljalno
147	Oplotnica	BOŽJE	Božje pri Gošniku	jelen	privabljalno
148	Oplotnica	BREZJE PRI OPLOTNICI	Gulek	divji prašič	privabljalno
149	Oplotnica	BOŽJE	Božje pri Sevšku	jelen	privabljalno
150	Orlica	VUHRED	Skačedovnik	jelen	privabljalno
151	Orlica	HUDI KOT	Repiško	divji prašič	privabljalno
152	Orlica	ORLICA	Jezirje	jelen	privabljalno
153	Orlica	ORLICA	Ajzlponski kugl	divji prašič	privabljalno
154	Orlica	ŠENTVID	Žebrekova bajta	jelen	privabljalno
155	Peca	PODPECA	Repe	jelen	privabljalno
156	Peca	PODPECA	Podpeca	jelen	privabljalno
157	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Kočnikove ledine	jelen	privabljalno
158	Podgorje	PODGORJE	Napoška jama	muflon	privabljalno
159	Podgorje	PODGORJE	Lovska koč-a-krmišče	jelen	zimsko
160	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Avcoh	jelen	zimsko
161	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Potoško	muflon	privabljalno
162	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Planšija	jelen	privabljalno
163	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Sedlo	jelen	privabljalno
164	Podgorje	PODGORJE	Bezjakovo	divji prašič	privabljalno
165	Podgorje	VODRIŽ	Burc	divji prašič	privabljalno
166	Podgorje	SPODNJI RAZBOR	Kavnikovo	jelen	privabljalno
167	Podgorje	PODGORJE	Lovska koč-a-jama	muflon	privabljalno
168	Podgorje	PODGORJE	Napoško polje	muflon	privabljalno
169	Podgorje	PODGORJE	Za vrhom	muflon	privabljalno
170	Podgorje	ZGORNJI RAZBOR	Monikino	jelen	privabljalno
171	Podvelka	RDEČI BREG	Hlebov vrh	jelen	zimsko
172	Podvelka	RDEČI BREG	Glančnikovo	jelen	zimsko
173	Podvelka	RDEČI BREG	Glančnikovo	divji prašič	privabljalno
174	Podvelka	RDEČI BREG	Viltužnik	divji prašič	privabljalno
175	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Naravnik	jelen	privabljalno
176	Pogorevc	JAVORJE	Vrsenikov travnik	jelen	privabljalno
177	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Krupuhov vrh	jelen	privabljalno
178	Pogorevc	URŠLJA GORA II	Uršlja pod vlako	muflon	privabljalno
179	Prežihovo	PODGORA	Škurnata uta	jelen	privabljalno
180	Puščava	KUMEN	Žvajgerovo	jelen	zimsko
181	Puščava	RUTA	Macesnovje	jelen	zimsko
182	Puščava	RDEČI BREG	Pavlejevo	jelen	zimsko
183	Puščava	RECENJAK	Pod Glažarco	jelen	zimsko
184	Puščava	RECENJAK	Pod Glažarco	jelen	privabljalno
185	Puščava	RDEČI BREG	Pri Korošcovi frati	jelen	privabljalno
186	Puščava	ČINŽAT	Lok	divji prašič	privabljalno
187	Puščava	RUTA	Lobnikovo	jelen	privabljalno
188	Puščava	RDEČI BREG	Rižnikva frata	divji prašič	privabljalno

189	Radlje	SUHI VRH PRI RADLJAH	Kapunar	divji prašič	privabljalno
190	Radvanje	HOŠKO POHORJE	Jelenje krmišče	jelen	privabljalno
191	Radvanje	HOŠKO POHORJE	Puše herkules	divji prašič	privabljalno
192	Remšnik	BREZNO	Ofovo	jelen	privabljalno
193	Remšnik	VAS	Žlakovo	jelen	privabljalno
194	Remšnik	BREZNI VRH	Jelenovo Bojler	divji prašič	privabljalno
195	Remšnik	KOZJI VRH	Urlep	jelen	privabljalno
196	Remšnik	RADELCA	Žnabl	jelen	privabljalno
197	Ruše	LOBNICA	Marinšekovo	divji prašič	privabljalno
198	Ruše	VRHOV DOLI	Marinova puša	divji prašič	privabljalno
199	Ruše	SMOLNIK	Maroltov travnik	jelen	privabljalno
200	Ruše	SMOLNIK	Maroltov travnik	jelen	zimsko
201	Ruše	SMOLNIK	Ozimovo-Zagomišje	jelen	privabljalno
202	Ruše	SMOLNIK	Zagomišekovo	divji prašič	privabljalno
203	Ruše	SMOLNIK	Sončna cesta	divji prašič	privabljalno
204	Ruše	LOBNICA	Faležovo	jelen	zimsko
205	Ruše	SMOLNIK	Spodnje ravnine	divji prašič	privabljalno
206	Sl. Bistrica	OŠELJ	Borijske	jelen	privabljalno
207	Sl. Bistrica	URH	Zgornji Skrbijek	jelen	privabljalno
208	Sl. Bistrica	JURIŠNA VAS	Ovinek	divji prašič	privabljalno
209	Sl. Bistrica	URH	Emper	divji prašič	privabljalno
210	Sl. Bistrica	OŠELJ	Borijske	divji prašič	privabljalno
211	Slovenj Gradec	SELE	Volčje jame	jelen	privabljalno
212	Slovenj Gradec	VRHE	Luže	jelen	privabljalno
213	Slovenj Gradec	PODGORJE	Smrčun-kup	jelen	privabljalno
214	Slovenj Gradec	PODGORJE	Sveto mesto Silos	muflon	privabljalno
215	Slovenj Gradec	VRHE	Luže herkules	divji prašič	privabljalno
216	Slovenj Gradec	PODGORJE	Malo krmišče – her.	muflon	privabljalno
217	Slovenj Gradec	ZGORNJI RAZBOR	kopa Kun Herkules	muflon	privabljalno
218	Slovenj Gradec	SELE	kopa Pavlič Herkules	muflon	privabljalno
219	Šmartno na Pohorju	OŠELJ	Žerjavovo	jelen	privabljalno
220	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Mašin žaga	divji prašič	privabljalno
221	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Rovta	divji prašič	privabljalno
222	Šmartno na Pohorju	FRAJHAJM	Gavge	divji prašič	privabljalno
223	Šmartno na Pohorju	PREBUKOVJE	Loparjevo	jelen	privabljalno
224	Šmartno na Pohorju	ŠMARTNO NA POHORJU	Faroško pod vago	jelen	privabljalno
225	Šmartno na Pohorju	BOJTINA	Majalovo	jelen	zimsko
226	Šmartno na Pohorju	OŠELJ	Žerjavovo	jelen	zimsko
227	Šmartno na Pohorju	BOJTINA	Trmotovo	jelen	zimsko
228	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Borov hriber	jelen	zimsko
229	Vurmat	GRADIŠČE	Ofic	jelen	zimsko
230	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Gerjup	divji prašič	privabljalno
231	Vurmat	SPODNJI VURMAT	Jeger	divji prašič	privabljalno
232	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Grilovo sedlo-mlin	divji prašič	privabljalno
233	Zeleni vrh	DRAVČE	Tepej	jelen	privabljalno
234	Zeleni vrh	ANTON	Sp. Pečnik	jelen	privabljalno
235	Zeleni vrh	PLANINA	Kavc	divji prašič	privabljalno
236	Zeleni vrh	DRAVČE	Burnikovo	divji prašič	privabljalno
237	Zeleni vrh	PLANINA	Zg. Pečnik	jelen	privabljalno
238	Zreče	RESNIK	Bobikovo korito	jelen	zimsko
239	Zreče	SKOMARJE	Zbičajnikova puša	jelen	zimsko
240	Zreče	GORENJE PRI ZREČAH	Škorjančevo	jelen	zimsko
241	Zreče	SKOMARJE	Zbičajnikova puša	jelen	privabljalno

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke in koordinate) se nahajajo pri nosilcu načrtovanja na Območni enoti Slovenj Gradec. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklejenosti letnih načrtov za lovišč/LPN. V preglednici ne prikazujemo krmišč za malo divjad.

Priloga 2: Seznam krmišč za male zveri v LUO za leti 2023 in 2024

Zap. št.	Lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
1	Bistra	BISTRA	Mlinarsko	lisica, kuna	privabljalno
2	Golavabuka	GRADIŠČE	Kurniško	lisica, kuna	privabljalno
3	Hoče	SPODNJE HOČE	Kunovo	lisica, kuna	privabljalno
4	Muta	BRANIK	Lapovnik	lisica, kuna	privabljalno
5	Oplotnica	OKOŠKA VAS	Mrhovišče - ŽSP	lisica, kuna	privabljalno
6	Radvanje	SPODNJE RADVANJE	Pri ribniku Radvanje	lisica, kuna	privabljalno
7	Radvanje	HRASTJE	Kordek njiva	lisica, kuna	privabljalno
8	Vurmat	ZGORNJI VURMAT	Škof	lisica, kuna	privabljalno

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke in koordinate) se nahajajo pri nosilcu načrtovanja na Območni enoti Slovenj Gradec. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklajenosti letnih načrtov lovišč/LPN.

Priloga 3: Načrtovan in realiziran odvzem divjadi po loviščih in LPN za zadnja štiri leta

Načrtovan in realiziran odvzem SRNJADI po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	58	49	61	53	122	119
BISTRA	45	47	50	43	100	100
PECA	112	95	123	113	250	236
POGOREVC	61	64	64	64	128	132
PODGORJE	152	138	160	144	320	289
SLOVENJ GRADEC	128	127	134	133	268	249
PREŽIHOVO	109	105	114	113	230	222
JAMNICA	188	171	199	164	398	401
STROJNA	100	85	106	94	212	205
LIBELIČE	100	97	105	100	210	215
DRAVOGRAD	116	70	100	91	212	203
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	128	126	134	151	268	268
GRADIŠČE	90	80	95	83	190	180
GOLAVABUKA	163	146	171	145	346	302
MISLINJA	128	123	135	131	270	245
DOLIČ	100	89	106	91	212	190
LPN POHORJE	122	124	126	121	252	244
ZELENI VRH	138	121	146	129	292	261
MUTA	125	106	133	117	266	254
RADLJE	98	89	105	91	210	193
ORLICA	106	111	107	103	216	229
JANŽEV VRH	106	99	113	108	226	220
REMŠNIK	110	108	116	114	234	239
PODVELKA	68	60	75	68	150	142
KAPLA	126	119	132	130	264	262
PUŠČAVA	80	79	88	83	160	150
VURMAT	82	77	86	80	172	156
BOČ NA KOZJAKU	85	86	93	86	180	181
GAJ NAD MARIBOROM	156	138	164	144	328	301
RUŠE	129	108	130	120	260	254
RADVANJE	66	68	69	72	138	140
HOČE	120	113	126	112	236	223
FRAM	87	75	94	85	188	184
ŠMARTNO NA POHORJU	89	85	96	87	192	183
SL. BISTRICA	132	119	139	132	282	274
OPLONICA	132	128	139	135	282	274
ZREČE	115	101	116	110	236	225
SKUPAJ LUO	4050	3726	4250	3940	8500	8145

Načrtovan in realiziran odvzem JELENJADI po loviščih za obdobje 2019 - 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	35	33	36	33	76	77
BISTRA	24	24	25	24	54	50
PECA (*robno)		2		5		13
POGOREVC	8	5	10	8	31	34
PODGORJE	11	10	12	9	22	23
SLOVENJ GRADEC (*robno)	10	1		2		2
PREŽIHOVO (*robno)			4			
JAMNICA (*robno)		1			12	4
STROJNA (*robno)						
LIBELIČE (*robno)						
DRAVOGRAD (*robno)						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH (*robno)	24			1		5
GRADIŠČE (*robno)		2		4		5
GOLAVABUKA (*robno)		5		1	48	2
MISLINJA (*robno)		1				8
DOLIČ (*robno)		3		2		8
LPN POHORJE	170	164	183	183	440	451
ZELENI VRH (*robno)		5	10	7		9
MUTA (*robno)						
RADLJE (*robno)						3
ORLICA (*robno)		3		8		19
JANŽEV VRH	16	15	16	15	44	45
REMŠNIK (*robno)			7	1		5
PODVELKA	30	30	31	33	82	86
KAPLA (*robno)		5		6	30	23
PUŠČAVA	94	99	103	102	270	269
VURMAT	10	8	10	8	24	23
BOČ NA KOZJAKU	23	22	24	23	66	68
GAJ NAD MARIBOROM (*robno)	5	5		11		18
RUŠE	20	16	28	28	65	76
RADVANJE (*robno)						2
HOČE	10	9	8	7	17	16
FRAM	8	6	8	9	23	20
ŠMARTNO NA POHORJU	33	32	32	41	84	92
SL. BISTRICA (*robno)		2		4		18
OPLOTNICA (*robno)						10
ZREČE	19	21	23	24	62	60
SKUPAJ ROBNA LOVIŠČA *	39		21			
SKUPAJ LUO	550	529	570	599	1450	1544

Načrtovan in realiziran odvzem DAMJAKA po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021 - 2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC				1		
PODGORJE						1
SLOVENJ GRADEC						1
PREŽIHOVO				1		
JAMNICA						3
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						1
MISLINJA				2		4
DOLIČ						
LPN POHORJE						1
ZELENI VRH						2
MUTA						
RADLJE						
ORLICA						2
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						6
KAPLA						
PUŠČAVA						2
VURMAT						1
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						2
RUŠE						
RADVANJE						
HOČE						
FRAM				2		2
ŠMARTNO NA POHORJU				1		3
SL. BISTRICA						1
OPLOTNICA						2
ZREČE		2				
SKUPAJ LUO	0	2	0	7	0	34

**Načrtovan in realiziran odvzem MUFLONA po loviščih za obdobje
2019 - 2022**

Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	7	7	6	6	12	12
BISTRA	3	2	3	1	6	1
PECA						
POGOREVC	3		3		6	1
PODGORJE	21	19	21	16	42	39
SLOVENJ GRADEC	6	1	5	5	6	6
PREŽIHOVO	2		2		4	
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						
MISLINJA						
DOLIČ						
LPN POHORJE						
ZELENI VRH						
MUTA						
RADLJE						
ORLICA						
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE						
RADVANJE						
HOČE						
FRAM						
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA						
OPLOTNICA						
ZREČE						
SKUPAJ LUO	42	29	40	28	76	59

**Načrtovan in realiziran odvzem GAMSA po loviščih za obdobje
2019 - 2022**

Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	42	38	45	38	84	83
BISTRA	26	24	30	25	52	50
PECA	32	29	35	33	64	58
POGOREVC	38	38	44	41	86	83
PODGORJE	15	13	16	13	32	29
SLOVENJ GRADEC	12	12	12	11	22	21
PREŽIHOVO	12	12	12	11	24	23
JAMNICA	8	8	8	6	16	14
STROJNA	1		1	1	2	2
LIBELIČE	1	1	1	2	6	5
DRAVOGRAD	8	7	8	8	16	13
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	8	5	7	7	14	12
GRADIŠČE	5	5	5	2	10	8
GOLAVABUKA	6	6	6	4	12	11
MISLINJA	3	2	3	1	6	4
DOLIČ	5	6	5	4	10	8
LPN POHORJE	90	77	90	66	180	163
ZELENI VRH	14	14	14	12	26	24
MUTA	5	4	5	4	10	8
RADLJE	1		1		4	
ORLICA	16	17	16	17	32	35
JANŽEV VRH	12	12	12	12	24	24
REMŠNIK	6	5	6	5	12	11
PODVELKA	16	14	16	15	32	32
KAPLA	9	8	10	7	20	19
PUŠČAVA	14	11	14	13	28	28
VURMAT	16	15	18	14	34	30
BOČ NA KOZJAKU	15	13	15	13	30	28
GAJ NAD MARIBOROM	4	3	4	2	8	6
RUŠE	34	24	34	34	68	66
RADVANJE	4	3	4	2	8	6
HOČE	1	1	1		2	
FRAM	1	1	1		2	2
ŠMARTNO NA POHORJU	2	2	3	2	6	6
SL. BISTRICA	1	1	1	1	4	4
OPLOTNICA						
ZREČE	2	2	2	3	4	4
SKUPAJ LUO	485	433	505	429	990	920

Načrtovan in realiziran odvzem DIVJEGA PRAŠIČA po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021 - 2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	2	2	2	2	4	4
BISTRA	5	4	5	4	10	11
PECA	2	3	3		6	0
POGOREVC	4		3		6	2
PODGORJE	5	14	12	22	24	60
SLOVENJ GRADEC	2	7	3		4	1
PREŽIHOVO	1		1		4	0
JAMNICA	2	1	2	2	4	3
STROJNA	2		2		4	0
LIBELIČE	1	1	1		2	0
DRAVOGRAD	1		1		2	0
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	5	4	5	1	10	24
GRADIŠČE	5	8	7	4	10	32
GOLAVABUKA	5	17	14	14	24	41
MISLINJA	2	1	2		4	0
DOLIČ	3	4	4		4	3
LPN POHORJE	60	92	66	62	132	149
ZELENI VRH	3		4	1	6	9
MUTA	1		1		2	1
RADLJE	1		1		2	0
ORLICA	5	4	5	1	10	9
JANŽEV VRH	4	2	4	3	8	14
REMŠNIK	2	1	2		4	0
PODVELKA	6	6	12	10	22	22
KAPLA	8	26	16	13	32	48
PUŠČAVA	15	12	12	7	20	35
VURMAT	16	22	13	14	38	25
BOČ NA KOZJAKU	57	45	41	32	90	96
GAJ NAD MARIBOROM	56	50	56	55	124	149
RUŠE	32	36	35	29	58	83
RADVANJE	5	2	5	3	10	15
HOČE	16	32	20	12	36	50
FRAM	18	12	15	17	34	48
ŠMARTNO NA POHORJU	16	19	16	12	32	24
SL. BISTRICA	5	14	8	8	16	35
OPLOTNICA	6	15	9	7	18	23
ZREČE	1		2		4	2
SKUPAJ LUO	380	456	410	335	820	1018

Načrtovan in realiziran odvzem ŠAKALA po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC						
PODGORJE						
SLOVENJ GRADEC						
PREŽIHOVO						
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						
MISLINJA						
DOLIČ						
LPN POHORJE						
ZELENI VRH VUZENICA						
MUTA						
RADLJE						
ORLICA						
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE						
RADVANJE			2			
HOČE					4	3
FRAM						1
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA						1
OPLOTNICA						
ZREČE						
SKUPAJ LUO	0	0	2	0	4	5

Načrtovan in realiziran odvzem LISICE po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	28	24	24	26	52	66
BISTRA	23	22	23	21	48	50
PECA	29	28	29	27	60	70
POGOREVC	23	24	23	16	46	48
PODGORJE	45	70	50	43	104	111
SLOVENJ GRADEC	38	83	40	46	86	78
PREŽIHOVO	30	62	36	27	76	82
JAMNICA	34	35	34	26	72	62
STROJNA	23	30	23	22	50	59
LIBELIČE	28	64	34	50	72	145
DRAVOGRAD	29	53	31	34	64	79
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	42	58	50	39	100	99
GRADIŠČE	31	56	33	21	68	77
GOLAVABUKA	45	67	50	51	106	198
MISLINJA	40	54	40	26	82	84
DOLIČ	38	31	32	32	68	72
LPN POHORJE	22	46	22	26	50	59
ZELENI VRH	43	62	50	27	80	43
MUTA	42	69	55	31	114	49
RADLJE	33	37	36	29	72	49
ORLICA	30	35	30	19	60	53
JANŽEV VRH	31	35	31	24	62	58
REMŠNIK	26	34	26	23	54	48
PODVELKA	23	24	23	20	46	47
KAPLA	38	29	30	25	66	59
PUŠČAVA	31	37	31	29	64	64
VURMAT	27	21	27	21	54	44
BOČ NA KOZJAKU	28	40	30	46	68	78
GAJ NAD MARIBOROM	33	35	33	30	68	60
RUŠE	34	51	34	30	68	81
RADVANJE	23	30	23	38	50	45
HOČE	39	52	40	78	94	83
FRAM	22	35	22	33	50	58
ŠMARTNO NA POHORJU	33	60	35	30	72	70
SL. BISTRICA	43	121	45	76	100	192
OPLOTNICA	38	51	40	50	84	100
ZREČE	35	37	35	28	70	75
SKUPAJ LUO	1200	1702	1250	1220	2600	2795

**Načrtovan in realiziran odvzem JAZBECA po loviščih za obdobje
2019 – 2022**

Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	1	1	1		2	3
BISTRA	3		2	2	4	6
PECA	2	1	2	3	4	9
POGOREVC	2	2	3	2	6	6
PODGORJE	5	5	5	6	12	16
SLOVENJ GRADEC	3	11	4	2	8	11
PREŽIHOVO	4	6	4	6	8	8
JAMNICA	2	3	2	7	6	10
STROJNA	2	4	2	1	4	3
LIBELIČE	4	7	4	10	16	32
DRAVOGRAD	3	2	3	1	6	12
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	3	5	3	2	6	8
GRADIŠČE	2	4	3	4	8	9
GOLAVABUKA	5	5	5	8	8	31
MISLINJA	3	4	3	3	6	10
DOLIČ	2	4	3	2	4	6
LPN POHORJE	1	4	1	2	4	2
ZELENI VRH	4	2	4	5	8	8
MUTA	3	3	3		6	3
RADLJE	3		2	1	8	4
ORLICA	4	5	5	2	10	16
JANŽEV VRH	3	6	4	4	8	9
REMŠNIK	3	9	5	5	10	8
PODVELKA	2	2	2	2	4	4
KAPLA	2	5	3	1	4	7
PUŠČAVA	2	3	2	2	4	5
VURMAT	1	2	2	1	4	4
BOČ NA KOZJAKU	3	5	4	6	8	10
GAJ NAD MARIBOROM	3	8	2	3	4	2
RUŠE	3	7	5	6	10	11
RADVANJE	2	6	3	3	6	6
HOČE	3	4	4	5	10	8
FRAM	2	3	2	2	6	2
ŠMARTNO NA POHORJU	1		1		2	1
SL. BISTRICA	3	2	2	1	4	1
OPLOTNICA	3	3	3	3	8	8
ZREČE	3	5	2	1	4	5
SKUPAJ LUO	100	148	110	114	240	304

Načrtovan in realiziran odvzem KUNE BELICE po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	11	13	11	12	22	17
BISTRA	3		3	3	6	7
PECA	6	1	4	2	10	15
POGOREVC	4	1	3	3	4	4
PODGORJE	8	7	8	7	14	14
SLOVENJ GRADEC	5	9	5		10	6
PREŽIHOVO	8	6	6	4	12	15
JAMNICA	6	4	6	5	12	11
STROJNA	6	5	6	5	12	12
LIBELIČE	25	38	23	27	40	35
DRAVOGRAD	8	6	6	1	12	13
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	13	16	13	16	30	32
GRADIŠČE	8	6	8		16	4
GOLAVABUKA	5	4	5	4	10	10
MISLINJA	6	3	8	8	10	14
DOLIČ	10	13	10	9	20	16
LPN POHORJE	8	6	8	7	16	15
ZELENI VRH	3	4	3	4	12	
MUTA	6	4	6		10	5
RADLJE	6	4	6	6	14	7
ORLICA	7	3	5	1	10	9
JANŽEV VRH	13	12	11	11	24	18
REMŠNIK	6	7	6	11	16	10
PODVELKA	5	3	4	5	8	8
KAPLA	20	12	12	11	24	28
PUŠČAVA	6	3	6	4	12	11
VURMAT	6	4	4	3	8	8
BOČ NA KOZJAKU	7	7	7	6	14	13
GAJ NAD MARIBOROM	6	5	6	6	12	10
RUŠE	10	11	10	10	20	8
RADVANJE	4		2	5	4	6
HOČE	10	9	9	7	16	7
FRAM	3		1		2	2
ŠMARTNO NA POHORJU	5		3	2	6	5
SL. BISTRICA	8	10	8	8	16	13
OPLOTNICA	6	7	5	5	10	10
ZREČE	3	3	3	1	6	6
SKUPAJ LUO	280	246	250	219	500	424

**Načrtovan in realiziran odvzem KUNE ZLATICE po loviščih za obdobje
2019 – 2022**

Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	1	1	1	1	2	1
BISTRA						2
PECA	1		1		2	
POGOREVC	1					
PODGORJE						
SLOVENJ GRADEC	1			1	2	1
PREŽIHOVO						
JAMNICA	1					
STROJNA	1	2	1		2	
LIBELIČE	3	3	2	2	4	3
DRAVOGRAD	1					
BUKOVJE - OTIŠKI VRH			1		2	
GRADIŠČE						1
GOLAVABUKA			1			1
MISLINJA					2	
DOLIČ						
LPN POHORJE	1		1		2	2
ZELENI VRH	1				2	
MUTA	1	1	1		2	
RADLJE						
ORLICA			1			1
JANŽEV VRH	1	1	1	1	2	
REMŠNIK						1
PODVELKA			1		2	1
KAPLA	1	3	2	1	2	3
PUŠČAVA						
VURMAT	1		1	1	2	1
BOČ NA KOZJAKU			1	1	2	1
GAJ NAD MARIBOROM	1		1		2	
RUŠE	1		1	1	2	
RADVANJE			1	1	2	
HOČE						
FRAM						
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA	1		1		2	2
OPLOTNICA						
ZREČE	1	1				
SKUPAJ LUO	20	12	20	10	40	21

Načrtovan in realiziran odvzem POLHA po loviščih za obdobje 2019 - 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC						
PODGORJE						
SLOVENJ GRADEC						
PREŽIHOVO						
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						
MISLINJA						
DOLIČ				15		
LPN POHORJE						
ZELENI VRH VUZENICA						
MUTA						
RADLJE						
ORLICA						
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE						
RADVANJE						
HOČE						
FRAM						
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA						
OPLOTNICA						
ZREČE						
SKUPAJ LUO	0	0	0	15	0	0

**Načrtovan in realiziran odvzem PIŽMOVKE po loviščih za obdobje
2019 – 2022**

Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC						
PODGORJE						
SLOVENJ GRADEC						
PREŽIHOVO						
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						
MISLINJA						
DOLIČ						
LPN POHORJE						
ZELENI VRH VUZENICA						
MUTA						
RADLJE	1					
ORLICA						
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE						
RADVANJE						
HOČE	2	1				2
FRAM	1					
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA						
OPLOTNICA						
ZREČE						
SKUPAJ LUO	4	1	0	0	0	2

Načrtovan in realiziran odvzem POLJSKEGA ZAJCA po loviščih za obdobje 2019 - 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	1					
BISTRA	1				2	
PECA	2		2		4	1
POGOREVC	1		1		4	2
PODGORJE	1		1		4	1
SLOVENJ GRADEC	4	2	3	1	6	
PREŽIHOVO	2	3	2	1	4	5
JAMNICA	2	2	2		4	4
STROJNA	4	4	4	2	8	1
LIBELIČE	5	7	6	3	10	12
DRAVOGRAD	3	1	3	1	6	3
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	2		2	1	4	3
GRADIŠČE	4	2	3		6	3
GOLAVABUKA	1	2	1		2	1
MISLINJA	3	3	3	1	6	2
DOLIČ	2	1	2	1	4	1
LPN POHORJE						1
ZELENI VRH	2	2	2		4	2
MUTA	7	8	7	1	14	14
RADLJE	4	2	4	3	8	8
ORLICA	2	1	2		4	1
JANŽEV VRH	3	3	3		6	2
REMŠNIK	3	1	3	1	6	2
PODVELKA	1		1	1	2	2
KAPLA	3	1	3		6	2
PUŠČAVA	1		1		4	
VURMAT	3	2	3	2	6	2
BOČ NA KOZJAKU	2		2	1		
GAJ NAD MARIBOROM	2	2	2		6	
RUŠE	4	7	4	4	8	5
RADVANJE	4	2	4	1	6	5
HOČE	4	5	5	5	10	17
FRAM	1		1	1	2	
ŠMARTNO NA POHORJU	1		1		4	
SL. BISTRICA	10	11	12	5	20	10
OPLOTNICA	3	2	3		6	2
ZREČE	2	2	2	1	4	1
SKUPAJ LUO	100	78	100	37	200	115

**Načrtovan in realiziran odvzem FAZANA po loviščih za obdobje
2019 – 2022**

Lovišče	2019		2020		2021 - 2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC						
PODGORJE						
SLOVENJ GRADEC						
PREŽIHOVO						
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA	5		5			
MISLINJA						
DOLIČ						
LPN POHORJE						
ZELENI VRH VUZENICA						
MUTA						
RADLJE	5		4		8	
ORLICA						
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE	4	2	4		8	1
RADVANJE	8	2	10		20	2
HOČE				1		
FRAM	10	2	10		24	7
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA	38	33	37	97	160	145
OPLOTNICA	10		10		10	
ZREČE						
SKUPAJ LUO	80	39	80	98	230	155

Načrtovan in realiziran odvzem RACE MLAKARICE po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA	4	4	6	3	10	6
POGOREVC						
PODGORJE	1		1		2	1
SLOVENJ GRADEC	3	1	4	7	8	3
PREŽIHOVO	2		2		4	
JAMNICA	1	1	1		2	
STROJNA						
LIBELIČE	5	6	6	6	14	13
DRAVOGRAD	2		2		2	
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	7	8	8	8	16	16
GRADIŠČE	9	9	6	2	12	7
GOLAVABUKA	1		1		2	
MISLINJA	1		1		2	
DOLIČ	1		1	1	2	
LPN POHORJE						
ZELENI VRH	1	3	3		6	4
MUTA	2		3		6	2
RADLJE	9	9	9	10	18	18
ORLICA	5	6	5	3	10	8
JANŽEV VRH	3	1	2		2	
REMŠNIK	3	1	2		4	
PODVELKA	1	1	1		2	
KAPLA	2		2	1	4	3
PUŠČAVA	1		2		4	
VURMAT	2	2	2	2	4	3
BOČ NA KOZJAKU	2	1	2	1	4	3
GAJ NAD MARIBOROM	3		2		4	
RUŠE	4	5	4	6	10	8
RADVANJE	13	12	12		24	2
HOČE	12	13	12	11	24	17
FRAM	4		2		4	1
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA	2	2	2	1	4	
OPLOTNICA	4	2	4	2	10	4
ZREČE						
SKUPAJ LUO	110	87	110	64	220	119

Načrtovan in realiziran odvzem SRAKE po loviščih za obdobje 2019 - 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA						
BISTRA						
PECA						
POGOREVC						
PODGORJE		1				
SLOVENJ GRADEC				1		
PREŽIHOVO						
JAMNICA						
STROJNA						
LIBELIČE						
DRAVOGRAD						
BUKOVJE - OTIŠKI VRH						
GRADIŠČE						
GOLAVABUKA						
MISLINJA						
DOLIČ						
LPN POHORJE						
ZELENI VRH VUZENICA						
MUTA						
RADLJE						
ORLICA		1		1		
JANŽEV VRH						
REMŠNIK						
PODVELKA						
KAPLA						
PUŠČAVA						
VURMAT						
BOČ NA KOZJAKU						
GAJ NAD MARIBOROM						
RUŠE		1				
RADVANJE						
HOČE				1		
FRAM						
ŠMARTNO NA POHORJU						
SL. BISTRICA				1		1
OPLOTNICA						
ZREČE						
SKUPAJ LUO	0	3	0	4	0	1

Načrtovan in realiziran odvzem ŠOJE po loviščih za obdobje 2019 – 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	2	2	2		4	
BISTRA	1					
PECA	8	7	8	5	16	16
POGOREVC	6	7	6	3	12	12
PODGORJE	2	2	2		4	2
SLOVENJ GRADEC	4		4		8	5
PREŽIHOVO	2	4	3	2	6	3
JAMNICA	2	2	3	3	4	2
STROJNA	4	4	4		8	
LIBELIČE	4	6	4	1	8	6
DRAVOGRAD	2	1	4	1	4	4
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	3	6	4	3	8	8
GRADIŠČE	5	10	8		10	4
GOLAVABUKA		1				17
MISLINJA	4	4	4	2	8	9
DOLIČ	3	4	3	2	6	3
LPN POHORJE						
ZELENI VRH	2	3	3	3	6	6
MUTA	3	3	4		8	1
RADLJE	3	1	4	5	6	2
ORLICA	5	8	6	4	12	13
JANŽEV VRH	5	6	5	4	10	7
REMŠNIK	3	3	3	2	4	3
PODVELKA	2	2	2	2	4	4
KAPLA	4	4	4	1	8	6
PUŠČAVA	6	6	7	6	12	11
VURMAT	5	7	5	4	10	9
BOČ NA KOZJAKU	2	2	3	2	6	6
GAJ NAD MARIBOROM	2	2	2	2	4	1
RUŠE	5	6	5	1	10	6
RADVANJE		1	2		4	1
HOČE	5	5	5	4	10	9
FRAM	1		2		4	1
ŠMARTNO NA POHORJU	1		1		2	
SL. BISTRICA	7	9	7	8	10	8
OPLOTNICA	3	4	3	3	8	4
ZREČE	4	2	3	2	6	6
SKUPAJ LUO	120	134	135	75	250	195

Načrtovan in realiziran odvzem SIVE VRANE po loviščih za obdobje 2019 - 2022						
Lovišče	2019		2020		2021-2022	
	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem	Načrt	Odvzem
KOPRIVNA TOPLA	1		1		2	
BISTRA	2		2	1	4	
PECA	14	8	12	30	40	37
POGOREVC	1		1		2	
PODGORJE	14	13	14	13	26	27
SLOVENJ GRADEC	20	21	20	19	40	42
PREŽIHOVO	30	24	30	26	50	49
JAMNICA	10	11	10	9	20	20
STROJNA	20	22	20	17	40	39
LIBELIČE	24	23	23	19	46	56
DRAVOGRAD	21	15	18	21	36	39
BUKOVJE - OTIŠKI VRH	15	22	16	15	30	43
GRADIŠČE	17	18	17	12	34	30
GOLAVABUKA	18	30	20	18	40	36
MISLINJA	17	25	17	24	34	27
DOLIČ	11	9	11	9	22	16
LPN POHORJE						
ZELENI VRH	10	11	10	11	20	20
MUTA	22	21	30	36	56	34
RADLJE	35	50	37	40	76	100
ORLICA	12	9	10	10	20	14
JANŽEV VRH	19	19	12	11	24	20
REMŠNIK	7	7	7	7	14	14
PODVELKA	3	2	3	1	6	6
KAPLA	13	11	13	10	24	22
PUŠČAVA	17	18	17	15	34	30
VURMAT	10	8	10	8	20	14
BOČ NA KOZJAKU	21	19	21	22	42	40
GAJ NAD MARIBOROM	11	12	11	11	22	21
RUŠE	23	26	24	37	48	65
RADVANJE	30	35	30	42	60	42
HOČE	24	25	24	25	48	53
FRAM	16	14	15	13	30	28
ŠMARTNO NA POHORJU	5	5	5	5	10	5
SL. BISTRICA	45	120	50	98	100	107
OPLOTNICA	9	9	9	9	20	26
ZREČE	8		5	5	10	11
SKUPAJ LUO	575	662	575	649	1150	1133

Priloga 4: Razdelitev dvoletnega odvzema parkljaste divjadi po loviščih in LPN

Razdelitev odvzema PARKLJASTE DIVJADI po loviščih/LPN za leti 2023 in 2024					
	SRNA	NAVADNI JELEN	MUFLON	GAMS	DIVJIPRAŠIČ
ZELENI VRH	292			26	10
JAMNICA	398			16	4
PREŽIHOVO	230		2	24	4
GOLAVABUKA	346			12	26
MISLINJA	240			6	4
LIBELIČE	210			6	4
ORLICA	240			36	10
KOPRIVNA TOPLA	122	84	12	84	4
PECA	246			64	8
DOLIČ	212			10	4
PODGORJE	320	26	44	32	38
BUKOVJE	268			14	10
MUTA	266			12	4
BISTRA	100	54	4	54	10
POGOREVC	128	26	4	88	8
STROJNA	212			2	4
GRADIŠČE	180			8	16
SLOVENJ GRADEC	268		6	16	4
DRAVOGRAD	212			20	4
KAPLA	264			20	32
RADLJE	210			2	4
OPLONICA	282				18
BOČ NA KOZJAKU	180	76		32	96
RUŠE	260	72		74	60
FRAM	188	22		2	34
REMŠNIK	240			12	4
JANŽEV VRH	226	50		24	8
SLOVENSKA BISTRICA	284			4	22
ZREČE	236	68		6	4
VURMAT	172	24		32	30
RADVANJE	138			6	12
PODVELKA	150	86		32	20
ŠMARTNO NA POHORJU	200	96		10	20
GAJ NAD MARIBOROM	328			8	128
PUŠČAVA	160	270		32	30
HOČE	240	20		2	32
LPN POHORJE	252	484		180	140
ROBNA LOVIŠČA		142			
SKUPAJ	8500	1600	72	1008	870

IZVRŠILNI ODBOR

Z A P I S N I K

4. seja IO POZUL, ki je bila 27.2.2023 ob 18.00 uri v prostorih Lovske zveze Maribor v Mariboru.

Lista prisotnosti je kot priloga sestavni del originalnega zapisnika

DNEVNI RED:

1. Pozdrav, ugotovitev sklepčnosti in potrditev dnevnega reda.
2. Pregled in potrditev sklepov zapisnika 3. seja IO POZUL.
3. Poročilo predsednika Komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi za Pohorsko LUO v letu 2022.
4. Analiza odvzema divjadi v letu 2022.
5. Obravnava in usklajevanje osnutka načrta ter odvzema divjadi za leti 2023-2024.
6. Razno

Ad 1

(Pozdrav, ugotovitev sklepčnosti in potrditev dnevnega reda)

Prisotne je pozdravil predsednik IO POZUL Zdravko BREZOVŠEK. Na seji je bilo prisotnih vseh 9 članov IO POZUL. Soglasno se je potrdili predlagani dnevni red pri katerem se zaradi lažjega dela združita točki 4 in 5.

Sklep št. 1.4/2023: Na seji je bilo prisotnih devet članov IO POZUL, s tem je bila seja sklepčna, soglasno se je potrdil predlagani dnevni red.

Ad 2

(Pregled in potrditev sklepov zapisnika 2. dopisne seja IO POZUL)

Prebran je bil zapisnik 3. seja IO POZUL s sklepi, ki so realizirani.

Sklep št. 2.4/2021: Potrdil se je zapisnik s sklepi 3. seja IO POZUL.

Ad 3

(Poročilo predsednika Komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi za Pohorsko LUO v letu 2022)

Brezovšek Zdravko

Kot predsednik komisije za pregled in oceno odstrela in izgub v Pohorskem LUO, je podal poročilo o izvedeni kategorizaciji. Kategorizacija je potekala v dveh delih za Mariborski del, 21.1. na Lovski zvezi Maribor in Koroški del, 28.1. v Žančanah. Komisija opaža, da je delo v LD dobro. LD in LPN ažurno vodijo evidence in za odvzeto divjad predložijo vso potrebne dokaze in dokumentacijo. Komisija je popravila starost divjadi v primerih, ko popravljena starost zamenja kategorijo divjadi, oziroma je bilo po oceni komisije to smiselno (velik razkorak ocenjene starosti v LD in s strani komisije). To je razvidno iz zapisnikov o kategorizaciji v LD. Čeljusti so bile komisijsko uničene odvzete in oddane v ustrezni obrat za ravnanje z odpadki. Navzoče člane je seznanil, da je na kategorizaciji bil prisoten nov lovski inšpektor, ki je vsakega predstavnika upravljavke lovišča seznanil z zbiranjem dokaznega materiala za v bodoče.

Poročilo predsednika komisije, je kot priloga sestavni del originalnega zapisnika.

Sklep št. 3.4/2023: IO POZUL se je seznanil z izvedenimi pregledi in oceno odstrela in izgub v Pohorskem LUO.

Ad 4,5

(Analiza odvzema divjadi v letu 2022, Obravnava in usklajevanje osnutka letnega načrta ter odvzema divjadi za leti 2023-2024)

Zaradi lažjega dela in večje preglednosti, je bilo predlagano, da se točki 4 in 5 združita in se obravnavata skupaj.

Sprememba Zakona o divjadi in lovstvu je uvedla dvoletne načrte lovsko upravljavskih območij namesto letnih načrtov LUO. Sprejet je bil novi Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, ki opredeljuje vsebino in postopek sprejemanja dvoletnih načrtov LUO ter način uskladitve letnega načrta lovišča/LPN z dvoletnim načrtom LUO.

Ker nov dolgoročni načrt za LUO še ni sprejet, se zato izvajajo aktivnosti v skladu s starim potrjenim načrtom.

Miklašič Zdravko

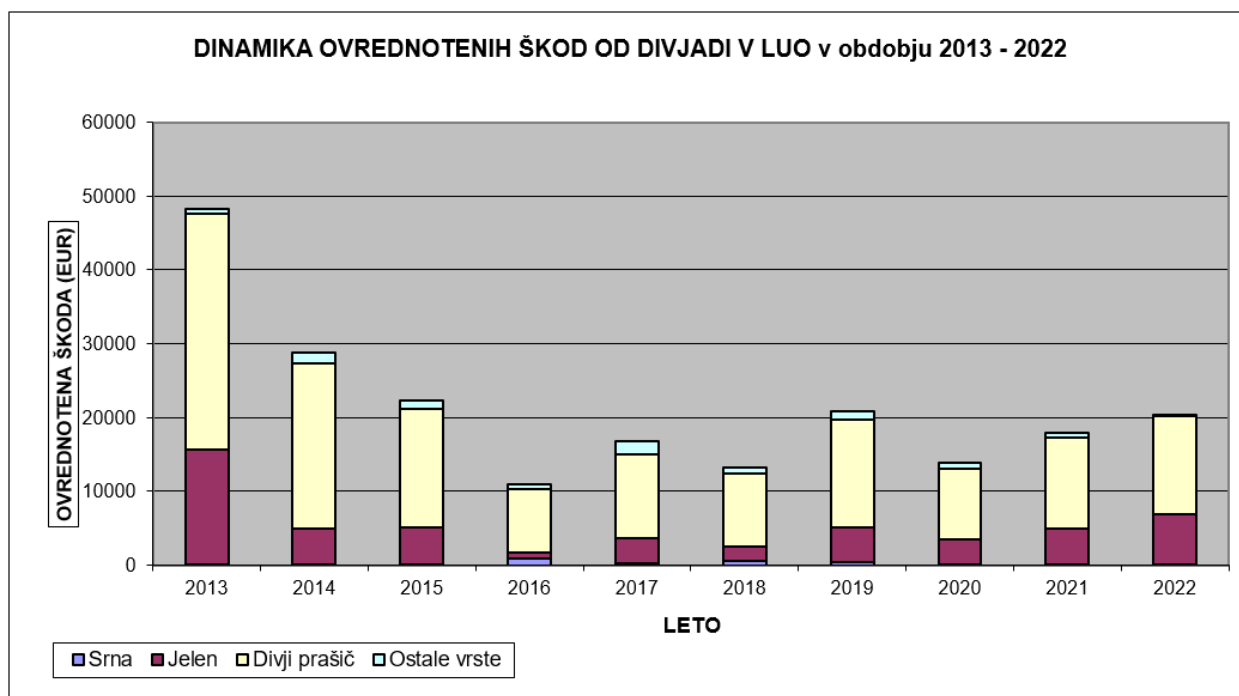
V uvodu je predstavil dosedanje aktivnosti pri pripravi osnutka načrta.

Podal je temeljito analizo odvzema posameznih vrst divjadi po posameznih LD ter izvedbo biomeliorativnih in biotehničnih del in skupno realizacijo odvzema za leti 2021-2022 in načrt odvzema za leto 2023in 2024.

Dela so bila izvedena v skladu z letnim načrtom lovišč. Predstavil je predlog ukrepov za varstvo in monitoring, biomeliorativnih in biotehničnih del po loviščih.

Preglednica 3.1.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v obdobju 2017 - 2022

Vrsta ukrepa	Enota mere	2017 - 2022			2021 - 2022		
		Načrt	Realizacija	%	Načrt	Realizacija	%
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI							
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	145000	146873	101	46000	48489	105
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI							
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	709	712,85	101	224	222,06	99
Spravilo sena z odvozom	ha	447	449,77	101	145	142,6	98
Priprava pasišč za divjad	ha	301	293,99	98	97	95,44	98
Gnojenje travnikov	ha	153	149,6	98	53	48,5	92
Vzdrževanje grmišč	ha	53	61,05	115	20	21,4	107
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	52	53,34	103	15	14,9	99
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	141	188,56	134	50	73,22	146
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	600	650	108	200	202	101
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	22	29	132	9	10	111
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	4150	3966	96	1250	1226	98
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	485	595	123	170	214	126
3. BIOTEHNIŠKI UKREPI							
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	530500	515925	97	162000	157110	97
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	24000	18657	78	7000	4792	68
Preprečevalno krmljenje	kg	13500	6750	50	3000	0	0
Privabljalno krmljenje	kg	600000	528790	88	212000	176207	83
Krmne njive	ha	140	138,01	99	42	41,76	99
Pridelovalne njive	ha	15	16,15	108	3,5	3,9	111
Solnice	kg	41700	47040	113	15700	16434	105
4. LOVSKI OBJEKTI							
Solnice (obnova in novogradnja)	število	25400	26178	103	8200	8730	106
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	2620	2794	107	900	785	87
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	415	455	110	140	121	86
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	1840	1799,45	98	600	615,65	103

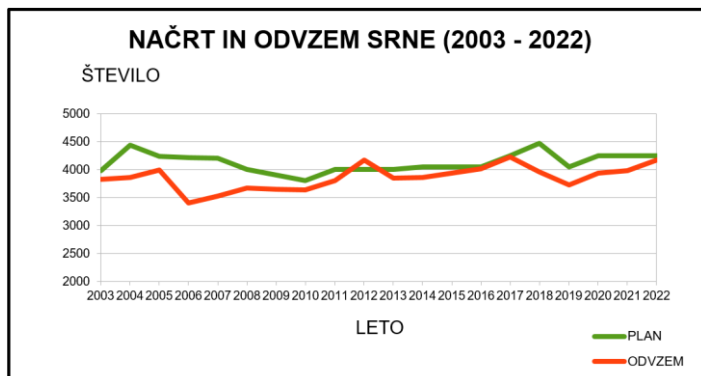

Predstavil je predlog odvzema divjadi LD za leto 2023 in 2024, ki so ga v aplikacijo Lisjak podale LD ter na osnovi analiz predlog ZGS. Predloge LD in ZGS so člani IO POZUL temeljito analizirali in na koncu za vsako vrsto divjadi uskladili višino skupnega odvzema posameznih vrst divjadi za leto 2023 in 2024.

Predlog odstrela po posameznih vrstah divjadi je naslednji:

Divjad	Realizacija 2022-23	%	Predlog LD/LPN 2023	Predlog ZGS 2023	Usklajeno IO POZUL 2023-2024
Lisica	2795	108	1191	1390	2780
Šakal	5	125	11	5	10
Jazbec	304	127	138	140	280
Kuna zlatica	21	53	26	20	40
Kuna belica	424	85	230	240	480
Poljski zajec	115(61odstrel)	58	116	105	210
Fazan	155	67	122	110	220
Raca mlakarica	119	54	123	110	220
Šoja	195	78	148	125	250
Siva vrana	1133	99	531	575	1150
Muflon	59	78	42	36	72
Divji prašič	1018	124	351	435	870
Gams	920	93	502	504	1008
Jelenjad	1544	106	692 (pred usklajevanjem z ZGS)	800	1600
Srnjad	8145	96	4064	4250	8500

Srnjad:

Odvzem srnjadi v letih 2021-2022 je bil realiziran 96 %. Upravljavci lovišč so v preteklem letu v večini realizirali načrt odvzema. Porast odvzema v letu 2022 je odraz doseganja načrta v drugem letu veljavnosti načrta. V zadnjem petletnem obdobju je bil načrt vsako leto realiziran v dovoljenih mejah odstopanja. Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra. Do 25. julija je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2+.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	± 30 %*	± 15 %	± 30 %*	± 15 %
Lanščaki / Mladice	± 30 %*		± 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	± 15 %		± 15 %	
Skupaj	± 15 %			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do ±30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem treba kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

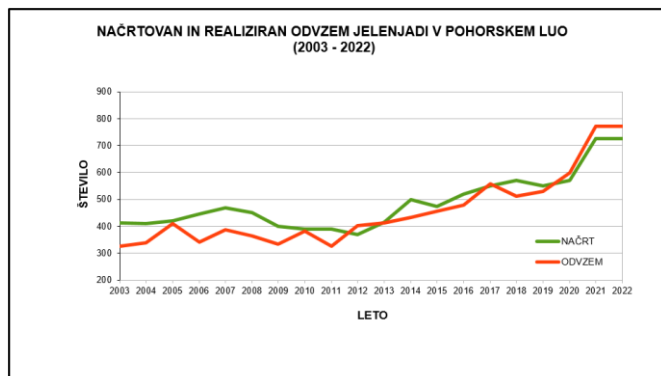
V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do ±15 % načrtovanega števila odvzema.

Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo mora v posameznem lovišču/LPN v absolutnem številu odstrel srn 2+ dosegati vsaj 80 % števila odstreljenih srnjakov 2+.

Preseganje načrtovanega odvzema srn 2+ v višini + 15 %, ki bi nastalo zaradi tega določila, ne šteje kot nedovoljeno preseganje načrtovanega odvzema.

Načrtovana višina odvzema srnjadi za leto 2023 in 2024 bo 8500 osebkov.

Navadni jelen:

Realizacija odvzema je v letu 2021-2022 znašala 106 % ali 1544 živali kar predstavlja največji odvzem do sedaj.

Širitev pohorske in savinjsko-karavanške populacije navadnega jelena narekuje obravnavo v okviru lovsko upravljavskega območja in ekoloških enot (EE). Ekološke enote so zaradi različnih ciljev upravljanja dodatno razdeljene na osrednja in robna območja. Značilnost petletnega upravljanja z navadnim jelenom je povečevanje realiziranega števila skupnega odvzema, kot posledica postopnega večanja načrta odvzema ter sledenje cilju, preprečitve večanja številčnosti in prostorske širitve.

Trenutna poseljenost je posledica prostorske širitve pohorske populacije iz vzhoda in savinjsko-karavanške iz zahoda. Na osnovi bioloških kazalcev, ki jih spremljamo, tako pri jelenjadi kot tudi v njenem okolju, ne moremo zagotovo ugotoviti ali se je prostorska širitev zaustavila. Ocenjuje se, da se je številčnost populacije navadnega jelena v preteklih letih večala v obeh EE.

Območje razširjenosti jelenjadi v LUO je doseglo načrtovani maksimum, zato ne načrtujemo nadaljnjega širjenja populacijskega območja.

Gostota jelenjadi se mora znižati, da bo zagotovljena usklajenost z okoljem, kar ne bo povzročalo konfliktov med lastniki gozdnih in njivskih površin, gozdarji v javni gozdarski službi in upravljavci lovišč. Pri tem se mora posebno pozornost posvetiti loviščem z največjo številčnostjo jelenjadi in od te vrste prisotnimi škodami v gozdovih.

Odvzem se načrtuje za vsa lovišča, ki so v Lovsko upravljavskem načrtu za Pohorsko LUO za obdobje 2011 – 2020 opredeljena kot lovišča, ki spadajo v osrednje območje življenjskega prostora jelenjadi.

Loviščem, ki so v tem načrtu opredeljena kot lovišča v robnem območju življenjskega prostora jelenjadi, se načrtuje odvzem za skupino lovišč.

Razvoj populacije tu usmerjamo predvsem s spolno strukturo med mulasto jelenjadjo (teleta, junice in košute) in jeleni 2+, v razmerju 3:1.

V robnih območjih si pravico do odstrela jelena 2+ zagotovi lovišče, ki je predhodno realiziralo odvzem 3 osebkov iz razreda telet obeh spolov, junic ali košut. Od tega mora biti odvzeta ena košuta 2+.

Odvzema lanščakov v robnih območjih ni vezan na odvzem mulaste jelenjadi (teleta, junice in košute), saj odvzem v robnih območjih na to bistveno ne vpliva. To pomeni, da ta struktura od predpisane strukture v osrednjem delu populacijskega območja lahko odstopa.

Načrtovani odvzem za robni del se lahko razporedi tudi po loviščih, vendar načrta loviščem robnega območja ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi.

V letu 2023 so si pravico do odstrela jelena 2+ že zagotovila lovišča Kapla, Oplotnica, Peca, Gradišče, Gaj nad Mariborom, Slovenska Bistrica in Jamnica. Pravico do odstrela jelena iz

kategorije 2 do 4 letnih jelenov ima zaradi škod, ki jih v njihovem lovišču povzročajo jeleni tudi lovišče Remšnik.

Načrtovana višina odvzema navadnega jelena v območju za leto 2023 in 2024 bo 1600 osebkov in bo za 10% višja kot v preteklem obdobju.

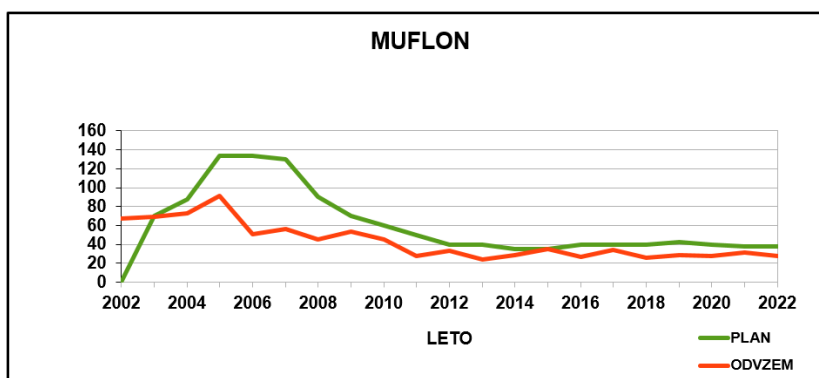
Damjak:

Odstrel živali vrste damjak v loviščih ni omejen, niti po višini niti po strukturi, zaželen je odstrel vseh opaženih damjakov skladno z lovno dobo.

Iz obor pobegle živali, ki jih lastnik ne vrne v oboro v predpisanem času, naj upravljavec lovišča upleni skladno z zakonom, lovsko upravljavskimi načrti in po izdani odločbi inšpekcije.

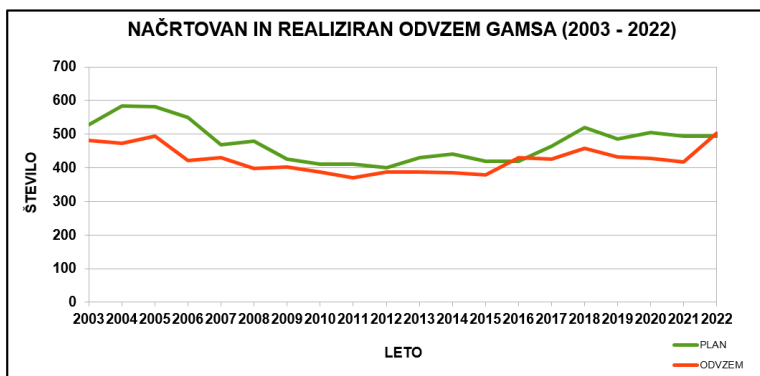
Lovske organizacije preko lovsko čuvajske službe naj aktivno spremljajo morebitno prisotnost damjakov v lovišču.

Muflon:

Odvzem v letu 2021-22 je znašal 76 živali, kar predstavlja 78 % realizacijo načrtovanega. Načrtovana višina odvzema muflonov za leto 2023 in 2024 bo 72 osebkov.

Gams:

V letu 2021-22 je bilo v LUO odvzetih 920 osebkov gamsov, kar je predstavljalo 93% realizacije načrta odvzema.

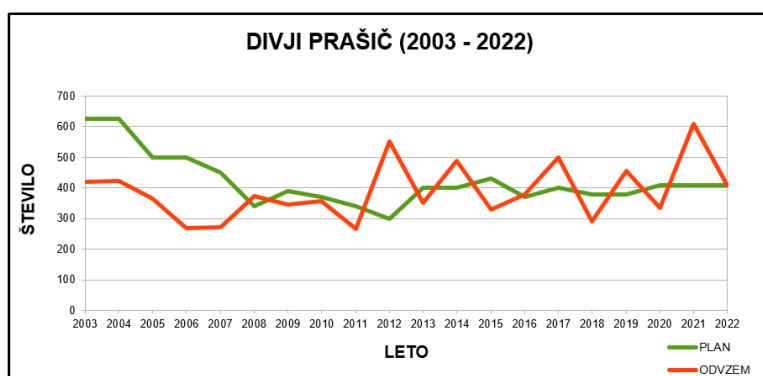
V LUO je številčna in površinska poselitev gamsa že dosegla zgornjo mejo možnosti. Vsako nadaljnjo povečevanje številčnosti in širjenje bi pomenilo širitev gamsa v zanj vse manj primeren življenjski prostor, kar ni zaželeno in dopustno.

S primernimi ukrepi (višina odvzema in poseganje v nosilce reprodukcije) se mora številčnost gamske populacije postopno zmanjšati, ne samo v loviščih kjer se je slabša vitalnost pojavila, ampak tudi v sosednjih loviščih in v celotnem LUO.

Lov na gamsa naj se začne izvajati takoj ob začetku lovne dobe. Priporočljivo je, da se 50 % odvzema realizira do konca oktobra.

Načrtovana višina odvzema gamsov za leto 2023-2024 bo 1008 osebkov kar je 2% več kot v preteklem obdobju.

Divji prašič:

Za preteklo petletno obdobje je značilno nihanje realiziranega odvzema divjih prašičev. Prostorska porazdelitev in številčnost populacije divjega prašiča kljub intenzivnemu lovu v zadnjih letih niha.

V letu 2021-22 je bilo v LUO odvzetih 1018 osebkov divjih prašičev, kar je predstavljalo 124% realizacije načrta odvzema. Delež rodnega dela (lanščakinje, svinje) je znašal 22,2%

Ocenjuje se, da v kolikor se divji prašiči pojavijo v posameznem lovišču, jih lovci tudi intenzivno lovijo. V skladu s sklepom direktorja UVHVVR, ki je aktiviral z določila iz ZNUAPK se izvaja intenzivni odstrel divjih prašičev.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča.

Lovišča, ki imajo v zadnjih treh letih povprečni letni odzem 15 in več živali vrste divji prašič, imajo lahko eno privabljalno krmišče na 1.000 ha lovne površine (zaradi velike številčnosti divjega prašiča v nekaterih loviščih so za leti 2023 in 2024 izjeme lovišča Gaj nad Mariborom, ki lahko ima 7 krmišč in Boč na Kozjaku ter Ruše, ki lahko imajo 5 krmišč). Lovišča, ki ne dosegajo povprečnega letnega odvzema 15 živali, pa eno krmišče na 2.000 ha lovne površine (zaradi velike številčnosti divjega prašiča v nekaterih loviščih so za leti 2023 in 2024 izjeme lovišča Šmartno na Pohorju, Oplotnica, Slovenska Bistrica in Vurmat, ki lahko imajo 3 krmišča ter Orlica, Janžev vrh, Podvelka in Puščava, ki lahko imajo 2 krmišča).

Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Dovoljeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr.: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjad, jelenjad).

Načrtovana višina odvzema divjih prašičev za leto 2023-2024 bo 870 osebkov kar je 6% več kot v preteklem obdobju.

Mala divjad:

Načrtovana višina odvzema za malo divjad bo ostala v primerljivih okvirih kot v preteklem obdobju, kar je razvidno iz zgornje preglednice.

Pri **pižmovki** se upravljavce lovišč obvesti, da se v Pohorskem LUO pižmovke ne želi v prosti naravi. Cilj upravljanja s populacijo pižmovke je izločitev vseh živali, ki se še pojavljajo v naravnem okolju. Izgube se evidentirajo kot pomemben bioindikator ter se všttevajo v realizacijo odvzema. Prostorskega in številčnega odvzema pižmovke se ne omejuje.

Lov **polhov** je dovoljen v skladu z ZDLov-1A, ni posebej številčno načrtovan in številčnih omejitev lova nanj ni. Treba je zagotoviti izdajanje ustreznih dovolilnic upravljavcev lovišč in LPN ter vodenje predpisane evidence odvzema polhov.

Šakal:

V letu 2021-22 je bilo v LUO odvzetih 5 osebkov šakalov, kar je predstavljalo 125% realizacijo.

Načrtovana višina odvzema šakalov za leto 2023-2024 bo 10 osebkov.
Odvzem je načrtovan na nivoju LUO.

Načrtovanega odvzema šakala ni treba dosegati, preseganje je dovoljeno do +30%. Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni dobi ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Za vsakega odvzetega šakala, je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti lobanjo oz. fotografijo z datumom odvzema.

Upravljalci lovišč in LPN sprotno obveščajo OZUL Pohorskega LUO o realiziranem odvzemu šakalov. Upravljalci lovišč so dolžni sprotno (najkasneje v 48 urah) javljati odvzem vsakega šakala. Javljanje naj poteka preko elektronskega sporočila na sedež Lovske zveze Maribor lovskazveza.maribor@siol.net.

OZUL s pravočasnim obveščanjem upravljavcev lovišč/LPN skrbi za sprotno informiranost upravljavcev o realiziranem in še razpoložljivem odvzemu na ravni LUO.

V nadaljevanju je bila razprava glede mrhovišč. Upravljalci lovišč si morajo sedaj pridobiti dovoljenje s strani UVHVVR. Mrhovišča brez soglasij bodo izvzeta iz LNL. V kolikor bodo lovišča podala vlogo za registracijo mrhovišč na Upravo, potem naj načrtovano mrhovišče dodajo med objekte, ko pa prejmejo dovoljenje se to doda v vednosti Zavoda in Ozula v LNL. Ustrezen zapis se napiše v dvoletni načrt LUO.

Po razpravi, v kateri so sodelovali vsi prisotni člani IO je bil sprejet usklajeni osnutek odvzema divjadi v letu 2023-2024.

Sklep št. 4.4/2023: Potrdil se je usklajeni osnutek odvzema divjadi dvoletnega letnega načrta v Pohorskem LUO 2023- 2024.

Ad. 7

(Razno)

S strani MKGP je prispela odločba o izrednem posegu v populacijo jelenjadi v osrednjih območjih. Z odločbo so bile seznanjene vse upravljavke lovišč osrednega dela lovišč, ki upravljajo z jelenjadjo.

Loviščem je bil ob obilnem sneženju v mesecu januarju poslan dopis »Zimske razmere in divjad v Pohorskem LUO - informacije in napotila za upravljavce lovišč«.

Na letošnji kategorizaciji je bil prisoten nov lovski inšpektor, ki je vsakega predstavnika upravljavke lovišča seznanil z zbiranjem dokaznega materiala za v bodoče.

Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Uradni list RS, št. 120/05 in 29/15) v 7. točki 5. člena navaja »Komisiji se v primerih, ko trofeje in čeljusti zaradi poškodovanja, uničenja, odtujitve ali iz drugih razlogov ni bilo mogoče dostaviti na pregled, predloži drug ustrezen materialni dokaz (fotografija z datumom posnetka, trofejni list, zapisnik komisije, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov – Veterinarsko higienska služba, Policija ipd.).«

ZDLov ima v 45. členu (3) odstavek zapisano: »Policija, upravljavci cest in veterinarsko higienska služba morajo o trku divjadi z vozili v prometu in o najdbi ranjene ali poginule divjadi na cestišču pred odstranitvijo divjadi obvestiti Regijski center za obveščanje, ki o tem obvesti upravljavca lovišča. Predstavniki upravljavca ima pred odstranitvijo poginule divjadi na cestišču pravico do pridobitve vseh tistih delov poginule divjadi, ki jih potrebuje za evidentiranje izgub.«

Predstavniki lovišča z opravljenim lovskim izpitom je usposobljen za ugotavljanje vrste, spola in kategorije divjadi (higijeni, policija ipd. niso usposobljena za ugotavljanje vrste spola, kategorije divjadi). Zato ko prispe predstavniki lovišča npr. na mesto povoza, odzveže potrebne dokaze za evidentiranje izgub.

Nato pa se v skladu s prakso, ki jo imate v LD odloči ali pokliče VHS službo za odvoz z mesta povoza, ali kadaver globoko zakoplje oz. pusti na mestu, če je na takšnem območju kjer ni nevarnosti vpliva na okolico.

Torej če čeljustnice in trofeje kot dokaznega materiala ni mogoče odvzeti, je potrebno truplo ustrezno fotografirati na takšen način, da je z nje razviden spol divjadi ter okolica v kateri je bila odvzeta.

Praviloma bi morala biti fotografija opremljena z datumom. Ker ima danes vsakdo pri sebi mobilni telefon je racionalno, da opravi fotografijo z njim, tudi z njega je razviden datum posnetka.

Za ravnanje s trupom po veterinarskih predpisih pa naj upravljavec lovišča arhivira v zbirno dokumentacijo listino o odvozu živalskih stranskih proizvodov – VHS ali sestavi zapisnik o pokopu kadavra.

Sklep št. 5.4.2023: Upravljavke lovišč se seznanijo, da v primeru ko trofeje in čeljusti zaradi poškodovanja, uničenja, odtujitve ali iz drugih razlogov ni mogoče dostaviti Komisiji ob takem primeru predložijo obvezno ustrezno fotografijo odvzete divjadi. Za ravnanje s trupom pa imajo zapisnik VHS oz. zapisnik o pokopu.

Sestanek je bil zaključen ob 20:30 uri.

Zapisnikar
Božidar Kunej, inž.gozd lov.

Predsednik IO POZUL
Zdravko Brezovšek

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

ZAPISNIK

Šifra: 900-11/2023-2

Datum: 20.03.2023

Dogodek: **23. seja strokovnega sveta OE Slovenj Gradec, z dne 20. 3. 2023**

Čas pričetka in kraj dogodka: sestanek se je pričel ob 8. uri v sejni sobi OE Slovenj Gradec, Vrančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec.

Vabljeni:

- strokovni svet OE
- Ivan Štornik, informatik

Prisotni: Branislav Gradišnik, Hinko Andrejc, Simona Oto, Zdravko Miklašič, Ljudmila Medved, Ivan Štornik.

Oseba, ki je vodila sestanek: Branislav Gradišnik.

Dnevni red:

1. Določitev osnutka Dvoletnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leti 2023 in 2024,
2. Potrditev programa pripravništva in teme strokovne naloge pripravnice Suzane Podvinšek, mag. inž. gozd.
3. Razno.

Dnevni red je bil soglasno sprejet.

Točka dnevnega reda št. 1: Določitev osnutka Dvoletnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leti 2023 in 2024

V razpravi so sodelovali: Branko Gradišnik, Hinko Andrejc, Ljudmila Medved, Simona Oto, Zdravko Miklašič. Ivan Štornik.

Vsebina razprave:

- Predstavitvev osnutka je podal vodja službe za lovsko načrtovanje Zdravko Miklašič. Razprava in vprašanja so tekla hkrati s predstavitvijo. Poudarek razprave je bil na ključnih vrstah divjadi, ki imajo neposreden in posreden vpliv na razvoj gozdnih sestojev..

Po razpravi je bil sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 234: Strokovni svet OE soglasno določi osnutek Dvoletnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leti 2023 in 2024.

Vrančev trg 1, 2380 SLOVENJ GRADEC

Tel.: +386 (0)2 88-392-20, www.zgs.gov.si, e-pošta: OESlovenjGradec@zgs.si

Točka dnevnega reda št. 2 : Potrditev programa pripravništva in teme strokovne naloge pripravnice Suzane Podvinšek, mag. inž. gozd.

V razpravi so sodelovali: Branko Gradišnik, Hinko Andrejč, Ljudmila Medved, Simona Oto, Zdravko Miklašič. Ivan Štornik.

Vsebina razprave:

- Vodja odseka za načrtovanje razvoja gozdov Ljudmila Medved je predstavila program pripravništva in temo strokovne naloge za pripravnico Suzano Podvinšek, mag.inž.gozd.. Glede na aktualno spremembo načrta GGE Dravograd zaradi odprave posledic škode prenamnožitve podlubnikov bo naloga obravnavala postopek izdelave spremembe v skladu z Zakonom o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve podlubnikov (ZUOPŠP).
- Predstavljen in pregledan je bil tudi program pripravništva (v prilogi zapisnika).

Po razpravi je bil sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 235: Strokovni svet OE potrdi program pripravništva in naslov strokovne naloge, ki se glasi: »Postopek izdelave spremembe gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote zaradi odprave posledic škode prenamnožitve podlubnikov na primeru GGN GGE Dravograd (strokovne in zakonske osnove)« za pripravnico Suzano Podvinšek, mag.inž.gozd..

Točka dnevnega reda št. 3 : Razno

Vsebina razprave:

- Program dela OE 2023,
- Poročilo o delu OE 2022,
- Mednarodni dan gozdov-aktivnosti OE,
- Kadrovske zadeve.

Čas zaključka dogodka: sestanek se je zaključil ob 10.30. uri.

Zapisnikarica:
Metka Pohovnikar
Samostojni strokovni sodelavec VI

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Predsednik strokovnega sveta OE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

Šifra: 3410-10/2023-1
Datum: 27. 3. 2023

Zadeva: **Vabilo**

Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS, št. 16/04, 120/06, Odl. US:U-I-98/04,17/08 in 46/14-ZON-C) in Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/10, št. 200/20) vas vabimo na javno predstavitev osnutka Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024.

**Predstavitve bo v TOREK, 4. 4. 2023 ob 13. uri
v prostorih Gostilne Rogina, Podgorje 40, 2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu.**

Osnutek načrta je objavljen na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije:

<http://www.zgs.si/?id=595> pod Delovna področja, Gozdne živali in lovstvo, Dvoletni načrti lovsko upravljavskih območij za leti 2023 in 2024, VI. Pohorsko.

Pripombe k osnutku načrta je možno podati pisno ali ustno na javni predstavitvi. Pripombe lahko posredujete tudi pisno na elektronski naslov zdravko.miklasic@zgs.si in sicer do pričetka javne predstavitve. Konkretno pripombe se bodo zapisale v zapisnik in se jih bo po strokovni preučitvi smiselno upoštevalo pri oblikovanju predloga načrta. Zaželeno je sodelovanje vse zainteresirane javnosti.

Vljudno vabljeni!

Pripravil:
Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.
Višji sodelavec I

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

Poslati (seznam na zadnji strani!)

Vabljeni:

- Člani izvršilnega organa Območnega združenja upravljavcev lovišč Pohorskega LUO – po e-pošti
- Lovska in ribiška inšpekcija
- Slovenski državni gozdovi d.o.o., PE Maribor, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Dunajska 58, 1000 Ljubljana
- Občine na območju LUO: Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Podvelka, Ruše, Slovenska Bistrica, Hoče – Slivnica, Oplotnica, Rače – Fram, Zreče, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju
- Upravne enote v območju LUO: Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Maribor, Slovenske Konjice, Ruše
- Kmetijsko gozdarska zbornica Celje, Maribor, Ptuj
- Sindikat kmetov Slovenije, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
- Zavod RS za varstvo narave OE Maribor, Sebastjan Štruc
- Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline
- Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak
- Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice Ponikva
- Lovska zveza Maribor
- Koroška lovsko zveza
- MKGP, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Sektor za lovstvo in ribištvo
- Člani Sveta OE Slovenj Gradec
- Zavod za gozdove Slovenije, OE Celje, OE Nazarje, OE Maribor
- Zavod za gozdove Slovenije, Služba za lovsko načrtovanje

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec

ZAPISNIK

Šifra: 3410-5/2023-5

Datum: 5. 4. 2023

Dogodek: Javna predstavitev osnutka Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024, z dne 4. 4. 2023.

Kraj in čas pričetka dogodka: prostori Gostilne Rogina, Podgorje 40, 2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu. Predstavitev se je pričela ob 13. uri.

Vabljeni:

- Člani izvršilnega organa Območnega združenja upravljavcev lovišč Pohorskega LUO – po e-pošti
- Lovska in ribiška inšpekcija
- Slovenski državni gozdovi d.o.o., PE Maribor, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Dunajska 58, 1000 Ljubljana
- Občine na območju LUO: Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Podvelka, Ruše, Slovenska Bistrica, Hoče – Slivnica, Oplotnica, Rače – Fram, Zreče, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju
- Upravne enote v območju LUO: Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Maribor, Slovenske Konjice, Ruše
- Kmetijsko gozdarska zbornica Celje, Maribor, Ptuj
- Sindikat kmetov Slovenije, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
- Zavod RS za varstvo narave OE Maribor, Sebastjan Štruc
- Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline
- Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak
- Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice Ponikva
- Lovska zveza Maribor
- Koroška lovsko zveza
- MKGP, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Sektor za lovstvo in ribištvo
- Člani Sveta OE Slovenj Gradec
- Zavod za gozdove Slovenije, OE Celje, OE Nazarje, OE Maribor

Prisotni:

- Božidar Kunej, Pohorsko LUO, LZM, LD Oplotnica,
- Damijan Štiberc, LD Vurmat,
- Dominik Adam, LD Vurmat,
- Jože Frešer, LD Hoče,
- Emil Lobnik, LD Hoče,
- Ivan Žižek, LD Ruše,

- Janez Švab, KLZ,
- Ivan Golob, IO POZUL, Svet OE,
- Zdravko Brezovšek, predstavnik IOPOZUL,
- Maks Oserban, LD Jamnica, starešina,
- Božo Jakopič, LD Jamnica, gospodar,
- Gregor Černač, MKGP,
- Nina Dvoršek, občina Ruše,
- Bojan Borovnik, občina Mislinja, LD Dolič,
- Vrečko Aleš, LD Radlje,
- Pušnik David, LD Orlica,
- Miha Mrakič, LD Orlica,
- Ian M. Koštomaj, IRSKGLR,
- Borat Mithans, LD Janžev vrh,
- Slavko Prah, LD Podvelka,
- Dragica Harič Šahntler, DLG Pohorje-Kozjak,
- Tomaž Jurše, DLG Pohorje-Kozjak,
- Ljudmila Medved, ZGS, OE Slovenj Gradec,
- Zdravko Miklašič, ZGS, OE Slovenj Gradec,
- Metka Pohovnikar, ZGS, OE Slovenj Gradec – zapisnikarica,
- Mateja Merkač, ZGS, OE Slovenj Gradec - zapisnikarica.

Vsebinska načrta je objavljena na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije <http://www.zgs.si/?id=595>.

V uvodu sta vodja lovskega načrtovanja Zdravko Miklašič ter vodja odseka za načrtovanje razvoja gozdov Ljudmila Medved pozdravila prisotne.

V nadaljevanju je nosilec izdelave Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024, Zdravko Miklašič, višji sodelavec I v odseku za načrtovanje razvoja gozdov, podal predstavitev osnutka.

Po predstavitvi je pozval prisotne, da podajo svojo mnenje in pripombe na načrt.

Do vključno 4. 3. 2023 smo prejeli pripombe s strani MKGP (Direktorat za gozdarstvo in lovstvo – Sektor za lovstvo) in ZRSVN, Območna enota Maribor. Na sami javni predstavitvi pa še pisne pripombe DLG Pohorje Kozjak.

Razprava:

Dragica Harič Šahntler, Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak:

- Izraža nezadovoljstvo z upravljanjem. Na škode po divjadi opozarjajo že več kot 10 let, vendar se stanje ne izboljšuje.
- Zavzema se za vzpostavitev vzorčnih ploskev za spremljanja objedanja posebej za njihovo območje (Smolnik, Kumen, Činžat). Prepričana je, da so površine, kjer jelke ni več prisotne, popašene že pri vzniku.
- Poudarja, da je odstrel premajhen in zahteva, da se le ta poveča, saj minimalno zvišanje odstrela ni dovolj.
- Opozarja, da srnjadi na njihovem območju ni več, saj se je umaknila jelenjadi.
- Navaja, da lastniki izvajajo zaščito dreves oziroma površin pred objedanjem že več kot 30 let, vendar je pri takem številu jelenjadi uspeh minimalen, oziroma ga ni.
- Zahteva, da se vzpostavi aplikacija za prijavo in cenitev škod. Škoda na terenu pa naj ocenjujejo neodvisni gozdarski cenilci.

Tomaž Jurše, DLG Pohorje-Kozjak

- Dodaja, da na probleme z jelenjadjo opozarjajo že več kot 10 let.
- Pohvali, da se vidi, da se ZGS z načrtovanjem trudi.
- Navaja, da se največ škod pojavlja na meji med lovskimi družinami in LPN Pohorje.
- Opozarja na prehajanje divjadi iz LPN v nižja območja.
- Poudarja, da je jelka objedena več kot 95 % in niti ne pride več do vznika. Smreke so pravi bonsaji. Naravne obnove gozdov ni več, rast je prepočasna.
- Potreben je drastičen poseg v populacijo jelenjadi, da bodo vidni rezultati.
- Potrebno je vzpostaviti testne ploskve za spremljanje vznika.
- Zaščita s premazi in tulci je le začasna, do faze drogovnjaka, potem so debla le tega oguljena od jelenjadi.

Miha Mrakič, LD Orlica

- Poudarja, da se jelenjad širi na robna območja, predvsem je to širjenje intenzivnejše v zadnjih 10 letih.
- Opozarja na problematiko načina upravljanja 3:1 ter visokih gostot jelenjadi v določenih delih.
- Pove, da samci in samice v določenih delih leta živijo ločeno in se pri tem samci umaknejo v robna območja.
- Prednost pri upravljanju vidi v veliko površinskem načinu upravljanja divjadi.
- Navaja, da problema številčnosti ne morejo rešiti v robnih območjih, poudarek je na ukrepanju v osrednjih območjih naselitve.
- Največji problem je zimski čas, ko nastopi pomanjkanje prehranske baze.

Zdravko Miklašič, ZGS:

- Razloži, da so dolgoročni načrti okvir za načrtovanje, dvoletni pa izvedbeni, neizvajanje pa ima tudi svoje pravne posledice.
- Poudari, da so določena območja zaradi obnove gozdov specifična, predvsem so to območja zimovališč, kjer pa so cilj upravljanja s temi gozdovi drugačni od ciljev upravljanja v gozdovih, kjer ni zimovališč divjadi.
- Iz načrtovanih ukrepov izhaja, da se je povprečni odvzem biomase jelenov v popisni enoti Pohorje podvojil.

Tomaž Jurše, DLG Pohorje-Kozjak

- Podaja, da so zimovališča jelenjadi vedno nižje, iz cca 800m n.v. so se prestavila na 300m n.v .
- Razmišlja, da so tudi vremenske spremembe vplivale na številčnost divjadi. Pogoji za razmnoževanje so bolj ugodni.
- Ponovno je poudaril, da je potrebno postaviti tesne ploskve za popis objedenosti posebej za njihovo območje.

Zdravko Miklašič, ZGS:

- GIS in BF že iščeta bolj primerno metodo za popis objedenosti.

Ljudmila Medved, ZGS:

- Pokomentira, da je sedanja metoda popisa usklajena in primerljiva na nivoju države.
- Doda, da se testne ploskve objedenosti že postavljajo v sklopu drugih strokovnih področij in da se vpliva objedenosti pri načrtovanju gospodarjenja močno zavedajo.

Dragica Harič Šahler, Društvo lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak:

- Se zaveda, da rezultati ne morejo biti vidnih takoj, vendar se škode pojavljajo že več kot 10 let. Z rezultati danes niso zadovoljni.
- Izpostavi problem, da se LUN piše na OE Slovenj Gradec, njihov gozd pa spada v OE Maribor. Smatra, da bi se moral pisati na OE Maribor, saj po njenem načrt LUO in gozdnogospodarski načrt na OE Maribor nista usklajena.

Ian M. Koštomaj, IRSKGLR

- Poudari, da se načrt izvaja in dosega oz. presega tudi v LPN.
- Izpostavil je tudi enega izmed največjih problemov prehajanja divjadi v nižja območja, to je vožnja z vozili v naravnem okolju. Poudarja, da območje Pohorja pri tem izstopa. V okolje se vnaša hrup in divjadi to ne ustreza ter se zaradi tega temu umika. Posledica tega je tudi oteženo doseganje načrta odstrela.
- Poziva vse deležnike v gozdu in prostoru, da poskusijo najti rešitve in podati predloge za omejitev voženj v naravnem okolju. Kazni za ta dejanja so absolutno premajhne.

Emil Lobnik, LD Hoče

- Pridružuje se mnenju inšpektorja glede voženj v naravnem okolju.
- Plan vedno težje dosegajo, predvsem vršijo odvzem v zimskem času, ko se jelenjad preseli v nižje dele, ker išče mir.

Zdravko Brezovšek, predstavnik IOPOZUL

- Izpostavil, da so načrti odvzema preveliki in opozori na problematiko nedoseganja plana v loviščih.

Tomaž Jurše, DLG Pohorje-Kozjak

- Dodaja, da so že podali prijave glede voženj v naravnem okolju.
- To postaja vedno večji problem, saj nihče več ne spoštuje lastnine.

Aleš Vrečko, LD Radlje

- Zanima ga, zakaj je pri robnih LD razlika med samci in samicami kar se tiče škod?
- Navaja, da je plan odstrela srnjadi vsako leto višji, njihovo lovišče takšnega zviševanja ne prenese.
- Izpostavlja problem voženj, saj ker v okolju ni miru, ne morejo več loviti.

Zdravko Miklašič, ZGS

- Izpostavi problematiko nedoseganja plana pri več LD.

Miha Mrakič, LD Orlica

- Zanima ga ali je pri spremembi Zakona o divjadi in lovstvu bila podana pobuda za nočni lov?

Gregor Černač, MKGP

- Odgovarja, da pobude za nočni lov ni bilo podane.
- Se pa podaljšuje čas lova divjadi in sicer na 2 uri pred in po sončnem vzhodu oz. zahodu.

Zdravko Miklašič se je prisotnim zahvalil za udeležbo in poudaril, da so lovci tokrat svoje delo opravili dobro.

Predstavitvev je bila končana ob 15. uri.

V nadaljevanju podajamo pisne pripombe na osnutek Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024, ter odgovor ZGS do pripomb:

- Pripombe, ki se nanašajo na konkretna poglavja in konkretne navedbe smo podali opredelitev do pripombe **- Opredelitev ZGS.**
- Pripombe in izražena mnenja, ki pa se ne nanašajo na konkretna poglavja in navedbe v njih, pa smo podali pojasnilo in navedli argumente **- Pojasnilo ZGS.**

A) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Celotno besedilo pripomb MKGP je priloga tega zapisnika (priloga A).

Opredelitev ZGS do posameznih pripomb:

Pripombe na Stran 1

Naveden je Zakon o divjadi in lovstvu, vendar pa ni pravilno naveden sklic na Uradni list RS. Prav tako se v načrtu na nekaj mestih citira navedeni zakon, brez da bi bil prej okrajšan. Glede na navedeno naj se na strani 1 spremeni navajanje navedenega zakona tako, da se glasi:

» Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22; v nadaljevanju: ZDLov)«

Prav tako naj se popravi navajanje Uradnega lista RS pri točkah, kjer se naštevajo še ostali predpisi, in sicer sledeče:

Ob zgoraj navedenih predpisih je pričujoči načrt napisan tudi v skladu z:

- 1. Zakonom o gozdovih ((Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16),*
- 2. Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20),*
- 3. Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14),*
- 4. Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/04, 197/20, 58/22 in 137/22),*
- 5. Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Uradni list RS, št. 117/04, 38/14, 58/22, 137/22 in 162/22),*
- 6. Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04, 38/14, 197/20, 58/22, 137/22 in 162/22),*
- 7. Gozdnogospodarskim načrtom za Novomeško gozdnogospodarsko območje za obdobje 2001-2010,*
- 8. Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/20; v nadaljevanju: ZNUAPK).*

Kasneje naj se citiranje zakonov in okrajšav uredi tudi v celotnem besedilu načrta.

Opredelitev ZGS: Pripombe **so upoštewane** in načrt popravljen **razen pri** navajanju predpisov pod točko 7. (Gozdnogospodarskim načrtom za Novomeško gozdnogospodarsko območje za obdobje 2001-2010), kjer navedenega ne razumemo.

Pripombe na Stran 27 (Živalske vrste – divjad)

V prvem odstavku, kjer naštevate divjad, je šakal zapisan kot tujerodna vrste. Potrebno ga je premestiti v del, kjer naštevate domorodne vrste divjadi.

Opredelitev ZGS: Pripomba **je upoštevana** in načrt popravljen

Pripombe na Stran 35

V preglednici 4.2.4 naj se delež načrtovanega odvzema junic in košut zmanjša, saj trenutno veljavni dolgoročni načrt ne dovoljuje tako visokega deleža načrtovanega odvzema pri navedenih kategorijah (pri junicah do 10 % in pri košutah do 26 %). Odvzem naj se prerezporedi po ostalih kategorijah oziroma naj se odvzem pri ostalih kategorijah poveča.

Pojasnilo ZGS:

V Pohorskem LUO pri upravljanju z jelenjadjo že več kot desetletje zasledujemo cilj zmanjšanja gostot jelenjadi in znižanja deleža košut in junic, saj prihaja zaradi neusklajenosti z okoljem do konfliktov med lastniki gozdnih in kmetijskih površin, gozdarji v javni gozdarski službi in upravljavci lovišč. To se odraža na eni strani v nenehnem številčnem povečevanju

načrtovanega odvzema in v povečevanju deleža odvzema rodnega dela populacije.

V obdobju 2011 – 2022 se je številčni odvzem jelenjadi povečal za skoraj 2,4 krat in sicer od 327 kosov v letu 2011 na 771 v letu 2022. V obdobju 2011 – 2020 je od načrtovanega deleža 35,7 % junic in košut 2+ znašal skupni delež odvzema teh kategorij le 32 %. Ravno zaradi tega, že vse od leta 2017 načrtujemo večji delež odvzema košut 2+ in od leta 2021 tudi junic, preko določil veljavnega dolgoročnega načrta. V tem obdobju (2017 – 2022) se je delež odvzema teh kategorij povečal na 35,7 % v letu 2022 pa že na 37,5 %.

V istem obdobju znaša delež ostalega odvzema junic in košut 42,5 %, delež ostalega odvzema lanščakov in jelenov 2+ pa 32,7 %, kar na nek način tudi kaže na prevladujoč delež teh kategorij v populacijah jelenjadi. Na drugi strani je povprečna starost odvzetih košut 2+ večja od povprečne starosti jelenov 2+ in za enkrat še ni zaznati trenda zmanjševanja te razlike.

O obravnavani tematiki smo se pogovarjali v novembru 2022 s predstavniki MKGP (državni sekretar, pristojen za področje gozdarstva in lovstva, dr. Darij Krajčič, g. Robert Režonja, g. Sašo Novinec) in lovci LD Puščava na sestanku o aktualni problematiki upravljanja z divjadjo. Ob tej priložnosti smo predstavili analize in naše izkušnje pri upravljanju z jelenjadjo ter izpostavili nujnost povečanega poseganja v kategorijo junic in košut v Pohorskem LUO. Na predstavljeno predstavniki MKGP niso imeli pripomb.

Načrtovani deleži odvzema junic in košut so v skladu z usklajenimi smernicami za upravljanje divjadi v obdobju 2021 – 2030, kakor tudi z operativnimi cilji upravljanja in usmeritvami za določitev ukrepov v populaciji jelenjadi zapisanimi v Lovsko upravljavskem načrtu VI. Pohorskega LUO (2021-2030), ki je v tem trenutku v postopku sprejemanja na pristojnih ministrstvih.

Načrtovani deleži obravnavanih kategorij so na nek način tudi odraz upoštevanju pripomb nekaterih društev lastnikov gozdov (DLG Pohorje-Kozjak), ki zahtevajo povečanje odstrela rodnega dela jelenjadi za min. 40 %.

Ne nazadnje, so načrtovani deleži odvzema junic in košut v obravnavanem načrtu usklajeni z upravljavci lovišč, kar na nek način kaže voljo do realizacije zastavljenih ciljev in stopnjo odgovornosti upravljavcev lovišč do te problematike. V nasprotnem primeru bi »tako močno« poseganje v obravnavane kategorije sprožilo med lovci upor in pomisleke, kot se to pogosto dogaja v drugih LUO.

Oprelitev ZGS: Vaše pripombe o zmanjšanju odvzema junic in košut **ne moremo upoštevati**, ker se izvajanje predstavljenih ukrepov še ne odraža v zadostni meri v spolni in starostni strukturi in zmanjšanju številčnosti.

Pripombe na Stran 42

V preglednici 4.4.1 naj se delež načrtovanega odvzema jagnjet zmanjša, saj trenutno veljavni dolgoročni načrt ne dovoljuje tako visokega deleža načrtovanega odvzema pri navedeni kategoriji (20%). Odvzem naj se prerazporedi po ostalih kategorijah, kjer je delež načrtovanega odvzema, glede na določila dolgoročnega načrta, prenizek (ovni 2+).

Oprelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt popravljen

Pripombe na Stran 49

Pri oceni stanja populacije navajate: »Ocenjujemo, da v Pohorskem LUO trenutne zgodnje pomladanske vremenske razmere (veliko vlage, veliko snega v višjih legah ...) in relativno mala povprečna telesna masa uplenjenih ozimk v zimskem obdobju (od 1. 12. 2022 do 28. 2. 2023 27,7 kg), ne bodo ugodno vpljvale na prirastek pri divjem prašiču. Na drugi strani je potrebno upoštevati dejstvo o relativno velikem deležu odvzema reproduktivnega dela populacije v zadnjem obdobju (22,2 %) in da je v letu 2022 evidentiran odvzem divjega prašiča pod šestletnim povprečjem. Ob upoštevanju teh dejstev ni pričakovati enormnega porasta številčnosti v letu 2023.«.

Poleg tega pa na strani 17 navajate: »Sorazmerno mile Zime ustvarjajo otežene razmere za lov, na drugi stran pa je močan obrod plodonosnih wst v letu 2011, 2016 (bukev) ter 2018,

2020 in 2022 (poleg bukve tudi druge vrste) pogojeval povečan prirastek v letu 2014, 2017, 2019 in 2021. Glede na opisano dinamiko je pričakovati povečanje številčnosti divjih prašičev tudi v letu 2023.«.

Navedena odstavka sta si v nasprotju, zato ju je potrebno uskladiti. Glede na navedbe na strani 17 pa je potrebno tudi dvigniti načrtovani odvzem divjih prašičev za 15 % (na okoli 940 osebkov).

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana na način, da je vsebina teksta popravljena na strani 17, s čemer je odpravljeno nasprotje v navedenih odstavkih. Popravljen tekst na strani 17 se glasi: Sorazmerno mile zime ustvarjajo otežene razmere za lov, na drugi strani pa je močan obrod plodonosnih vrst v letu 2011, 2016 (bukve) ter 2018, 2020 in 2022 (poleg bukve tudi druge vrste) pogojeval povečan prirastek v letu 2014, 2017, 2019 in 2021. Posledično tudi odvzem divjih prašičev niha. V letu 2021 je bil odvzem v desetletnem obdobju največji, v letu 2018 pa najmanjši. Glede na opisano dinamiko, bi bilo pričakovati povečanje številčnosti divjih prašičev tudi v letu 2023, vendar ob upoštevanju drugih biokazalcev (telesne mase uplenjenih ozimk v zimskem obdobju, odvzem reproduktivnega dela populacije, izgube v letu 2022) in trenutnih zgodnje pomladanskih razmer ocenjujemo, da do tega ne bo prišlo.

Pripombe na Stran 49

V preglednici 4.6.1 je napačno napisana vsota načrtovanega odvzema divjih prašičev, zato jo je po končni uskladitvi višine načrtovanega odvzema potrebno popraviti.

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana. V preglednici 4.6.1 je napačno napisana vsota načrtovanega odvzema divjih prašičev popravljena. Dopolnjen in na razumljivejši način zapisan tekst na strani 17. odpravlja navedena nasprotja, s čemer razlogi za povečan odvzem divjega prašiča po našem mnenju ne obstajajo več.

Pripombe na Stran 50

V zadnji odstavek naj se za besedilom »...napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe oziroma z infrardečo napravo ali namerilnikov s termičnim (IR) senzorjem.« doda: V skladu z istim členom MKGP vsako leto upravljavcem lovišč in LPN izplačuje stimulacijo za izvajanje intenzivnega odstrela divjih prašičev v preteklem letu (za vsakega odstreljenega divjega prašiča, ki presega izračunano osnovo, ki je za vsako lovišče objavljena na osrednjem spletnem mestu državne uprave) ob upoštevanju biovarnostnih ukrepov v skladu z načrtom ravnanja.«

Opredelitev ZGS: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen

Pripombe na Stran 59

Glede na to, da so cilji pri upravljanju s kunami: »znižanje številčnostj kune belice in ohranjanje številčnosti kune zlatice na trenutni ravni.« naj se načrtovani odvzem kune belice poveča za vsaj 15 % (na približno 550 osebkov), predvsem na območjih, kjer se pojavljajo škode po tej vrsti ter tam, kjer so prisotne gozdne in poljske kure.

Pojasnilo ZGS:

V zadnjem šestletnem obdobju so bile v Pohorskem LUO škode od kune belice na nelovnih površinah evidentirane v lovišču Mislinja v letu 2022, v loviščih Podgorje in Golavabuka v letu 2020 in v letu 2019 v loviščih Slovenj Gradec, Gradišče in Janžev Vrh. V vseh primerih gre za škodo, ki so jo kune belice povzročile na stanovanjskih objektih (ostrešja), vendar v večini primerov poteka sanacija na podlagi predračunov in končne vrednosti saniranih škod ne poznamo.

V Pohorskem LUO v zadnjih treh letih (2020 – 2022) ne beležimo škod od kune belice ali kune zlatice na lovnih površinah. V letu 2019 smo evidentirali en primer škode od kune belice v lovišču Bukovje Otiški vrh, v letu 2018 dva primera v lovišču Vurmat, v letu 2017 pa po en primer v lovišču Mislinja in Kapla. V tem obdobju (2017 – 2019) je znašala izplačana škoda od kune belice 56 EUR/škodni dogodek.

V zadnjem dvoletnem obdobju (2021 – 2022) je znašala realizacija načrtovanega odvzema kune belice v Pohorskem LUO 84,8 %, v obdobju (2017 – 2022) pa 90,2 %. V tem obdobju je tudi izražen trend padanja odvzema te vrste divjadi. V povprečju je znašal 0,15 živali kune belice/100 ha lovne površine LUO. Izmed lovišč, kjer so v tem obdobju bile evidentirane škode je znašal povprečni odzjem te vrste divjadi v lovišču Bukovje Otiški vrh 0,46 živali/100 ha, v lovišču Vurmat 0,16 živali/100 ha, v lovišču Mislinja 0,2 živali/100 ha, v lovišču Kapla 0,33 živali/100, v lovišču Podgorje 0,16 živali/100 ha, v lovišču Golavabuka 0,1 živali/100 ha, v lovišču Slovenj Gradec 0,13 živali/100 ha, v lovišču Gradišče 0,12 živali/100 ha in v lovišču Janžev vrh 0,41 živali/100 ha lovne površine.

Koconoge kure so v LUO prisotne predvsem v loviščih Koprivna – Topla, Bistra, Peca, Pogorevc, Podgorje, Slovenj Gradec, Prežihovo, Jamnica, Dravograd, Libeliče, Strojna, Muta, Zeleni vrh in LPN Pohorje. V loviščih, ki v zgornjem tekstu še niso omenjena znaša povprečni odzjem v zadnjem šestletnem obdobju (2017 – 2022) v lovišču Koprivna – Topla 0,23 živali/100 ha, v lovišču Bistra 0,04 živali/100 ha, v lovišču Peca 0,09 živali/100 ha, v lovišču Pogorevc 0,05 živali/100 ha, v lovišču Prežihovo 0,20 živali/100 ha, v lovišču Jamnica 0,10 živali/100 ha, v lovišču Dravograd 0,12 živali/100 ha, v lovišču Libeliče 1,26 živali/100 ha, v lovišču Muta 0,07 živali/100 ha, v lovišču Strojna 0,24 živali/100 ha, v lovišču Zeleni vrh 0,04 živali/100 ha in v lovišču LPN Pohorje 0,03 živali/100 ha lovne površine.

Iz navedenega je razvidno, da lovišča Libeliče, Bukovje Otiški vrh, Janžev vrh in Kapla v povprečju odvezemata precej več kun belic kot ostala lovišča v LUO, kar je odraz pripravljenih razdelilnikov odvzema po loviščih v preteklosti.

Oprelitev ZGS: Pripomba je upoštevana na način, da se bo načrt kune belice v letih 2023 in 2024, v primerjavi z načrtom odvzema v letih 2021 in 2022 povečal za najmanj 15 % v loviščih, kjer so se v zadnjih šestih letih pojavljale škode od kune belice in v loviščih s prisotnostjo koconogih kur. Ta lovišča so: Vurmat, Mislinja, Podgorje, Golavabuka, Slovenj Gradec, Gradišče, Koprivna – Topla, Bistra, Peca, Pogorevc, Prežihovo, Jamnica, Dravograd, Strojna, Muta, Zeleni vrh in LPN Pohorje. Skupni odzjem kune belice v LUO za leti 2023 in 2024 bo znašal 524 živali.

B) Pripombe, ki jih je po elektronski pošti poslal ZRSVN, Območna enota Maribor
Celotno besedilo pripomb ZRSVN je priloga tega zapisnika (priloga B).

Oprelitev ZGS do posameznih pripomb:

Pripombe na Stran 1

»Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024, v skladu z drugim odstavkom 79. Elena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20), temelji na ciljih in usmeritvah Območnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 — 2020. «

Pripomba ZRSVN: Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024 bi moral upoštevati že usmeritve podane v izdanih naravovarstvenih smernicah: Naravovarstvene smernice za lovsko upravljavski načrt za Pohorsko lovsko upravljavsko območje (2021-2030). Bistveno se je namreč spremenila vsebina vezana na Zavarovana območja (predvsem prepoved lova), ki se nanaša na režime, ki so določeni v odlokih občin in veljajo že od leta 1992 dalje: Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica (Uradni list RS, št.21/92); Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor (Medobčinski uradni vestnik, št.17/92). Omenjena odloka je potrebno dopolniti na strani 1 pod točki 9. in 10. v tretjem odstavku.

Pripombe na Stran 14

Poglavje 3. Življenjsko okolje divjadi; 3.1 Ukrepi v življenjskem okolju divjadi; Lovski objekti: »Seznami zavarovanih območij, naravnih vrednot, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij (NATURA 2000) in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem, se nahajajo v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011—2020 kot priloge v poglavju 9. Podrobnejše varstvene usmeritve istega načrta v poglavju 4 določajo pogoje in usmeritve za izgradnjo

lovskih objektov. «

Pripomba ZRSVN: Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024 bi moral upoštevati že usmeritve podane v izdanih naravovarstvenih smernicah: Naravovarstvene smernice za lovsko upravljavski načrt za Pohorsko lovsko upravljavsko območje (2021-2030). Bistveno se je namreč spremenila vsebina, ki je bila podana v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011—2020.

Opredelitev ZGS: Pripomb **ne moremo upoštevati**, saj po navodilih za izdelavo dvoletnih načrtov za obdobje 2023-2024 mora le ta temeljiti na podlagi starih desetletnih načrtov (kot to predvideva Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo), saj novi načrti (2021-2030) ne bodo pravočasno sprejeti. Predlagamo, da po sprejemu LUN za Pohorsko lovsko upravljavsko območje (2021-2030), ZGS in ZRSVN pripravita vse potrebno, da bo zapisano v teh načrtih pravilno razumljeno pri upravljavcih lovišč in se bodo učinki teh usmeritev in ukrepov odražali v loviščih.

C) Pripombe, ki jih je na javni predstavitvi predložilo Društvo lastnikov gozdov Pohorje Kozjak

Celotno besedilo pripomb društva je priloga tega zapisnika (priloga C).

Opredelitev ZGS do posameznih pripomb:

Društvo lastnikov gozdov Pohorje Kozjak že desetletje opozarja na neznosne škode v gozdovih in na kmet. površinah po divjadi, predvsem po jelenjadi in gamsu, vendar žal zmeraj znova ugotavljamo, da brez uspeha, saj je dvig odstrela tako minimalen ali pa ga sploh ni, ali pa se pri določeni kategoriji dvigne le za 10 %, pri drugi pa zniža za 20% tako da so gozdovi zopet novo desetletje podvrženi enakemu opustošenju s strani divjadi, kot že 50 let prej. Pričakovati izboljšanje v smislu, da bi bili vidni znaki pomlajevanja ob tako minimalnem dvigu odstrela seveda utopično.

Zato je naša zahteva zopet:

-povečanje odstrela rodne populacije divjadi (jelenjad gams, srnjad) za 40%, saj dosedanje minimalno povečanje za 10% v naših gozdovih ne prinaša prav nobene spremembe na bolje. Zahteva se nanaša na LPN Pohorje in LD Ruše in Puščava.

Znano nam je, da so področja v Sloveniji, kjer se je dvignil odstrel prav za 40% iz enakega razloga-katastrofalnih škod v gozdovih in na takih področjih bo ta ukrep hitro prinesel vidne spremembe na bolje.

Zopet ponavljamo dejstvo, da se gozdovi na področju Smolnika nad Rušami, dela Lobnice, Rute, Činžata in Kumna nikakor ne morejo obnavljati po naravni poti, da je jelka-avtohtona drevesna vrsta izginila iz naših gozdov, da so male smrekice bonsaji in da plemenitih listavcev ni nikjer, saj je objedena še celo bukev, kjer je še sploh prisotna. Velike več hektarske površine ostajajo ogolele. Ocenjujemo, da je tako poškodovanih in degradiranih sigurno 2000 ha gozdov. Lastniki si že več desetletij prizadevamo, da z umetno obnovo s sadnjo in vsemi oblikami zaščite od ograj do raznoraznih tulcev in premazov (Kemakol in Vobra) obnavljamo naše gozdove, vendar žal vse bolj ugotavljamo, da so vsi ti ukrepi ob takšni številčnosti divjadi skoraj povsem brez uspeha ob tem, da takšna obnova predstavlja lastnikom veliko nepotrebnega dodatnega dela in ogromnih stroškov.

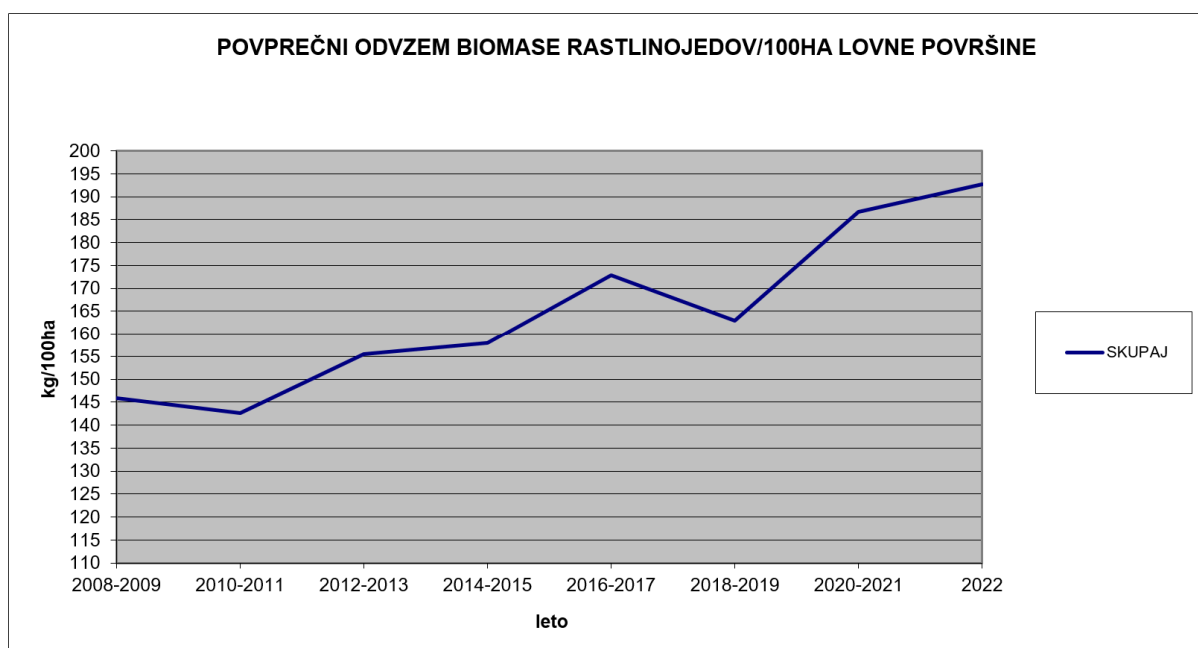
-Opozarjamo tudi, da zdaleč preštevilčna divjad poleg negativnega vpliva da se gozdovi ne pomlajujejo po naravni poti, povzroča posredno tudi erozijo tal.

Pojasnilo ZGS:

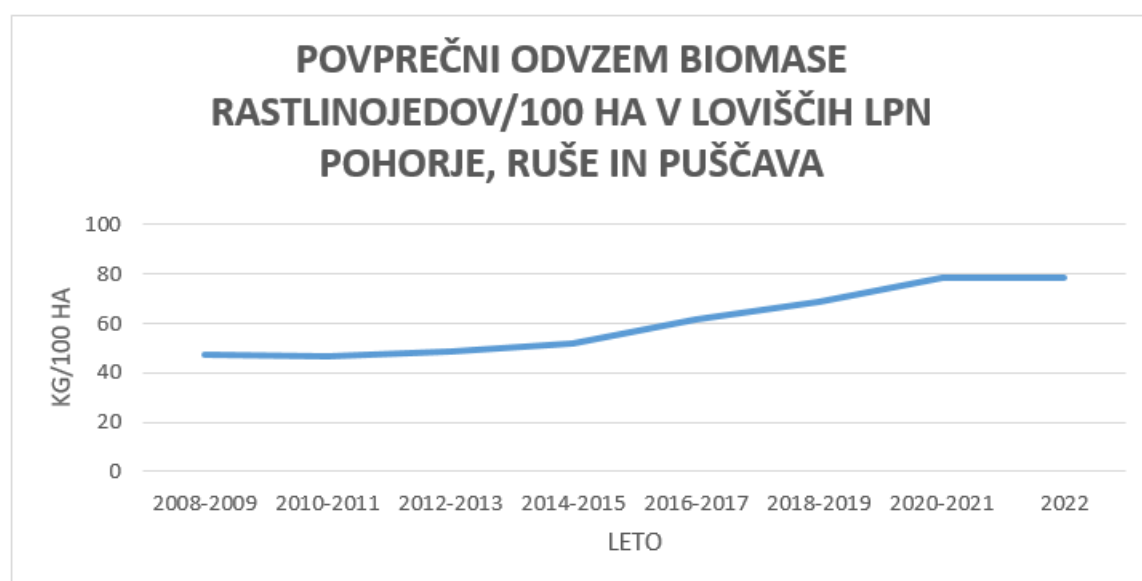
Načini poseganja v starostno in spolno strukturo divjadi z odstrelom so opredeljeni v Navodilih za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKGHO, 2011) in v Lovsko upravljavskem načrtu za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje 2011 – 2020. Povečanje poseganja v rodni del populacij gamsov, jelenjadi in srnjadi za najmanj 40 % bi pomenilo kršenje izhodiščne starostne in spolne strukture načrtovanega odvzema, ki je navedena v zgoraj omenjenih dokumentih. Po drugi strani smo s strani MKGP prejeli pisno pripombo, da je načrtovani delež junic in košut 2+ v LUN previsok.

Zaradi, po naši oceni prealega poseganja v rodni del populacije jelenjadi v LUO (v obdobju 2011 – 2020 je od načrtovanega deleža 35,7 % junic in košut 2+ znašal skupni delež odvzema teh kategorij le 32 %), že vse od leta 2017 načrtujemo večji delež odvzema košut 2+ in od leta 2021 tudi junic, preko določil veljavnega dolgoročnega načrta. V tem obdobju (2017 – 2022) se je delež odvzema teh kategorij povečal na 35,7 % v letu 2022 pa že na 37,5 %. V LUN za leti 2023 in 2024 še povečujemo delež odvzema junic na 12 % in košut 2+ na 29 %. S tem je načrtovani delež košut 2+ (29 %) v Pohorskem LUO daleč najvišji v Sloveniji.

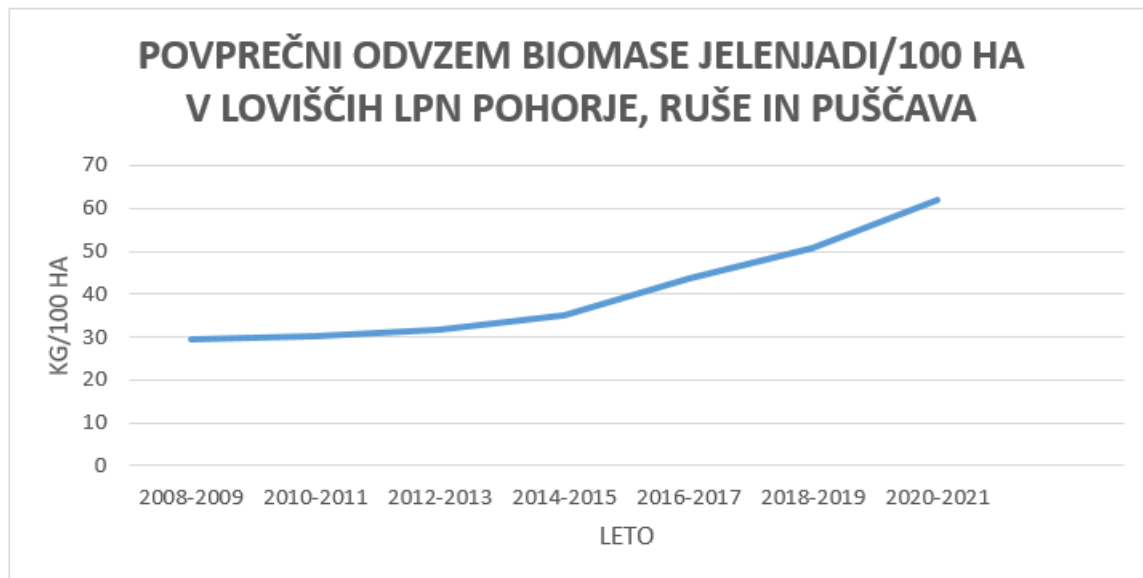
Realizacija odvzema jelenjadi se je v loviščih LPN Pohorje, Ruše in Puščava od leta 2011 (odvzem 161 kosov) do leta 2022 (odvzem 400 kosov) povečala za 2,5 krat. V istem obdobju se je odvzem jelenjadi v LUO povečal za 2,4 krat. Realizacija odvzema jelenjadi se je v zadnjih dveh letih (primerjava odvzem 2020 in 2022) v teh treh loviščih povečala za 28 %. Povečal se je odvzem rodne del populacije jelenjadi (junice in košute 2+). V obdobju 2011 do 2020 je znašal delež odvzema teh kategorij v teh treh loviščih 33 %. V zadnjih dveh letih (2021-2022) znaša realizacija 38 %, kar je najverjetneje največji delež odvzema teh kategorij v Sloveniji.

Povprečni odvzem biomase rastlinojedov/100 ha lovne površine LUO, se je iz 142 kg/100 ha v obdobju 2010-2011 povečal na 193 kg/100 ha v letu 2022 (163 %).

V obravnavanih treh loviščih, se je odvzem biomase rastlinojedov/100 ha lovne površine povečal iz 46,65 kg/100 ha v obdobju 2010-2011 na 78,49 kg/100 ha v letu 2022 (168 %).

V istem obdobju se je v teh treh loviščih odvzem biomase jelenjadi/100 ha lovne površine povečal iz 29,62 kg/100 ha v obdobju 2008-2009 na 62,07 kg/100 ha v obdobju 2020-2021 (209 %).

V naslednjih dveh letih se v Pohorskem LUO načrtuje ponoven dvig načrtovanega odvzema jelenjadi še za 10 %.

Opredelitev ZGS: Navedenih zahtev v skladu s pojasnili **ne moremo upoštevati**.

-Tudi rastiščni koeficient in boniteta zemljišča v naših gozdovih nikakor nista realna, saj doseganje potenciala gozda, ki bi bil ob sprejemljivi kapaciteti divjadi in zdajšnji situaciji povzroča veliko razliko oz. izgubo, ki je nam lastnikom nihče ne prizna in povrne odškodnino.

Pojasnilo ZGS: Pripomba se ne nanaša na vsebino LUN.

-Zahtevamo, da se končno vzpostavi aplikacija, ki bo omogočala hitro in enostavno prijavo škod po divjadi.

Pojasnilo ZGS: Pripomba se ne nanaša na vsebino LUN.

-Zahtevamo tudi strokovno pravilno ovrednotenje vsakokratnih, vsakoletnih škod po divjadi s strani neodvisnih gozdarskih cenilcev, ki ne bodo v konfliktu interesa, kar pomeni da ne soodločajo pri upravljanju z divjadjo, pri načrtovanju LUN, ... Večina naših gozdov je v GGN opredeljenih kot zimovališče divjadi in mirna cona, seveda brez soglasja lastnikov in da v teh istih gozdovih ni škod po divjadi?!

Pojasnilo ZGS: Pripomba se ne nanaša na vsebino LUN.

Dejstvo je, da lastniki ne prijavljajo škod po divjadi in to ne zato, ker jih ne bi imeli, ampak ker v postopku ni strokovno usposobljenih nevtralnih strokovnjakov, ki bi realno in pravično ovrednotili škodo po divjadi že na prvi stopnji. Zdaj se upravljalci (LD ali LPN) ob ogledu škode izgovarjajo, da to niso škode, kar pa je popolno zavajanje, hkrati pa dokazuje nestrokoven pristop v samem postopku.

Pojasnilo ZGS: Pripomba se ne nanaša na vsebino LUN.

-Ponovno zahtevamo, da se za naše-zgoraj navedeno področje vzpostavi ločeno spremljanje poškodovanosti gozdov z vzorčnimi ploskvami, saj bo le kot tako odraz realnega stanja v naravi, kar se z dosedanjimi postopki spremljanja nikakor ne doseže.

Pojasnilo ZGS: Pripomba se ne nanaša na vsebino LUN.

Vse navedene pripombe, dejstva in zahteve so zapisane na osnovi pripomb, ki so jih podali člani DLG Pohorje Kozjak in bodo predstavljene na javni predstavitvi LUN Slovenj Gradcu 4. 4. 2023.

Lastniki upravičeno pričakujemo, da bodo realne pripombe, ki so odraz stanja v naravi, končno tudi upoštevane in vključene v nove LUN.

Pojasnilo ZGS: Pripombe, ki so se nanašale na konkretno vsebino LUN smo proučili in smo jih komentirali sproti, ostale pripombe pa se žal ne nanašajo na konkretno vsebino LUN in jih nismo komentirali.

Zapisala:

Mateja Merkač, dipl.ing.gozd.(UN), mag.biolog.ekolog.naravovar.

Sodelavec za gozdarstvo

Pripravil odgovore in opredelitve do pripomb:

Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Branislav Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

DIREKTORAT ZA GOZDARSTVO IN LOVSTVO

Sektor za lovstvo

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Slovenj Gradec
Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec

T: 01 478 91 44

F: 01 478 90 21

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Podpisnik: Tomaž Hrovat

Izdajatelj: Republika Slovenija

Serijska številka: e6 62 65 c7 00 00 00 00 56 7e 1f 12

Potek veljavnosti: 01.03.2028

Datum in čas podpisa: 10:32. 28.03.2023

Ref. št. dokumenta: 3410-17/2023/2

DOKUMENT JE ELEKTRONSKO PODPISAN

Številka: 3410-17/2023/2

Datum: 27. 3. 2023

Zadeva: Pripombe na Dvoletni načrt za VI. Pohorsko LUO za leti 2023-2024

Spoštovani,

na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo pregledali osnutek Dvoletnega načrta za VI. Pohorsko LUO za leti 2023-2024 in nanj pošiljamo naslednje pripombe:

Stran 1

Naveden je Zakon o divjadi in lovstvu, vendar pa ni pravilno naveden sklic na Uradni list RS. Prav tako se v načrtu na nekaj mestih citira navedeni zakon, brez da bi bil prej okrajšan. Glede na navedeno naj se na strani 1 spremeni navajanje navedenega zakona tako, da se glasi:

»Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22; v nadaljevanju: ZDLov)«.

Prav tako naj se popravi navajanje Uradnega lista RS pri točkah, kjer se naštevajo še ostali predpisi, in sicer sledeče:

Ob zgoraj navedenih predpisih je pričujoči načrt napisan tudi v skladu z:

1. Zakonom o gozdovih ((Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16),
2. Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20),
3. Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14),
4. Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/04, 197/20, 58/22 in 137/22),
5. Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Uradni list RS, št. 117/04, 38/14, 58/22, 137/22 in 162/22),

6. Odlok o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04, 38/14, 197/20, 58/22, 137/22 in 162/22),
7. Gozdnogospodarskim načrtom za Novomeško gozdnogospodarsko območje za obdobje 2001-2010,
8. Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/20; v nadaljevanju: ZNUAPK).

Kasneje naj se citiranje zakonov in okrajšav uredi tudi v celotnem besedilu načrta.

Stran 27 (Živalske vrste – divjad)

V prvem odstavku, kjer naštevate divjad, je šakal zapisan kot tujerodna vrsta. Potrebno ga je premestiti v del, kjer naštevate domorodne vrste divjadi.

Stran 35

V preglednici 4.2.4 naj se delež načrtovanega odvzema junic in košut zmanjša, saj trenutno veljavni dolgoročni načrt ne dovoljuje tako visokega deleža načrtovanega odvzema pri navedenih kategorijah (pri junicah do 10% in pri košutah do 26 %). Odvzem naj se prerazporedi po ostalih kategorijah oziroma naj se odvzem pri ostalih kategorijah poveča.

Stran 42

V preglednici 4.4.1 naj se delež načrtovanega odvzema jagnjet zmanjša, saj trenutno veljavni dolgoročni načrt ne dovoljuje tako visokega deleža načrtovanega odvzema pri navedeni kategoriji (20%). Odvzem naj se prerazporedi po ostalih kategorijah, kjer je delež načrtovanega odvzema, glede na določila dolgoročnega načrta, prenizek (ovni 2+).

Stran 49

Pri oceni stanja populacije navajate: *»Ocenjujemo, da v Pohorskem LUO trenutne zgodnje pomladanske vremenske razmere (veliko vlage, veliko snega v višjih legah ...) in relativno mala povprečna telesna masa uplenjenih ozimk v zimskem obdobju (od 1. 12. 2022 do 28. 2. 2023 - 27,7 kg), ne bodo ugodno vplivale na prirastek pri divjem prašiču. Na drugi strani je potrebno upoštevati dejstvo o relativno velikem deležu odvzema reproduktivnega dela populacije v zadnjem obdobju (22,2 %) in da je v letu 2022 evidentiran odvzem divjega prašiča pod šestletnim povprečjem. Ob upoštevanju teh dejstev ni pričakovati enormnega porasta številčnosti v letu 2023.«.*

Poleg tega pa na strani 17 navajate: *»Sorazmerno mile zime ustvarjajo otežene razmere za lov, na drugi strani pa je močan obrod plodonosnih vrst v letu 2011, 2016 (bukve) ter 2018, 2020 in 2022 (poleg bukve tudi druge vrste) pogojeval povečan prirastek v letu 2014, 2017, 2019 in 2021. Glede na opisano dinamiko je pričakovati povečanje številčnosti divjih prašičev tudi v letu 2023.«.*

Navedena odstavka sta si v nasprotju, zato ju je potrebno uskladiti. Glede na navedbe na strani 17 pa je potrebno tudi dvigniti načrtovani odvzem divjih prašičev za 15 % (na okoli 940 osebkov).

V preglednici 4.6.1 je napačno napisana vsota načrtovanega odvzema divjih prašičev, zato jo je po končni uskladitvi višine načrtovanega odvzema potrebno popraviti.

Stran 50

V zadnji odstavek naj se za besedilom »...*napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe oziroma z infrardečo napravo ali namerilnikov s termičnim (IR) senzorjem.*« doda: » V skladu z istim členom MKGP vsako leto upravljavcem lovišč in LPN izplačuje stimulacijo za izvajanje intenzivnega odstrela divjih prašičev v preteklem letu (za vsakega odstreljenega divjega prašiča, ki presega izračunano osnovo, ki je za vsako lovišče objavljena na osrednjem spletnem mestu državne uprave) ob upoštevanju biovarnostnih ukrepov v skladu z načrtom ravnanja.«

Stran 59

Glede na to, da so cilji pri upravljanju s kunami: »...*znižanje številčnosti kune belice in ohranjanje številčnosti kune zlatice na trenutni ravni.*« naj se načrtovani odvzem kune belice poveča za vsaj 15 % (na približno 550 osebkov), predvsem na območjih, kjer se pojavljajo škode po tej vrsti ter tam, kjer so prisotne gozdne in poljske kure.

Hvala in lep pozdrav,

Pripravil:
Gregor Černač
svetovalec III

Tomaž Hrovat
v. d. generalnega direktorja

Poslati: ZGS, OE Slovenj Gradec, Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec,
OESlovenjGradec@zgs.si, zdravko.miklasic@zgs.si – po e-pošti

V vednost: ZGS, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, zgs.tajnistvo@zgs.si, miha.marence@zgs.si,
matija.stergar@zgs.si – po e-pošti

ZRSVN – pripombe na Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavskega območja za leti 2023 in 2024

Pripombe Zavoda RS za varstvo narave, OE Maribor:

1. Str. 1: »Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024, v skladu z drugim odstavkom 79. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20), temelji na ciljih in usmeritvah Območnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020.«

Pripomba ZRSVN: Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024 bi moral upoštevati že usmeritve podane v izdanih naravovarstvenih smernicah: Naravovarstvene smernice za lovsko upravljavski načrt za pohorsko lovsko upravljavsko območje (2021-2030). Bistveno se je namreč spremenila vsebina vezana na Zavarovana območja (predvsem prepoved lova), ki se nanaša na režime, **ki so določeni v odlokih občin in veljajo že od leta 1992 dalje: Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica (Uradni list RS, št.21/92); Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor (Medobčinski uradni vestnik, št.17/92). Omenjena odloka je potrebno dopolniti na strani 1 pod točki 9. in 10. v tretjem odstavku.**

2. Str. 14: Poglavlje 3. Življenjsko okolje divjadi; 3.1 Ukrepi v življenjskem okolju divjadi; Lovski objekti: »Seznami zavarovanih območij, naravnih vrednot, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij (NATURA 2000) in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem, se nahajajo v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020 kot priloge v poglavju 9. Podrobnejše varstvene usmeritve istega načrta v poglavju 4 določajo pogoje in usmeritve za izgradnjo lovskih objektov.«

Pripomba ZRSVN: Dvoletni načrt za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024 bi moral upoštevati že usmeritve podane v izdanih naravovarstvenih smernicah: Naravovarstvene smernice za lovsko upravljavski načrt za pohorsko lovsko upravljavsko območje (2021-2030). Bistveno se je namreč spremenila vsebina, ki je bila podana v Območnem načrtu za VI. Pohorsko LUO za obdobje 2011–2020.

S spoštovanjem,

Sebastjan Štruc, univ. dipl. inž. gozd.
naravovarstveni svetnik

**Pripombe in zahteve na dvoletne LUN za leti 2023-2024 za LUO Pohorje
Ruše, 04.04.2023**

Društvo lastnikov gozdov Pohorje Kozjak že desetletje opozarja na neznosne škode v gozdovih in na kmet. površinah po divjadi-predvsem po jelenjadi in gamsu. vendar žal zmeraj znova ugotavljamo, da brez uspeha, saj je dvig odstrela tako minimalen ali pa ga sploh ni, ali pa se pri določeni kategoriji dvigne le za 10%, pri drugi pa zniža za 20% tako da so gozdovi zopet novo desetletje podvrženi enakemu opustošenju s strani divjadi, kot že 50 let prej. Pričakovati izboljšanje v smislu, da bi bili vidni znaki pomlajevanja je ob tako minimalnem dvigu odstrela seveda utopično.

Zato je naša zahteva zopet:

-povečanje odstrela rodne populacije divjadi (jelenjad, gams, srnjad) za 40%, saj dosedanje minimalno povečanje za 10% v naših gozdovih ne prinaša prav nobene spremembe na bolje. Zahteva se nanaša na LPN Pohorje in LD Ruše in Puščava.

Znano nam je, da so področja v Sloveniji, kjer se je dvignil odstrel prav za 40% iz enakega razloga-katastrofalnih škod v gozdovih in na takih področjih bo ta ukrep hitro prinesel vidne spremembe na bolje.

Zopet ponavljamo dejstvo, da se gozdovi na področju Smolnika nad Rušami, dela Lobnice, Rute, Činžata in Kumna nikakor ne morejo obnavljati po naravni poti, da je jelka-avtohtona drevesna vrsta izginila iz naših gozdov, da so male smrekice bonsaji in da plemenitih listavcev ni nikjer, saj je objedena še celo bukev, kjer je še sploh prisotna. Velike več hektarske površine ostajajo ogolele. Ocenjujemo, da je tako poškodovanih in degradiranih sigurno 2000 ha gozdov.

Lastniki si že več desetletij prizadevamo, da z umetno obnovo s sadnjo in vsemi oblikami zaščite od ograj do raznoraznih tulcev in premazov (Kemakol in Vobra) obnavljamo naše gozdove, vendar žal vse bolj ugotavljamo, da so vsi ti ukrepi ob takšni številčnosti divjadi skoraj povsem brez uspeha ob tem, da takšna obnova predstavlja lastnikom veliko nepotrebne dodatnega dela in ogromnih stroškov.

-Opozarjamo tudi, da zdaleč preštevilčna divjad poleg negativnega vpliva, da se gozdovi ne pomlajujejo po naravni poti, povzroča posredno tudi erozijo tal.

-Tudi rastiščni koeficient in boniteta zemljišča v naših gozdovih nikakor nista realna, saj doseganje potenciala gozda, ki bi bil ob sprejemljivi kapaciteti divjadi in zdajšnji situaciji povzroča veliko razliko oz. izgubo, ki je nam lastnikom nihče ne prizna in povrne odškodnino.

-Zahtevamo, da se končno vzpostavi aplikacija, ki bo omogočala hitro in enostavno prijavo škod po divjadi.

-Zahtevamo tudi strokovno pravilno ovrednotenje vsakokratnih, vsakoletnih škod po divjadi s strani neodvisnih gozdarskih cenilcev, ki ne bodo v konfliktu interesa, kar pomeni da ne soodločajo pri upravljanju z divjadjo, pri načrtovanju LUN, ...Večina naših gozdov je v GGN opredeljenih kot zimovališče divjadi in mirna cona, seveda brez soglasja lastnikov in da v teh istih gozdovih ni škod po divjadi?!

Dejstvo je, da lastniki ne prijavljajo škod po divjadi in to ne za to, ker jih ne bi imeli, ampak ker v postopku ni strokovno usposobljenih nevtralnih strokovnjakov, ki bi realno in pravično ovrednotili škodo po divjadi že na prvi stopnji. Zdaj se upravljalci (LD ali LPN) ob ogledu škode izgovarjajo, da to niso škode, kar pa je popolno zavajanje, hkrati pa dokazuje nestrokoven pristop v samem postopku.

-Ponovno zahtevamo, da se za naše-zgoraj navedeno področje vzpostavi ločeno spremljanje poškodovanosti gozdov z vzorčnimi ploskvami, saj bo le kot tako odraz realnega stanja v naravi, kar se z dosedanjimi postopki spremljanja nikakor ne doseže.

Vse navedene pripombe, dejstva in zahteve so zapisane na osnovi pripomb, ki so jih podali člani DLG Pohorje Kozjak in bodo predstavljene na javni predstavitvi LUN v Slovenj Gradcu, 4.4.2023.

Lastniki upravičeno pričakujemo, da bodo realne pripombe, ki so odraz stanja v naravi, končno tudi upošteevane in vključene v nove LUN.

Dragica Harič Šahler- predsednica

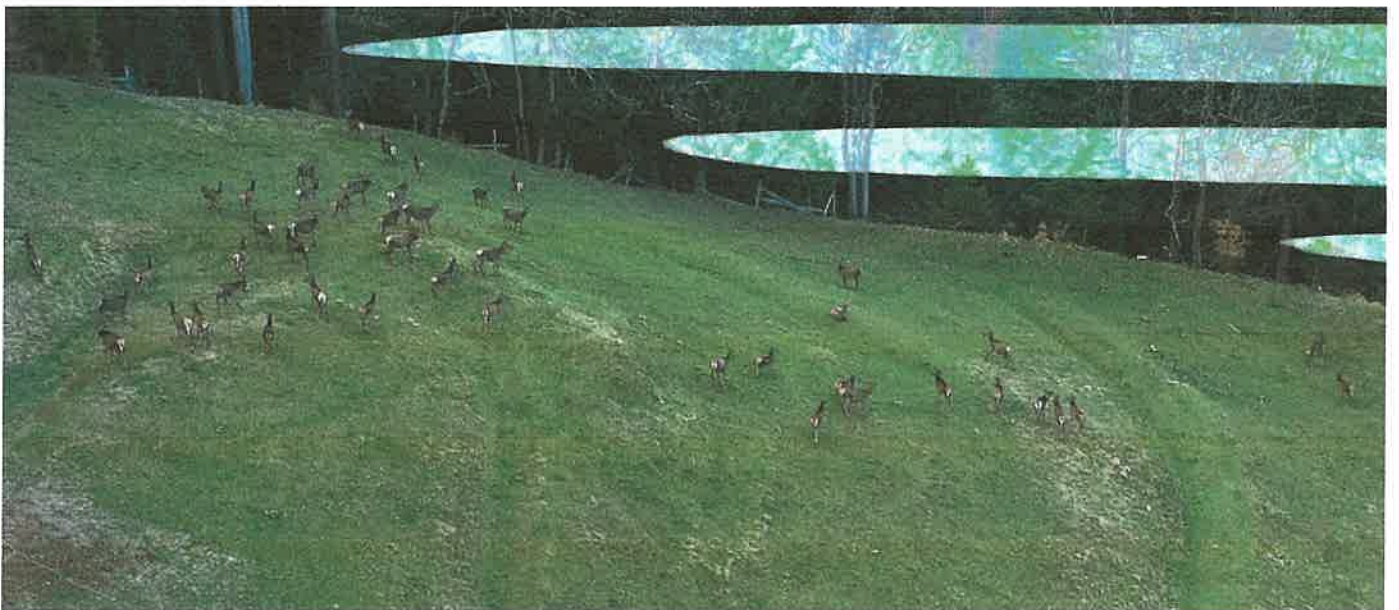

Jurše Tomaž podpredsednik

Priloga: fotografije s terena

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Slovenj Gradec
Svet območne enote

ZAPISNIK

Šifra: 900-14/2023
Datum: 14. 4. 2023

Dogodek: 1. (konstitutivna) seja Sveta območne enote z dne 13. 4. 2023.

Čas pričetka dogodka: sestanek se je pričel ob 11. uri, v sejni sobi Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec.

Vabljeni: člani Sveta območne enote.

Ostali vabljeni: g. Zdravko Miklašič (k 4. točki dnevnega reda).

Prisotni: Jerneja ČODERL, Ivan GOLOB, Matjaž HUDOLIST, Roman JERMAN, Anton JEŠOVNIK, Tomaž JURŠE, Klemen KAMENIK, mag. Alenka KORENJAK, Matej SKRIVARNIK.

Ostali prisotni: Branislav Gradišnik, Zdravko Miklašič, Metka Pohovnikar.

Oseba, ki je vodila sestanek: Branislav Gradišnik, Ivan Golob.

Vodja območne enote g. Gradišnik je pozdravil prisotne in predlagal

Dnevni red:

1. Konstituiranje Sveta območne enote za VIII. mandatno obdobje:
  - verifikacija mandatov;
  - izvolitev predsednika in namestnika predsednika Sveta območne enote;
  - imenovanje predstavnika v Svet Zavoda za gozdove Slovenije;
2. Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2022;
3. Predlog programa dela in finančnega načrta Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2023;
4. Sprejem predloga Dvoletnega lovsko upravljavskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024;
5. Vprašanja članov sveta;
6. Razno.

Dnevni red je bil soglasno sprejet.

Točka dnevnega reda št. 1: Konstituiranje Sveta območne enote za VII. mandatno obdobje

- Verifikacija mandatov

Vodja območne enote g. Gradišnik je predstavil člane sveta in jih seznanil s Poslovnikom o delu Sveta Zavoda za gozdove Slovenije in Statutom Zavoda za gozdove Slovenije. Do konstitutivne seje v Svet območne enote je veljavno imenovanih vseh 9 članov Sveta,

skladno s 37. členom Statuta Zavoda za gozdove Slovenije traja mandat članov Sveta območne enote 4 leta od konstitutivne seje Sveta območne enote, to je od dne 13. 4. 2023

- Izvolitev predsednika in namestnika predsednika Sveta območne enote

Za predsednika Sveta območne enote je bil predlagan: Ivan Golob.

Člani Sveta območne enote so sprejeli naslednji sklep:

Sklep št. 1: Člani sveta območne enote so z javnim glasovanjem izvolili za predsednika Sveta območne enote Slovenj Gradec Ivana Goloba, za obdobje 4 let.

ZA je glasovalo 8 članov

Za namestnika predsednika Sveta območne enote je bil predlagan g. Tomaž Jurše.

Sklep št. 2: Člani Sveta območne enote so z javnim glasovanjem soglasno izvolili za namestnika predsednika Sveta območne enote Slovenj Gradec Tomaža Juršeta, za obdobje 4 let.

- Imenovanje predstavnika v Svet Zavoda za gozdove Slovenije

Člani sveta OE so bili seznanjeni, da v Svet Zavoda za gozdove Slovenije, skladno z 10. členom Sklepa o organizaciji in začetku dela Zavoda za gozdove Slovenije, imenujejo predstavnika izmed predstavnikov javnih uslužbencev. Predlagana je ga. Jerneja Čoderl.

Sklep št. 3: Člani sveta območne enote so z javnim glasovanjem soglasno imenovali za predstavnika javnih uslužbencev v Svet Zavoda za gozdove Slovenije go. Jernejo Čoderl. Mandat ji prične teči s konstituiranjem novega Sveta Zavoda za gozdove Slovenije.

Predsednik Ivan Golob se je za zaupanje zahvalil, s ciljem plodnega in tvornega delovanja ter čim boljšega sodelovanja in pričel z nadaljevanjem vodenja seje. Čestitke tudi podpredsedniku in predstavnici v Svet ZGS.

Ad. 2 - Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2022

Člani Sveta območne enote so z vabilom prejeli Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec v letu 2022. Obrazložitev je podal vodja OE g. Gradišnik.

Predsednik g. Golob je poročilo in dodatno obrazložitev dela območne enote pohvalil.

V razpravi so sodelovali: Ivan Golob, Jerneja Čoderl, Matjaž Hudolist, Roman Jerman, Anton Ješovnik, Tomaž Jurše, Klemen Kamenik, mag. Alenka Korenjak, Matej Skrivarnik, Branislav Gradišnik.

Vsebina razprave:

- kadrovska problematika;
- finančno poročilo;
- gradacija podlubnikov.

Po razpravi je bil sprejet

Sklep št. 4: Člani Sveta območne enote so obravnavali Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec v letu 2022 in ga z javnim glasovanjem soglasno sprejeli.

Točka dnevnega reda št. 3: Predlog programa dela in finančnega načrta Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2023

Predlog programa dela in finančnega načrta Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2023 so člani Sveta območne enote prejeli z vabilom. Kratko obrazložitev je podal vodja OE g. Gradišnik.

V razpravi so sodelovali: Ivan Golob, Jerneja Čoderl, Matjaž Hudolist, Roman Jerman, Anton Ješovnik, Tomaž Jurše, Klemen Kamenik, mag. Alenka Korenjak, Matej Skrivarnik, Branislav Gradišnik.

Vsebina razprave:

- gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot - spremembe gozdnogospodarskega načrta GGE Dravograd;
- preprečevanje gradacije lubadarja;
- izobraževanje zaposlenih;
- kadrovska problematika v bodoče;
- stimulativnost strokovnega kadra;
- možnosti štipendij za študij gozdarstva;
- gole površine po ujmah; sanacija le-teh;
- naravna obnova gozda;
- subvencioniranje del v gozdovih;
- izdelava sanacijskih načrtov, spremljanje le-teh;
- možnost povečanja strojne sečnje;
- prostorski načrti občin;
- vzdrževanje gozdnih cest;
- Gozdni sklad;
- Natura 2000;
- upravljanje gozdnih habitatnih del in vrst;
- eko celice;
- puščanje mrtve biomase;
- finančni načrt.

Po razpravi sta bila sprejeta naslednja sklepa:

Sklep št. 5: Člani Sveta območne enote so z javnim glasovanjem soglasno predlagali program dela Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2023.

Sklep št. 6: Člani Sveta območne enote so z javnim glasovanjem soglasno predlagali finančni načrt Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec za leto 2023.

Člani sveta so soglasno sprejeli naslednji pobudi:

Pobuda št. 1: Člani Sveta območne enote apelirajo na lokalne skupnosti, da se večji del sredstev od posekanega lesa v državnih gozdovih prerazporedi v vzdrževanje gozdnih cest.

Pobuda št. 2: Člani sveta območne enote predlagajo, da se uredi sistem plač revirnih gozdarjev.

Ad. 4 - Sprejem predloga dvoletnega načrta za Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024.

Člani sveta območne enote so z vabilom prejeli predlog dvoletnega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljavsko območje za leti 2023 in 2024 ter Zapisnik pripomb, zbranih na javni obravnavi načrta in odgovorov nanje. Načrt je multimedijsko predstavil g. Zdravko Miklašič, višji sodelavec I v Odseku za načrtovanje razvoja gozdov.

Vorančev trg 1, 2380 SLOVENJ GRADEC

Tel.: +386 (0)2 88-392-20, www.zgs.gov.si, e-pošta: OESlovenjGradec@zgs.si

V razpravi so sodelovali: Ivan Golob, Anton Ješovnik, Jerneja Čoderl, Matjaž Hudolist, Roman Jerman, Tomaž Jurše, Klemen Kamenik, mag. Alenka Korenjak, Matej Skrivarnik, Branislav Gradišnik, Zdravko Miklašič.

Vsebina razprave:

- nujnost sodelovanja gozdarjev, lastnikov gozdov in lovcev pri evidentiranju in obravnavi škod od divjadi;
- problematika upravljanja z divjadjo na SV delu LUO (k.o. Smolnik, Kumen, Lobnica, ...);
- škode od divjadi na območju Slovenije;
- povečevanje odstrela jelenjadi, poseganje v rodni del populacije;
- upravljanje v območju Natura 2000;
- naravovarstvene smernice.

Predsednik Sveta območne enote ugotavlja, da je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

Sklep št. 7: Člani Sveta območne enote določijo predlog Dvoletnega lovsko upravljaljskega načrta za VI. Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leti 2023 in 2024.
ZA je glasovalo 9 članov sveta.

Ad. 5 – Vprašanja članov sveta

Na seji je bilo postavljeno vprašanje glede sestave komisije za ocenjevanje škod po divjadi in povečanje odstrela divjadi – nočni lov jelenjadi.

Soglasno je bila sprejeta:

Pobuda št. 3: Člani Sveta območne enote predlagajo, da se čim prej izdelajo kriteriji za ocenjevanje škod po divjadi: objedenost, lupljenje, popašenost.

Ad. 6 - Razno

Vsebina razprave:

- lubadar – možnosti razglasitve naravne nesreče;
- območja NATURA 2000;
- sejnine sveta OE.

Soglasno sta bili sprejeti naslednji pobudi:

Pobuda št. 4: Člani Sveta območne enote predlagajo centralni enoti, da se povečajo sejnine za udeležbo na sejah Sveta.

Pobuda št. 5: Člani Sveta območne enote predlagajo, da strokovne službe na naslednji seji sveta predstavijo območja NATURA 2000 in gospodarjenje z gozdovi na teh območjih.

Čas zaključka dogodka: sestanek se je zaključil ob 15. uri.

Zapisala:

Metka Pohovnikar

Samostojni strokovni sodelavec VI

Ivan Golob
Predsednik Sveta območne enote

Vorančev trg 1, 2380 SLOVENJ GRADEC

Tel.: +386 (0)2 88-392-20, www.zgs.gov.si, e-pošta: OESlovenjGradec@zgs.si